Jaarstukken 2022

gemeente
Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 5
Leeswijzer 6
Jaarrekening op hoofdlijnen 7
Jaarrekening 2022 in één oogopslag 12
Kerngegevens 13
Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning 14
Programma 1 | Veiligheid 26
Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat 30
Programma 3 | Economie 34
Programma 4 | Onderwijs 38
Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie 44
Programma 6 | Sociaal domein 48
Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu 59
Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 67
Overzicht | algemene dekkingsmiddelen 73
Overhead, Vennootschapsbelasting en Overige baten en lasten 76
Overzicht kosten overhead 77
Vennootschapsbelasting 78
Overige baten en lasten 79
Paragrafen 80
Paragraaf Lokale heffingen 81
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 88
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 96
Paragraaf Financiering 100
Paragraaf Bedrijfsvoering 105
Paragraaf OWO-samenwerking 109
Paragraaf Verbonden Partijen 113
Paragraaf Grondbeleid 123
Paragraaf Regiodeal Zuidoost Friesland 126
Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma 129
Paragraaf Gevolgen corona 132
Paragraaf Wet open overheid (Woo) 135
Jaarrekening - Balans per 31 december 2022 136
Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling 139
Toelichting op de activa 144
Toelichting op uitzettingen < 1 jaar 150

Toelichting op de passiva ... 152
Toelichting op reserves ... 153
Toelichting op vooruit ontvangen doeluitkeringen ... 158
Toelichting op niet uit de balans blijkende verplichtingen ... 160
Jaarrekening - Overzicht van baten en lasten ... 161
Overzicht baten en lasten ... 162
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning ... 163
Programma 1 Veiligheid ... 165
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat ... 166
Programma 3 Economie ... 168
Programma 4 Onderwijs ... 169
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie ... 171
Programma 6 Sociaal domein ... 173
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu ... 177
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing ... 182
Overzicht algemene dekkingsmiddelen ... 185
Overzicht kosten overhead ... 187
Toelichting overhead kosten ... 188
Vennootschapsbelasting ... 190
Overige baten en lasten ... 191
Toelichting tabel overige baten en lasten ... 192
Begrotingsrechtmatigheid ... 193
Jaarrekening - overig ... 195
Overzicht incidentele budgetten ... 196
Incidentele middelen van 2022 naar 2023 ... 198
Wet WNT ... 200
Schatkistbankieren ... 202
Toelichting schatkistbankieren ... 203
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA) ... 204
SISA overzichten ... 205
Taakvelden overzicht ... 206
Controle verklaring ... 209
Bijlagen ... 210
Bijlage 1: Beleidsindicatoren ... 211
Bijlage 2: Verstrekte subsidies ... 214
Bijlage 3: Lijst met afkortingen ... 215
Bijlage 4: Lijst met financiële begrippen ... 220

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Weststellingwerf

In 2022 zijn we begonnen met de bestuursperiode 2022-2026. In het collegeprogramma 2022-2026 ‘Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf’ staan de doelstellingen waar we aan werken. In deze jaarstukken verantwoorden wij het eerste jaar. Met een rekeningresultaat van € 8 miljoen is het boekjaar positief afgesloten.

Bij de najaarsnota werd een positief rekeningresultaat verwacht van 2,5 miljoen. Daarna hebben we nog een aantal financiële meevallers gehad. Een belangrijke reden is dat er via de septembercirculaire en de decembercirculaire van het gemeentefonds nog middelen in 2022 beschikbaar werden gesteld door het Rijk. Van het positieve saldo hebben we daarom in 2023 € 1,9 miljoen weer nodig.

Organisatie breed zien we dat de nieuwe, extra taken zorgen voor capaciteitsvraagstukken die we niet binnen bestaande formatieruimte kunnen opvangen. Deze capaciteitsvraag in combinatie met krapte op de arbeidsmarkt heeft ons voor extra uitdagingen en keuzes gesteld.

Een aantal van de ontwikkelingen en resultaten van 2022 zijn:

- Er zijn opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne gerealiseerd;
- De energietoeslag is verstrekt aan onze inwoners, voor zover ze hier recht op hadden;
- De Lemsterweg in Langelille is vernieuwd;
- In Lindewijk deelgebied 2 zijn de eerste kavels verkocht;
- De looptijd van de grondexploitatie De Plantage is verlengd tot 2029, hierdoor hebben we een voorziening moeten treffen;
- De voorbereidingen van het Project Driewegsluis zijn getroffen. Met de inrichting van het gebied Driewegsluis krijgt de locatie een kwaliteitsimpuls en een belangrijke nieuwe functie erbij, namelijk dagrecreatie;
- Het zwemcomplex De Steense in Wolvega is gerenoveerd, de kleedkamers en douches zijn gemoderniseerd;
- Het Fietspad langs de Linde fase 2 is geopend. Het asfalt is vervangen door een betonnen pad van twee meter breed. Ook is er een nieuwe fietsbrug geplaatst over De Wetering.

In 2022 is de gemiddelde woonlastendruk hoger geworden dan in 2021, maar als we kijken naar de andere Friese gemeenten dan behoren wij tot de 4 gemeenten met de laagste woonlasten.
De totale woonlast voor meerpersoonshuishoudens ging in onze gemeente van € 749 in 2021 naar € 796 in 2022. Het landelijk gemiddelde was € 904.

Tot slot
We hebben niet alle, maar wel veel van onze doelen kunnen bereiken. We danken iedereen voor zijn inzet hiervoor.

Wolvega,
Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf.

Leeswijzer

Leeswijzer
De leeswijzer vertelt hoe de jaarstukken 2022 zijn opgebouwd.

Jaarverslag
Het jaarverslag bevat voornamelijk de programmaverantwoording en de voorgeschreven paragrafen. Het begint met het voorwoord en de jaarrekening op hoofdlijnen. Direct na de kerngegevens komen de programma's en paragrafen. Elk programma en elke paragraaf is de verantwoording van het beleid van de programma's en paragrafen zoals die in de begroting 2022 aan u zijn gepresenteerd.

De cijfers worden per programma toegelicht bij het onderdeel jaarrekening.

In de paragrafen staat belangrijke informatie voor raadsleden waarmee zij inzicht krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.
Ten opzichte van de begroting zijn er twee extra paragrafen: Gevolgen corona en Wet Open Overheid (WOO). Paragraaf Gevolgen corona was overigens ook aanwezig bij jaarstukken 2020 en 2021.

Jaarrekening
De jaarrekening begint met de balans en deze wordt vervolgens per balanspost toegelicht. Hierna volgt het overzicht van baten en lasten. Per programma wordt een financiële analyse gegeven op de cijfers van de jaarrekening 2022 ten opzichte van de actuele begroting 2022. Ook de stand van de investeringen wordt hier toegelicht.

Met de in de tabellen genoemde kolom actuele begroting wordt bedoeld de begroting ná wijzigingen en met de kolom primitieve begroting wordt bedoeld de begroting zoals die oorspronkelijk is vastgesteld door de raad in november 2021.

De incidentele baten en lasten 2022 staan apart in een overzicht. Er zijn ook incidentele budgetten die doorlopen naar 2023. In de nota financieel beleid staat dat deze budgetten via een begrotingswijziging naar het volgende jaar overgeboekt worden. Deze begrotingswijziging wordt tegelijk met de jaarrekening aangeboden aan de raad.

Dan volgt nog informatie over de Wet Normering Topinkomens (WNT); het schatkistbankieren en de informatie over besteding van specifieke uitkeringen (SISA).

Controle verklaring
Verklaring van de accountant met het oordeel bij de jaarstukken.

Bijlagen
Er zijn 4 bijlagen:

Beleidsindicatoren
Verstrekte subsidies
Lijst met afkortingen
Lijst met financiële begrippen.

Jaarrekening op hoofdlijnen

Inleiding
In dit onderdeel treft u in het kort het financiële beeld over 2022 aan. De leidraad voor de af te leggen verantwoording is de door de raad vastgestelde programmabegroting 2022. In het jaarverslag leggen wij de inhoudelijke verantwoording af. In de jaarrekening geven we inzicht in de financiële positie en de besteding van de middelen over 2022.

Resultaat jaarrekening
De jaarrekening 2022 sluit met een positief saldo van € 8 miljoen. Bij de najaarsnota gingen we nog uit van een voordeel van € 2,5 miljoen. Het verschil wordt verderop in dit hoofdstuk op onderdelen verklaard. In de tabel overzicht baten en lasten staat het totaalbeeld van 2022 en de afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting.

Schuldpositie
Een kengetal om de schuldpositie te bepalen, is de schuldratio. De schuldratio geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd door derden. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Beide ratio's zijn met elkaar verbonden doordat ze samen altijd 100% zijn. In tegenstelling tot de schuldratio is de solvabiliteitsratio één van de verplichte kengetallen die wordt toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het college streeft naar een minimale solvabiliteitsratio van 20%. Eind 2022 hebben we een solvabiliteit gerealiseerd van 43,0%. Daarmee voldoen we ruim aan de norm.

Weerstandsvermogen
In onze nota financieel beleid, die de raad in 2021 heeft vastgesteld, hebben we een norm opgenomen ten aanzien van de minimale en maximale omvang van de financiële kengetallen, die met ingang van dat jaar verplicht worden opgenomen. We sluiten daarbij aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. De kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en in de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Alle kengetallen voldoen eind 2022 aan onze streefnorm.

Woonlasten
In 2022 is de gemiddelde woonlastendruk hoger geworden dan in 2021, maar als we kijken naar de andere Friese gemeenten dan behoren wij tot de 4 gemeenten met de laagste woonlasten.

Zowel voor eenpersoons- als meerpersoonshuishoudens is de totale woonlastendruk ten opzichte van 2021 gestegen. Zo ging de totale woonlast voor meerpersoonshuishoudens in onze gemeente van € 749 in 2021 naar € 796 in 2022. De gemeentelijke woonlasten in Weststellingwerf liggen echter nog wel ruim onder het landelijk gemiddelde van € 904 over 2022.

Corona virus
Gelukkig lijkt aan de coronapandemie een einde gekomen. In 2022 waren er nog wel financiële gevolgen. Deze staan toegelicht in de paragraaf corona. Ná deze jaarrekening vervalt de paragraaf weer.

Bestemmingsvoorstel
Het resultaat van de jaarrekening 2022 is € 8 miljoen positief.

Het college stelt voor om van het resultaat van de jaarrekening € 6 ton te storten in de reserve investeringsambities. Dit betreft het restant van de stelpost uit 2022 om incidentele tegenvallers binnen de investeringen als gevolg van indexaties op te vangen.
Het overige deel van het resultaat, te weten € 7,4 miljoen, willen we toevoegen aan de Algemene reserve.

Een deel van het saldo betreft incidentele middelen die in 2023 opnieuw beschikbaar moeten worden gesteld. Gelijktijdig met de vaststelling van de jaarrekening krijgt u dan ook een begrotingswijziging 2023 om ter dekking van deze incidentele uitgaven in 2023 € 1,9 miljoen uit de algemene reserve te onttrekken.

Overzicht Baten en Lasten

x €1.000

Overzicht van baten en lasten	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Baten					
0 Bestuur en Ondersteuning	718	1.863	287	287	1.576 V
1 Veiligheid	14	30	51	51	-21 N
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	99	223	68	43	155 V
3 Economie	379	548	817	817	-269 N
4 Onderwijs	983	1.179	993	993	186 V
5 Sport, Cultuur en Recreatie	689	807	739	660	67 V
6 Sociaal Domein	9.131	9.198	9.921	8.037	-723 N
7 Volksgezondheid en Milieu	5.863	6.140	6.621	5.808	-481 N
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening	3.133	2.269	2.322	2.297	-53 N
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	58.773	64.868	62.405	56.975	2.464 V
Overzicht kosten overhead	6.484	7.137	6.910	6.318	227 V
Totaal Baten	**86.265**	**94.261**	**91.134**	**82.286**	**3.127 V**
Lasten					
0 Bestuur en Ondersteuning	-2.803	-3.469	-2.980	-2.626	-489 N
1 Veiligheid	-1.774	-1.818	-1.802	-1.809	-16 N
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-4.755	-4.858	-4.995	-4.647	137 V
3 Economie	-737	-1.532	-1.154	-1.154	-378 N
4 Onderwijs	-3.743	-3.962	-3.860	-3.826	-102 N
5 Sport, Cultuur en Recreatie	-5.698	-5.491	-5.940	-5.545	449 V
6 Sociaal Domein	-33.311	-36.707	-36.974	-33.664	267 V
7 Volksgezondheid en Milieu	-7.892	-7.653	-9.215	-8.152	1.562 V
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening	-3.607	-3.954	-3.941	-3.738	-13 N
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	-704	-762	-1.497	-648	736 V
Overzicht kosten overhead	-14.724	-16.918	-17.243	-16.520	325 V
Overige baten en lasten	0	0	-824	-280	824 V
Saldo van baten en lasten	**6.517**	**7.137**	**707**	**-324**	**6.430 V**
Mutaties reserves					
Onttrekkingen	7.977	9.650	10.340	448	-691 N
Toevoegingen	-6.735	-8.757	-8.547	-25	-210 N
Mutaties reserves	**1.243**	**892**	**1.793**	**423**	**-901 N**
Resultaat	**7.760**	**8.029**	**2.501**	**99**	**5.528 V**

Structureel en incidenteel saldo

Onderstaande tabel laat het resultaat zien in relatie tot de incidentele baten en lasten. We gebruiken daarbij de definitie van incidentele baten en lasten volgens de BBV. Dat betekent bijvoorbeeld dat alle personeelslasten als structureel worden gezien, maar ook de middelen van de algemene uitkering. De reservemutaties zijn bijna allemaal incidenteel. Deze definitie van incidentele baten en lasten is geen beoordeling of het resultaat éénmalig afwijkt of dat er sprake is van een structurele afwijking. Het structureel resultaat in deze tabel wil dus niet zeggen dat we dit rekeningsaldo de komende jaren ook mogen verwachten. Voor die beoordeling verwijzen we naar het kopje 'toelichting op het resultaat'.

x €1.000

Saldo jaarrekening	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Saldo van baten en lasten					
Lasten	-79.748	-87.124	-90.426	-82.610	3.302 V
Baten	86.272	94.261	91.134	82.286	3.127 V
Saldo van baten en lasten	**6.524**	**7.137**	**708**	**-324**	**6.429 V**
Mutaties reserves					
Onttrekkingen	7.977	9.650	10.340	448	-691 N
Toevoegingen	-9.483	-8.757	-8.547	-25	-210 N
Mutaties reserves	**-1.506**	**892**	**1.793**	**423**	**-901 N**
Resultaat	**5.018**	**8.029**	**2.501**	**99**	**5.528 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**-368**	**798**	**3.080**	**350**	**2.282 V**
Structureel resultaat	**4.650**	**8.827**	**5.581**	**449**	**7.810 V**

Toelichting resultaat

Resultaat jaarrekening vergeleken met de actuele begroting

De programmabegroting 2022 is in november 2021 door de raad vastgesteld met een positief saldo € 99.000. Gedurende het jaar 2022 zijn er vijf begrotingswijzigingen geweest die invloed hadden op dit saldo. Dit waren de verwerking van de september- en decembercirculaires 2021 van het gemeentefonds, de voor- en najaarsnota 2022 en een deel van het collegeprogramma. Hierdoor komt het actuele saldo van de begroting nu uit op € 2.,5 miljoen. De uitkomst van de jaarrekening 2022 is € 8 miljoen.

Het verschil tussen de actuele begroting en de jaarrekening van € 5,5 miljoen wordt hieronder op hoofdlijnen toegelicht. Meer details staan in de financiële toelichtingen per programma.

Ook organisatiebreed zien we dat de nieuwe, extra taken zorgen voor capaciteitsvraagstukken die we niet binnen bestaande formatieruimte kunnen opvangen. Deze capaciteitsvraag in combinatie met krapte op de arbeidsmarkt heeft ons voor extra uitdagingen en keuzes gesteld.

x € 1.000

Grootste afwijkingen - = nadelig	Verschil met actuele begroting	Inc/struct	Waarvan over te hevelen naar 2023
0 Bestuur en ondersteuning			
Vrijval van de voorziening ontslaguitkeringen wethouders	146	inc	
Diverse mutaties in de voorzieningen voor pensioenen van (voormalige) wethouders	900	inc	
2 Verkeer, vervoer en Waterstaat			
Groot onderhoud aan de brug Steenwijkerweg	55	inc	55
Onderhoud fietspont de Tjonger	80	inc	
Degeneratievergoedingen	170	struct.	
Baggeren	75	inc	75
3 Economie			
Voorziening Exploitatietekort Gronden bedrijventerreinen	-588	inc	
4 Onderwijs			
Lagere exploitatiekosten voor onderwijshuisvesting	100	inc	
Hogere kosten voor leerlingenvervoer	-79	struct.	
Lagere kosten voor peuterspeelzalen	75	inc	
5 Sport, Cultuur en recreatie			
Promotieplan Recreatie en toerisme, maar deels gebruikt	75	inc	
6 Sociaal Domein			
Coronacompensatie jeugdzorg en ouderenzorg	216	inc	118
Noordwolde fase 6, is een project voor 3 jaren	97	inc	
Voordeel op begroot bedrag medegebruik MFC's	67	inc	
WMO	424	inc	
Jeugd	-1.272	struct.	
7 Volksgezondheid en Milieu			
Minder uitgeven voor GIDS/JOGG	100	inc	
Opstellen Transitievisie Warmte	164	inc	164
Uitvoering energietransitie	209	inc	209
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing			
Grex voorziening woningbouw	-190	inc	
Overzicht algemene dekkingsmiddelen			
Gemeentefonds, algemene dekkingsmiddelen	1.227	inc	
Gemeentefonds, extra middelen voor energietoeslag 2023	680	inc	680
Gemeentefonds, extra middelen voor Omgevingswet 2023	493	inc	493
Lagere OZB opbrengst	-60	inc	
Onvoorzien			
Stelpost indexatie investeringen	600	inc	
Er is geen beroep gedaan op de stelpost risicobeheersing	250	inc	
Algemeen			
Restant Coronabijdrage, zie coronaparagraaf	1.107	inc	
Salarissen en inhuur	250	inc	
Diverse overige afwijkingen	130	inc	129
Totaal afwijkingen ten opzichte van het saldo najaarsnota 2022	**5.501**		**1.923**

Investeringskredieten (exclusief grondexploitatie)

In 2022 was er € 20,6 miljoen beschikbaar voor investeringen. Dit is inclusief de restant kredieten uit 2021. Er is in 2022 € 5,8 miljoen uitgegeven. De uitgaven betreffen voornamelijk ICT kosten, investeringen in de openbare ruimte, fietspad langs de Linde, Centrumontwikkeling Wolvega en riolering. Het restant van de investeringsbudgetten 2022 van € 14,5 miljoen wordt voor € 14,3 miljoen doorgeschoven naar 2023 zodat uitvoering van de geplande investeringen dan kan plaatsvinden.

Gemeentefondsuitkering

We ontvangen geld van het Rijk uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is onze grootste inkomstenpost. In 2022 hebben we € 59,3 miljoen aan algemene uitkering ontvangen, zo'n € 2,4 miljoen meer dan we hadden begroot bij de najaarsnota. Belangrijke reden hiervoor is dat er via de septembercirculaire en de decembercirculaire van het gemeentefonds nog middelen in 2022 beschikbaar werden gesteld door het Rijk. Onder meer voor de energietoeslag, de implementatie omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouw ontvingen we middelen nadat we de najaarsnota vaststelden. Een deel van deze middelen nemen we mee naar 2023 omdat we de uitgaven in dat jaar doen. Dit betreft € 680.000 voor de energietoeslag 2023 en € 493.000 voor de implementatie omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouw. Tevens hebben we afrekeningen van voorgaande jaren ontvangen.

Tot slot ontvingen nog een aantal kleine bedragen als corona compensatie. Voor deze compensatie en de financiële uitgaven in het kader van corona verwijzen we u naar de paragraaf Gevolgen corona.

x € 1.000

Gemeentefondsuitkering	Werkelijk	Begroot	Verschil begroot - werkelijk
Algemene uitkering			
2022	59.342	56.974	2.368
2021	39	0	39
2020	-48	0	-48
Totaal Gemeentefondsuitkering	**59.333**	**56.974**	**2.359**

Lokale heffingen

De lokale heffingen (totaal € 11,6 miljoen) worden onderverdeeld in belastingen en rechten.

Belastingen (€ 5,2 miljoen)

De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij besteed worden. In onze gemeente geldt dit voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB), forensenbelasting, (water-)toeristenbelasting en reclamebelasting. De totale opbrengst van deze belastingen over 2022 bedraagt € 5,2 miljoen. De OZB (afgerond € 4,9 miljoen) is hierin veruit de omvangrijkste belastingopbrengst.

Rechten (€ 6,4 miljoen)

Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties die door de gemeente worden geleverd. Deze opbrengsten zijn niet vrij besteedbaar. In onze gemeente geldt dit voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges voor burgerzaken en omgevingsvergunningen. De totale opbrengst van de heffingen en leges bedraagt € 6,4 miljoen. Hiervan heeft € 3,0 miljoen betrekking op de afvalstoffenheffing, € 2,2 miljoen op de rioolheffing en € 1,2 miljoen op de overige leges.

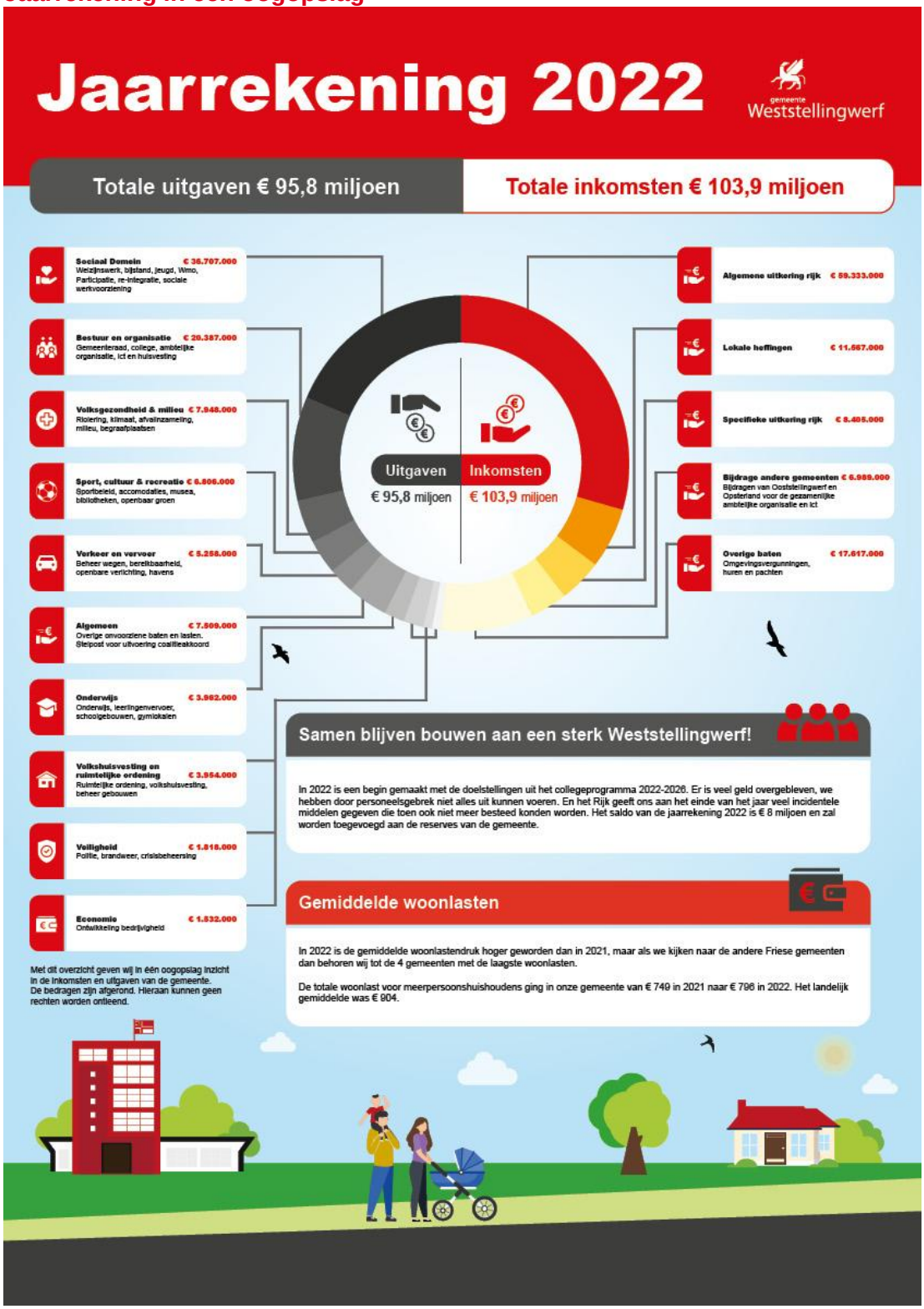
Reserves

We zijn het jaar begonnen met een algemene reserve van € 24,3 miljoen en de eindstand over 2022 is € 15,6 miljoen. Dit is exclusief het resultaat van deze jaarrekening. Het jaarrekeningresultaat van vorig jaar (€ 5,0 miljoen) is in de algemene reserve gestort. De algemene reserve is aangesproken doordat enkele incidentele budgetten (€ 1,5 miljoen) uit voorgaande jaren zijn meegenomen en daarnaast voor het collegeprogramma (€ 7,1 miljoen).

Naast onze algemene reserve hebben we acht bestemmingsreserves. In de toelichting op de passiva wordt het verloop van deze reserves nader toegelicht.

Jaarrekening 2022 in één oogopslag

Jaarrekening in één oogopslag

Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens	Rekening 2022	Begroting 2022	Rekening 2021
Sociale structuur	**31-12-2022**	**1-1-2022**	**31-12-2021**
Inwoners			
van 0-4 jaar	1.254	960	993
van 5-19 jaar	4.107	4.175	4.086
van 20-64 jaar	14.516	14.300	14.344
vanaf 65 jaar	6.587	6.700	6.849
Totaal inwoners	**26.464**	**26.135**	**26.272**
Uitkeringsgerechtigden	**421**	**450**	**442**
Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente in km²			
binnenwater	8,15	8,15	7,72
overig	220,30	220,30	220,71
Totaal oppervlakte	**228,45**	**228,45**	**228,43**
Woonruimten			
Koopwoningen (exclusief recreatie)	8.021	7.976	7.916
Huurwoningen	3.330	3.332	3.333
Recreatiewoningen	164	183	156
Totaal woonruimten	**11.515**	**11.491**	**11.405**
Woonwagens	16	16	16
Woonschepen	1	1	1
Lengte van de wegen in meters			
Binnen de bebouwde kom	123.580	121.251	122.094
Buiten de bebouwde kom	284.815	284.740	284.740
Totaal lengte van de wegen	**408.395**	**405.991**	**406.834**
Lengte van de fietspaden in meters	87.419	87.854	85.029
Aantal m2 openbaar groen	1.133.741	1.129.559	1.133.543

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Rikkers
Organisatie	Advies & Ondersteuning en Publiek & Communicatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Beleidsnota's

- Notitie Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2019-2022
- Notitie OWO-samenwerking
- Verordening privacybeleid 2018
- Verordening op de OWO rekenkamer 2018
- OWO-iVisie 2021-2024
- Kwaliteitshandvest Dienstverlening 2018
- Dienstverlening Gemeente Weststellingwerf
- Communicatievisie 2017-2020

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Bestuurlijke vernieuwing
Van oudsher heeft de overheid de rol van volksvertegenwoordiger en beschermer van het algemeen belang. De overheid is verantwoordelijk voor het tijdig verzorgen van hoor- en wederhoor bij alle belanghebbenden. De overheid stond traditioneel boven de samenleving. Deze overheidsrol is de laatste jaren veranderd. De samenleving verwacht steeds meer een gelijkwaardige overheid die meedenkt in plaats van autonoom bepaalt. De gemeenteraad van Weststellingwerf heeft in 2022 opnieuw gewerkt aan het versterken van de drie rollen die de raad heeft:

1. het staan voor hun inwoners als volksvertegenwoordigers;
2. het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd;
3. de kaderstellende en controlerende rol.

Dienstverlening
Voor de dienstverlening is in 2022 een begin gemaakt met nieuw te formuleren beleid. Dit is terug te zien in het plan Dienstverlening Gemeente Weststellingwerf maar ook in het nieuwe collegeprogramma. In het team Publiek en Communicatie waren een aantal vacatures. Daarom is er in 2022 geen beleidsplan gekomen met de vertaling naar operationeel niveau. De beschikbare collega's in het team waren nodig om de reguliere dagelijkse werkzaamheden uit te voeren. Desondanks zijn er nog steeds lopende afspraken zoals die bijvoorbeeld in het kwaliteitshandvest dienstverlening staan. En blijft dienstverlening zich door ontwikkelen. Voorbeelden hiervan zijn: technische verbeteringen doorvoeren die betere basis vormen voor toekomstige digitalisering, meer afstemming van de diverse teams die betrokken zijn bij dienstverlening en digitaal aanbieden van diensten waar dat kan.

Faciliteren werkwijze college en raad op bestuurlijke vernieuwing

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

- Meer inspraak van inwoners door de afstand tussen gemeenteraad en haar bestuurders en inwoners te verkleinen;
- inwoners meer betrekken en actief mee laten denken met de gemeentelijke politiek;
- betrokkenheid van de raad(sleden) bij initiatieven van inwoners;
- een gemeenteraad die tussen de bevolking staat en actief in de omgeving aanwezig is.

Participeren
Workshops, gastlessen en rondleidingen zijn ingezet om inwoners meer te betrekken bij de gemeentelijke politiek. De leden van de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing hebben hun ideeën uitgewerkt.

Raadscommunicatie
Het is belangrijk dat inwoners de raad en de raadsleden weten te vinden, zodat de raadsleden een goede invulling kunnen geven aan hun vertegenwoordigende rol. De inspraak- en inspreekmogelijkheden, waaronder het inloopspreekuur en de inspreekmogelijkheden in de vergaderingen van de algemene commissie en de raad worden actief gedeeld met inwoners.
De griffie en de afdeling communicatie verzorgen de communicatie in nauw overleg. De raadsleden zijn na de gemeenteraadsverkiezingen in de Westwijzer voorgesteld aan de inwoners. De raadsvergaderingen en algemene commissievergaderingen worden door inwoners bezocht en bekeken via livestream. In de Westwijzer, de gemeentelijke internetsite en de raadswebsite is regelmatig nieuwe informatie geplaatst.

Wijziging inloopspreekuur
In 2022 is de procedure voor het inloopspreekuur gewijzigd. Inwoners kunnen op twee manieren inspreken tijdens het inloopspreekuur:
1. bezoek aan één of meerdere fracties afzonderlijk in de fractiekamer(s);
2. plenair toespreken van de raad in de raadzaal.

Van het inloopspreekuur wordt regelmatig gebruik gemaakt.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Gebruik van sociale media
De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing heeft social media gebruikt om inwoners te informeren en te interesseren voor de politiek. Via social media worden inwoners uitgenodigd voor vergaderingen, inspraak(bijeenkomsten) en Gast van de raad. De nieuwe gemeenteraad 2022-2026 heeft in 2022 breed ingezet op verbreding van de eigen kennis (opleidingen/trainingen), kennismaking met de inwoners, transparantie, betrokkenheid en participatie.

Contacten met scholen
Er is contact gelegd met basisscholen en het middelbaar onderwijs. Hiermee hebben raadsleden op een leuke en interactieve manier kennis gemaakt met jongeren en daarbij meer verteld over de lokale politiek en over democratie. Het is de bedoeling dat de jongeren de raadsleden in de toekomst ook beter weten te vinden om hun wensen kenbaar te maken. De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing heeft als doel dat jongeren meer geïnteresseerd raken in de (gemeentelijke) politiek. Dit doel is echter niet in één jaar te meten en maakt onderdeel uit van een lange termijn visie.

Gast van de raad

De gemeenteraad van Weststellingwerf nodigt sinds december 2022 weer inwoners uit als ‘Gast van de raad’ tijdens raadsvergaderingen op de maandagavond. Dit met als doel inwoners inzicht te geven in de werkzaamheden van de gemeentelijke overheid. Er is onder andere voorlichting gegeven over de bestuursorganen (burgemeester, college van burgemeester en wethouders, gemeenteraad) en de wijze waarop ze besluiten nemen. Voor meer verdiepende informatie is door de griffie in samenwerking met de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing een draaiboek opgesteld. Hierin zijn de belangrijkste taken van de gemeentelijke politiek toegelicht. Deze informatie wordt door de leden van de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing gedeeld met inwoners.

Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en kernen)

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Door de crises die elkaar opvolgen hebben we extra gemerkt wat er in onze dorpen en wijken allemaal aan werk wordt verzet en hoe naar elkaar wordt omgekeken. Als gemeente vinden wij dit van onschatbare waarde. Zo zagen wij we de bereidheid om hulp te bieden aan de vluchtelingen uit Oekraïne en het ontstaan van nieuwe netwerken rondom de opvangplekken.

Ook de gevolgen van corona werkten in 2022 nog door. Tot de zomer van 2022 had dit een “dempend effect” op de energie die er normaal gesproken is bij de vele vrijwilligers in de dorpen. In de corona-periode proefden actieve vrijwilligers aan een leven zonder al deze extra inzet voor het algemene belang. Het was lastig om er na die periode opnieuw voor te gaan. Gelukkig keerde in 2022 deze energie wel weer terug. De gemeente probeert altijd goede randvoorwaarden te scheppen waarbinnen onze bewoners zich zelf kunnen ontplooien en hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen. Een leefbare, prettige woonomgeving begint bij je zelf; de plaatselijke belangen hebben dat motto ook in 2022 toegepast.

Er vormden nieuwe samenwerkingsverbanden en er werden grote en kleine plannen gesmeed, passend bij de aard en schaal van het dorp of de wijk. Een kleine greep uit de bijzondere en nieuwe ideeën die in 2022 in de steigers werden gezet:

- De Groote Veenpolder Samen Vooruit;
- Bloeizone Steggerda;
- Sport en verbinding in Blesdijke;
- Verbouw jeugdhonk Munnekeburen
- Woningbouwplannen in Boijl en De Hoeve;
- Dorpen die werkten aan een dorpsvisie;
- Buitengewoon Kerst in Noordwolde;
- Participatieplatform in Nijeholtpade;
- Ideeën rond faunatorens, een dorpsplein en buurtmarkt in Oldeholtpade:.

Ook de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf was weer volop actief. De hoge opkomst tijdens de bijeenkomsten in oktober en december liet zien dat de dorpen het delen van informatie en ervaringen erg belangrijk vinden.
De gemeente stond voor nieuwe onverwachte uitdagingen: crises op diverse vlakken vroegen veel aandacht van de organisatie. Hierbij hoorde ook het vinden van voldoende menskracht om alle gemeentelijke taken uit te voeren. Hierdoor moesten soms andere prioriteiten worden gesteld en kreeg de ondersteuning van een goed initiatief een andere en/of een meer sobere vorm. Het vroeg om improvisatie, maatwerk en heldere samenwerkingsafspraken. Aandachtspunt was, is en blijft hoeveel de plaatselijke belangen zelf aankunnen in een snel veranderende maatschappij. Nu en in de toekomst.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Dichtbij besturen

In 2022 is doorgegaan met de gebiedswethouders, als laagdrempelig bestuurlijk aanspreekpunt. Zij schoven op verzoek aan bij (leden)vergaderingen, namen kennis van nieuwe initiatieven en gingen in gesprek met bezorgde bewoners.
Via de nieuwsbrief informeerde de dorpencoördinator de plaatselijke belangen over actuele ontwikkelingen en (financiële) mogelijkheden. In samenspraak met de dorpen is ook regelmatig gebruik gemaakt van de lokale websites en andere sociale media om bewoners te wijzen op kansen, werkzaamheden en bijzonderheden. Hoewel regelmatig digitaal werd overlegd, voelde het op locatie afspreken voor veel dorpen vertrouwd en stelde men dit erg op prijs. Binnen de mogelijkheden gaven de medewerkers hier invulling aan. Niet alle vragen en ideeën liggen binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente: vaak heeft de gemeente een de rol als verbinder tussen initiatiefnemer en het netwerk van overheden, belangenorganisaties, fondsen of deskundige medebewoners.

Netwerk dorps- en wijkorganisaties vormt basis voor beleid

Met de dorpencoördinator hadden wij een duidelijk, vertrouwd en laagdrempelig loket voor onze bewonersorganisaties, werkgroepen en nieuwe initiatiefgroepen. De plaatselijke belangen, wijkverenigingen en Vereniging Kleine Dorpen (de PB) wisten ons te vinden met lokale plannen, wensen en honderden kleine en grote vragen. Vaak konden wij een snel en inhoudelijk (advies)reactie geven. De signalen over de staat van de openbare ruimte, werden snel door de gemeentewerf opgepakt.

De Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf maakte een doorstart met een nieuw bestuur en bijbehorende ambities. De behoefte aan woningen in de kleine dorpen kwam nadrukkelijk naar voren tijdens de VKD-bijeenkomsten. Reden voor de gemeente om in 2022 samen met de VKD te starten met de ontwikkeling van de Toolkit-woningbouw.

In 2022 bereiken ons ook de zorgen over de stijgende energielasten van onder andere de dorpshuizen. Het noodfonds van de gemeente gaf hen zicht op een vorm van compensatie. Naast hun eigen creatieve oplossingen, gaf dat houvast om de deuren open te houden voor de gebruikers.

Ondersteunen van initiatieven

Dorpsorganisaties en actieve bewoners wisten ons te vinden voor het verder brengen van hun goede ideeën. Wij zagen ook in 2022 dat onze bewoners hun eigen verantwoordelijkheid namen en zelf een trekkersrol oppakten. De inzet van het dorpenfonds in de vorm van projectengeld en werkbudget hielp hen om de volgende stap te zetten.

Het dorpenfonds is vrijwel volledig benut. De bijdrage van ruim € 82.000 aan 10 leefbaarheidsprojecten en 24 werkbudgetten voor de PB leverde een investering op van bijna € 300.000. Daarnaast was er steun voor onder andere de dorpsorganisaties in De Groote Veenpolder, met hun aanvraag in het kader van de dorpsontwikkelingsmaatschappij. Het leverde € 40.000 extra ondersteuning op om dit project succesvol te maken. Dorpsbelang Steggerda deed een succesvolle aanvraag voor het predicaat Bloeizone. Met de bijdrage van € 50.000 uit de regiodeal zet Steggerda in op een gezond en levendig dorp.

Werken met de omgevingsvisie

Begin 2022 is de evaluatie van de pilot Omgevingsvisie Nijeholtpade afgerond. Hoewel er veel bereikt is, blijken er grenzen te zitten aan wat dorpen aankunnen wat betreft tijd en menskracht. Het nieuwe bestuur in Nijeholtpade maakte daarom ook een pas op de plaats met betrekking tot de voorzetting van de samenwerking in de vorm van een Maatschappelijke Overeenkomst.
Dit vroeg maatwerk bij de projecten die zich in 2022 in potentie leenden voor het opstellen van een Maatschappelijke Overeenkomst. De lessen vanuit Maatschappelijke Overeenkomst gebruikten wij vooral bij het maken van projectafspraken bij de Bloeizone Steggerda, de dorpsontwikkelingsmaatschappij “De Groote Veenpolder, Samen Vooruit” en dorpsvisie Oldeholtpade.

Beleidsplan dienstverlening

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Inwoners gebruiken vaker digitale kanalen

Het digitale deel van onze dienstverlening vormt een steeds groter deel. De corona-pandemie heeft hierin een stimulerende rol gehad. Veel mensen willen gebruik maken van dienstverlening op het moment dat hen goed uitkomt, via het kanaal wat bij hen past. Steeds vaker is dat thuis vanaf de bank. In 2019 werd er 1.200 keer door inwoners een aanvraag via DigiD gedaan bij burgerzaken in 2022 is dat meer dan 2.500 keer.
Ondanks deze trend blijven alle vormen van dienstverlening belangrijk en digitale dienstverlening is niet altijd mogelijk of wenselijk. Bijvoorbeeld bij het aanvragen van een paspoort of identiteitskaart is een pasfoto en een 'natte' handtekening nodig. Maar ook daar zie je waar het digitaal kan, bieden wij dat aan. Bijvoorbeeld bij de aanvraag van een paspoort voor minderjarigen is toestemming van de ouders nodig, deze toestemming kan vanaf 2022 via DigiD doorgegeven worden. Hierdoor hoeven niet beide ouders mee bij de aanvraag.

Op afspraak werken

Corona bleef impact houden op onze dienstverlening. Ook 2022 begon met een lockdown. Daarom werkten wij op afspraak. De meeste bezoekers staan positief tegenover werken op afspraak. Ook zijn er bezoekers die het niet fijn vinden en geen afspraak vooraf willen maken. Een publiekshal met een paar wachtende mensen, met meerdere lege balies gaf misschien de indruk, dat er ruimte was om te helpen. Waar er ruimte was, werd er met de bezoeker meegedacht. Door te kijken of er ruimte tussen afspraken was en collega's met de juiste expertise aanwezig waren, dan werden deze bezoekers geholpen. Dat was niet altijd mogelijk, dan werd er een afspraak gemaakt op een passend moment.
Verschillen op afspraak werken en zonder afspraak:

Op afspraak : • korte wachttijden • bezoekers hebben juiste documenten of ondersteuning mee • afspraak niet op dezelfde dag, in drukste periodes kan het binnen een week • bezoeker wordt in één keer goed geholpen door de juiste medewerker	Zonder afspraak: • langere wachttijden • bezoekers moeten vaker extra terugkomen omdat documentatie of ondersteuning ontbreekt • op elk willekeurig moment geholpen kunnen worden (gedurende openingstijden) • voelt toegankelijker

Niet voor alles gold dat een afspraak nodig was, dat wilden wij ook beperken voor eenvoudige producten. Vanaf 2022 was voor het afhalen van reisdocumenten en rijbewijzen geen afspraak meer nodig. Deze konden na het aanvragen bij de balie een week later zonder afspraak opgehaald worden bij de receptie. Voor de gemeente is op afspraak werken een effectieve manier van werken. Zo kunnen wij de groeiende stroom van digitale bezoekers goed combineren met het helpen van de baliebezoekers.

Beleidsplan

In 2022 is het document "Dienstverlening Gemeente Weststellingwerf" in de gemeenteraad behandeld. Op basis van dit document en ook het Collegeprogramma 2022-2026 zijn plannen gemaakt om de dienstverlening verder te optimaliseren. In 2022 lag vooral de focus op de huidige situatie in kaart brengen, betere afstemming tussen de teams binnen gemeente Weststellingwerf in relatie tot dienstverlening.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

B1 taalgebruik is de norm aan de telefoon en in correspondentie
Door B1 taalgebruik zorgen wij ervoor dat onze inwoners, bedrijven en instellingen ons kunnen begrijpen.

Kanaalsturing
Onze inwoners, bedrijven en instellingen hebben de mogelijkheid het kanaal te gebruiken dat het beste bij hun past. Denk daarbij aan persoonlijk in het gemeentehuis, keukentafelgesprek, telefoon, brief, website en social media.

Klanttevredenheid publiekszaken
Klanttevredenheid is enorm belangrijk. Op basis van signalen en klachten passen wij onze dienstverlening aan. Een klein voorbeeld hiervan is de zichtbaarheid van de receptie verbeteren. Er is in 2022 geen meting gedaan van de klanttevredenheid. Dit komt doordat er in 2022 onvoldoende bezetting was in het team. De vacature voor leidinggevende moest meerdere keren opnieuw ingevuld worden en de vacature voor senior medewerker was het grootste deel van het jaar niet ingevuld. Functies die van belang zijn voor beleidsmatige zaken en besluitvorming hierin.

Spelregels en maatwerk
Binnen de wettelijke regels helpen wij onze inwoners. Daarbij houden wij rekening met de situatie van onze inwoners. Wij leveren maatwerk en kunnen op die manier onze inwoners zo goed mogelijk helpen.

Uitvoeren landelijk programma digitalisering
De rijksoverheid stelt onder andere dat alle contacten en producten van een gemeente digitaal geregeld kunnen worden. Voor het overgrote deel van onze producten is dit zo. Bepaalde zaken zijn niet digitaal mogelijk, bijvoorbeeld als er daadwerkelijk fysiek contact nodig is of een handtekening op een reisdocument. Wij zijn actief bezig met verder digitaliseren van ons aanbod. Zowel digitaal, als persoonlijk contact is en blijft mogelijk.

Zorgen voor een klantgerichte en begrijpelijke website
De meeste mensen gebruiken de website als ingang voor het eerste contact met de gemeente. De website wordt voortdurend verbeterd, zoals aanbieden van nieuwe producten of het verbeteren van teksten.

Een actief communicatiebeleid

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

2022 was qua communicatie opnieuw een roerig jaar. Waar het einde van de coronapandemie in zicht kwam, brak de oorlog in Oekraïne uit. Er was gebrek aan opvangplekken voor vluchtelingen en huisvesting voor statushouders. De taakstelling voor vluchtelingen en statushouders bracht onvoorziene communicatie inzet en nieuwe uitdagingen met zich mee.

Communicatie rond de opvang/huisvesting van vluchtelingen en statushouders
Op verschillende locaties in de gemeente is gemeentelijke opvang voor Oekraïense vluchtelingen gecreëerd en huisvesting voor statushouders voorbereid. Per locatie hebben we een communicatie- en participatietraject opgezet om inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te informeren en te betrekken. Dit deden we onder meer via bijeenkomsten, brieven, (persoonlijke) gesprekken, pers- en nieuwsberichten, webpagina's en pers- en kijkmomenten op locatie. Ook de raad is regelmatig van de voortgang op de hoogte gehouden.

Vanwege de impact op direct omwonenden is maatwerk in het gesprek met en het luisteren naar omwonenden van groot belang (geweest). Communicatie faciliteert dit gesprek met onder meer het brengen van een heldere boodschap en de juiste timing.
We zijn hierin een lerende organisatie. We werken integraal steeds beter samen, wat een positief effect heeft op de communicatie. De boodschap die we aan inwoners moeten brengen is niet altijd leuk. We hebben onder meer geleerd dat:

- het belangrijk is om het eerste bericht waar mogelijk persoonlijk te brengen;
- weerstand er mag zijn en we tijd moeten nemen om daar naar te luisteren en iets mee te doen;
- we inwoners niet alleen betrekken, maar ook vragen naar hoe zij betrokken willen worden;
- we een betrouwbare samenwerkingspartner blijven als we doen wat we zeggen.

Communicatie en de energiecrisis
De oorlog in Oekraïne had ook invloed op de energieprijzen, met vaak grote gevolgen voor inwoners en ondernemers. Daarom gaven we regelmatig tips en adviezen om energie te besparen en zo de energierekening omlaag te brengen. We informeerden inwoners en ondernemers over de energietoeslag en maatregelen van de Rijksoverheid.

Een actief communicatiebeleid
Ook in 2022 was de Communicatievisie 2017-2020 de basis voor de gemeentelijke communicatie. We hebben de volgende lijnen doorgezet:

- De communicatie van Weststellingwerf heeft een goede kwaliteit. Inwoners vinden dat wij klantgericht, open en betrouwbaar zijn. We gebruiken begrijpelijke taal en herkenbare middelen. Verder is onze informatie snel en gemakkelijk te vinden.
- Een professionele inzet van online en offline communicatiemiddelen. De website is het belangrijkste communicatiemiddel.
- Een zichtbaar college en een helder proces voor het nemen van besluiten.
- Een goede relatie met de pers.
- We helpen de organisatie om planmatig en doelgericht te communiceren. Hiervoor onderhouden wij goed en regelmatig contact met de interne organisatie.
- Meedenken en meepraten voor medewerkers en inwoners leuker en gemakkelijker maken.
- Het intranet helpt medewerkers om elkaar te vinden en samen te werken.

Eind 2022 zijn voorbereidingen gestart om te komen tot een nieuwe communicatievisie.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Aandacht voor participatie van inwoners
We willen dat inwoners en ondernemers kunnen meedenken en meepraten. In 2022 zijn meerdere projecten samen met inwoners en ondernemers opgepakt. Bij de opvang van vluchtelingen en statushouders was participatie met de buurt een belangrijk onderdeel.

Communicatie als drager bij belangrijke projecten
Bij bepaalde projecten is communicatie een belangrijke succesfactor. In 2022 vroegen de volgende projecten in het bijzonder aandacht: herinrichting Steenwijkerweg De Blesse, gemeenteraadsverkiezingen, Regio Deal, Bestemming Wolvega, ondersteuning gebiedsteams, marketing bedrijfskavels en de communicatie gericht op ondernemers. Veel van deze projecten zijn in samenwerking met inwoners en ondernemers opgepakt.
Zo is het herinrichtingsplan van De Blesse tot stand gekomen met inbreng van en in samenwerking met het dorp. Ook de communicatie richting de inwoners hebben we als gemeente niet alleen gedaan. We hebben hierin nauw samengewerkt met het plaatselijk belang.
Voor het stimuleren van de verkoop van de bedrijfskavels op de bedrijventerreinen loopt er sinds medio 2021 een marketingcampagne. In 2022 hebben we hier samen met ondernemer Ernie Spin invulling aan gegeven door hem als ambassadeur neer te zetten. Hij vertelt daarmee als het ware ‘ons verhaal’. Door inwoners en ondernemers op deze manier te betrekken bij projecten, kunnen we de doelgroep beter benaderen.

Een begrijpelijke en toegankelijke website

De website is een belangrijk middel om met onze inwoners en ondernemers te communiceren.
Het gebruik van de website is in 2022, net als in 2021, iets gedaald. Maar is nog steeds flink hoger dan voor corona. De website kreeg 141.227 unieke bezoekers, dat is 8,6% minder dan in 2021 (154.562 bezoekers). De bezoekers:

- zorgden voor 240.963 (2021: 263.395) bezoeken aan de website;
- bekeken samen 901.794 (2021: 830.768) pagina's;
- bezochten de website vooral via de mobiele telefoon (2022: 54,0%, 2021: 50,5%) en de computer (2022: 42,2%, 2021: 45,4%). Het gebruik van de tablet daalde 3,8% (2021: 4,1%).

Inwoners en ondernemers maakten veel gebruik van de digitale mogelijkheden. In totaal zijn, naast de dienstverlening van iBurgerzaken, 4.645 digitale formulieren naar ons verstuurd. Dit zijn ongeveer 100 digitale formulieren minder dan in 2021.

Inwoners zochten veel op de zoekwoorden: energietoeslag, Wmo, groene bon, gebiedsteam en subsidie. Er kwamen 750 meldingen openbare ruimte binnen, waarvan 68% is gemeld met DigiD. Naast de homepagina bezocht men vooral de pagina over de gemeenteraadsverkiezing, politieke partijen (tijdens de gemeenteraadsverkiezing), zwembad De Steense en de openingstijden.

We plaatsten in 2022 237 nieuwsberichten op de website.

Naast de gemeentelijke website hebben we aparte websites voor de verkoop van bedrijfskavels op de bedrijventerreinen, Bestemming Wolvega en het Vrijwilligerspunt.

Een professionele en actieve inzet van sociale media

Sociale media zijn een belangrijk communicatiekanaal om onze doelgroepen op een laagdrempelige manier te bereiken. We blijven onze sociale media kanalen ontwikkelen en actief inzetten. In 2022 heeft dit gezorgd voor meer volgers en bereik:

Sociale media kanaal	**Aantal berichten in 2022**	**Aantal volgers in 2022**	**Gemiddeld bereik per maand**	**Type content**
Facebook	271	3.367 (467 meer dan 2021)	8.111 personen	Nieuws, informerende berichten en campagnes
Instagram	36 (en 71 via stories)	1.270 (134 meer dan 2021)	277 personen	Nieuws, vooral 'positief'
LinkedIn	+/- 45 (exacte aantal onbekend)	4.033 (484 meer dan 2021)	Onbekend	Vacatures, nieuws voor ondernemers en nieuws over de organisatie
Twitter	32	2.156 (8 meer dan 2021)	Onbekend	Nieuws, vooral 'urgent'

Het gebruik van heldere taal door medewerkers

We willen dat onze communicatie voor iedereen begrijpelijk is. Daarom schrijven we zoveel mogelijk in heldere taal. We wijzen de medewerkers hierop en geven hen tips. We hebben in 2022 voorbereidingen getroffen voor de volgende acties in 2023:

- heldere taal bij de medewerkers onder de aandacht te krijgen;
- medewerkers te trainen om helder te schrijven;
- medewerkers praktische hulpmiddelen aan te bieden om helder te schrijven;
- communicatiemiddelen verbeteren (zoals brieven en digitale formulieren).

Wij kiezen bewust voor een crossmediale aanpak

Ook in 2022 hebben we steeds gekozen voor een crossmediale communicatieaanpak. Dit betekent dat we meerdere communicatiekanalen inzetten en online en offline met elkaar combineren. De inzet van meerdere kanalen zorgt voor een groter bereik. Ook kunnen we de communicatie hierdoor beter afstemmen op de doelgroep. We hebben vooral de volgende online en offline communicatiemiddelen ingezet: website, sociale media, Westwijzer, (wekelijkse gemeentepagina in de huis-aan-huis Stellingwerf), digitale nieuwsbrieven, posters, folders en flyers, brieven en digitale led borden in Wolvega.

Via verschillende digitale nieuwsbrieven houden we onze inwoners, ondernemers en dorpen op de hoogte van nieuws en ontwikkelingen:

- Inwonersnieuwsbrief: we hebben in 2022 25 nieuwsbrieven verstuurd. 730 inwoners staan ingeschreven op deze nieuwsbrief.
- Ondernemersnieuwsbrief: we hebben in 2022 6 keer een ondernemersnieuwsbrief verstuurd. 171 ondernemers hebben zich aangemeld voor deze nieuwsbrief.
- Dorpennieuwsbrief: de nieuwsbrief van de dorpencoördinator is 8 keer verstuurd. Deze nieuwsbrief is bedoeld voor bestuurders en leden van dorp- en wijkverenigingen. 77 mensen ontvangen deze nieuwsbrief.

Daarnaast hebben een aantal projecten een eigen digitale nieuwsbrief: project herinrichting De Blesse, herinrichting Driewegsluis en centrumontwikkeling Wolvega. Hiermee kunnen we de direct betrokkenen snel en rechtstreeks informeren over ontwikkelingen.

Indicatoren

Bezoekers

Aantal geregistreerde baliebezoekers in 2022: 10.534 bezoekers.
Gedurende het jaar hebben wij maandelijks gemiddeld 800 bezoekers per maand voor burgerzaken en met een piek in juli en augustus van meer dan 1.250 bezoekers. Dat komt door het aanvragen van nieuwe reisdocumenten voor de inwoners met vakantieplannen.

Bezoekers burgerzaken	2020	2021	2022
Aantal	9.929	10.391	10.479

Het aantal geregistreerde bezoekers is sinds 2020 stabiel. Mede door de gevolgen van corona weten meer inwoners het digitale kanaal te vinden en blijven dit gebruiken ondanks dat maatregelen zijn vervallen. Dat is vooral terug te zien bij doorgeven van verhuizingen, aanvragen van uittreksels en verklaringen en het doen van de overlijdensaangifte. Daarnaast is er een afname in het aanvragen van rijbewijzen. Dit is een golfbeweging en over een langere periode wel stabiel. In 2022 werkten wij op afspraak net als in 2020 en 2021, dit wordt door de meeste bezoekers als positief ervaren. Vanaf 2022 kunnen aangevraagde paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen, zonder afspraak afgehaald worden bij de receptie. Dat kan dus ook buiten de openingstijden van de burgerzaken balies.

De gemiddelde wachttijd in 2022 is 34 seconden per afspraak. Deze wachttijd is van begintijd van de geplande afspraak tot aan het oproepen van de bezoeker. Meer dan de helft van de bezoekers hoeft niet te wachten en 91% van de bezoekers wordt binnen 5 minuten geholpen. Er zijn geen klachten over lange wachttijden geweest.

Telefonie
Met 27.120 aangeboden telefoongesprekken is het aantal telefoongesprekken weer vergelijkbaar met het aantal gesprekken van voor de corona-pandemie. De WOZ-aanslagen periode is altijd de drukste periode voor het KCC. In 2022 hadden wij 1.000 oproepen minder dan in 2021 in deze periode.

Ontvangen telefoongesprekken	2020	2021	2022
Aantal	29.211	29.929	27.120

Het serviceniveau in 2022 lag gemiddeld op 90%.

Huwelijken
De aantallen huwelijken en partnerschappen zijn de laatste jaren stabiel. Opvallend is misschien dat er minder kosteloze huwelijken zijn dan in beide voorgaande jaren. Dit aantal is wel vergelijkbaar met voor corona, meer mensen kiezen voor een huwelijk of partnerschap op een andere locatie.

Huwelijken	2020	2021	2022
Huwelijk	66	59	64
Geregistreerd partnerschap	59	64	50
Omzetting huwelijk/partnerschap	3	5	3
Totaal	128	128	117
Waarvan kosteloos	89	84	66

Meldingen openbare ruimte

In 2022 zijn er totaal 2.512 meldingen openbare ruimte geregistreerd. In 2021 waren dat er in totaal 2.391. Het aantal meldingen stijgt met 5% ten opzichte van het jaar ervoor. Top drie soorten meldingen in 2022:

1. Net als in voorgaande jaren worden in de categorie afval de meeste meldingen gemaakt, dit gaat om 36% van de meldingen. Meestal gaat dat over het vervangen van kapotte vuilcontainers.
2. Meldingen over wegen, bijna 18% van de meldingen gaan hierover, bijvoorbeeld over gaten in wegen of voetpaden of onveilige situaties.
3. Openbaar groen zorgt voor 17% van de meldingen, denk daarbij aan vragen of meldingen over snoeien of onkruid.

Meldingen openbare ruimte	2020	2021	2022
Aantal	2.706	2.391	2.512

Digitale dienstverlening inwoners

Het hele jaar door zijn we bezig met verbeteringen in onze dienstverlening die helpen bij de digitale volwassenheid van onze inwoners. In 2022 zijn vooral technische verbeteringen doorgevoerd, hier ziet een inwoner niet direct resultaten van. Maar het zorgt er voor dat we beter voorbereid zijn op toekomstige verbeteringen. Ook is MijnWeststellingwerf verbeterd met een nieuwe layout. Daarbij blijft het verbeteren van onze dienstverlening een continu proces.
In 2022 zijn wij ook aangesloten bij Single Digital Gateway, een Europese verordening. Het doel hiervan is dat inwoners van de Europese Unie en bedrijven goede toegang hebben tot digitale dienstverlening in andere EU-lidstaten, ook van gemeentes. Dankzij dit initiatief kan nu een EU-burger relevante informatie vinden van de gemeente.

Digitalisering heeft ook impact op medewerkers. Voor inwoners betekent dat het eenvoudiger wordt om producten aan te vragen of zaken te regelen. Daarbij zijn inwoners niet meer afhankelijk van openingstijden, dit kan 24 uur per dag. Medewerkers zijn minder vaak nodig bij de balie en meer nodig achter een computerscherm. Digitalisering betekent voor medewerkers dat werkzaamheden complexer worden. Medewerkers moeten meer controleren en uitzoeken. Digitaliseren is geen automatiseren. Volledig automatiseren is bijvoorbeeld in veel burgerzaken processen ook niet mogelijk. Vaak heeft dit met regelgeving te maken, bijvoorbeeld dat twee medewerkers akkoord moeten geven.

Dienstverlening ondernemers: zie Programma 3.

Bronnen: Bezoekers: JCC-klantgeleiding; Telefonische contacten: Mitel; Meldingen openbare ruimte: iZaakafhandeling, geraadpleegd op 22 februari 2023.

Beleidsindicatoren

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2019	2020	2021	2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	10,9	11,8	11,9	12,0
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	10,3	11,3	11,2	11,3
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	744,6	786,6	994,9	828,5
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	13,6%	15,2%	26,0%	23,8%
Overhead	% van totale lasten	8,3%	10,7%	9,2%	10,5%

Bron: eigen gegevens

De berekening van deze indicatoren is gebaseerd op het document van de VNG ´Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie´.

Hoeveel heeft het gekost?

De inhoudelijke toelichting op de cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 0.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Totaal Lasten	3.469	2.980	2.626	-489
Totaal Baten	1.863	287	287	-1.576
Resultaat	**1.606**	**2.692**	**2.339**	**1.087**

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsnota's

- Regionaal risicoprofiel 2018-2021
- Regionaal beleidsplan crisisbeheersing 2019-2022
- Beleidsplan Brandweerzorg 2019-2022
- Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023
- Nota Regionaal beleidsplan veiligheid Noord Nederland 2020-2023

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Gerealiseerd beleid in 2022
Landelijk is er veel aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Het Rijk heeft dit onderwerp geprioriteerd en extra middelen beschikbaar gesteld aan de Regionale Inlichtingen en Expertise Centra (RIEC) voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ook het plaatselijke Driehoek overleg (burgemeesters Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Heerenveen, Openbaar Ministerie en Politie Zuidoost Fryslân) heeft het geprioriteerd en hier capaciteit voor vrijgemaakt. Dit heeft onder andere geleid tot meerdere controles bij risico branches.
De gemeentelijke rol in het onderwerp de aanpak op Cybercriminaliteit is in beweging. Cluster Veiligheid heeft een onderzoek op dit thema uitgevoerd. Hieruit blijkt dat met name de ouderen in de gemeente Weststellingwerf behoefte hebben aan gerichte informatie. Daarnaast zijn ook de aanpak van personen met verward gedrag en de ketensamenwerking Zorg en Veiligheid actuele thema's.

Ontwikkelingen in 2022
Naast het lopend en uitvoerend beleid stond 2022 in het teken van de oorlog in Oekraïne. Wij stonden, zowel vanuit de crisisbeheersing als ook lokaal, aan de lat voor het realiseren van (nood)-opvang. Eind 2022 heeft de inspectiedienst van het Ministerie van Justitie en Veiligheid de opvanglocaties in Weststellingwerf als voldoende beoordeeld. Ook participeerden wij in de opvangvraag van Statushouders. Wij hebben ook te maken met niet voorziene incidenten, zoals bijvoorbeeld de branden in Wolvega, de komst van de wolf en jeugdoverlast in de verschillende wijken/buurten.

Beleidsplan integrale veiligheid

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Op 2 maart 2020 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Integrale Veiligheid tot en met 2023 vastgesteld. Daarin heeft de raad vijf veiligheidsthema's geprioriteerd, namelijk:

1. de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
2. de aanpak van diefstal met een accent op cybercrime;
3. het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving;
4. de verkeersveiligheid en het stimuleren van wenselijk verkeersgedrag;
5. de brandveiligheid.

De gemeenteraad krijgt jaarlijks via de begrotingscyclus inzicht in de activiteiten die worden gepland en uitgevoerd. De verantwoording over de uitvoering van de prioriteiten is kwantitatief van aard, namelijk welke acties zijn uitgevoerd, welke doelgroep is bereikt en wat het bereik is geweest. Criminaliteitscijfers worden waar mogelijk ondersteunend gebruikt. De gemeenteraad is op de hoogte van de blijvende verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

Communicatie en participatie
Afhankelijk van de prioriteit wordt een passende vorm gekozen om te communiceren. Bij alle vijf prioriteiten uit het beleidsplan Integrale Veiligheid wordt nadrukkelijk ingezet op contact met de inwoners. Bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan ondernemers in het buitengebied over de gevaren van deelnemen in hennepteelt.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

De aanpak van ondermijnende criminaliteit verbeteren.
Intern:
In 2022 is de gemeente Weststellingwerf aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem (MMA) en is het convenant Keurmerk Veilig Ondernemen - Bedrijventerreinen door alle betrokken partijen ondertekend. In samenwerking met interne clusters en afdelingen zijn wij begonnen met het actualiseren van het Bibob-beleid. De rol van de Bibob-coördinator hebben we samen met de afdeling VTH beter gepositioneerd. Wij zijn mede verantwoordelijk voor het opzetten van de Friese Norm. De Friese Norm is een provinciale samenwerking gericht op de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit, waarbij alle Friese gemeenten, Provincie, Wetterskip, FUMO en het RIEC zich hebben gecommitteerd.

Extern:
Wij hebben meerdere controles georganiseerd en uitgevoerd. Deze controles waren gericht op de aanpak van ondermijnende criminaliteit op bedrijventerreinen en risicobranches. In 2022 stonden ook acties in het buitengebied gepland. In verband met de onrust bij de agrariërs is ervoor gekozen deze acties niet uit te voeren.

De aanpak van diefstal, met een accent op cybercrime.
Het jaar 2022 stond in het teken van landelijke maatregelen omtrent corona en de oorlog in Oekraïne. Ondanks dat het thuiswerken in de loop van 2022 niet meer verplicht werd, is het aantal woninginbraken zo goed als gelijk gebleven. Cybercrime daarentegen heeft landelijk een stijging laten zien. De geplande bewustwordingssessies konden we niet uitvoeren. Deels door de toen geldende coronamaatregelen, het met spoed realiseren en vervolgens het managen van de opvanglocaties voor de Oekraïense vluchtelingen.

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving.
Wij hebben samen met onze ketenpartners gewerkt aan het voorkomen van sociale problemen in de wijk. Daar waar sociale problematiek gesignaleerd werd, hebben we dit niet verder laten escaleren. Wij hebben veel samen gewerkt met het Sociaal domein. Ook hebben we gebruik gemaakt van buurtbemiddeling via de instantie Scala Welzijn.

Het stimuleren wenselijk verkeersgedrag door in te zetten op bewustwording (preventie).
Wij hebben het regulier verkeersoverleg tussen politie en gemeente geactualiseerd en gecontinueerd. Dit was nodig omdat bij de gemeente personeelswisselingen hadden plaatsgevonden. Door capaciteitsproblemen bij de politie is het aantal controles flink gedaald. In samenwerking met de politie zijn er wel gerichte verkeersacties uitgevoerd.

Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid.
Volgens de Wet op de veiligheidsregio's voert Veiligheidsregio Friesland (VRF) de brandweertaken uit. Wij zijn een verbindende factor geweest tussen het regionale beleid en de lokale uitvoering. Zo heeft de brandweerpost Noordwolde een taak en voertuig gekregen in het kader van natuurbranden bestrijding.

Beleidsindicatoren

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de sociale kwaliteit woon- en leefomgeving

aantal x1

Lokale beleidsindicator	2019	2020	2021	2022
Burenruzies voorgelegd aan mediator*	0	1	0	0
Geregistreerde meldingen over burengerucht**	96	129	103	98
Meldingen van overspannen/gestoorde personen**	113	89	144	110
Nazorg ex-gedetineerden trajecten***	19	3	4	3
Waarvan begeleiding vanuit zorg mbt ex- gedetineerden****	9	1	3	0
Incidenten vernieling en zaakbeschadiging**	155	96	77	95
Incidenten overlast**	397	475	522	332

*Bron: Interne registratie veiligheid

**Bron: 12 maand rapportage politie

***Bron: Justid

****Bron: Interne registratie procesregisseur Sociaal domein

Verklaring stijgingen en daling:

Overlast: De meeste overlastmeldingen gaan over pleinen en parkeerterreinen waar jongeren voor overlast zorgen. Het aantal overlastmeldingen zijn significant gedaald. Doordat gemeente en politie in gesprek zijn met deze jongeren en melders lijkt dit de reden te zijn van de daling.

Verwarde personen: Ondanks dat het landelijk beeld een stijging van meldingen verwarde personen laat zien, constateren wij een daling in meldingen. De meldingen in onze gemeente zijn te herleiden naar enkele personen, die meerdere malen voor overlast zorgen.

Vernieling: Hier is een lichte stijging te zien ten opzichte van vorig jaar, maar gelijk gebleven aan het coronajaar 2020.

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de objectieve veiligheid en de criminaliteit

aantal x1

Lokale beleidsindicator	2019	2020	2021	2022
Aangiftes woninginbraken*	68	14	12	20
Aangiftes inbraken in schuren/bijgebouwen*	10	7	10	6
Aangiftes mishandelingen*	45	43	38	28
Aangiftes bedreigingen*	32	45	26	29
Opgelegde huisverboden**	3	5	5	7
Registraties huiselijk geweld*	100	91	59	62

:*Bron: 12 maand rapportage politie

**Bron: Online registratie huisverboden Khonraad

Verklaring stijging en daling:

Bedreigingen: Het aantal bedreigingen in 2022 is gedaald naar het niveau van voorgaande jaren.

Woninginbraken: Het aantal woninginbraken in 2022 laat in dit jaar een stijging zien. Waarschijnlijk zijn het afschaffen van de coronamaatregelen, bijvoorbeeld het thuiswerken, hiervoor verantwoordelijk.

Huiselijk geweld: Het aantal mishandelingen in 2022 laat een dalende trend zien. De reden hiervan is onbekend.

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van verkeersveiligheid

aantal x1

Lokale beleidsindicator	2019	2020	2021	2022
VVN vrijwilligers acties op scholen in samenwerking met scholen en plaatselijke belangen/verkeerswerkgroepen politie	14	4	5	15

Bron: Registratie verkeerskundige afdeling ruimte

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid

aantal x1

Lokale beleidsindicator	2019	2020	2021	2022
Controles op brandveiligheid bedrijven*	59	37	38	55
Voorlichtingen op scholen**	8	3	1	14
Oefeningen in de wijk**	2	0	0	0
Voorlichtingen na brand**	5	0	0	1

*Bron: Jaarrapportage VTH

**Bron: Jaarrapportage brandweer

Verklaring stijging

Voor de stijging bij alle vier beleidsindicatoren geldt dat na het beëindigen van de coronamaatregelen de werkzaamheden weer zo goed als zijn opgepakt en uitgevoerd.

Toelichting - Wat mag het kosten

De inhoudelijke toelichting op de cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 1

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Totaal Lasten	1.818	1.802	1.809	-16
Totaal Baten	30	51	51	21
Resultaat	**1.788**	**1.751**	**1.758**	**-37**

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Rikkers, Hoen en Zonderland
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Beleidsnota's

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP 2000) inclusief de uitgevoerde evaluatie (2007)
- Nota Openbare verlichting
- Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2018 - 2028
- Bomenbeleidsplan 2017 - 2027
- Structuurplan 2000-2015
- Omgevingsvisie Weststellingwerf

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Ecologisch berm- en slootonderhoud
In 2022 is onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor de uitvoering van ecologisch berm- en slootonderhoud. De raad is geïnformeerd over scenario's zoals: zelf doen/aanbesteden of in totaal/in percelen aanbieden. Komend jaar wordt onderzocht op welke manier we nog een groter deel (dan 80%) van de bermen ecologisch kunnen gaan beheren.

Eikenprocessierups
Door 9.200 eiken te behandelen door natuurlijke bestrijding met aaltjes is de plaag (en zijn de kosten) beheersbaar. Door deze aanpak zijn ook minder meldingen van overlast geweest.

Kwaliteit (onderhoudsniveau) openbare ruimte

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

De klimaatinvloeden en langdurige droogteperioden veroorzaken binnen de gemeente schade aan wegen, bomen, beplantingen en (speel-)gazons. Dit beïnvloedt de kwaliteit op korte en lange termijn.
Zie voor meer informatie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Bepalen van het gewenste kwaliteitsniveau openbare ruimte
In de nieuwe collegeperiode bieden we de DIOR en de kwaliteitsambitie openbare ruimte / kapitaalgoederen ter vaststelling aan de gemeenteraad aan.

Project herinrichting De Blesse

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

De civiel technisch aannemer is medio 2022 gecontracteerd. De kabels en leidingen zijn in de tweede helft van 2022 aangepast. De werkzaamheden met betrekking tot de herinrichting zijn eind januari 2023 van start gegaan.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Opstellen van een ontwerp voor de herinrichting
De gemeente heeft in ruime mate de dorpsafvaardiging (het Plaatselijk Belang en de werkgroep Herinrichting Steenwijkerweg) gefaciliteerd om draagvlak te krijgen onder inwoners van De Blesse. Met als resultaat dat het voorlopig ontwerp wordt gedragen door de inwoners van het dorp De Blesse. Het voorlopig ontwerp is verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp.

Uitvoering geven aan de herinrichting De Blesse
In 2022 is het plan technisch uitgewerkt, het realisatiecontract opgesteld en zijn er afspraken gemaakt met de nutspartijen voor het verleggen van kabels en leidingen. De civiel technisch aannemer is medio 2022 gecontracteerd. De kabels en leidingen zijn in de tweede helft van 2022 aangepast. De werkzaamheden met betrekking tot de herinrichting zijn eind januari 2023 van start gegaan, dit wordt in 7 fasen gedaan.

Autoluwe Lycklamaweg met veilige spoorwegovergang langzaam verkeer

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Eind 2021 hebben we besloten om te onderzoeken of er een alternatief plan voor de Lycklamaweg kan worden opgesteld dat resulteert in het gewenste verkeerskundige effect (verkeersluwer en veiliger) en waarvoor voldoende draagvlak gevonden kan worden. In het kader hiervan hebben we opnieuw verkeerstellingen uitgevoerd op de Lycklamaweg. De resultaten van de tellingen hebben geleid tot het inzicht dat de voorgenomen keuze voor een herinrichting niet zal leiden tot de gewenste verkeersluwe Lycklamaweg en dat het mede daarom noodzakelijk is om de problematiek in breder perspectief te beschouwen. We hebben daarom besloten eerst een gemeentelijk beleidsplan verkeer- en vervoer op te stellen en binnen dit kader te bezien op welke wijze de herinrichting van de Lycklamaweg weer kan worden opgepakt.

In de eerste helft 2022 hebben we, mede op verzoek van de klankbordgroep Lycklamaweg, onderzocht welke mogelijkheden er zijn om, vooruitlopend op het tot stand komen van een beleidsplan Verkeer en Vervoer (GVVP), op de Lycklamaweg een aantal maatregelen te treffen ter verbetering van de verkeersveiligheid. Op basis hiervan hebben we geconstateerd dat dergelijke oplossingen wellicht mogelijk zijn.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Plan opstellen voor de herinrichting van de Lycklamaweg
Voor het concept herinrichtingsplan bestond onvoldoende draagvlak. Op basis van nieuwe telgegevens ontstond daarna het inzicht om eerst een beleidsplan verkeer- en vervoer op te stellen.

Samenwerken met NS/Prorail voor een veiligere spoorwegovergang
Het aanpassen van de spoorwegovergang vormde geen onderdeel van het opgestelde concept herinrichtingsplan. Er is vooralsnog dan ook nog geen samenwerking met NS/ProRail gezocht.

Uitvoering geven aan herinrichting Lycklamaweg
De planvorming is nog niet afgerond. De uitvoering is dus nog niet gestart.

Hoofdverkeersstructuur Wolvega en Noordwolde

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het proces om te komen tot een gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan is in november 2022 gestart. In dit plan zal onder meer ook gekeken worden naar de wegenstructuur/wegencategorisering (functies van de weg). Aan alle wegen binnen de gemeente zal een categorie en functie worden toegekend volgens het landelijke beleid “Duurzaam Veilig”. Bij het opstellen van de categorisering worden knelpunten inzichtelijk gemaakt. Begin 2024 zal het GVVP ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Uitvoeren geplande werkzaamheden infrastructuur
Er zijn geen werkzaamheden gepland. In het kader van het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan wordt geïnventariseerd welke knelpunten in de hoofdinfrastructuur er resteren.

Fietspad langs de Linde

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In 2021-2022 is een nieuw twee meter breed betonnen fietspad met een duurzame brug aangelegd. De feestelijke opening (fase 2) heeft plaatsgevonden in september 2022.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Grond aankopen voor fase 3
De provincie is bezig met de verwerving van de benodigde gronden om fase 3 te kunnen gaan uitvoeren.

Uitvoering van fase 2
In 2022 is een nieuw betonnen fietspad van 2 meter breed aangelegd met stevige bermen en een brug. Dit is in 2 fasen gerealiseerd (vanaf Driewegsluis tot aan de Kontermansbrug).De feestelijke opening heeft plaatsgevonden in september 2022. De financiële afronding van deze fase vindt in 2023 plaats (zie ook de financiële toelichting bij de investeringen).

Verbetering van het fietspad langs de Linde
De herstelwerkzaamheden van het fietspad fase 1 zijn uitgevoerd voor het fietsseizoen van 2022.

Het herstellen en versterken van groenstructuren ter behoud van de herkenbaarheid van de identiteit van het huidige kleinschalige landschap in Zuidoost Friesland

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In 2022 is het laatste deel van het project Dorp, landschap en biodiversiteit Oldeholtpade afgerond.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Uitvoeren van de projecten 'Dorp, landschap en biodiversiteit'
Ter bevordering van de biodiversiteit hebben bewoners in het voorjaar in het dorp gazons omgevormd door bloemrijke mengsels in te zaaien.

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 2.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	4.858	4.995	4.647	137
Baten	223	68	43	-155
Saldo van lasten en baten	**4.635**	**4.928**	**4.604**	**293**
Storting reserves	400	400		
Onttrekking reserves	16	35	19	19
Saldo van mutatie reserves	**384**	**365**	**19**	**19**
Resultaat	**5.019**	**5.293**	**4.585**	**274**

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische ontwikkeling
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Beleidsnota's

- Investeringskalender 2017 - 2027
- Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
- Nota Grondbeleid
- Notitie Herziening verfijning verblijfsrecreatie (kampeerbeleid)
- Nota Recreatie en Toerisme
- Notitie kleinschalige recreatie
- Streekplan Fryslân ‘Om de kwaliteit fan de romte’ en de provinciale verordening ‘Romte’
- Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf 2020
- Verordening op reclamebelasting 2023
- Afspraken bedrijventerrein regio zuidoost 2022-2035
- Omgevingsvisie Weststellingwerf juni 2019
- Detailhandelsvisie gemeente Weststellingwerf
- Centrumvisie Wolvega
- Uitvoeringsprogramma Centrumvisie Wolvega
- Beleid uitgifte bedrijfskavels in de gemeente Weststellingwerf
- Inschrijfformulier bedrijfskavel

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Bedrijventerreinen

In 2022 hebben wij totaal 1,3 hectare verkocht op de bedrijventerreinen Uitbreiding Schipsloot (1,1 ha.) en De Plantage (0,2 ha.). Daarnaast was op 31-12-2022 een aantal kavels in optie. De beschikbare, in optie zijnde en verkochte bedrijfskavels staan op onze website www.bedrijventerreinwolvega.nl. Zie ook Paragraaf Grondbeleid.

Er zijn nieuwe programmeringsafspraken over de ontwikkeling van bedrijventerreinen in Friesland gemaakt voor de periode 2022-2035. Dit is gedaan als Regio Zuidoost Friesland met de gemeenten Smallingerland, Heerenveen, Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland.

Beleid uitgifte bedrijventerreinen
Er is een beleid voor de uitgifte van bedrijfskavels vastgesteld. Dit beleid is opgesteld naar aanleiding van een uitspraak van de Hoge Raad (Didam-arrest). In het beleid staat de procedure van verkoop van de gemeente.

Keurmerk Veilig Ondernemen – Bedrijventerreinen
De bedrijventerreinen in Wolvega beschikken over het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO-B). Dit is een samenwerking van onder meer de Stichting Parkmanagement Bedrijventerreinen Wolvega, politie, brandweer en gemeente. Samen werken zij eraan om de criminaliteit, overlast en onveiligheid op de bedrijventerreinen te verminderen.

Lelylijn
Het proces van de Lelylijn bevindt zich momenteel in de onderzoeksfase om te komen tot een verkenning voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT). De resultaten van het MIRT-onderzoek worden verwacht in het najaar van 2024. Het onderzoek moet leiden tot een beschrijving van de effecten op hoofdlijnen en een voorlopige voorkeur. In het najaar van 2024 zal er een go/no go-moment zijn voor MIRT-verkenning.

De Lelylijn is tevens aangewezen als apart gebied binnen de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX). Dit zijn gebieden met een grote ruimtelijke transitie die vragen om een eigen ontwikkelperspectief. Het MIRT-onderzoek en de uitwerking van het NOVEX-gebied zijn gecombineerd tot één proces. De gemeenten zullen betrokken worden bij dit proces.

Aanpak versterken lokale economie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Samen met de ondernemers werken aan een positief ondernemingsklimaat. Wij faciliteren en verbinden.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Actieve promotie van beschikbare bedrijfskavels.
De marketingcampagne ‘Klaar voor de stap’ is voortgezet. Met een video van een ‘Ondernemer aan het woord’ is weer een nieuw gevestigd bedrijf onder de aandacht gebracht. De website www.bedrijventerreinwolvega.nl wordt actueel gehouden met nieuwsberichten en beschikbaarheid van bedrijfskavels.

Intensiveren bedrijfscontacten

- Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn er vele contacten geweest met ondernemers. De wijze van contact was divers: fysiek, video en telefonisch overleg;
- Er hebben verscheidene bedrijfsbezoeken plaatsgevonden zowel bestuurlijk als ambtelijk;
- Er zijn zes digitale ondernemersnieuwsbrieven verstuurd. In deze nieuwsbrieven stond diverse informatie voor ondernemers met bijvoorbeeld uitnodigingen, gemeentelijke zaken, wijzigingen in regelgeving of nieuwsberichten;
- Bestuurlijk overleg met de ondernemersverenigingen WOW, SPBW, OVN, LTO, CCW, SOW, Stichting Bedrijvenverzamelgebouw Weststellingwerf en de Stichting Stiekm Trots;
- Op 16 november is een ontbijtbijeenkomst met inspiratietolk samen met de CCW georganiseerd in het kader van de ‘Dag van de Ondernemer’. Zo’n 80 ondernemers waren aanwezig bij deze bijeenkomst in het gemeentehuis;
- Conform de begroting is de financiële bijdrage aan Stiekm Trots verstrekt.

Onderzoeken of een vestigingspremie helpt om nieuwe bedrijven aan te trekken.
In 2021 is besloten om geen vestigings- en/of aanbrengpremie in te stellen. Een premie zou onvoldoende toevoegen om de lokale economie te versterken.

Onderzoeken op welke manier wij kunnen meten hoe de ondernemers de dienstverlening van de gemeente waarderen.
Afgelopen jaren is hiervoor het MKB vriendelijkste gemeente onderzoek gehanteerd. In het Collegeprogramma 2022-2026 staat het opstellen van een economische beleidsnotitie. De beleidsuitgangspunten worden vertaald in een uitvoerings- en ondernemersagenda.

Versterken (kern-) winkelstructuur Wolvega

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het versterken van de (kern-) winkelstructuur kost tijd. Er is op basis van de in 2021 vastgestelde Centrumvisie Wolvega een voorlopig ontwerp opgesteld voor de herinrichting van de winkelstraat. Dit moet in 2023 leiden tot een definitief ontwerp met start uitvoering in 2024. Voor de gebiedsontwikkeling van het Pastorieplein (hierna: revitalisering groene hart van Wolvega) is een subsidie bij het Rijk (RVO) aangevraagd.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Bijdrage aan centrummanager
Door het bestuur van de Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega (WOW) is een centrummanager aangetrokken. Deze centrummanager is een verbinder in het contact tussen ondernemers, WOW en gemeente. De gemeente draagt financieel bij in de kosten van het inhuren van de centrummanager.

Onderzoeken hoe we de klanttevredenheid in het winkelgebied kunnen meten.
De waarderingen voor het centrum uit het passanten- en bewonersonderzoek zijn uitgangspunt voor het toekomstige onderzoek naar klanttevredenheid. Dit onderzoek kan pas een vervolg krijgen nadat onderdelen van de centrumvisie zijn uitgevoerd.

Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de aanpak van het centrum.
Als onderdeel van de centrumvisie is in 2021 een uitvoeringsprogramma opgesteld. De uitvoering van dit programma is in 2021/2022 gestart.

Samen met de ondernemers een duidelijke visie opstellen.
In juni 2021 is de Centrumvisie Wolvega en Detailhandelsvisie vastgesteld. In 2022 is het ontwerp op basis van het in de centrumvisie vastgestelde schetsontwerp uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp voor de herinrichting van de winkelstraat.

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 3.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	1.532	1.154	1.154	-378
Baten	548	817	817	-269
Resultaat	**984**	**337**	**337**	**-647**

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Rikkers
Organisatie	Beleid en Gebiedsteams

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Beleidsnota's

- 2021 Nationaal Plan Onderwijs (corona)
- 2021 samenhangende visie op onderwijs 'Het onderwijs als schatkamer'
- 2021 beleidskader OAB 'Spelenderwijs'
- 2018 Kadernotitie Peuteropvang Weststellingwerf
- 2015 Beleidsregel Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
- 2015 Verordening Voorziening huisvesting onderwijs en beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
- 2014 Verordening Leerlingenvervoer
- 2013 Nota Visie toekomst basisonderwijs Weststellingwerf
- 2013 OWO-visie op de drie decentralisaties
- 2012 Integraal Huisvesting Plan 2012-2015 (IHP)
- 2005 Notitie Brede schoolontwikkeling

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Nationaal Plan Onderwijs
In 2021 heeft het kabinet het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) opgezet. Het is bedoeld om leerlingen te ondersteunen die een onderwijsvertraging hebben opgelopen. Deze vertraging is een gevolg van schoolsluitingen door corona. Voor de uitvoering van het NPO ontvangt Weststellingwerf over een periode van 2021 tot en met 31 juli 2025 een specifieke uitkering. Samen met het onderwijsveld is voor deze periode een uitvoeringsplan opgesteld. In 2022 zijn de onderdelen conform plan uitgevoerd.

Leerlingenvervoer
In 2022 zijn als gevolg van de oorlog Oekraïne en Rusland de brandstofprijzen behoorlijk gestegen. Dit heeft ertoe geleid dat vervoerders hogere kosten hadden. Er is dan ook sprake van een budgetoverschrijding.

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In 2022 hebben we gewerkt vanuit de volgende doelstellingen:

1. We vinden het belangrijk dat iedere leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen;
2. Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze zijn toegerust voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt;
3. Kwalitatief goed onderwijs;
4. Alle inwoners van Weststellingwerf beheersen de Nederlandse taal, hebben een startkwalificatie en zijn goed (naar vermogen) opgeleid;
5. Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn. Onderwijs en werk vormen de basis voor alle inwoners van Weststellingwerf om zich te ontwikkelen en naar vermogen deel te nemen aan de samenleving. Dit begint thuis, op voorschoolse voorzieningen en op school. Voorschoolse voorzieningen en de scholen spelen een belangrijke rol in de verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Kinderopvang en Peuteropvang

We vinden het belangrijk dat iedere leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen (doelstelling 1);
De wet Kinderopvang en kwaliteit peuteropvang wil dat er kwalitatief goede voorzieningen zijn voor verschillende vormen van kinderopvang. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de controle op kwaliteit. De GGD heeft van de gemeente de opdracht om inspecties uit te voeren. Voor deze toezichthoudende taak ontvangen gemeenten een budget. In 2022 zijn alle locaties kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang geïnspecteerd. Conform wet- en regelgeving is bij 50% van de gastouders een inspectie uitgevoerd. Bij de inspecties zijn geen ingrijpende tekortkomingen geconstateerd en was handhaving niet noodzakelijk. In 2022 waren alle locaties peuteropvang en kinderopvang weer normaal toegankelijk.

Passend onderwijs

We vinden het belangrijk dat iedere leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen (doelstelling 1).
0-12 jarigen – Voor een optimale ontwikkeling en het bieden van optimale kansen is het van belang dat kinderopvang, peuteropvang, basisonderwijs en gebiedsteams goed samenwerken. In 2022 was er extra aandacht voor het ontwikkelen van- en toeleiden naar onderwijsondersteuning, gecombineerd met zorgondersteuning. De vlechtwerkers hadden contact met de basisscholen. De vlechtwerkers hebben waar nodig ondersteuning geboden aan leerkrachten, leerlingen en ouders met zorg- of hulpvragen.
12-23 jarigen – Ook hier is het belangrijk dat scholen en gebiedsteams goed samenwerken. In 2022 is vooral aandacht geweest voor de versterking van de samenwerking tussen het onderwijs en jeugdhulp (versterken ketensamenwerking jeugd). Het ontwikkelen van- en toeleiden naar onderwijsondersteuning, gecombineerd met zorgondersteuning was hierbij een aandachtspunt.

Onderwijsachterstandenbeleid

We vinden het belangrijk dat iedere leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen (doelstelling 1);

- In het kader van onderwijsachterstandenbeleid is in 2021 het beleidsplan 'Spelenderwijs' vastgesteld. Het beleidsplan is samen met organisaties kinderopvang, onderwijspartners en de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland opgesteld. In het plan zijn voor jonge kinderen de uitgangspunten, gewenste resultaten en beleidsdoelen omschreven. Het beleidsplan sluit aan bij de ambities uit de onderwijsvisie 'Het onderwijs als schatkamer'.
  In 2022 is vooral gewerkt aan de doorgaande lijn in taalaanbod op voorschoolse opvang en basisonderwijs. Hierbij wordt gebruik gemaakt van speciale taalprogramma's. Pedagogisch medewerkers die met deze taalprogramma's werken hebben in 2022 scholing gevolgd.
- In 2022 was het aanbod VVE 16 uur per week.
- In 2022 waren er voldoende kindplaatsen (50) beschikbaar voor kinderen met een onderwijsachterstand. Er waren geen wachtlijsten.
- In 2022 is gestart met de verdere uitwerking van het plan om een peuterplus-locatie te creëren. Deze locatie start in het eerste kwartaal van 2023. Het heeft naast een Voorschools Educatief aanbod ook een aanvullend zorgcomponent waardoor jonge kinderen niet naar specialistische centra hoeven buiten Weststellingwerf.
- In 2022 organiseerden de OWO-gemeenten een conferentie Spelenderwijs voor pedagogisch medewerkers van voorschoolse voorzieningen en leerkrachten groep 1 en 2. De conferentie stond vooral in het teken van verbinden (voorschool en basisschool), ontmoeten en inspiratie.
- In 2022 heeft er onderzoek plaatsgevonden naar spraak en taal ontwikkeling bij jonge kinderen. De gemeente draagt zorg voor het vroegtijdig signaleren van achterstanden en stoornissen op het gebied van taal en spraak. Hiervoor is er het aanbod voorschoolse educatie en/of logopedische hulp. Voor het beoordelen van de spraak- en taalontwikkeling van jonge kinderen is er preventieve logopedie.
- In 2022 zijn 226 vijfjarigen gescreend door de logopedist (zonder behandelpraktijk). Hiervan zijn 28 kinderen voor behandeling doorverwezen naar een logopedist of audiologische centrum. Bij de peutergroepen (kinderopvang en peuteropvang) wordt, gezien de jonge leeftijd, door middel van observatie de spraak- taalontwikkeling beoordeeld. In 2022 hebben er 35 groepsobservaties plaatsgevonden en zijn 230 peuters gescreend. Hiervan zijn 20 voor behandeling doorverwezen naar een logopedist voor ondersteuning bij de spraak- taalontwikkeling. Ook zijn 8 peuters doorverwezen naar het aanbod VVE.

Leerplicht

Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze zijn toegerust voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt (doelstelling 2).

Leerplicht De leerplicht begint als kinderen 5 jaar zijn en eindigt als ze 16 jaar zijn. Ouders of verzorgers moeten hun leerplichtige kinderen inschrijven op een school. Scholen en leerplichtambtenaar zien erop toe dat leerlingen ook daadwerkelijk naar school gaan. Scholen en gemeente werken samen om de leerlingen te ondersteunen tijdens hun schoolloopbaan met als doel dat alle leerlingen hun talenten in en om de school ontwikkelen en uiteindelijk een startkwalificatie halen. Het jaar 2022 was een schooljaar waarin leerlingen gewoon naar school konden.
In 2022 zijn er gesprekken geweest met OCW en schoolbesturen over de (dreigende) volverklaringen van VSO-scholen en de kans op thuiszitters. Deze gesprekken, gericht op het toewerken naar een oplossing, worden in 2023 voortgezet.
Kwalificatieplicht De kwalificatieplicht is een van de maatregelen van de Rijksoverheid om schooluitval van jongeren tegen te gaan. De maatregel moet de kansen van startende jongeren op de arbeidsmarkt vergroten. De begrippen preventie, zorg en helder handhaven staan hierbij centraal. Naast de handhavingstaak is er veel ruimte voor de maatschappelijke zorgtaak. Als gemeente willen we vooral preventief werken. In 2022 werd bij dreigende schooluitval samengewerkt door school, gebiedsteams van de gemeente, eventuele ketenpartners en ouders. Centraal uitgangspunt hierbij was het kind en de vraag wat nodig was om schooluitval te voorkomen (maatschappelijke zorgtaak).
Leerplicht MBO en RMC Voor leerplicht MBO en voortijdig schoolverlaters werkt onze gemeente samen met zes andere gemeenten. Dit doen we in de RMC De Friese Wouden op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Samen met scholen en vlechtwerkers was er vanuit leerplicht aandacht voor het welbevinden van jongeren.
In het voorjaar van 2023 wordt het jaarverslag leerplicht/RMC startWijzer voorgelegd aan de gemeenteraad. In het jaarverslag staan de cijfermatige gegevens van leerplicht over het schooljaar 2021-2022.

Leerlingenvervoer

Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn (doelstelling 5).

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. Als leerlingen door hun zorgbehoefte een speciale school bezoeken, kunnen ouders leerlingenvervoer aanvragen. De praktische uitvoering hiervan is vastgelegd in de verordening Leerlingenvervoer. Uitgangspunt is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen. Waar mogelijk maken ze gebruik van openbaar vervoer. Als dat niet lukt, kiezen ouders en/of verzorgers zelf een taxivervoerder. Of brengen ouders hun kind zelf naar school. In 2022 maakten 134 leerlingen gebruik van een vorm van leerlingenvervoer (taxi/groepsvervoer, openbaar vervoer of eigen vervoer). Dit aantal is het gemiddelde van schooljaar 2021-2022 en 2022-2023.

Duurzame en toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn (doelstelling 5).

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Integraal Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

In 2022 is de ontwikkeling van het ISHP na een vertraging door Corona weer ter hand genomen. Het concept is in 2022 afgerond en wordt in 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Openbaar onderwijs

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Er is voldoende aanbod openbaar onderwijs.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Toezicht houden op schoolbestuur Comprix
In 2022 is de jaarrekening van Stichting Comprix aangeboden en de begroting voor kennisgeving aangenomen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren per doelstelling:

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

			aantal x 1	
Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Kindplaatsen Voor-en Vroegschoolse Educatie	42	42	42	50
Deelnemers peuteropvang (zelfstandige locaties)	81	104		
Deelnemers kinderdagverblijven (inclusief aanbod peuteropvang)	444	489		
Leerlingen basisonderwijs	2.005	1965	1941	1948
Leerlingen voortgezet onderwijs	1.457	1450	1413	1428
Deelnemers leerlingenvervoer	134	127	125	134
Kinderopvang	12	12	12	12
Peuterspeelzalen	6	6	6	6
Scholen primair onderwijs	21	21	21	21
Scholen voortgezet onderwijs	2	2	2	2
Brede scholen	6	6	6	6

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 4.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	3.962	3.860	3.826	-102
Baten	1.179	993	993	186
Resultaat	**2.783**	**2.867**	**2.833**	**84**

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen en Rikkers
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Beleidsnota's

- 2017 Visienota Sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2022
- 2015 Nota Recreatie en toerisme, perspectief Weststellingwerf
- 2009 Nota Kunst en Cultuur
- 2019 Lokaal Sportakkoord Weststellingwerf

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

De kunst en cultuur sector en ook de sportsector zijn in 2022 wederom getroffen door de corona-crisis. Veel culturele organisaties en culturele initiatieven ervaren de gevolgen van deze crisis nog steeds. Ook sportorganisaties hebben hier nog last van. We onderhielden in 2022 gedurende de coronacrisis extra nauwe contacten met deze sectoren. Ook heeft de gemeente zich in 2022 wederom ingezet voor compensatie van de corona schade bij de culturele organisaties en diverse andere organisaties. Ondanks alle inzet van de betrokken partijen bij het initiëren van culturele en sportieve activiteiten, moesten er helaas tal van activiteiten uiteindelijk worden geannuleerd, vaak op het laatste moment.

Sport en bewegen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Als gemeente hebben we ons ingezet voor inclusief sporten en bewegen. Daarnaast is er het afgelopen jaar (groot) onderhoud uitgevoerd aan de sportaccommodaties en is een deel het zwembad De Steense gerenoveerd.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Beweegteam Weststellingwerf
Het beweegteam is het afgelopen ingezet om sportverenigingen te ondersteunen, sportactiviteiten te initiëren en basisschoolleerlingen bewegingsonderwijs te geven. Schoolbesturen en stichtingen hebben financieel bijgedragen aan de activiteiten.

Lokaal akkoord sport en bewegen
De werkgroep heeft projecten geïnitieerd en uitgevoerd. Denk daarbij aan een trainingen Eerste Hulp bij Sport Ongelukken (EHBSO) en terugkombijeenkomsten voor vertrouwenscontactpersonen van sportverenigingen.

Sport in verbinding met Sociaal domein
De verkenning naar de mogelijkheden om sport en bewegen in te zetten binnen het sociaal domein is voortgezet. Het beweegteam en sportverenigingen zijn hierbij betrokken.

Versterken van het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

- Verstevigen van de positie van het Stellingwerfs. Dit zowel binnen het eigen gebied van de Stellingwerven als ook binnen de provincie Fryslân en het Nedersaksisch taalgebied. De gemeente Weststellingwerf is vanaf 2020 voorzitter van de Nedersaksische bestuurlijke partners, zijnde de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Fryslân, Gelderland en de buurgemeente Ooststellingwerf. Daarbij heeft de gemeente Weststellingwerf het initiatief genomen om de eerste Werkconferentie Nedersaksisch te organiseren. Deze werkconferentie is in april 2022 georganiseerd. Deze eerste Werkconferentie Nedersaksisch werd een dag eerder voorafgegaan door het Symposium Erkende Talen, georganiseerd door het ministerie van BZK. Daarmee werd Wolvega twee dagen lang het centrum van alle erkende talen in Nederland.
- Mede gezien de inzet bij de realisatie van het convenant Nederlandse Erkenning Nedersaksisch, het voorzitterschap Nedersaksisch en het nemen van het initiatief van de eerste Werkconferentie Nedersaksisch geeft de gemeente Weststellingwerf nadrukkelijk het belang, betrokkenheid en inzet aan van haar streektaal, het Stellingwerfs. En daarmee geeft de gemeente ook nadrukkelijk de positie aan dat het Stellingwerfs een onderscheidend element is binnen de meertaligheid van de provincie Fryslân.
- Wij ondersteunen het initiatief vanuit Noordwolde om een oorspronkelijke en historische locomotief te restaureren en midden in het dorp te zetten. Het moet daarmee een bijzonder monument worden voor de tram die begin vorige eeuw in de regio reed in aansluiting op de vlechtindustrie van Noordwolde.
- De verdere ontwikkeling van de culturele functies van het Vlechtwerk Noordwolde heeft zich doorgezet in het jaar 2022 met inachtneming van de sluiting vanwege coronamaatregelen. Het betreft onder andere de organisaties van de Bibliotheek, het Vlechtmuseum en het Dorpsarchief Noordwolde.

- De gemeente heeft twee beeldende werken aangekocht. Een werk van Onno Hooymeijer en een beeld van Guus Hellegers. De beelden worden in het voorjaar van 2023 in het gemeentehuis onthuld. De kunstenaar Onno Hooymeijer heeft in 2021 de belangrijke Friese beeldende kunstprijs Gerrit Brenner gewonnen. Hij is verkozen vanwege de belangrijke, recente en toonaangevende ontwikkeling in zijn werk. Zijn tentoonstelling in het Fries Museum, de tekeningen en beschrijvingen van ‘niet-bestaande vogels’ en de vaste column ‘De Wondere Vogelwereld van’ in dagblad Trouw vormen de achtergrond om werk van Onno Hooymeijer op te nemen in de gemeentelijke kunstcollectie in het gemeentehuis. Het kunstenaarschap van Guus Hellegers was van een bijzonder hoge kwaliteit en met een grote betekenis. Mede gezien het nalatenschap van de kunstenaar redenen om de kunstcollectie in het gemeentehuis aan te vullen met een beeld van Guus Hellegers.
- De Oudheidkamer Weststellingwerf heeft met de expositie ‘Van nozems tot hipsters’ een bijzonder 'Verhaal van Weststellingwerf' aangegeven. Daarbij zijn verschillende initiatieven aangehaakt om de expositie en het thema te versterken. De expositie heeft veel belangstelling en bezoekers gekregen.
- In Noordwolde was in de zomer van 2022 de eerste editie van een bijzonder kunstproject in het kader van Culturele Hoofdstad te zien. Dit betrof een beeldende kunstroute in en rondom Noordwolde. Ook hierbij was sprake van tal van initiatieven naast de expositie. Zoals het educatieve project met de leerlingen van de school in Noordwolde. Ook deze expositie heeft veel belangstelling en bezoekers gekregen waarbij ook sprake was van extra publieke aandacht voor het Vlechtmuseum.
- Naast de gebruikelijke zomervoorstelling van Opera Spanga werd rond de kerstdagen 2022 in Langelille de voorstelling Madam Scrooge gespeeld. De eerste winterproductie van Opera Spanga was een succes met volop publieke belangstelling en veel landelijke aandacht hiervoor.
- In de afgelopen jaar zijn prestatieafspraken gemaakt met onder andere de volgende instellingen; Bibliotheek Zuidoost Fryslân, Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde, Oudheidkamer Weststellingwerf, Opera Spanga, Stellingwarver Schrieversronte, Gered Gereedschap Wolvega, Wereldwinkel Wolvega, Radio Weststellingwerf Centraal, Christelijke Muziekvereniging Euphonia, Muziekvereniging Woudklank, Muziekvereniging De Harmonie, Intermezzo Opera Nijetrijne, Heemkunde, Popwerf Weststellingwerf, muziekonderwijs met de schoolbesturen basisonderwijs en voorgezet onderwijs in de gemeente en ruim 20 verenigingen amateurkunstbeoefening zoals koren en toneel- en muziekverenigingen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Muziekonderwijs
Popwerf 2022, een cultuur-educatieve programma muziekonderwijs in gezamenlijkheid met de betrokken schoolbesturen met een publieksgerichte muziekmanifestatie. Door de coronamaatregelen is daarbij gekozen voor een digitale uitvoering van de tweede editie. De eerste editie was ook om deze reden digitaal. Met dit programma sluiten wij ook aan op het uitvoeren van het convenant ‘Meer muziek in de Klas’: Dit programma geeft een verbreding en verdieping van het muziek-educatieve programma voor alle kinderen (leerlingen 4 – 18 jaar) in de gemeente.

Bevorderen recreatie en toerisme Weststellingwerf

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Platform Recreatie & Toerisme
In het afgelopen jaar is de samenwerking met het Platform Recreatie en Toerisme, zowel ambtelijk als bestuurlijk, verder versterkt. Initiatieven uit het Platform zijn door de gemeente (financieel) ondersteund.

Werelderfgoedstatus Koloniën van Weldadigheid
Na het verkrijgen van de werelderfgoedstatus is er gewerkt aan marketing van de Koloniën en productontwikkeling. Denk daarbij aan het ontwikkelen van routes (routekaarten) en arrangementen. Zie voor meer informatie programma 8.

Gebiedsontwikkeling Driewegsluis
In het afgelopen jaar is onder meer de haven opnieuw inricht en is de capaciteit daarmee uitgebreid. De plannen voor de andere faciliteiten om de dagrecreatie te bevorderen worden verder uitgewerkt richting bestek en technische tekeningen. Voor meer informatie zie programma 8.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Toeristisch Investeringsfonds

- Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF) (marketing Het Andere Friesland) en Stichting Weldadig Oord (marketing Koloniën van Weldadigheid) hebben zich ingezet voor het 'vermarkten' en promoten van de regio.
- In regioverband (Zuidoost Friesland) is gestart met het project Vitale Logies accommodaties. Ondernemers uit de toeristische branche kunnen hulp krijgen bij het toekomstbestendig maken en houden van hun onderneming.
- We hebben onderzoek gedaan naar het gebruik van toeristische informatiepanelen. Zo is gekeken naar de mogelijkheden om de software af te stemmen op de software die door andere marketingorganisaties gebruiken.
- Samen met Recreatieschap Marrekrite is een start gemaakt met de ontwikkeling van een Toeristische Overstapplek bij Driewegsluis.

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 5.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	5.491	5.940	5.545	449
Baten	808	739	660	68
Saldo van lasten en baten	**4.684**	**5.201**	**4.885**	**381**
Storting reserves	1.315	956		-359
Onttrekking reserves	988	1.064		-76
Saldo van mutatie reserves	**327**	**-108**		**-283**
Resultaat	**5.010**	**5.093**	**4.885**	**83**

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Hoen, Rikkers, den Hartigh en Zonderland
Organisatie	Beleid, OPP, Schakelteam en Gebiedsteams

Taakvelden

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Arbeidsparticipatie
- Begeleide participatie
- Geëscaleerde zorg 18+
- Inkomensregelingen
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Wijkteams
- Geëscaleerde zorg 18-

Beleidsnota's

- 2022- 2025 Beleidsnota voor de nieuwe Wet inburgering OWO-gemeenten
- 2022 Verordening Maatschappelijke ondersteuning Weststellingwerf
- 2018 Kadernota Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2018 - 2021
- 2017 Re-integratieverordening Weststellingwerf 2017
- 2017 Maatregelverordening Weststellingwerf 2017
- 2015 Verfijning beleidsplan Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015/2018
- 2014 Verordening Individuele inkomenstoeslag
- 2014 Verordening Individuele studietoeslag
- 2014 Beleidsnota Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015-2018
- 2014 Handhavingsverordening Participatiewet
- 2014 Werkgeversbenadering OWO
- 2014 Beleidsplan Nieuwe Wmo
- 2014 Beleidsplan Hart voor de jeugd
- 2014 Visienota Tegenprestatie
- 2013 OWO-visie op de drie decentralisaties

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Opvang Oekraïne
De oorlog in Oekraïne heeft in 2022 een vluchtelingenstroom in Europa op gang gebracht. In Nederland zijn de gemeenten samen met de Veiligheidsregio's verantwoordelijk gemaakt voor het organiseren van opvang voor deze vluchtelingen. In Weststellingwerf zijn meerdere gemeentelijke opvanglocaties geopend, is leefgeld uitbetaald aan de vluchtelingen en is begeleiding georganiseerd voor vluchtelingen en particuliere opvangplaatsen.

Wet inburgering
Per 1 januari 2022 is de Wet inburgering in werking getreden. We hebben in 2022 nog voornamelijk te maken gehad met het huisvesten van statushouders die onder de oude Wet inburgering vallen. Zie voor huisvesting statushouders programma 8. Hierdoor hebben we nog niet alle onderdelen van de nieuwe wet tot uitvoering gebracht en ervaring mee opgedaan. In 2022 zijn we dan ook verder aan de slag gegaan met de uitwerking van deze wet. Zo zijn er concrete afspraken gemaakt met samenwerkingspartners zoals de Kredietbank Nederland, Vluchtelingenwerk en partijen die het taalonderwijs verzorgen. Daarnaast heeft de onderwijsroute regionaal maar ook in OWO-verband veel inzet gevraagd omdat er met name op financieel vlak nog veel onduidelijk is.

Hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
Het rijk heeft in 2021 de gemeenten gevraagd om brede ondersteuning te bieden aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. Gedurende het jaar is met diverse gedupeerden gesproken over hun problematiek en waar nodig is ondersteuning geboden. We zien met name in de tweede helft van het jaar een toename in de vragen. Voor de ondersteuning wordt gekeken naar de leefgebieden schulden, gezondheid, werk of dagbesteding, het gezin en wonen. Begin november 2022 is de Kindregeling door het rijk vastgesteld. Daarmee komen ook kinderen van gedupeerde ouders in aanmerking voor een steun in de rug.

Energiecrisis/toeslag
Meer inwoners zijn in de financiële problemen gekomen door onder andere de stijgende energiekosten. Om de hoge energierekening voor een deel te compenseren zijn er door de Rijksoverheid verschillende maatregelen genomen. Voor huishoudens met een inkomen op of net boven het sociaal minimum is de energietoeslag ingevoerd. Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van deze toeslag met een bedrag van € 1.300. Bijna 1500 huishoudens uit de gemeente hebben in 2022 de toeslag ontvangen. De extra aanvragen voor de energietoeslag zijn grotendeels met de bestaande formatie opgevangen.

Toegang Sociaal domein

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

We zijn gestart met een toegang waar inwoners maar één keer hun verhaal hoeven te doen waar geluisterd en verder doorgevraagd wordt. De inwoners worden goed geïnformeerd. Waar mogelijk worden ze tijdig doorverwezen naar mogelijkheden in het voorliggende veld.
Door een goede uitvraag biedt de nieuwe toegang inwoners meer snelheid en kwaliteit in de afhandeling van de meldingen .

Pilot Griffioenpark 3
In april 2022 is Griffioenpark 3 heropend, na 2 jaren gesloten te zijn geweest in verband met de coronamaatregelen. Bezoekers hebben de weg naar de locatie weer gevonden. In november 2022 is de pilot Griffioenpark 3 geëvalueerd. Hiervoor zijn bezoekers, medewerkers, het burgerplatform en ondersteunende diensten bevraagd naar hun ervaringen. De algemene conclusie uit de evaluatie is dat Griffioenpark 3 een prettige sfeer heeft. Over goed en snel geholpen worden zijn de ervaringen wisselend. Veel genoemde aandachtspunten zijn privacy, zichtbaarheid en veiligheid. Deze evaluatie vormt input voor de besluitvorming in 2023 over de toegang voor het sociaal domein in Wolvega.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Cliënttevredenheidsonderzoek
Net als in eerdere jaren, werd in 2022 een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd voor de Wmo en Jeugdwet. De onderzoeken zijn uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Er werd gevraagd naar de ervaringen van inwoners die ondersteuning vragen aan de gemeente vanuit de Wmo of Jeugdwet. De resultaten van de cliënttevredenheidsonderzoeken worden in de loop van 2023 verwacht.

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie in Wolvega

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?
In 2022 zijn we gestart met gesprekken met de inwoners van Wolvega. Dit doen we vanuit Bestemming Wolvega. Bestemming Wolvega is onderdeel van de Regiodeal en is er op gericht om de sociale structuren in Wolvega te versterken. Een dorpshuisfunctie kan hieraan bijdragen. Als uit de gesprekken met de inwoners duidelijk wordt dat er behoefte is aan een dorpshuisfunctie, dan kan de gemeente initiatiefnemers hierbij helpen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie uitvoeren
Uit de gesprekken met inwoners moet blijken of er behoefte is aan een dorpshuisfunctie. Dit is in 2022 niet afgerond.

Vergroten arbeids- en maatschappelijke participatie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Wet inburgering
In 2022 is er sprake geweest van een overgangsjaar. We hebben veelal statushouders gehuisvest vanuit de oude Wet inburgering. De nieuwe wet vraagt om een andere denkwijze: 'Snel en volwaardig meedoen, het liefst via betaald werk'. Om die reden zijn wij gestart met een pilot. Deze pilot is voor statushouders die de inburgering al hebben afgerond met als doel letterlijk in beweging komen, met uiteindelijk het doel uitstroom naar werk. De uitkomsten hiervan verwachten wij in 2023.

Participatie en arbeidsmarkt
We dragen bij aan een arbeidsmarkt waar iedere inwoner onderdeel van uit kan maken. Als het vinden van werk of deelnemen aan de arbeidsmarkt lastig is, bieden we de inwoner hulp. We zetten in op begeleiding door de gemeente of maken gebruik van onze inkoop voor de re-integratieproducten. Samen kijken we wat nodig is. Het afgelopen jaar zijn we verder gegaan met het spreken van de inwoners die al geruime tijd afhankelijk zijn van een uitkering en die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Daarnaast zetten we in op inwoners die aan de slag kunnen met loonkostensubsidie en het begeleiden bij en naar een beschutte werkplek.

In de arbeidsmarktregio werken we samen met verschillende partijen onder de noemer Fryslân Werkt. In 2022 is er gewerkt aan een nieuw koersdocument . Dit vanwege de situatie op de arbeidsmarkt en het aflopen van de Strategische Werkagenda. We werken vanuit het nieuwe koersdocument aan de volgende doelen:

- Duurzame inzetbaarheid verhogen
- Stimuleren van een Leven Lang Ontwikkelen
- Bevorderen van arbeidsmobiliteit

Met als resultaat het verhogen van het onbenut arbeidspotentieel, een afname van het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkering, een verkorting van de werkloosheidsduur, een toename van deelname aan beroepsgerichte scholingstrajecten die uitmonden in duurzame plaatsing en een toename van werkgevers die bereid zijn om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.

Wij gaan samen met alle samenwerkende partners, zoals het UWV, gemeenten, onderwijs en werkgevers, concreet invulling geven aan deze doelen. Het koersdocument is voor de periode 2022-2026.

Inkomensondersteuning
De verwachting was dat het aantal inwoners in de bijstand redelijk stabiel zou blijven. In 2022 heeft de lichte daling van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering verder doorgezet. Dit komt doordat het aantal inwoners dat uit de bijstand stroomt, hoger ligt dan het aantal dat in de bijstand komt.
Wel hebben meer inwoners een beroep gedaan op de Bbz (bijstand voor zelfstandigen). Bureau Zelfstandigen Fryslân (BZF, onderdeel van gemeente Leeuwarden) voert voor onze gemeente deze regeling uit. Na het beëindigen van de Tozo per 1 oktober 2021, waar zelfstandigen die door de coronacrisis in de financiële problemen kwamen een beroep op konden doen, zijn de voorwaarden voor de Bbz tot 1 april 2022 verruimd. Hierdoor hebben meer zelfstandigen een beroep gedaan op de Bbz. Dit aantal is later in het jaar weer afgenomen.

Grip op Sociaal Domein 2.0
In het kader van Grip 2.0 is ook binnen de Participatiewet gekeken naar mogelijkheden om meer grip te krijgen. Een van de aanbevelingen die in 2022 verder is uitgewerkt, is om het uitvoeren van periodieke heronderzoeken bij uitkeringen in te voeren. Dit is zowel voor de rechtmatigheid als doelmatigheid van belang. Ook kan het een rol spelen in het signaleren van potentiële problematiek. Dit heeft niet meer tot besluitvorming in 2022 geleid.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Inwoners helpen bij het vinden van een betaalde baan
Vanaf 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2022 is de pilot 'Reizen in Weststellingwerf met de Meedoenpas en Participatiepas' uitgevoerd. De pilot gaat over het verstrekken van openbaar vervoer passen voor inwoners die gebruik maken van de Participatiewet. De Meedoenpas is er voor inwoners die een re-integratietraject of scholing volgen. De participatiepas is voor inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt die zich eerst moeten richten op sociale activiteiten buitenshuis. Na 1 oktober 2022 is er een start gemaakt met de evaluatie van deze pilot. De uitkomst van de evaluatie en het advies voor het vervolg verwachten we in 2023.

Inwoners ondersteunen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

- De gemeenten Opsterland en Weststellingwerf werken met een soortgelijke inkoopsystematiek en contract op het gebied van re-integratieproducten (Participatiewet). In mei 2022 is er om die reden een gezamenlijke dialoogtafel georganiseerd. Dit is een overleg met aanbieders. Daarnaast is er een korte evaluatie intern en extern uitgezet om een beeld te krijgen over de uitvoering van de inkoop re-integratie. Naar aanleiding van deze evaluatie is er in 2022 verder nagedacht over een uniforme aanpak in de drie gemeenten, de verwachting is dat dit in 2023 meer vorm gaat krijgen.
- Caparis organiseert passende werkzaamheden voor inwoners met een Wsw-indicatie. Caparis rapporteert per kwartaal aan de gemeente over de uitvoering van de overeenkomst.

Ontwikkelen collectieve voorzieningen

Wet inburgering

De opstartklas, als instrument, om later duurzame uitstroom van statushouders te bereiken is niet gestart. Het uitvoeren van de opstartklas vraagt extra financiële middelen. Dit heeft ervoor gezorgd dat de andere gemeenten een afweging hebben gemaakt om de opstartklas niet te starten. Omdat een opstartklas in alleen de gemeente Weststellingwerf niet haalbaar is vanwege volumes, is de opstartklas niet tot uitvoering gebracht. Wel wordt gekeken naar alternatieven.

Transformatie Sociaal domein

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken

We hebben gewerkt aan de transformatie vanuit de volgende uitgangspunten:

- Preventief
- Collectief
- Samen met inwoners en organisaties
- Kostenbewust

Deze transformatie is nooit “af”, maar er zijn wel stappen gezet in 2022 op het gebied van algemene en collectieve voorzieningen. Wel hebben we ervaren dat de samenleving na de coronaperiode weer ‘opgestart’ moest worden. Opbouwerkers, jongerenwerkers en onze ketenpartners hebben zoveel mogelijk aangesloten bij de behoefte van de inwoners. Hier zijn activiteiten op ontwikkeld.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Ontwikkelen algemene en collectieve voorzieningen

Met Wmo-zorgaanbieders zijn we in gesprek gegaan over het opzetten van voorliggende voorzieningen. Na de coronaperiode is in oktober 2022 de Dorpskamer in Wolvega opnieuw geopend.
Over andere vormen van voorliggende voorzieningen zijn nog gesprekken gaande.

Ook met de huisartsen en wijkverpleegkundigen werken we steeds meer samen. Een goed voorbeeld hiervan is de in 2022 gestarte pilot Welzijn op Recept. Dit sluit aan bij het werken volgens Positieve Gezondheid. Deze pilot biedt huisartsen mogelijkheden om naast het medische vlak ook te kijken naar het welzijnsdomein om gezondheid te versterken. Hierbij gaat het om het welbevinden van mensen.

In 2022 is de sociale kaart van voorliggende voorzieningen verder ontwikkeld. In 2023 zal de sociale kaart niet alleen intern gebruikt worden, maar komt er een pagina op de website.
Ook krijgen we de mantelzorgers in de gemeente steeds beter in beeld. Jaarlijks ontvangen zij een waardering van de gemeente. Het ontwikkelen van beleid voor mantelzorg en vrijwilligers is voorlopig uitgesteld omdat er eerst een visie Sociaal Domein ontwikkeld wordt. In 2022 zijn we gestart met de opleiding van de netwerkcoaches. Dit zijn vrijwilligers die het sociale netwerk van inwoners in kaart brengen en versterken. Begin 2023 is deze opleiding afgerond en gaan de netwerkcoaches aan de slag.

Opbouwwerkers organiseren en ondersteunen initiatieven met en vanuit de inwoners van de verschillende dorpen. Het jongerenwerk en het buurtsportwerk hebben hun inzet in de eerste maanden van 2022 gericht op het organiseren van allerlei groepsactiviteiten waarbij het samen bezig zijn de focus was. Hier bleek na de lockdown van begin 2022 grote behoefte aan. Het jongerenwerk heeft gesprekken met jongeren. Activiteiten die daaruit zijn opgezet door jongeren zijn bijvoorbeeld een tekencursus en een game-event. Vanuit de tentoonstelling ‘Van nozems tot hipsters’ zijn allerlei activiteiten opgezet, waaronder een debatavond in het gemeentehuis in november. Het contact tussen de deelnemers (jong en oud) en de opbouwwerkers en jongerenwerkers geeft veel inzicht in elkaar en hoe over verschillende thema’s in de samenleving gedacht wordt. Met deze vorm van participatie gaan we in 2023 verder.

Maatschappelijke voorzieningen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In 2022 is contact onderhouden met diverse maatschappelijke voorzieningen. De stijgende energieprijzen leveren ook bij de maatschappelijke voorzieningen een flinke kostenpost en de nodige zorgen op. Na de coronaperiode heeft een aantal voorzieningen weinig financiële buffers meer om deze stijgende kosten op te vangen. De gemeenteraad heeft in november een motie aangenomen voor een "Noodfonds energie", waarop o.a. maatschappelijke organisaties een beroep moeten kunnen doen als tegemoetkoming in de stijging van deze kosten. Ter uitvoering van deze motie is gestart met de uitwerking van een subsidieregeling. Deze wordt in 2023 opengesteld.

Een integrale notitie maatschappelijke voorzieningen is niet opgestart.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Dorpshuizen

Met dorpshuizen is contact onderhouden over de uitvoering van het onderhoud en de gevolgen van de coronacrisis. Gedurende het jaar is daarbij ook de energiecrisis door dorpshuizen als zorgpunt onder de aandacht gebracht.

Er is uitvoering gegeven aan de prestatieovereenkomst met Harten 10. Deze prestatieovereenkomst loopt van 2020 tot en met 2023. Hiermee is het onderhoud van de aangesloten dorpshuizen ook in 2022 geborgd.

Ondersteuning corona

In 2022 is een tijdelijke financiële regeling opengesteld voor maatschappelijke organisaties die in 2021 schade hebben geleden als gevolg van de coronacrisis. Met deze tegemoetkoming van de gemeente kunnen deze organisaties blijven voortbestaan. In totaal hebben acht organisaties een beroep gedaan op de subsidieregeling Noodfonds.

Integrale aanpak laaggeletterdheid, armoede en schulden

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Door vroegsignalering van schulden hebben we veel inwoners bereikt met beginnende betaalachterstanden. Door samen te werken met woningbouwverenigingen, zorgverzekeraars en partijen die water, gas en elektra aanbieden komen we eerder in contact met inwoners en lopen schulden van inwoners minder ver op. Ook worden woningontruimingen en afsluitingen voorkomen. Minder inwoners hoeven hierdoor een schuldregelingstraject te doorlopen. Ook komen inwoners met geldzorgen en inwoners voor wie het lastig is om rond te komen eerder in beeld. We hebben passende trajecten aangeboden zodat de financiële zelfredzaamheid vergroot kan worden en inwoners als dat mogelijk is weer zelfstandig de financiële administratie bij kunnen houden. We werken hiervoor samen met schuldhulpverleningspartijen en bewindvoerders.
De integrale aanpak rond laaggeletterdheid, armoede en schulden heeft inwoners geholpen om zelfredzamer te zijn. Samen met partijen die actief zijn in de gemeente rond het thema armoede hebben we inwoners bereikt die door onder andere de stijgende energiekosten en kosten voor boodschappen in de financiële problemen zijn gekomen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Ondersteunen doelgroep
Bijna 1500 inwoners hebben een beroep gedaan op de energietoeslag. De vooraf ingeschatte omvang van de doelgroep hebben we bereikt. Het aantal verdere hulpvragen, zoals een beroep op de bijzondere bijstand, van deze groep inwoners is niet direct toegenomen.

Stichting Leergeld heeft bijna 370 kinderen bereikt die mee hebben gedaan aan sport, cultuur of andere activiteiten. Ook heeft Leergeld een bon voor winterkleding aan de gezinnen verstrekt. In de loop van 2022 is het ook voor volwassenen met een laag inkomen mogelijk gemaakt om te sporten of culturele activiteiten uit te oefenen. Zij ontvangen hiervoor een vergoeding vanuit het Volwassenenfonds.

De Papierwinkel heeft mensen ondersteund bij het begrijpen van formulieren en indienen van aanvragen.

Ontwikkelen integrale aanpak
De integrale aanpak is zichtbaar geweest bij de vroegsignalering van schulden en schuldhulpverlening. Schulden, armoede en laaggeletterdheid gaan vaak hand in hand. Vanuit de vroegsignalering gaan we op huisbezoek als inwoners niet reageren op brieven en telefoontjes. Zo proberen we zo veel mogelijk inwoners te bereiken en te informeren over de mogelijkheden van hulp. Schuldhulpverleningstrajecten worden integraal ingezet waarbij aandacht is voor het ontstaan van de schulden.

We werken samen met partijen zoals Stichting Leergeld, het Volwassenenfonds, Humanitas, Voedselbank, Kledingbank en het Taalplein van de bibliotheek om armoede aan te pakken en inwoners die ondersteuning kunnen gebruiken te bereiken.

Vroegsignalering en nazorg bij schulden
Het aantal signalen dat we ontvangen hebben vanuit de vroegsignalering van schulden van betaalachterstanden is in 2022 niet erg toegenomen. Het gaat hierbij om ongeveer 70 signalen per maand. Wel merken we dat inwoners, die achterstanden hebben, meer moeite hebben om rond te komen en vaker behoefte hebben aan budgetadvies.
Na afloop van schuldhulpverleningstrajecten is nazorg nodig om te voorkomen dat inwoners opnieuw in de financiële problemen komen. In 2023 en verder willen we nog meer aandacht aan nazorg besteden zodat inwoners duurzaam financieel zelfredzaam zijn.

Grip krijgen op de jeugdhulp

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Voor het toewijzen van jeugdhulp willen we meer grip op de inhoud. Dit doen we via de onderwerpen preventie, toegang en controle.
De invoering van het hulpvraagbeleid in 2022 bij de gebiedsteams heeft met al deze onderwerpen raakvlakken. Met het volgen van het hulpvraagbeleid worden de stappen van de beoordeling van een hulpvraag beter inzichtelijk. Ook heeft de eventuele inzet van voorliggende voorzieningen hierin een belangrijke plek gekregen.
De ingangsdatum van de nieuwe contracten voor specialistische jeugdhulp is nogmaals met een jaar uitgesteld naar 2024. Dit betekent dat de transformatie van dit stuk jeugdhulp ook met een jaar is uitgesteld. Deze inkoop doen we gezamenlijk met de Friese gemeenten in SDF-verband. Onze invloed op dit proces is klein.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Controle op jeugdhulp
De inkooponderstеuners hebben vanuit hun reguliere taken weer veel controles op casussen uitgevoerd waardoor we minder hebben uitgegeven. Vanwege de veronderstelling dat per 2023 nieuwe contracten voor specialistische jeugdhulp ingevoerd zouden worden, zijn er geen specifieke accenten gelegd in de werkzaamheden van de inkooponderstеuning. Een deel van hun capaciteit is ook ingezet in de voorbereiding op de nieuwe inkoop.

Preventie op jeugdhulp
Door een complexe scheiding kan uiteindelijk specialistische jeugdhulp nodig zijn. Door scheidende ouders zo snel mogelijk in een goed proces te krijgen, willen we voorkomen dat er een complexe scheiding ontstaat. In een interne werkgroep bij de gebiedsteams is een werkwijze opgesteld voor het werken in casussen met scheidingsproblematiek. Deze werkwijze is door de interne werkgroep getest en moet nog aangepast worden. Daarna kan de werkwijze in de gebiedsteams toegepast worden.
Eind 2022 zijn we gestart met het project Kind aan Huis. Via Kind aan Huis kan een kind worden gekoppeld aan een gastgezin waar het geregeld terecht kan, waar het positieve aandacht krijgt en waar het meedraait in de alledaagse gang van zaken in het gastgezin. Met deze inzet wordt voorkomen dat problemen erger worden en dat kinderen in jeugdhulp terecht komen.

Toegang naar jeugdhulp
De praktijkondersteuners (hierna poh) jeugd hebben in 2022 wederom veel jeugdigen geholpen en consulten voor medicatiecontrole afgehandeld. Ouders en ketenpartners weten de poh jeugd inmiddels goed te vinden. Ook zijn in 2022 de poh's jeugd vaak om advies gevraagd. Dit maakt dat de poh's jeugd minder tijd hebben voor overleg met ketenpartners of het kunnen mee denken in mogelijke collectieve voorzieningen voor problemen die zij vaak tegen komen. Met hun inzet voorkomen we voor een deel dat kinderen instromen in specialistische jeugdhulp. We kunnen de poh's jeugd mogelijk wel beter benutten voor de ontwikkeling van collectieve voorzieningen. Dit moet in 2023 verder vorm krijgen.
Het werken met het hulpvraagbeleid zit nog in de opstartfase. In de tweede helft van 2022 is gekeken naar het versterken van eigen kracht van inwoners met een hulpvraag en het gebruik van het familiegroepsplan bij het afhandelen van een hulpvraag. Hieruit kwamen een aantal aanbevelingen naar voren die in 2023 verder opgepakt worden.
Voor het bieden van passende ondersteuning aan jonge kinderen en daarmee het voorkomen van instroom in specialistische jeugdhulp, is in 2022 de start van een peuterplusgroep onderzocht. De uitkomst is dat we in samenwerking met een lokale peuteropvang-aanbieder en de lokale SBO-school medio maart 2023 een peuterplusgroep starten.

Grip krijgen op de Wmo

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Lokale (Wmo)-voorzieningen
Het lijkt erop dat de indicaties voor begeleiding, vooral bij ouderen, licht dalen. Dit kan komen doordat de Wet Langdurige Zorg (Wlz) verder open is gesteld en mensen eerder uitstromen uit de Wmo. Daarnaast is in 2022 Powerful Ageing nog beter op de kaart gezet waardoor hulp bij het huishouden langer uitgesteld kan worden of in sommige gevallen zelfs kon worden voorkomen. Door de Powerful Ageing training is in sommige gevallen ook de behoefte voor een hulpmiddel voorkomen.

Regionale (Wmo)-voorzieningen

Beschermd Wonen

Er is ook in 2022 een positief resultaat voor Beschermd Wonen. Er is een doorgaande afname van het aantal inwoners met een indicatie voor Beschermd Wonen (intramuraal en ambulant). Het lijkt erop dat nog steeds veel inwoners een aanvraag doen voor een Wlz-indicatie en deze ook toegekend krijgen. Daarnaast is er een toename van de rijksvergoeding geweest en is het innovatiebudget niet (volledig) ingezet. Het verdeelmodel, waarbij de financiering naar de lokale gemeenten gaat, is wederom uitgesteld, tot 1 januari 2024. De inhoudelijke transformatie voor Beschermd Wonen gaat wel door.

Maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang blijft voorlopig onder de centrumgemeente vallen. Met het uitvoeringsplan Brede Aanpak Daklоosheid Fryslân (BAD) wordt gewerkt aan een tiental projecten om dak en thuisloosheid in Friesland terug te dringen. De looptijd van het uitvoeringsplan is van 2021 tot einde 2024.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Aan de slag met WMO

1. Maatregelen gericht op een kostenbewust uitvoering
   In 2022 zijn de vlechtwerkers op verschillende onderwerpen geschoold. Werkbegeleiders bieden ondersteuning op inhoud. Vlechtwerkers zijn goed op de hoogte van aanpalende wetgeving, zoals de Wlz. Er is extra aandacht besteed aan het vastleggen van werkprocessen. Daarnaast is de monitoring in het Sociaal Domein in het afgelopen jaar verder opgepakt, ook met het oog op de financiële vertaling. Hierdoor kan het effect van de verschillende maatregelen beter gemeten worden en werd de cliëntenstroom beter gevolgd.

2. Beleidsmaatregelen die op korte termijn leiden tot het terugdringen van het tekort
   Het blijkt dat het starttarief voor het Wmo-vervoer en de alternatieve vervoersmiddelen een positieve invloed hebben op Grip op Wmo. De buurtauto in Noordwolde heeft in 2022 aan bekendheid gewonnen en wordt dan ook veelvuldig gebruikt door inwoners in die regio. Door de buurtauto is een daling ontstaan in het gebruik van Wmo-taxivervoer in de omgeving van Noordwolde. Daarnaast zien wij in 2022 de invloed van Powerful Ageing toenemen op de indicaties voor hulp bij het huishouden. Het gebruik van het normenkader huishoudelijke hulp werd in het afgelopen jaar doorgezet. Deze laatste maatregel heeft moeten landen en wordt inmiddels voor alle HH indicaties gebruikt. Daarmee wordt continuïteit bewaard in de uitvoering. Daarnaast zijn we in 2022 gestart met de voorbereiding om ook voor begeleiding gebruik te maken van een normenkader. Dit wordt verder uitgerold in 2023.

3. Maatregelen gericht op transformatie
   In 2022 is er verder gewerkt aan de transformatie. Een voorbeeld hiervan zijn de Dorpskamers in Wolvega en Noordwolde. Deze locaties dienen als laagdrempelige en indicatievrije ontmoetingsplek voor inwoners. Inwoners kunnen hier terecht voor sociale contacten en zinvolle activiteiten. In 2021 was de start in de Coronaperiode minder goed dan verwacht, maar in 2022 is hieraan een nieuwe impuls gegeven en wordt er meer gebruik gemaakt van de voorziening. Een tweede speerpunt voor 2022 was het in beeld krijgen van kwetsbare groepen. In samenwerking met Heerenveen en Opsterland is een onderzoek uitgevoerd naar de behoeften van inwoners met dementie en hun mantelzorgers. Dit onderzoek heeft eraan bijgedragen dat deze kwetsbare groep en hun wensen beter in beeld zijn. Dit geeft de kans om beter in te spelen op ontwikkelingen en behoeften van mensen met dementie.

Versterken ketensamenwerking jeugd

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het samenwerken met de ketenpartners hebben we goed kunnen onderhouden of weer kunnen opstarten. Een aantal initiatieven waarmee we de samenwerking kunnen versterken zijn gestart. Zie hieronder.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Kansrijke start
Kansrijke Start richt zich op de eerste 1000 dagen, vanaf tien maanden voor de geboorte tot ongeveer twee jaar, van een kind. Door te investeren in een goede, kansrijke start voor elk kind, bouwen we aan een gezonde generatie in de toekomst. In 2022 is met de verloskundigen afgesproken dat ze bij zwangeren de ALPHA-NL vragenlijst afnemen. De ALPHA-NL is een vroegsignaleringsinstrument om te signaleren over mogelijk ongunstige opgroei-omstandigheden voor kinderen. Het helpt verloskundigen om met de zwangeren hierover in gesprek te gaan. De positieve benadering staat centraal: wat hebben ouders nodig voor een goede start met hun baby? De verloskundigen kunnen de zwangeren gericht verwijzen voor hulp naar bijvoorbeeld het consultatiebureau of het gebiedsteam.
In 2022 is gestart met het verkennen van de mogelijkheden van het programma Nu niet zwanger. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt. Ook is in 2022 samen met de ketenpartners geboortezorg, de voorbereiding gestart voor fysieke prenatale voorlichting. In 2023 wordt de fysieke prenatale voorlichting gerealiseerd.

Preventieve werkwijze scholen
In 2022 heeft het schoolmaatschappelijk werk de samenwerking met de scholen weer opgebouwd. Ook de jongerenwerkers hebben hun werk weer op kunnen pakken in contact met verschillende groepen binnen de gemeente. Verschillende thema's hebben hierbij extra aandacht gekregen, van persoonlijk welzijn (en de invloed van de coronajaren) tot ondermijnende criminaliteit. In 2022 is gewerkt aan het beter in beeld krijgen van de vragen en behoeften die de scholen en jongeren hebben en hoe de schoolmaatschappelijk werkers hier het best op in kunnen spelen. Dit proces gaat in 2023 verder.

Versterken ketensamenwerking ouderen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In de uitvoering wordt gewerkt met een uitvoeringsagenda Ouderenbeleid 2021-2024 waarbij gewerkt wordt aan een aantal doelen. Het ouderenbeleid moet aansluiten op de visie die de gemeente heeft op het voorliggend veld en het sociaal domein. Deze visie wordt in 2023 ontwikkeld.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Aan de slag met het versterken van de ketensamenwerking ouderen
In 2022 zijn we verder gegaan met deelname aan het regionale netwerk Regioplan Integrale Zorg Heerenveen e.o. Er is een programmamanager aangesteld en de verschillende projecten binnen dit plan worden de komende jaren verder uitgerold.
Door deelname aan dit netwerk is er een goede samenwerking tussen ziekenhuis, thuiszorg, huisartsen en het sociaal domein.
Er is een actieve deelname aan de driehoeksoverleggen vanuit het Wijkgericht werken. Hierbij is een nauwe samenwerking tussen de thuiszorg, huisartsen, casemanagers dementie en het sociaal domein. Door deze samenwerking is de zorg voor onze inwoners beter en effectiever georganiseerd.
De manier waarop we invulling geven aan de ketensamenwerking ouderen sluit goed aan op de provinciale programma's zoals de Friese Samenwerkingsagenda, waarvan het college in 2022 heeft besloten hierbij aan te sluiten. Dit programma is gericht op een integrale samenwerking tussen de verschillende partijen waarmee inwoners met een ondersteuningsvraag in aanraking komen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan gemeenten, het zorgkantoor en de zorgverzekeraar.

Bestemming Noordwolde

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Bestemming Noordwolde is onderdeel van het provinciale project Aandachtsgebieden Stellingwerven. Tot en met 2023 werken we samen met inwoners, professionals, organisaties en de provincie in de aanpak om te komen tot een stijging van het gemiddelde inkomen, een stijging van de participatie en betrokkenheid van inwoners en een daling van de werkloosheid. In 2021 zijn we gestart met de laatste fase in dit project.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Opzet fase 6 (2021-2023)

Fase 6 is in 2022 voortgezet met dezelfde thema's:

- maak werk van Noordwolde;
- opgroeien en oud(er) worden;
- je straat en je buurt;
- samen met anderen.

Het Plan van aanpak voor fase 6 is verder uitgevoerd. Een pop-up uitzendbureau heeft zijn deuren in het dorp geopend. Uit maandelijkse Buurtbakkies zijn Lief- en Leedstraten voortgekomen. In 2022 is ook het nieuwe Collegeprogramma vastgesteld. Daarin is de centrumontwikkeling in Noordwolde als separaat project opgenomen. De aandachtspunten uit Bestemming Noordwolde op het vlak van centrumontwikkeling en samenwerking tussen ondernemers worden in het nieuwe, separate project uitgevoerd met ondersteuning van Bestemming Noordwolde. Bij de vraagverkenning en projectdefinitie wordt ook het Mandehofplein betrokken.

Samenwerking met dorp versterken

Integraal werken, bewonersbetrokkenheid (van onderop) en samenwerking zijn essentieel. Daarom is er voor de laatste fase van het project aan de inwoners van Noordwolde gevraagd wat zij graag willen veranderen in het dorp en of zij ideeën hebben wat daarvoor moet worden gedaan. Heel veel inwoners hebben ideeën aangeleverd die uitgewerkt zijn in de projecten van fase 6. In 2022 hebben we gefocust op thema's die inwoners volgens de uitvraag voor fase 6 heel belangrijk vonden. Voorbeelden daaruit zijn de Talentenplek Noordwolde, de vele Buurtbakkies, de opbouw van een jongerennetwerk en de Lief- en Leed-straten.

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 6.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	36.707	36.974	33.664	267
Baten	9.198	9.921	8.037	723
Saldo van lasten en baten	**27.509**	**27.053**	**25.627**	**-456**
Onttrekking reserves	25	102	25	-77
Saldo van mutatie reserves	**25**	**102**	**25**	**-77**
Resultaat	**27.484**	**26.951**	**25.602**	**-533**

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Den Hartigh, Rikkers en Zonderland
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsnota's

- 2021 Uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving
- Plan van aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2019-2021
- 2019 Uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021
- 2018 Watergangen waarop via een riooloverstort wordt geloosd
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2021-2025)
- Grondstoffenbeleidsplan (2021)
- Plan van Aanpak gezondheidsachterstanden 2019-2021 - De GIDS-aanpak in Weststellingwerf
- Lokaal gezondheidsbeleid gemeente Weststellingwerf 2022-2025
- 2020 Bodembeheerplan (geactualiseerde bodemkwaliteitskaart)
- 2012 Geurverordening Weststellingwerf
- 2017 Evenementenbeleid
- 2011 Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij
- 2021 Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (inclusief Strategische Planning)
- 2010 Notitie Geurbeleid
- 2008 Notitie Beleidskaders nieuwe Wet geluidshinder
- 2007 Notitie Mestvergisting

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Klimaat en duurzaamheid

Wij hebben verder gewerkt aan een duurzaam en energieneutraal Weststellingwerf. De beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid is hiervoor een belangrijk uitvoeringskader geweest. Het volgende is gerealiseerd.

Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân)
In 2022 hebben zich binnen de eerder ook door de gemeenteraad vastgestelde RES-Fryslân 1.0 geen nieuwe ruimtelijke initiatieven aangediend voor het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie. Provincie-breed is een groot deel van de pijplijn-projecten gerealiseerd. In onze gemeente moet nog één grootschalig pijplijn-zonneparkproject worden uitgevoerd (locatie: voormalig entrainement industrieterrein Schipsloot Wolvega).
Er is een start gemaakt met het herijken van de regionaal vastgestelde ambities, dat als opmaat voor de totstandkoming van de RES 2.0. (verwachte besluitvorming medio 2023).
Er is gewerkt aan de uitvoering van de intentieovereenkomst om de provincie-brede samenwerking in de Energietransitie vanaf 2023 te vervolgen en te verstevigen. Doel is om deze samenwerking te borgen in de Friese Energie Tafel (FET). Samenwerken, meer dan alleen bij de grootschalige opwek van elektriciteit, is hierbij ook in beeld, bijvoorbeeld op het gebied van de warmtetransitie, de energie-infrastructuur en 'Mienskips-energie', en dat dan ook nadrukkelijker in onderlinge samenhang. De kosten, die voortkomen uit het vervolg geven aan deze regionale samenwerking, zijn in het collegeprogramma 2022-2026 opgenomen als stelpost.

Transitievisie Warmte Weststellingwerf
De eind 2021 door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte Weststellingwerf is in 2022 uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma. Vervolgens is een start gemaakt met het opstellen van een actieplan, met daarin concrete acties, benodigde uitvoeringscapaciteit, planning en benodigd structurele uitvoeringsbudget. Deze vervolgstappen hebben wij samen met Ooststellingwerf en Opsterland gezet.
Het Rijk heeft aangegeven vanaf 2023 geld beschikbaar te stellen voor structurele uitvoeringscapaciteit. In het collegeprogramma 2022-2026 is voor het resterende benodigde geld een stelpost opgenomen.
Vooruitlopend hierop zijn (verkennende) gesprekken gevoerd met dorpen die met de eigen inwoners aan de slag willen met het aardgasvrij (ready) maken van de woningen in het eigen dorp. Diverse initiatieven vanuit de gemeenschap zijn (financieel) ondersteund. Deze waren gericht op samenwerken, onderlinge verbondenheid en het vergroten van draagvlak.

Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf
Voor 2022 stelde de gemeenteraad vanuit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf éénmalig € 75.000 beschikbaar. Doel was om hiermee initiatieven uit de gemeenschap financieel te ondersteunen. Het merendeel van deze initiatieven kon echter worden bekostigd uit het door het Rijk beschikbaar gestelde incidenteel geld. Het resterende deel van het door de raad beschikbaar gestelde geld vloeit terug naar genoemde Bestemmingsreserve. Aansluitend op de verwachte geldstromen van het Rijk komen wij later met een passend bestedingsvoorstel terug bij de raad.

Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en Subsidieregeling energiecoaches voor gemeenten in Fryslân
Wij hebben van het Rijk en de Provincie Fryslân respectievelijk € 100.000 en € 50.000 ontvangen voor het stimuleren van het treffen van energiebesparende maatregelen in woningen en het coachen van huurder of eigenaar-bewoner bij het besparen van energie. In 2021 is gestart met de uitvoering. In 2022 werd de uitvoering afgerond. Het totaal beschikbare geld werd daadwerkelijk besteed. Er zijn ruim 1600 Groene Bonnen uitgegeven aan huurwoningen of koopwoningen, voor deel met een WOZ-waarde van onder de € 200.000. Alle bonnen zijn besteed bij de deelnemende winkels in onze gemeente. Inwoners werden opgeleid tot energiecoach. Er werden onder deze regeling 57 energiecoachgesprekken gevoerd. Er werden webinars en inloopbijeenkomsten -verduurzamen van je woning- georganiseerd.

Regiodeal Zuidoost Friesland -Duurzame Lokale Energie-
Duurzame Lokale Energie is in de Regiodeal opgenomen als een verbindend thema tussen de pijlers Vitale Kernen en Veerkrachtig Landschap. In paragraaf Regiodeal Zuidoost Friesland wordt een toelichting gegeven op de actuele ontwikkelingen en de behaalde resultaten.

Ontwikkeling en monitoring van het klimaat- en duurzaamheidsbeleid
Er is een eerste verkenning gedaan. Hieraan wordt een vervolg gegeven, waarbij ook naar mogelijke samenwerking met andere gemeenten wordt gekeken. Zo willen meer grip krijgen op de huidige stand van zaken en de actuele ontwikkelingen om zo de juiste keuzes te kunnen maken.

Duurzame mobiliteit
Na het afgeronde aanbestedingstraject Laadinfra Fryslân van de gezamenlijke Friese overheden zijn in 2022 ook in onze gemeente vanuit deze samenwerking de eerste publieke laadpalen geplaatst. Het betreft een vraaggerichte uitrol binnen het met elkaar afgesproken plaatsingskader.

Riolering

In 2022 is verder uitvoering gegeven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. In 2021 is voor vijf van de negen klimaatmaatregelen die in het GRP 2021-2025 genoemd zijn, een rijksbijdrage ontvangen in het kader van de Impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027. In 2022 is door personeelstekort maar voor twee projecten de voorbereiding gestart. De uitvoering van die twee projecten zal in 2023 van start gaan. Dit omdat er ook nog een stikstof berekening moest plaats vinden. Deze kon pas in januari 2023 uitgevoerd worden omdat toen de nieuwe versie van de rekenmethode beschikbaar werd gesteld.

Afval - Grondstoffen

Met het vaststellen van de strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf, heeft de gemeenteraad besloten om diftar in te gaan voeren. Diftar staat voor ‘gedifferentieerd tarief’. Inwoners betalen voor de hoeveelheid restafval die ze aanbieden. Restafval bestaat nu nog voor een deel uit herbruikbare grondstoffen. Zoals etensresten, groente-, fruit- en tuinafval (GFT), papier en glas. Dit hoort daar niet thuis. Door deze grondstoffen beter te scheiden, vermindert de hoeveelheid restafval. Met diftar stimuleert de gemeente inwoners om dit te doen. Hoe beter je afval scheidt, hoe minder je betaalt.
In lijn met het raadsbesluit is een klankbordgroep opgericht bestaande uit raadsleden. Deze klankbordgroep denkt mee over maatregelen om diftar zo goed mogelijk in te voeren,.

In het najaar van 2022 is de klankbordgroep diftar, waaraan alle fracties deelnemen bijeen geweest. In dat overleg is geconstateerd dat de invoering van diftar met ingang van 1 januari 2023 niet mogelijk bleek. De materialen voor de benodigde aanpassingen op de wagens en containers zijn niet leverbaar. Huishoudens in Weststellingwerf blijven daarom de komende jaren een vast bedrag betalen voor de verwerking van hun restafval. Vanaf 2026 of 2027 gaan ze, naast een vast tarief, betalen voor elke kilo restafval die ze aanbieden. Dit systeem heet diftar+.

Voortgang diftar+
In 2025 gaan de afvalinzamelwagens de grijze containers met restafval wegen. Zo krijgen inwoners inzicht in de hoeveelheid restafval die ze aanbieden. En kan de gemeente het diftar+-systeem alvast testen. Vanaf 2026 of 2027 gaat de gemeente diftar+ invoeren. Dan betalen huishoudens een vast tarief én voor elke kilo restafval.

Lokaal gezondheidsbeleid

Begin 2022 heeft de gemeenteraad het nieuwe lokaal gezondheidsbeleid vastgesteld. Hiermee richten we ons samen met interne en externe partijen op het bevorderen en beschermen van de gezondheid van onze inwoners. We zetten ons in om de sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen door een gezonde leefstijl te stimuleren en een gezonde fysieke en sociale leefomgeving te realiseren.

De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan de volgende uitgangspunten:

- We benaderen gezondheid positief en breed;
- We zetten in op kansengelijkheid;
- Alle fases in de levensloop doen ertoe;
- Iedereen levert een bijdrage.

Hieraan werken we in de periode van 2022-2026 vanuit de volgende ambities:

- Een gezonde leefstijl;
- Een gezonde leefomgeving;
- Een gezonde geest.

Landelijk zijn er op het gebied van gezondheid ook verschillende ontwikkelingen. Er zijn verschillende akkoorden vastgesteld, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Beoogd wordt een meer integrale aanpak op het gebied van zorg, preventie en het voorliggend veld te bereiken. Deze integraliteit op het gebied van preventie moet zorgen voor een gezondere samenleving en minder ondersteuningsvragen in 2040, om zo de druk op de zorg zoveel mogelijk te stabiliseren of af te zwakken. Om dit te bereiken is er een brede Specifieke Uitkering (SPUK) opgezet gericht op sport en bewegen, gezondheid en preventie en de sociale basis. De voorbereidingen hierop zijn in 2022 in gang gezet en hieraan wordt in 2023 een uitgebreid vervolg gegeven.

Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Met ingang van 2022 is een nieuw lokaal gezondheidsbeleid opgesteld. Met de uitvoering hiervan hebben we ingezet op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Dit is gedaan door vanuit de verschillende programma's in te zetten op een gezonde leefstijl en op een gezonde fysieke en sociale leefomgeving. Dit hebben we met samenwerkingspartners op integrale wijze gedaan.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Bevorderen lokale samenwerking publieke en private partijen voor JOGG, NIX 18 en GIDS

In 2022 is een vervolg gegeven aan de samenwerking met lokale publieke en private partijen op de gebieden van JOGG, NIX18 en GIDS. Vanwege de hoge energielasten voor inwoners is er vanuit GIDS nadrukkelijk ingezet op de samenwerking met partijen zoals de kledingbank en de voedselbank. Vanuit JOGG is ingezet op de samenwerking met basisscholen en sportverenigingen, bijvoorbeeld via het concept " de gezonde sportkantine", de gezonde school en het Burgemeestersontbijt.

Geven van het goede voorbeeld

In 2022 heeft Weststellingwerf zich aangesloten bij de landelijke campagnes op het gebied van gezondheid. Hieraan is via de eigen communicatiekanalen uiting gegeven.

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak GIDS

Wegens de brede SPUK regeling die vanaf 2023 geldt, is ervoor gekozen om geen nieuw plan van aanpak GIDS te schrijven. GIDS wordt onderdeel van het grotere plan van aanpak dat in 2023 wordt opgesteld. In 2022 zijn de uitgangspunten van het laatste plan van aanpak aangehouden. Hiermee is actief ingezet op een integrale samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen. Er was aandacht voor actief en bereikbaar bewegen, gezondheid voor vrouwen en meisjes vanuit menstruatiearmoede. De implementatie hiervan volgt in 2023. Daarnaast werken we eraan om ook voor laaggeletterde inwoners een bereikbare gemeente te zijn.

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak JOGG

Het plan van aanpak JOGG 2018-2021 is geëvalueerd, van de uitkomsten is een factsheet gemaakt. Hieruit blijkt dat met JOGG positieve resultaten worden behaald. Zo drinken steeds meer kinderen water en eten meer kinderen groenten. In samenwerking met het onderwijs, de sociale basis en het beweegteam wordt ook volop ingezet op leefstijlactiviteiten, de gezonde school en beweegactiviteiten. Zodra opnieuw invulling wordt gegeven aan de functie van JOGG-regisseur wordt een nieuw plan van aanpak opgesteld.

Werken met positieve gezondheid
Verschillende samenwerkingspartners in de eerste lijn (huisartsen, wijkverpleegkundigen en apotheken) werken vanuit het gedachtengoed "positieve gezondheid". In de komende periode wordt onderzocht of we het werken vanuit dit gedachtengoed verder uit willen rollen.

Zorgen dat gezondheid onderdeel is van alle beleidsterreinen en afdelingen
Binnen zowel het ruimtelijk als het sociaal domein is de samenwerking op het gebied van gezondheid van belang. Concreet betekent dit dat er ambtelijke afstemming is bij het maken van nieuwe plannen in de openbare ruimte, waarbij sprake is van een gezondheidsvraagstuk. Binnen het sociaal domein is het van belang dat er een goede afstemming is tussen de verschillende beleidsterreinen en de samenwerkingspartners zoals de GGD.

De uitvoeringsplannen zijn ook gericht op integrale samenwerking binnen de gemeente, zoals Veiligheid, Ruimte, Sociaal Domein en Communicatie. Deze afdelingen zijn ook allen betrokken bij het vastgestelde gezondheidsbeleid.

Uitvoeringsprogramma drank- en horecawet

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuw uitvoeringsplan DHW/NIX18. In 2022 is een start gemaakt met het onderzoeken of de gemeente aan kan en wil sluiten bij het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), dit richt zich onder andere op het voorkomen en terugdringen van middelengebruik onder kinderen en jongeren. Verder richt Theater Smoar zich op een speelse wijze op voorlichting op scholen in het voortgezet onderwijs.

Van klimaatakkoord Parijs naar een duurzaam Weststellingwerf

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Met het uitvoeren van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid hebben wij opnieuw een bijdrage geleverd aan het bereiken van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Uitvoeren maatregelen voor beperken wateroverlast
In 2021 is de voorbereiding gestart van de klimaatmaatregelen in Houtstraat in Wolvega en in de Tjerk Hiddestraat en Sickengastraat in Wolvega. De maatregelen zouden in 2022 uitgevoerd worden maar door personeelstekort en het nog uitvoeren van een stikstofberekening is dat niet gebeurd. Deze maatregelen worden in 2023 uitgevoerd.

Uitvoering geven aan het gemeentelijk klimaatbeleid
Zie onder actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid en werken aan een duurzaam Weststellingwerf.

Werken aan een duurzaam Weststellingwerf

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Binnen de vier programmapijlers van de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid hebben wij verder uitvoering gegeven aan het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Programmapijler Circulaire Economie

- Wij hebben verder uitvoering gegeven aan het door onze gemeente ondertekend manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en de borging daarvan. In OWO-samenwerking is een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen opgesteld. Daarin staan voor de komende tijd vier actielijnen: eigen footprint in beeld brengen, aanbestedingskalender gebruiken, zelfevaluatie eigen inkoop en kennis en kunde ontwikkelen. De eerste medewerkers hebben hiertoe een opleiding gevolgd.

- Vanuit de pilot toepassen duurzaamheidsprincipes hebben wij gekeken hoe wij hoe daar een vervolg aan kunnen geven.
  De ervaringen opgedaan met toepassing van het ambitieweb in de pilot de Blesse is verwerkt in het OWO-actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen. Per gemeente formeren we een koplopergroep die weet hoe het ambitieweb werkt en daarmee aan de slag is. We richten ons hierbij op Grond Weg en Waterbouw / ruimtelijk domein.

- Ons huishoudelijk restafval gaat naar Ecopark De Wierde in Heerenveen. Hier staan machines die stap voor stap ons afval in een aantal deelstromen scheiden. Bijvoorbeeld plastics, drinkpakken en metalen worden uit de afvalstroom gehaald en geschikt gemaakt voor hergebruik.

Programmapijler Communicatie & Samenwerken

- Op de Dag van de Duurzaamheid, zijn 15 schoolklassen (9 scholen) gestart met opleiding Junior Energiecoach. Eind 2022 ontvingen 263 kinderen het diploma Junior Energiecoach;
- De Nationale Duurzame Huizenroute 2022 is ondersteund;
- Wij hebben duurzame dorpsinitiatieven gestimuleerd (onder andere met inzet budget subsidieregeling RREW en de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf);
- De opmaak van het digitaal gemeentelijk energieloket is verder geoptimaliseerd, onder meer met als doel om de toegankelijkheid en de herkenbaarheid voor onze inwoners te verbeteren; (www.duurzaambouwloket.nl/weststellingwerf);

Programmapijler Energietransitie

- Er is verder uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille (aanpak kernportefeuille 5 panden, als opmaat naar toekomstige voorstellen voor de rest van het gemeentelijk vastgoed).
- Met de woningcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt over het verduurzamen van de woningvoorraad;
- Wij hebben een bijdrage geleverd aan de cyclische uitwerking van de Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân);
- Als gevolg van de toenemende beperkingen voor het (terug)leveren van duurzaam opgewekte elektriciteit, hebben wij periodiek overleg gevoerd met de netbeheerder.
- Samen met de andere gemeenten in Fryslân en de provincie Fryslân is verder uitvoering gegeven aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL);
- Binnen een tijdelijk beleidskader zijn vergunningen verleend voor het plaatsen van kleine windmolens. Het facetbestemmingsplan kleine windmolens is door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee wordt het op agrarisch bedrijfsniveau mogelijk om te voorzien in duurzaam opgewekte elektriciteit;
- De uitvoering van de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en de provinciale Subsidieregeling energiecoaches zijn afgerond;
- Er is gestart met de voorbereiding van de actie energiecoachgesprek in combinatie met witgoedwissel voor huishoudens met een laag inkomen, te financieren met de ontvangen Rijksbijdrage (start uitvoering 1e kwartaal 2023);
- Wij hebben verder uitvoering gegeven aan het verduurzamen van onze gemeentelijke vastgoedportefeuille (inclusief het voorbereiden van solarcarport bij het gemeentehuis).

Programmapijler Klimaat-Robuust

- Door personeelstekort zijn wij achter geraakt op de planning van de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden zoals genoemd in het GRP 2021-2025.

Goede milieukwaliteit van de woon- en leefomgeving

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Wij zetten in op het bereiken van de VANG doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De VANG doelstelling is het terugbrengen van de hoeveelheid te verbranden huishoudelijk restafval.
Het uiteindelijke doel voor heel Nederland is om in 2050 volledig circulair te zijn. Het invoeren van diftar+ helpt om de hoeveelheid restafval te verminderen. Het verbranden van restafval is slecht voor het milieu. Voor de komende jaren ligt de focus op het nog beter scheiden van restafval en het verbeteren van de kwaliteit van deelstromen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf
Voor het invoeren van diftar moeten de afvalinzamelwagens worden aangepast. De onderdelen die hiervoor nodig zijn, zijn niet leverbaar. Er is wereldwijd nog steeds een te kort aan technische onderdelen. Daarom is de invoering van diftar uitgesteld en heeft de realisatie van de VANG doelstelling (30 kg te verbranden huishoudelijk afval per inwoner in 2025) vertraging opgelopen.

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 7.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	7.653	9.215	8.152	1.562
Baten	6.140	6.621	5.808	481
Saldo van lasten en baten	**1.513**	**2.594**	**2.344**	**1.081**
Storting reserves	295	85	25	-210
Onttrekking reserves	19	483	404	464
Saldo van mutatie reserves	**276**	**-398**	**-379**	**-674**
Resultaat	**1.789**	**2.196**	**1.965**	**407**

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Zonderland, Rikkers en Hoen
Organisatie	Beleid

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Beleidsnota's

- Woonvisie gemeente Weststellingwerf 2016
- Bestemmingsplannen voor de dorpen
- Vastgestelde nota’s van uitgangspunten in het kader van nieuw bestemmingsplan buitengebied (2010 en 2011)
- Handleiding schaalvergroting agrarische sector 2011
- 2017 Evenementenbeleid
- Beheersverordening agrarische percelen bestemmingsplan buitengebied (1 juli 2013)
- Streekagenda Zuidoost (juni 2013) + jaarplan 2017
- Bestemmingsplan Buitengebied 2014
- Bestemmingsplan Buitengebied 2016 (versie VA03) aangepast naar aanleiding van uitspraak Raad van State
- Bestemmingsplan Buitengebied intensieve veehouderij
- Huisvestingswet 2014
- Omgevingsvisie Weststellingwerf juni 2019
- Notitie strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed
- Plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille 2020
- Collegeprogramma 2018-2022
- Facetbestemmingsplan kernen Weststellingwerf (2012)
- Facetbestemmingsplan Geitenhouderijen (2022)
- Facetbestemmingsplan kleine windturbines Weststellingwerf (2022)

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Plan van aanpak verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille

- In 2022 hebben wij ons aangemeld voor het programma verduurzamen maatschappelijk vastgoed (KlimOp) van de provincie Fryslân.
  Er zullen maatwerk verduurzamingsadviezen worden opgesteld voor onze kern portefeuille.
- Bij de renovatie van zwembad de Steense is de duurzame variant HR+++ glas toegepast.
- Het programma van eisen voor het project solar carports op het parkeerterrein bij het gemeentehuis is opgesteld en de aanbesteding is opgestart.
- Er is opdracht verstrekt voor plaatsing van twee grote warmtepompen in het gemeentehuis als aanzet naar een gasloos gebouw. Hierdoor zal het huidige aardgasverbruik tot een minimum worden gereduceerd.
  De warmtepompen worden in 2023 geplaatst in verband met langere levertijden. Daarnaast is de opdracht verstrekt voor de aanleg van een warmte koude opslag bij het gemeentehuis (WKO).
  De WKO slaat energie uit het gebouw en de omgeving op in de bodem. De benodigde vergunningen en berekeningen voor de aanleg van de bronnen zijn aangevraagd en verleend.

Facetbestemmingsplan kleine windmolens

Door een wijziging in de Verordening Romte Fryslân bestaan er sinds 2020 mogelijkheden om onder voorwaarden kleine windturbines bij agrarische bedrijven te realiseren. Na deze wijziging zijn vervolgens kleine windmolens vergund door middel van een tijdelijke kruimelvergunning. Om de initiatiefnemers meer zekerheid te geven is er voor gekozen om een facetbestemmingsplan te maken. Het facetbestemmingsplan maakt het mogelijk om door middel van een binnenplanse afwijking een reguliere omgevingsvergunning te verlenen voor het plaatsen van maximaal 3 kleine windmolens bij een agrarisch bedrijf. Het facetbestemmingsplan kleine windmolens is in 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.

Facetbestemmingsplan geitenhouderijen

Op 22 april 2021 is er een voorbereidingsbesluit genomen om de uitbreiding van bestaande geitenhouderijen en de omschakeling van bestaande bedrijven tot geitenhouderijen tegen te houden. Dit besluit is genomen uit voorzorg en in afwachting van het onderzoek naar oorzaken van longontstekingen rond geitenhouderijen (VGO lll) van het RIVM. In 2022 is de procedure gestart om te komen tot een facetbestemmingsplan geitenhouderijen die het voorbereidingsbesluit vervangt. Het facetbestemmingsplan is in 2022 vastgesteld door de gemeenteraad.

Lindewijk deelgebied 2

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

-Vaststellen stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2.
-Op- en vaststellen van het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2, inclusief beeldkwaliteitsplan en inrichtingsplan openbare ruimte.
-Op- en vaststellen van de grondexploitatie Lindewijk.
-Zorgen voor tijdige beschikbaarheid van bouwkavels in Lindewijk deelgebied 2.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

De daadwerkelijke uitvoering van werkzaamheden afstemmen op het tempo van grondverkoop in fase I

De gronduitgifte in Lindewijk deelgebied 2 is afgestemd op het tempo van de grondverkoop in Lindewijk deelgebied 1. Nu Lindewijk deelgebied 1 bijna volledig is uitverkocht (zie ook de paragraaf Grondbeleid) kan volledig worden ingezet op de verkoop van kavels in deelgebied 2. In 2022 hebben wij een start gemaakt met de verkoop van particuliere kavels in deelgebied 2. In 2023 volgt ook de verkoop van projectmatige kavels.

De nieuwe stedenbouwkundige opzet financieel doorrekenen
Er is in 2021 een nieuwe raming van de kosten opgesteld voor Lindewijk deelgebied 2, op basis van het concept stedenbouwkundig plan en het vastgestelde bestemmingsplan. Deze raming heeft gediend als basis voor de GREX per 1-1-2023. Echter vanwege de extreme kostenstijging in 2022 is voor dit jaar een eenmalige verhoging van de bouwkosten geraamd van 7,5% (zie verder onder de paragraaf Grondbeleid).

Het moederplan Lindewijk gebruiken we als basis voor een concept stedenbouwkundige opzet voor Lindewijk deelgebied 2.
Het concept stedenbouwkundig plan is vastgesteld in september 2020 en heeft gediend als basis voor het op 15 november 2021 vastgestelde bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan voor Lindewijk deelgebied 2. Hiermee is de basis uit het bestemmingsplan moederplan Lindewijk (vastgesteld in 2001), nader uitgewerkt. Inmiddels zijn aan de IJsvogelvlinder 19 particuliere bouwkavels gerealiseerd binnen de kaders van het stedenbouwkundig plan. Daarnaast is voor de eerste projectmatige ontwikkeling van deelgebied 2 een uitgewerkt stedenbouwkundig plan vastgesteld voor zo'n 35 woningen aan het Oranjetipje.

Op basis van de nieuwe stedenbouwkundige opzet een bestemmingsplan opstellen
Het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied 2 en het bijbehorend beeldkwaliteitsplan voor deelgebied 2 zijn op 15 november 2021 door de raad vastgesteld. Er is geen beroep ingediend. De plannen zijn daarmee onherroepelijk inwerking getreden. De eerste woningen in deelgebied 2 aan de IJsvogelvlinder worden inmiddels gebouwd.

Rottige Meente

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Op 7 maart 2022 heeft uw raad kennis genomen van het definitieve ontwerp Inrichtingsplan Driewegsluis. En het bijbehorende investeringskrediet is toen beschikbaar gesteld voor projecten uit het inrichtingsplan Driewegsluis. In 2022 is verder gewerkt aan de voorbereiding van de herinrichting Driewegsluis. Intussen zijn de conditionerende onderzoeken afgerond. De gegevens hieruit zijn gebruikt voor het aanvragen van vergunningen en ontheffingen. Op dit moment wordt er gewerkt aan het bestek met technische tekeningen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Het geografische gebied Driewegsluis ontwikkelen als recreatieve poort van Friesland en Overijssel
Op 7 maart 2022 heeft uw raad kennis genomen van het definitieve ontwerp Inrichtingsplan Driewegsluis en een investeringskrediet vastgesteld. Met de herinrichting krijgt de locatie een kwaliteitsimpuls en worden voorzieningen voor dagrecreatie toegevoegd. De infrastructuur wordt sterk verbeterd en het parkeeraanbod uitgebreid. Ook is er ruimte voor natuur-gerelateerde activiteiten.

Het projectplan ErVaren en Turf verder uitvoeren
De uitvoering van het project ErVaren en Turf (voor wat betreft Rottige Meente) is meegenomen in het project Driewegsluis.

In gesprek met de gemeente Steenwijkerland om aan te haken bij ontwikkelingen in gebied Weerribben - de Wieden

Wij zijn in gesprek met het gemeentebestuur van Steenwijkerland om meer bestuurlijk draagvlak te creëren voor de uitbreiding van het Nationaal Park Weerribben - De Wieden met het gebied Rottige Meente. Tijdens die gesprekken zetten we met name in op het belang om Rottige Meente aan te haken bij ontwikkelingen in het gebied Weerribben - De Wieden. Ook op bestuurlijk niveau wordt overlegd om te verkennen hoe de samenwerking meer vorm en inhoud kan krijgen.

Uitwerken omgevingsvisie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

In juni 2019 is de Omgevingsvisie van Weststellingwerf vastgesteld. In 2022 is er een vervolg gegeven aan de verschillende spelregels en instrumentarium die onderdeel zijn van de omgevingsvisie. In 2022 is de eindevaluatie pilot omgevingsvisie Nijeholtpade met de Raad gedeeld.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Dorpen stimuleren om een dorpsvisie op te stellen

De dorpsvisie was ook in 2022 voor diverse dorpen een leidraad voor het gesprek met de eigen bewoners en andere partijen, waaronder de gemeente. Het gaf richting aan de prioriteiten. We zagen echter ook dat, gelet op de actuele ontwikkelingen(crises), begrijpelijkerwijs meer ad hoc werd gehandeld en men wilde inspelen op de behoeften die er waren rondom opvang, omkijken naar elkaar en persoonlijke prioriteiten van onze actieve bewoners. Met onder andere behulp van het werkbudget bood de gemeente dorpen financieel de ruimte om een dorpsvisieproces op te starten en konden wij hen in contact brengen met provinciale steunfuncties als Doarpswurk voor verdere ondersteuning.

Maatschappelijke contracten afsluiten met de dorpen op basis van hun dorpsvisie

Het aangaan van Maatschappelijke contracten is nog niet van de grond gekomen, mede omdat dorpen hun eigen tempo willen bepalen in relatie tot beschikbare tijd. Op projectniveau zijn er mede op initiatief van de gemeente nadere afspraken gemaakt over de gemeentelijke inzet betreffende projecten die voortvloeien uit een dorpsplan, met als doel duidelijkheid te geven over elkaars mogelijkheden en verwachtingen. De meerwaarde hiervan werd gezien als leidraad voor verdere samenwerking.

Model opstellen voor een maatschappelijk contract

De lessen van Maatschappelijke Overeenkomst Nijeholtpade gebruikten wij voor het maken van projectafspraken bij de dorpsontwikkelingsmaatschappij “De Groote Veenpolder, Samen Vooruit” en dorpsvisie Oldeholtpade. Hierbij werd het model Nijeholtpade voor de dorpsontwikkelingsmaatschappij aangepast aan de specifieke situatie en als een kapstok voor verdere samenwerking. De uitwerking van concrete plannen met behulp van het MO-format gaf werkgroepen enig houvast. Tegelijkertijd merkten we dat werkwijze sterk afhankelijk was van energie, tijd en menskracht in dorp en prioriteiten van de gemeente. In het collegeprogramma hebben wij daarom aangegeven de ervaringen uit de pilot en de nieuwe ervaringen mee te nemen in een op te stellen dorpennotitie in 2023.

Mogelijkheden aanbieden voor het instellen van een omgevingspanel bij initiatieven

In 2021 was de verwachting dat de werkwijze van een omgevingspanel in 2022 vaker gebruikt zou worden bij initiatieven. Terug kijkend op 2022 zijn er geen omgevingspanels ingesteld bij initiatieven. Wel is er gebruik gemaakt van andere vormen van participatie.

Platform opstellen voor ondersteuning bij vraagstukken in de dorpen
Het proces om te komen tot woningbouw kwam in 2022 duidelijk naar voren als een belangrijk speerpunt voor de 24 kleine dorpen. De gemeente is daarom in samenwerking met de VKD gestart met het vullen van de toolkit die initiatiefgroepen kan ondersteunen. Daarnaast konden dorpen en maatschappelijke organisaties worden bediend door de inzet van onze eigen deskundigheid en ondersteuning van provinciale steunfuncties als Doarpswurk en Sport Fryslân.

Samenwerken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om de Omgevingsvisie bekend te maken
Op basis van concrete initiatieven geven wij samen met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties meer bekendheid aan het nieuwe denken vanuit de Omgevingsvisie.

Weststellingwerf Stellingen verder concretiseren op basis van aanvragen
Bij de beoordeling van initiatieven passen wij voor zover van toepassing ook de Weststellingwerf Stellingen toe. Wij hebben toegezegd dat wij in de advisering de toepassing van de Weststellingwerf Stellingen zichtbaar zullen maken. Werkende weg moet dan de betekenis en de reikwijdte van de Weststellingwerf Stellingen concreter worden.

Implementatie omgevingswet

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het afgelopen jaar zijn we in OWO verband stug door gegaan met de voorbereidingen voor de implementatie van de omgevingswet. De ambitie is om klaar te zijn met de voorbereidingen op het moment van invoering: 1 januari 2024. Nagenoeg alle benodigde raadsbesluiten zijn genomen. Personeel is opgeleid en de benodigde software is aangeschaft en in gebruik genomen. Wat rest is een nieuwe legesverordening gestoeld op de Omgevingswet. In 2022 zijn hiertoe veel voorbereidingen getroffen en is toegewerkt naar een concept dat in OWO-verband is geharmoniseerd. Aangezien de OWO-gemeenten met eenzelfde werkorganisatie OWO-VTH werken is dit een logische stap. In het eerste deel van 2023 wordt de raad meegenomen in een OWO-themaraad over de uitgangspunten waarna later dat jaar OWO-breed besluitvorming kan volgen.

Hebben we gedaan wat we wilden doen?

Medewerkers bijscholen voor nieuwe wetgeving
In 2022 zijn er in OWO-verband vervolgtrainingen georganiseerd. Door deel te nemen aan de verschillende trainingen worden de medewerker van de OWO-gemeenten voorbereid op de inwerkingtreding van de omgevingswet.

Onderzoeken of de gemeentelijke regelgeving geschikt is voor de Omgevingswet
Nagenoeg alle nodige verordeningen zijn vastgesteld. Als laatste is een aangepaste legesverordening in voorbereiding. In OWO-verband hebben we in 2022 ook verder gewerkt aan de pilot omgevingsplan waarin we een omgevingsplan maken voor een klein deelgebied gelegen in de gemeente Ooststellingwerf. De opgedane kennis en ervaringen uit de pilot kunnen in de toekomst worden toegepast op het nog voor te bereiden omgevingsplan van Weststellingwerf.

Samenwerken in OWO verband voor de invoering van de Omgevingswet
OWO werkt samen om alle minimale acties die nodig zijn uit te voeren. Daarbij worden taken zoveel mogelijk gelijk verdeeld over de organisaties en is er gezamenlijk programmamanagement. Op deze wijze wordt efficiënt omgegaan met invoeringsbudgetten.

Ook de Wet Kwaliteitsborging treedt in 1 januari 2024 in werking. Deze Wet houdt onder meer in dat de verantwoordelijkheid voor de technische bouwtoets bij marktpartijen komt te liggen. Wat dit inhoudt voor de gemeentelijke werkwijze en de opbrengst bouwleges maken wij in de eerste helft van 2023 duidelijk. Zoals wij vorig jaar hebben geschreven wordt dit bezien in samenhang met andere ontwikkelingen zoals een toename van het aantal basistaken voor de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing).

Toelichting - Wat mag het kosten

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, programma 8.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	3.954	3.941	3.738	-13
Baten	2.269	2.322	2.297	53
Saldo van lasten en baten	**1.686**	**1.620**	**1.441**	**-66**
Onttrekking reserves	187	242		55
Saldo van mutatie reserves	**187**	**242**		**55**
Resultaat	**1.498**	**1.377**	**1.441**	**-121**

Overzicht | algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Economische promotie
- Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- Treasury

Actuele ontwikkelingen en gerealiseerd beleid

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten die een gemeente vrij kan besteden. Dit in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen zoals de opbrengst afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De specifieke dekkingsmiddelen staan opgenomen in de betreffende programma's onder de baten.

Algemene dekkingsmiddelen zijn bedoeld om de activiteiten binnen de programma's te betalen. Algemene dekkingsmiddelen zijn:
• Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is, zoals de onroerende zaak- en toeristenbelasting.
• Algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds. Een grote uitkering die we van het Rijk ontvangen is de Algemene uitkering uit het gemeentefonds. We kunnen deze uitkering vrij besteden. De verantwoording vindt plaats aan de gemeenteraad onder meer via de jaarstukken.
• Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan de aandeelhouders.
• Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.
• Overige algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn de overige inkomsten waar geen bestedingsdoel voor is bepaald.

De gemeenteraad heeft geen invloed op de Algemene uitkering uit het gemeentefonds of het dividend wat een gemeente ontvangt. De gemeenteraad kan wel invloed uitoefenen op de hoogte van de lokale heffingen. Dit staat uitgelegd in de paragraaf over lokale heffingen. Een toelichting op het renteresultaat moet worden opgenomen in de paragraaf Financiering.

Gemeentelijke belastingen
Naast de twee taakvelden "OZB woningen" en "OZB niet-woningen" wordt hier ook het taakveld "Belastingen overig" opgenomen. Hieronder valt de reclamebelasting. Onder het taakveld Economische promotie vallen de toeristenbelasting en de forensenbelasting.

Woonlasten
Onder woonlasten vallen de onroerend zaakbelasting, de riool- en afvalstoffenheffing. Jaarlijks voert het Coelo een benchmark woonlasten uit. Voor de uitkomsten van de benchmark 2022 verwijzen wij u naar de paragraaf lokale heffingen.

Gemeentefonds
We ontvingen ook afgelopen jaar geld van het Rijk uit het gemeentefonds. In 2022 was dat € 59,3 miljoen. Hiervan hebben we een groot deel van onze uitgaven betaald. Het gemeentefonds kent de volgende soorten uitkeringen: 1) de Algemene uitkering, 2) de integratie-uitkering en 3) de decentralisatie- en (overige) integratie-uitkeringen. In Weststellingwerf voegen we zowel op begrotingsbasis als bij de jaarstukken al deze verschillende soorten uitkeringen samen.

Jaarlijks ontvangen we, volgens een vastgesteld verdeelsysteem, een uitkering uit het gemeentefonds. In het verdeelsysteem wordt rekening gehouden met de onderlinge verschillen in de kosten waar een gemeente voor staat en de draagkracht van gemeenten (de belastingcapaciteit). Dit jaar hebben we op vier momenten informatie over de gemeentefondsuitkering ontvangen. Wij informeerden de raad via diverse afzonderlijke memo's over uitkering van het gemeentefonds.

Afgelopen jaar nam het kabinet een besluit over een nieuw verdeelmodel van het gemeentefonds. Dat betekent dat het gemeentefonds per 1 januari 2023 op een andere manier over de Nederlandse gemeenten wordt verdeeld. Wij namen de gevolgen van deze nieuwe verdeling op in onze begroting.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt verder voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van ‘samen de trap op en samen de trap af’ hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. Dit noemen we het accres. Stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt de uitkering uit het gemeentefonds ook. Dalen de rijksuitgaven, dan daalt de uitkering uit het gemeentefonds mee. Het Rijk besloot afgelopen jaar, in overleg met de VNG, om een deel van het accres te bevriezen voor de jaren 2022 tot en met 2025. Het Rijk nam dit besluit om te grote schommelingen in de algemene uitkering en dus in de inkomsten van de gemeente te voorkomen.

Compensatie coronamaatregelen
Ook in 2022 kregen wij nog gelden van het Rijk als gevolg van de genomen coronamaatregelen. Deze inkomsten en de uitgaven die daar tegenover stonden verantwoorden we in de paragraaf Gevolgen corona. In 2022 ontvingen we de coronagelden voor het laatst. Het restant van de coronagelden valt vrij bij deze jaarrekening.

Specifieke uitkeringen
Naast de algemene uitkering bestaan er specifieke uitkeringen (spuk). Deze uitkeringen mogen we niet vrij besteden. Ze zijn voor een specifiek doel. We zagen ook dit jaar een grote toename in het aantal specifieke uitkeringen. In 2019 hadden we 5 specifieke uitkeringen. In 2022 hadden we maar liefst 20 van deze uitkeringen. Omdat deze uitkeringen voor een specifiek doel zijn, verantwoorden we ze bij het desbetreffende programma. Ook verantwoorden we ze in de Sisa-verantwoording verderop in deze jaarrekening.

Treasury
Op het taakveld treasury staan alle rentelasten en rentebaten. De rentelasten worden vervolgens toegerekend aan de overige taakvelden. Deze manier van rentetoerekening is op grond van de voorschriften verplicht gesteld. Het saldo tussen de rente die is toegerekend aan de taakvelden en de werkelijk te betalen rente blijft op dit taakveld staan. Ook staan op dit taakveld de ontvangen dividenduitkeringen.
Onze liquiditeitspositie is positief, dat houdt in dat wij onze overtollige middelen bij de Schatkist hadden staan. Vanwege de negatieve marktrente was er geen aanleiding om onze overtollige middelen in de markt uit te zetten. Het Rijk garandeerde ons namelijk een vergoeding van minimaal 0%.

Doelstellingen

P&C cyclus balans in schuldenlast, woonlast, investeringen
Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

We hebben voldaan aan de voorwaarden van onze toezichthouder voor een structureel sluitende meerjarenbegroting. Daarmee is het genoemde resultaat behaald. We hebben de tarieven voor de woonlasten en gemeentelijke heffingen de inflatie laten volgen, met uitzondering van afval en riool. De tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing pasten we aan om de stijgende kosten te dekken.

Maatregelen

Sturen via de reguliere P&C cyclus

De P&C cyclus bestond in 2022 uit een begroting, een voorjaarnota gecombineerd met een meerjarenperspectief, een najaarsnota en nu de jaarrekening. Wij hebben via de P&C cyclus sturing gegeven aan de doelen. De balans in schuldenlast, woonlast en investeringen vormde daarin een continu kader. Ook werkten we via onze organisatieontwikkeling aan de verbetering van de interne beheersing.

Toelichting

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, algemene dekkingsmiddelen.

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	762	1.497	648	736
Baten	64.868	62.405	56.975	-2.464
Saldo van lasten en baten	**-64.106**	**-60.907**	**-56.327**	**3.199**
Onttrekking reserves	6.748	7.106		359
Storting reserves	8.414	8.414		
Saldo van mutatie reserves	**-1.667**	**-1.308**		**359**
Resultaat	**-65.773**	**-62.215**	**-56.327**	**3.558**

Overhead, Vennootschapsbelasting en Overige baten en lasten

Overzicht kosten overhead

Overhead kosten

De definitie van overhead uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.

De bedrijfskosten die dus gerekend worden tot de overhead zijn:

- Personele kosten (alleen leidinggevenden en interne afdelingen)
- Huisvesting
- ICT
- Communicatie
- Overige bedrijfsvoeringskosten.

De toelichting op de cijfers staat in het onderdeel jaarrekening, toelichting op de cijfers per programma

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	**16.918**	**17.243**	**16.520**	**325**
0.4 Overhead	16.918	17.243	16.520	325
Baten	**-7.137**	**-6.910**	**-6.318**	**227**
0.4 Overhead	-7.137	-6.910	-6.318	227
Resultaat	9.782	10.334	10.203	552

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is er de Wet belastingplicht overheidsondernemingen. Dit houdt in dat gemeenten Vennootschapsbelasting (Vpb) moeten betalen op het moment dat ze activiteiten uitvoeren waarvoor ze aangemerkt worden als ondernemer. Zie ook het onderdeel toelichting op de baten en lasten, onderdeel Vennootschapsbelasting.

Rijlabels	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Eindtotaal				

Overige baten en lasten

Onvoorziene uitgaven

Het taakveld 'Overige baten en lasten' is hier verantwoord. De post onvoorziene uitgaven maakt deel uit van dit taakveld.

Stelpost algemene risicobeheersing
Beschikking over deze stelpost van € 250.000 kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

Stelpost niet voorziene uitgaven
De post voor onvoorziene incidentele uitgaven bedraagt ieder jaar € 30.000. Deze post is bedoeld als buffer voor incidentele tegenvallers.

Stelpost indexatie
Vanwege de enorme stijging van de indexatiecijfers raamden we bij de voorjaarsnota 2022 een stelpost van € 1,0 miljoen in 2022 om eventuele incidentele tegenvallers op te vangen.

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten, overige baten en lasten.

Exploitaite	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten	**-**	**824**	**280**	**824**
0.8B Overige baten en lasten	-	824	280	824
Resultaat		824	280	824

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

Portefeuillehouder	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

De lokale heffingen worden onderverdeeld in belastingen en rechten.

Belastingen
De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij besteed worden. In onze gemeente geldt dit voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB), forensenbelasting, (water-)toeristenbelasting en reclamebelasting.

Rechten
Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties, die door de gemeente worden geleverd. Deze opbrengsten zijn niet vrij besteedbaar. In onze gemeente geldt dit voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is het uitgangspunt dat er kostendekkende tarieven zijn.

De tarieven worden opgenomen in verordeningen, die de gemeenteraad vast stelt. Voor de tarieven in 2022 is dit gedaan in de raadsvergadering van 8 november 2021. Voor de heffing van de OZB en de forensenbelasting is jaarlijks een waardering van de onroerende zaken (WOZ waarden) nodig.

Tarievenbeleid 2022

Het uitgangspunt voor 2022 was om de woonlasten voor onze inwoners stabiel te houden. Voor 2022 zijn de belangrijkste heffingen met 1,5% inflatiecorrectie verhoogd, met uitzondering van de riool- en afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is in 2022 niet verhoogd in afwachting van diftar. Dit is ook terug te zien in het provinciale overzicht van de lokale heffingen. De rioolheffing is in lijn gebracht met het nieuwe GRP (2021 - 2025).

Zowel voor eenpersoons- als meerpersoonshuishoudens is de totale woonlastendruk ten opzichte van 2021 gestegen. Zo ging de totale woonlast voor meerpersoonshuishoudens in onze gemeente van € 749 in 2021 naar € 796 in 2022. Dit is een meer dan trendmatige stijging van de woonlasten, maar helaas onoverkomelijk gezien de landelijke ontwikkelingen. De gemeentelijke woonlasten in Weststellingwerf liggen echter nog wel ruim onder het landelijk gemiddelde van € 904 over 2022. Ook wanneer we de woonlasten in onze gemeente vergelijken met de andere 17 gemeenten in onze provincie dan zien we dat we met een vierde plek in de ranking goed scoren.

Tabel opbrengst belangrijkste heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Onroerende-zaakbelastingen	4.992	4.870	4.931	4.931	-61
Forensenbelasting	46	41	50	50	-10
Toeristenbelasting	178	185	150	150	35
Precariobelasting	2.373				
Reclamebelasting	68	100	96	96	3
Afvalstoffenheffing	2.988	3.003	2.951	2.951	52
Rioolheffing	2.067	2.186	2.139	2.139	46
Marktgelden	14	16	21	21	-5
Leges burgerzaken	294	325	236	236	89
Leges omgevingsvergunningen (WABO)	1.148	703	625	600	78
Begraafplaatsen	142	139	140	140	-1
Eindtotaal	**14.309**	**11.567**	**11.340**	**11.315**	**227**

Totaalopbrengst van de belangrijkste heffingen

Onroerende-zaakbelastingen OZB

Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Ieder jaar taxeert de gemeente alle onroerende zaken binnen de gemeente. De WOZ-waarden van woningen zijn in onze gemeente gemiddeld met 8,6% gestegen in 2022 (bron CBS). De WOZ-waarde is niet alleen de grondslag voor de OZB en de forensenbelasting, het wordt ook gebruikt voor belastingen van het rijk en het waterschap. De aanslagen in 2022 zijn gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2021. Bij het opstellen van de begroting, bepalen we met het op dat moment bekende bedrag van de WOZ-waarden, het OZB-tarief. Daarna zijn er nog tal van gebeurtenissen die van invloed zijn op de definitieve WOZ-waarden per peildatum, daardoor kan de opbrengst afwijken van de begroting.

Bezwaar en beroep

Over het belastingjaar 2022 zijn in totaal 272 bezwaarschriften ontvangen op basis van de Wet waardering onroerende zaken (wet WOZ). Dat is ongeveer 2,3% van het aantal opgelegde aanslagen onroerende-zaakbelasting. De voornaamste redenen van bezwaar zijn de stijging van de waarde ten opzichte van de vorige peildatum en de no-cure-no-pay bureaus hanteren voor meerdere woningen dezelfde motivatie, namelijk gedateerde keuken en sanitair. Van het aantal ontvangen bezwaarschriften hebben we afgerond 49,6% gegrond verklaard. Over het belastingjaar 2022 zijn tot nu toe 7 beroepszaken ingediend.

De opbrengst

De verwachte opbrengst OZB over 2022 was afgerond € 4,9 miljoen. De werkelijke opbrengst is afgerond ook €4,9 miljoen.

Forensenbelasting

Voor deze belasting wordt - net als bij de OZB - als grondslag de WOZ-waarde gehanteerd. De werkelijke opbrengst van € 41.000 valt lager uit dan onze raming van € 50.000.

Toeristenbelasting
De heffingsmaatstaf van deze belasting is de vergoeding die is verschuldigd voor de overnachting. Voor 2022 is het tarief net als de afgelopen jaren 4% van de logiesomzet. In de begroting 2022 hadden we een opbrengst geraamd van €150.000. Over het belastingjaar 2021 hebben we een meeropbrengst van € 35.000. De definitieve logiesomzet over 2021 is dus hoger dan we in eerste instantie verwachtten. De definitieve afrekening volgt zoals gebruikelijk een jaar later (de afrekening van 2022 volgt in 2023). Voor het belastingjaar 2022 is de verwachting dat we uitkomen op de raming van € 150.000.

Reclamebelasting
Reclamebelasting wordt geheven voor openbare aankondigingen, zichtbaar vanaf de openbare weg. We kennen deze belasting sinds 2016, waarvan de opbrengst ten goede komt aan het ondernemersfonds. Uit dit fonds worden activiteiten voor en door ondernemers en haar bezoekers in Wolvega betaald. De daadwerkelijke opbrengsten liggen in 2022 € 3.000 hoger dan begroot.

Afvalstoffenheffing
Het uitgangspunt is dat de kosten van afvalinzameling en -verwerking voor 100% worden opgevangen uit de opbrengst afvalstoffenheffing. Aan het begin van 2022 gingen we er vanuit dat de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 96% zou zijn.

De werkelijke kostendekkendheid (105%) is hoger dan de begrootte kostendekkendheid (96%). De opbrengsten liggen hoger dan vooraf verwacht. Het daadwerkelijke bedrag wat wordt toegevoegd aan de reserve is € 145.000. Dit is inclusief de extra dividend- / winstuitkering (€ 60.000) van Omrin (Najaarsnota 2022). Op basis van het gehanteerde beginsel van een 100% kostendekkende heffing voor de inzameling en verwerking van afvalstoffen vloeien de toevoegingen aan de reserve terug naar de burger in de vorm van een lagere dan wel minder snel stijgende afvalstoffenheffing.

x € 1.000

Kostendekkendheid taakveld afval	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld	2.535	2.618
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	642	504
Netto kosten taakveld	**1.892**	**2.114**
Toe te rekenen kosten:		
Straatvegen	19	16
Minimabeleid	101	120
Overhead	500	500
Compensabele btw	345	326
Toe te rekenen kosten	**965**	**962**
Totale kosten	**2.858**	**3.076**
Opbrengst heffingen	**-3.002**	**-2.951**
Dekkingspercentage	**105%**	**96%**

Rioolheffing
De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing op de gebruiker verhaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Net als bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. De tarieven voor 2022 zijn ten opzichte van 2021 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan 2021 - 2025. Voor huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater bedroeg het tarief € 129,27 en voor hemel- en grondwater € 52,44.

De werkelijke kostendekkendheid (106%) van het taakveld riolering is hoger dan vooraf begroot (96%). Met name in de kapitaallasten zit een voordeel in 2022 omdat nog niet alle geplande investeringen zijn afgerond en er dus nog niet wordt afgeschreven (zie ook investeringen). Voor een nadere toelichting op de cijfers wordt verwezen naar de financiële toelichting op programma 7 van de jaarrekening.

x € 1.000

Kostendekkendheid taakveld riolering	Realisatie 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld	1.587	1.715
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	00	00
Netto kosten taakveld	**1.587**	**1.715**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	306	306
Straatreiniging	19	16
Compensabele btw	149	193
Toe te rekenen kosten	**475**	**515**
Totale kosten	**2.062**	**2.230**
Opbrengst heffingen	**-2.186**	**-2.139**
Dekkingspercentage	**106%**	**96%**

Markt- en staangelden
Marktgeld wordt geheven voor het innemen van een standplaats voor het uitstallen, aanbieden of verkopen van goederen op locaties die zijn aangewezen voor het houden van de (wekelijke) warenmarkt, de voorjaarsmarkt en de najaarsmarkt. Staangeld wordt geheven voor het innemen van een (vaste) standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Leges
Leges zijn vergoedingen die worden betaald voor een door de gemeente geleverde (meestal administratieve) dienst, waar mensen zelf om vragen. Zo worden bijvoorbeeld leges betaald voor het voltrekken van een huwelijk, de afgifte van een uittreksel uit een bepaald register, reisdocumenten, rijbewijzen of voor vergunningen zoals een omgevingsvergunning.

Kostendekkendheid Leges
Binnen de leges zijn er een drietal titels. Titel 1 gaat over diverse burgerzaken (zoals rijbewijzen, reisdocumenten, gezondheidsverklaringen en documenten rondom naturalisatie), Titel 2 richt zich op de leges rondom omgevingsvergunningen en Titel 3 benoemt diensten die vallen onder de Europese dienstenrichtlijn (zoals marktstandplaatsen en de winkeltijdenwet). In onze legesverordening 2022 staan de titels nader toegelicht.

x € 1.000

Algemene legesverordening totaal	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.633	1.413
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	**1.633**	**1.413**
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	285	285
BTW	4	4
Totale kosten	**1.922**	**1.703**
Opbrengst heffingen	**-1.054**	**-907**
Dekkingspercentage	**55%**	**53%**

x € 1.000

Algemene legesverordening titel 1 Algemene dienstverlening	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	414	405
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	**414**	**405**
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	200	200
BTW	-	-
Totale kosten	**614**	**605**
Opbrengst heffingen	**-331**	**-252**
Dekkingspercentage	**54%**	**42%**

x € 1.000

Algemene legesverordening titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.027	806
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-
Netto kosten taakveld	**1.027**	**806**
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	59	59
BTW	4	4
Totale kosten	**1.090**	**869**
Opbrengst heffingen	**-703**	**-604**
Dekkingspercentage	**64%**	**70%**

x € 1.000

Algemene legesverordening titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	192	202
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-

Netto kosten taakveld	**192**	**202**
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	26	26
BTW	-	-
Totale kosten	**218**	**229**
Opbrengst heffingen	**-20**	**-52**
Dekkingspercentage	**9%**	**23%**

Begraafplaatsen

Graf- en begraafrechten

Er worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het verlenen van diensten door de gemeente in verband met de begraafplaats.
De gerealiseerde kostendekkendheid (43%) van het taakveld begraafplaatsen is lager dan begroot (44%).

x € 1.000

Kostendekkendheid begraafplaatsen	Rekening 2022	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	191	187
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld	**191**	**187**
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	125	123
BTW	4	5
Totale kosten	**320**	**315**
Opbrengst heffingen	**-139**	**-140**
Dekking	**43%**	**44%**

Kwijtschelding

We hanteren een kwijtscheldingsbeleid voor inwoners zonder vermogen, die een laag inkomen hebben. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing en OZB. De kwijtscheldingsregeling is gebaseerd op landelijke normen, welke per ingang 2023 zijn verruimd en vastgestelde in de nieuwe “Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Weststellingwerf 2023”. Op basis van de betaalcapaciteit wordt berekend of inwoners in aanmerking komen voor kwijtschelding. Bij de aanvragen voor 2022 is net als vorig jaar gebruik gemaakt van het Inlichtingenbureau omdat wij als gemeente geen toegang hebben tot alle gegevens zoals inkomen, banktegoed, voertuigenbezit. Hierdoor vindt er een correcte toetsing plaats en worden de juiste toewijzingen voor kwijtschelding gedaan.

In het belastingjaar 2022 was er voor 286 inwoners (2021: 342) sprake van een automatische kwijtschelding na toetsing door het Inlichtingenbureau. Van de 319 beoordeelde aanvragen tot kwijtschelding zijn er 182 toegewezen. Het toewijzingspercentage van 57% in 2022 is gelijk aan het percentage in 2021. Daarbij zien we dat het aantal aanvragen tot kwijtschelding sterk is gestegen.

Kwijtscheldingen	2022	2021	Verschil
Automatische kwijtschelding na toets Inlichtingenbureau	286	342	-56
Aantal aanvragen tot kwijtschelding	319	221	98
Aantal toegewezen kwijtscheldingen na aanvraag	182	127	55
Totaal aantal kwijtscheldingen (automatisch en na aanvraag)	468	469	-1
Percentage toegewezen kwijtscheldingen na aanvraag	57%	57%	0%

Kwijtschelding in euro's

Het totale bedrag aan verleende kwijtschelding is afgerond € 102.000. Dit is grotendeels voor de afvalstoffenheffing.

	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Kwijtschelding Afval	109.285	100.766	113.000	120.000	12.234
Kwijtschelding OZB	782	1.091	2.000	5.000	909
	110.067	101.857	115.000	125.000	13.143

Gemeentelijke woonlasten

Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2022 van de woonlasten van de 18 Friese gemeenten. In 2022 staan we op plek 4. Dit waar het gaat om de laagste woonlasten in onze provincie.

Woonlastendruk 2022	OZB (gem)	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing		Totaal woonlasten	
		Eph	Mph	Eph	Mph	Eph	Mph
1 Ameland	267	170	223	139	183	576	673
2 Harlingen	274	199	278	171	171	644	723
3 Vlieland	298	247	329	53	158	597	784
4 Weststellingwerf	324	193	290	182	182	699	796
5 Ooststellingwerf	255	198	265	162	281	615	801
6 Terschelling	414	216	216	180	180	810	810
7 Súdwest Fryslân	355	225	270	187	187	767	811
8 Opsterland	301	223	266	190	256	714	823
9 De Fryske Marren	356	219	282	123	210	698	848
10 Leeuwarden	326	233	349	161	193	719	868
11 Schiermonnikoog	349	251	327	75	193	675	869
12 Waadhoeke	310	236	295	235	294	781	899
13 Heerenveen	391	223	288	173	231	787	910
14 Smallingerland	349	235	277	285	285	869	911
15 Noardeast-Fryslân	366	206	293	252	252	824	911
16 Tytsjerksteradiel	484	204	292	142	158	830	934
17 Achtkarspelen	431	257	367	182	182	870	980
18 Dantumadiel	532	220	275	192	192	944	999

Toelichting bij de tabel:
Eph= eenpersoonshuishouden
Mph= meerpersoonshuishouden
Bron: Coelo
(Atlas van de lokale lasten 2022)

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Portefeuillehouder	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

De paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

De wet geeft aan welke onderwerpen in deze paragraaf aan bod moeten komen:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico’s;
- de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico’s uitgedrukt in weerstandsvermogen;
- een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s

De doelstellingen zijn:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. inzicht krijgen in de risico’s die onze gemeente loopt en daarmee het risicobewustzijn aanmoedigen;
3. een onderbouwing van het berekende weerstandsvermogen;
4. de omvang van het weerstandsvermogen is voldoende.

In de nota financieel beleid zijn over de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel een minimale ratio weerstandsvermogen van 1,0;
- Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

Het college heeft in het collegeprogramma opgenomen dat zij een ratio weerstandsvermogen willen hanteren van 2.0 en een minimale solvabiliteitsratio van 20%.

In deze jaarrekening voldoen we aan zowel de uitgangspunten van het financieel beleid als de uitgangspunten van het collegeprogramma.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit zonder dat de begroting en het beleid aangepast moet worden.

De begrotingsruimte
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de verplichting om jaarlijks in de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Daarbij is geen wettelijk minimum of maximum aangegeven. Hiermee kunnen elk jaar onverwachte incidentele tegenvallers worden opgevangen. Wij hebben gekozen voor een bedrag van € 30.000. Daarnaast is in de begroting een stelpost risicobeheersing opgenomen om specifieke risico's op voorhand af te dekken. Het gaat om een bedrag van € 250.000 per jaar. Vanaf 2023 is dit € 500.000.

De algemene reserve
Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van onverwachte incidentele tegenvallers. De algemene reserve bedroeg op 31 december 2022 € 15,6 miljoen (voor resultaatbestemming).

De bestemmingsreserves
Voor de middelen van een bestemmingsreserve heeft de raad een specifiek doel vastgelegd. Eventueel kan de bestemming door de raad worden gewijzigd. Wanneer op een bestemmingsreserve geen verplichting rust voegen we deze reserve toe aan de algemene reserve. Op dat moment vormt het onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor het vaststellen van onze weerstandscapaciteit worden de bestemmingsreserves op dit moment niet meegenomen.

De stille reserves
Stille reserves betreffen activa die tegen nul zijn gewaardeerd. Ook kan de boekwaarde lager zijn dan de verkoopwaarde. De mogelijke overwaarde die bij verkoop ontstaat, kan dan worden ingezet voor de opvang van onverwachte tegenvallers. Op dit moment verwachten we dat de invloed van deze stille reserves op de weerstandscapaciteit nihil is.

De niet-benutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:
a. de OZB;
b. de rioolheffing;
c. de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

Vanaf 2020 heeft het rijk een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk te maken. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De benchmark vervangt de landelijke macronorm voor de OZB. De macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten. De niet-benutte belastingcapaciteit hebben wij tegen nul gewaardeerd. Bij de onderdelen riolering en reiniging geldt een norm van 100% kostendekkendheid.

Samenvatting
De structurele weerstandscapaciteit in de exploitatie 2022 was € 250.000. De incidentele weerstandscapaciteit bedroeg ongeveer € 15,6 miljoen.

x € 1.000

Weerstandscapaciteit		**31-12-2022**
a.	De structurele begrotingsruimte	250
	De incidentele begrotingsruimte	30
b.	Algemene reserve (stand 31/12 voor resultaatbestemming)	15.609
c.	Bestemmingsreserves	
d.	De stille reserves	
		15.889

Inventarisatie van de risico's en getroffen beheersmaatregelen

De belangrijkste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Van belang is te beseffen dat risico's zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Wij hebben bij deze inventarisatie vooral gekeken naar mogelijke negatieve risico's en de gevolgen daarvan. Het inschatten van risico's is een momentopname en is geen absolute wetenschap. De inventarisatie is gemaakt in een tweetal domeinen: (relatief) beïnvloedbare risico's en onzekerheden op lokaal en regionaal niveau en landelijke ontwikkelingen en (lastig beïnvloedbare) risico's en/of onzekerheden die daar uit voortvloeien. Vervolgens zijn de risico's en genomen beheersmaatregelen beoordeeld. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële impact van deze risico's. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven. De huidige werkwijze bestaat uit vier stappen:

1. per risico wordt een financiële inschatting gemaakt van de initiële klasse waarin het risico valt;
2. daarna wordt beoordeeld, wat de initiële kans is dat het risico zich voordoet en wordt deze vertaald in een wegingsfactor. Op basis hiervan wordt de initiële financiële inschatting verlaagd;
3. vervolgens worden beheersmaatregelen benoemd en waar mogelijk geïmplementeerd;
4. deze beheersmaatregelen zorgen voor een aangepaste inschaling van risicoklasse en risicokans, waartegen 'de onzekere gebeurtenis' (=het risico) wordt gescoord. Op basis hiervan kan de financiële inschatting nogmaals worden verlaagd.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact (geschatte initiële financiële inschatting x geschatte kans, rekening houdend met beheersingsmaatregelen) van de risico's gemaakt. Het geschatte bedrag aan mogelijke risico's wordt halfjaarlijks herijkt en is hierbij bepaald op € 4,9 miljoen. De belangrijkste risico's die onze gemeente loopt, worden hierna behandeld.

Onzekerheden gemeentefonds en rente € 450.000 (GF&R)

Gemeentefonds

De ontwikkelingen van het gemeentefonds worden voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (het accres) onder het motto "samen de trap op en samen de trap af". Stijgen de rijksuitgaven dan neemt het gemeentefonds ook toe, maar omgekeerd is ook het geval. In 2022 is de VNG namens de Nederlandse gemeenten met de fondsbeheerders overeengekomen om het volume-deel van het accres te bevriezen voor 2022 tot en met 2025. De accressen worden nog wel jaarlijks bijgesteld voor de gewijzigde ramingen van de loon- en prijsontwikkelingen. Omdat daarmee de onzekerheden nog niet volledig weggenomen zijn en omdat het om forse bedragen gaat, hebben wij een buffer opgenomen van ongeveer 20 % van het nominaal accres. Deze buffer wordt ingezet bij een neerwaartse bijstelling van het accres. Daarnaast is per 2023 de herijking van het gemeentefonds doorgevoerd. Dit betekent dat het gemeentefonds op een andere manier wordt verdeeld over de gemeenten. Voor onze gemeente pakte deze herijking positief uit.

Ravijnjaar

Een negatieve ontwikkeling is het ravijnjaar 2026. In dat jaar wordt de volledige opschalingskorting doorgevoerd en er wordt geen volume-accres meer toegekend. Tot slot heeft het kabinet eenzijdig besloten om de normering van het gemeentefonds te staken vanaf 2026. Tot nu toe zijn voorstellen om deze terugval in het gemeentefonds op te vangen uitgebleven. Wij blijven de ontwikkeling volgen om zo tijdig te kunnen anticiperen.

Rente

Rentestijging is een risico waar wij mee te maken kunnen krijgen bij het opnieuw afsluiten van een geldlening. Is de rente hoger dan de rente die wij betaalden, dan heeft dit een nadelig effect op onze begroting. We houden de toekomstige noodzakelijke financieringen nauwlettend in de gaten om zo het renterisico te minimaliseren (vaste schuld en kasgeld). De rentes stijgen op dit moment om de inflatie te drukken. Op korte termijn is het afsluiten van een nieuwe geldlening niet nodig.

Pensioenopbouw (gewezen) wethouders

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de voorziening voor de pensioenen van onze (gewezen) wethouders herijkt. Dit doen wij op basis van de actuariële waardeberekeningen van onze externe adviseur. Zij berekenen op basis van diverse parameters welk bedrag er in de voorziening aanwezig moet zijn op de peildatum 31-12-2022. Een van de belangrijkste parameters is de rekenrente. Deze wordt jaarlijks vastgesteld door De Nederlandse Bank. Dit percentage kan jaarlijks verschillen, waardoor op basis van de wet- en regelgeving een storting of een onttrekking aan de voorziening plaatsvindt. Door een hogere rekenrente is in 2022 een deel van de voorziening gewezen wethouders vrijgevallen.
Door de overname van pensioenen, waardoor alle pensioenvoorzieningen in eigen beheer zijn, is het bedrag in de voorziening verhoogd. Daardoor stijgt ook het risicobedrag iets.

Onzekerheden grondexploitaties € 2,3 miljoen (GREX)

Hoewel de ramingen van de grondexploitaties, zoals te doen gebruikelijk jaarlijks, zijn geactualiseerd, blijft het moeilijk te voorspellen of de geraamde verkopen ook daadwerkelijk zullen plaatsvinden. Doordat de boekwaarde daalt door de gerealiseerde verkopen nemen de onzekerheden en risico`s geleidelijk af. In 2021 zijn twee grondexploitaties gesloten waardoor de risico`s verder af zijn genomen (project de Tuinen en project Oldeholtpade Noord-Oost). Daarnaast is de verwachting dat de laatste verkopen van de Lindewijk fase 1 in 2023 plaats vinden. De eerste verkoop van fase 2 is in 2022 gerealiseerd. De winst- en verliesnemingen worden jaarlijks geactualiseerd per grondexploitatie. Voor twee grondexploitaties is de looptijd verlengt en door de onzekerheden op de markt laten we de risico inschatting gelijk. De verliesvoorzieningen worden berekend op basis van de netto contact waarde (2%). De winstnemingen worden berekend met de Percentage of Completion Methode (POC).

Risico's ten gevolge van open einde regelingen € 500.000 (OER)

Jeugdwet en Wmo

Toenemende vergrijzing, complexer wordende samenleving en de landelijke invoering van het abonnementstarief laten in Weststellingwerf een toename zien van het aantal Wmo-cliënten. Voor de komende jaren is nog een aantal decentraliserende rijksmaatregelen te verwachten die de gemeente raken. Zo wordt gesproken over de decentralisatie van Beschermd Wonen per 2024 en ook Maatschappelijke Opvang. De invoeringsdatum is tot dusver steeds uitgesteld, maar de maatregelen zitten er aan te komen. De gemeente wordt dan verantwoordelijk voor deze taken. Het blijft daarbij de vraag of het rijk voldoende middelen beschikbaar gaat stellen.

We willen de risico's zoveel als mogelijk beperken en beheersen. De informatie rondom de zorgverlening vanwege de drie decentralisaties komt steeds beter in beeld en we zetten in op monitoring. We krijgen meer zicht op de ontwikkeling van de uitgaven en op de voorspelbaarheid van de uitgaven. Dit is in het jeugddomein lastiger dan bij de Wmo, door de complexiteit van het stelsel. Dit vraagt extra aandacht. Ander aspect is dat de exacte indexatie van tarieven voor Wmo en Jeugd ten tijde van het opstellen van de begroting niet bekend is, dit vraagt mogelijk om bijstelling van budgetten gedurende het begrotingsjaar.

Inburgering

Op dit moment is nog niet duidelijk of de bijdrage voor inburgering volgens de nieuwe wetgeving kostendekkend gaat zijn. Hiervoor is nog te weinig ervaring opgedaan in 2022.

Overige risico's

De gemeente kent sommige regelingen (als voorbeeld noemen wij de bijzondere bijstand) die weliswaar een budgettair plafond kennen in de begroting, maar die in feite niet financieel begrensd zijn. Als er meer aanspraak op een dergelijke regeling wordt gedaan, zal een gemeente deze middelen (aanvullend) beschikbaar moeten stellen en kan de gemeente deze middelen veelal niet verhalen op derden. Op dit moment schatten wij de financiële onzekerheden en risico's van deze bestaande regelingen als klein in. Wij hebben zoveel mogelijk beheersmaatregelen genomen om te voorkomen dat de beschikbare budgetten worden overschreden, door bijvoorbeeld een zo goed mogelijke inschatting te maken op basis van historische kosten en actuele (beleids)ontwikkelingen.

Onzekerheden en risico's bij onderhoud kapitaalgoederen € 225.000 (OHP)

Voor uitvoering van onderhoudsplannen zijn in het verleden extra middelen beschikbaar gesteld zowel incidenteel als ook structureel. Strategisch beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen. Dan kan meer gericht geld worden gestoken in het strategisch onderhoud van gemeentelijke bezittingen (betere koppeling termijn bezit/in gebruik aan termijn onderhoud).

Risico's en beheersingsmaatregelen met betrekking tot verbonden partijen en gerelateerde projecten € 512.500 (VP)

De paragraaf verbonden partijen vraagt vanuit het oogpunt van risicobeheersing de nodige aandacht omdat de invloed op deze partijen verloopt via besturen van gemeenschappelijke regelingen en stichtingen of de aandeelhouders en de raden van commissarissen en/of toezicht. Dat betekent ook dat de directe invloed op de uitzetting van hun begroting beperkt is, wat weer van invloed is op onze begroting.
Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er lang niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten.
Ook een aantal van onze verbonden partijen, waaronder de FUMO, krijgen te maken met de nieuwe Omgevingswet. Net zoals bij de gemeente zijn nog niet alle gevolgen van de nieuwe wet inzichtelijk. Dit betekent een iets hoger risico.

Overige onzekerheden en risico's: € 837.500 (OVERIG)
Risico's in de bedrijfsvoering zijn: frictiekosten personeel, aansprakelijkheidsrisico's en urenramingen op exploitatie ontlastende onderdelen van de begroting, zoals de grondexploitaties, afval en riolering. Met name deze laatste categorie speelt als risico bij onze gemeente. Tijdig beheersmaatregelen treffen, door een juiste verhouding vast en flexibel personeel in dienst te hebben op deze producten, voorkomt structurele risico's in de exploitatie.

Verder staat onze gemeente (indirect) garant voor diverse geldleningen verstrekt aan met name Woningstichting Weststellingwerf en Stichting Meriant (onderdeel van Stichting Alliade). Bij de indirect gegarandeerde geldleningen staat het rijk voor 50% garant en de gemeente voor 50%. Periodiek wordt de risico exposure van de garantstellingen beoordeeld.

Op dit moment liggen er landelijk een aantal zaken met betrekking tot de afdracht van vennootschapsbelasting voor aan de rechtbank. De Belastingdienst stelt dat de gemeenten in die zaken een vennootschapsbelastingplicht hebben. Ook voor ons kan dit betekenen dat onze vennootschapsbelastingplicht breder is dan wij tot nu toe dachten. Hierdoor stijgt het risico op een hogere afdracht aan de Belastingdienst.

Toekomstige ontwikkelingen
We zien dat de omvang van onze begroting toeneemt. Dit is inherent aan de activiteiten waar wij als gemeente voor aan de lat staan. We zien meer taken en daarmee ook meer risico's op ons afkomen. We noemen hier als voorbeeld het klimaatakkoord, duurzaamheid, maar ook de taakstelling statushouders. Daarnaast leven we in een onzekere tijd. Het loon- en prijsniveau, de inflatie en daarmee indexatie, is nog niet stabiel. Ook zijn gevolgen van nieuwe wetten, zoals de omgevingswet, nog niet volledig duidelijk. Vanwege deze onzekerheden is het risicobedrag verhoogd. Uiteraard houden wij de ontwikkelingen, de gevolgen en de risico's nauwlettend in de gaten. Via onze reguliere planning en controlcyclus sturen wij waar nodig bij.

Weerstandsvermogen
De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's wordt uitgedrukt in weerstandsvermogen. De hoogte van het weerstandsvermogen is in onderstaande tabel weergegeven.

	x € 1.000
Weerstandsvermogen	**31-12-2022**
Weerstandscapaciteit (A)	15.889
Risico's (B)	4.855
Weerstandsvermogen	**11.034**
Ratio Weerstandsvermogen (A/B)	**3,27**

Toelichting weerstandsvermogen
Uit bovenstaande tabel blijkt dat ons weerstandsvermogen voldoet aan het uitgangspunt dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (A) minimaal gelijk moet zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit (B). De ratio weerstandsvermogen is 3,27 en dus groter dan 1,0. Het college hanteert een minimale weerstandsratio van 2,0. Ook aan dat uitgangspunt wordt voldaan.

Kengetallen
Met ingang van 2016 worden een vijftal financiële kengetallen voorgeschreven. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.
Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid sluiten we voor de verplichte kengetallen aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatieruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt. In onderstaand overzicht wordt het verloop van onze kengetallen weergegeven:

Kengetallen	Rekening 2022	Begroot 2022	Rekening 2021	Categorie peiljaar 2022
1 Netto schuldquote	25,75%	61,39%	40,54%	A
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	25,73%	59,76%	40,52%	A
2 Solvabiliteitsratio	43,00%	34,26%	39,18%	B
3 Grondexploitatie	13,48%	20,48%	20,23%	A
4 Structurele exploitatieruimte	8,39%	0,74%	7,11%	A
5 Belastingcapaciteit	88,05%	93,71%	92,36%	A

Toelichting tabel kengetallen

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.
Zoals uit bovenstaande tabel blijkt voldoen we in deze jaarrekening bij dit kengetal ruimschoots aan ons streven en vallen we in categorie A.

2.Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Ook bij dit kengetal komen we uit boven ons streefpercentage van minimaal 20% en binnen de marges van categorie B.

3. Kengetal grondexploitatie
Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten.
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Na jaren in categorie B, komen we in deze jaarrekening nu in categorie A. Door onder andere de verkopen is de balanswaarde van de grondexploitaties gedaald. Dat maakt dat het risico minder groot wordt en we in categorie A uit komen.

4. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele lasten zijn de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, bij structurele baten gaat het onder andere om de Algemene uitkering van het gemeentefonds en eigen belastinginkomsten. Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. In 2022 hadden we een positief structureel exploitatiesaldo waardoor we in categorie A vallen.

5. Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Deze woonlasten zijn de optelsom van de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Zoals uit de tabel van de kengetallen blijkt, zijn de woonlasten in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde voor een gezin. Als basis hebben we het landelijk gemiddelde van 2022 (= 100%) genomen. Dat staat op € 904. Met een bedrag van € 796 vallen we hiermee onder categorie A.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Portefeuillehouder	Rikkers
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Beleidsnota's

Van toepassing zijn de volgende nota´s:

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016
- Nota Openbare verlichting
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025
- Notitie Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed 2017
- Bomenbeleidsplan 2017- 2027
- Plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2020
- Scenario’s uitbreiding ecologisch bermbeheer gemeente Weststellingwerf

Inleiding

Onze gemeente heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Om dat mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Door structureel te investeren in onderhoud wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Droge perioden (en extreme hitte) van de laatste jaren hebben invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte. Schades aan wegen door droogte in onder andere de Groote Veenpolder worden steeds meer zichtbaar. Droogte en extreme langdurige hitte (op zand en veengronden) hebben ook een negatieve invloed op de kwaliteit van beplantingen, speelgazons, bomen en toplagen van asfaltwegen.

Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte

De raad heeft in 2011 het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld. Hierin worden de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld. Hierin zijn de door de raad opgelegde ombuigingen van een aantal jaren geleden meegenomen.
Voor onze openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken met de raad:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattelandsgebieden.

In 2019 is de politieke discussie verlegd van het opstellen van een hernieuwde ambitie op het onderhoud naar een discussie over inrichtingskwaliteit. Dat betekent dat het proces, zoals weergegeven in het collegeprogramma 2018-2022 en de begroting 2019, daarmee wijzigt. Het onderhoud van de openbare ruimte vindt tot een nieuw kader is vastgesteld plaats volgens de uitgangspunten van de kwaliteitsambitie openbare ruimte.

In de nieuwe collegeperiode bieden we de DIOR en de kwaliteitsambitie openbare ruimte / kapitaalgoederen ter vaststelling aan de gemeenteraad aan.

Wegen

De jaarlijkse onderhoudsprogramma's voor asfalt en elementenonderhoud (klinkerwegen) zijn uitgevoerd. Te noemen locaties van groot onderhoud zijn onder andere:

- Onderhoud asfaltwegen: Steenwijkerweg te Wolvega, Parkeerterrein "T Polderhuus te Munnekeburen, Om den Noort te Wolvega, Oosterbroekweg te Blesdijke, Sasweg te Blesdijke.
- Onderhoud klinkerwegen: Oranje Nassaulaan te Wolvega, Kerkeweg te Oldelamer, Paardendreef te Noordwolde, Blomslaan te Wolvega, Vriesburgerweg te Nijeholtpade, Langelilleweg te Langelille.
- Ook zijn er diverse kleine werkzaamheden geweest aan asfalt- en klinkerwegen.
- Het bermverhardingsproject is in 2022 afgerond. In totaal is er 101 Km nieuwe bermverharding aangebracht tussen 2017 - 2022.
- Er zijn veel werkzaamheden aan trottoirs waar kabels en leidingen zijn geplaatst uitgevoerd. Oorzaak zijn de graafwerkzaamheden van de glasvezelprojecten en het vervangen van kabels voor de energietransitie.

Groen

Openbaar groen:

Na inspectie zijn een aantal bomen gekapt om aan de zorgplicht (veiligheid) te voldoen. Ook een groot aantal bomen zijn gesnoeid om die reden. Herplant zal grotendeels plaatsvinden in eerste kwartaal van 2023.
Er zijn diverse groenvakken gerenoveerd. Bij de entree van Wolvega is de rotonde Stellingenweg in samenwerking met Provincie voorzien van prairiebeplanting. De rotonde zal de komende jaren een bloeiend visitekaartje voor het dorp zijn.
Door de langdurige droogteperioden van afgelopen jaren hebben veel bomen een verminderde weerstand. In meer stedelijk gebied moeten maatregelen genomen worden om schade door boomwortels te voorkomen.
Bedreigingen zijn de opkomst van steeds meer diverse invasieve soorten (flora en fauna) op het land en in het water die ook de natuurlijke inheemse flora en fauna, lees biodiversiteit kunnen verstoren. Komende jaren heeft monitoring en tijdige bestrijding veel aandacht nodig om dit probleem beheersbaar te houden.

Baggeren

Eind van het jaar is gestart met het baggeren van de vijvers in De Heide, Drafsportlaan en De Barte. Dit in overleg met de buurtvereniging en in samenwerking met Hengelsportvereniging De Snoek. Afronding vindt plaats in maart 2023.

Vergroten biodiversiteit

Er zijn dit jaar ter vergroting van de biodiversiteit gazons omgevormd naar bloemrijke stroken. Onder andere bij de Kruistraat en Drafsportlaan in Wolvega. In Noordwolde zijn in afstemming met Plaatselijke Belang ook bermen omgevormd.

Bruggen, waterwegen en kades

De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd:

1. In het voorjaar van 2022 zijn alle 15 verkeersbruggen, 23 fiets- en voetgangersbruggen, 3 steigers en de muziekkoepel aan het Manauplein in Noordwolde gereinigd,
2. 230 m1 steiger in de passantenhaven nabij Driewegsluis in Nijetrijne zijn gereinigd,
3. Voetgangersbrug in park De Nieuwe Aanleg in Wolvega is vervangen,
4. Verkeersbrug Steenwijkerweg tussen Wolvega en De Blesse. Er moet groot onderhoud uitgevoerd worden aan de landhoofden en opleggingen van de brug. De werkzaamheden aan de brug zijn nog niet uitgevoerd i.v.m. aanvullende onderzoeken. Deze onderzoeken vinden zo het nu lijkt plaats in het 1e kwartaal van 2023. De herstelwerkzaamheden aan de betonconstructie van de brug zullen naar verwachting in 2023 worden uitgevoerd.
5. Fietsbrug Vinkegavaartweg, dekplanken zijn vervangen,
6. Nijelamerbrug in de Schipslootweg, hier zijn in 2022 de diverse werkzaamheden aan uitgevoerd,
7. Fietsbrug Vlinderpad / Domeinenweg in Peperga, leuningen zijn hersteld en betonreparaties uitgevoerd,
8. Beschoeiing aan de Kerkeweg in Langelille is vervangen,
9. Er zijn vier duikers geïnspecteerd,
10. Aanleg van een duiker in de Overweg in Wolvega.

Projectmatige werkzaamheden

Er zijn in 2022 diverse projecten uitgevoerd. De volgende objecten zijn overgedragen aan beheer:
1. 2 fietsbruggen (1 in het Lindepad en 1 in de Overtoom nabij de Driewegsluis),
2. Keersluis bij de Sasweg in Blesdijke,
3. 160 m1 nieuwe steigers in de passantenhaven nabij de Driewegsluis in Nijetrijne.

Openbare verlichting

Weststellingwerf heeft in totaal 4.452 lichtmasten in eigendom en beheer (peildatum 20-2-2023). Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is via de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân aanbesteed. Zie ook paragraaf verbonden partijen.
Het prestatiegerichte contract dat de coöperatie met de aannemer heeft afgesloten geldt vanaf 1 april 2019. Onder onderhoud verstaan wij het oplossen van storingen aan de openbare verlichting. Ook het reinigen en schilderen van masten/armaturen en vervangen van lampen, masten en armaturen valt onder deze aanbesteding.
Resultaten 2022:

- In de zomer 2022 zijn 1033 lichtmasten gereinigd in Wolvega.

Riolering

In november 2020 heeft de raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 vastgesteld. In dit plan worden de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater beschreven.
Naast nieuwe aanleg en aanpassingen op het bestaande rioolstelsel wordt ook beheer en onderhoud gepleegd. Uitgangspunt hierbij is om dit op een doelmatige wijze uit te voeren. Naast het intern werk met werk maken wordt ook gekeken of met de gemeente Ooststellingwerf en Opsterland samengewerkt kan worden.

Resultaten 2022:

Reguliere werkzaamheden:

- Regulier onderhoud aan:
    - 410 vuilwatergemalen;
    - 9 randvoorzieningen (zijn tijdelijke opvangbakken of leidingen voor vuilwater);

    - 10 regenwatergemalen;
- Reiniging en inspectie van bijna 3,5 kilometer vrij verval riolering (in samenwerking met de OWO-gemeenten);
- Reinigen van 11.706 kolken.

Projectmatige werkzaamheden:

- Renovatie rioolgemaal P110 aan de Jokweg in De Hoeve

Tractiemiddelen

De in eigendom zijnde tractiemiddelen worden middels een beheerssysteem gemonitord. Uit het oogpunt van continuïteit moet regelmatig materieel worden vervangen. Hiervoor is een meerjarig overzicht opgesteld.
De volgende tractiemiddelen zijn in 2022 aangeschaft:

- Trekker met kipper kraancombinatie
- 4 x grote sneeuwschuiver
- 2 x bestelauto
- Grondschaaf

Gebouwen

Afgelopen jaar is het onderhoud van de vastgoedportefeuille volgens planning uitgevoerd.
De gebouwen zijn op het vastgestelde niveau ‘sober en doelmatig’ onderhouden zoals beschreven in de notitie ‘Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed’.

Resultaten in hoofdlijnen:

- Zwembad de Steense – De zwemhal, kleedkamers en douches zijn gemoderniseerd. De glaspui in het zwembad is vervangen voor een pui met aluminium kozijnen en HR+++ driedubbel glas.
- Vensterschool – De verouderde vloeren zijn vervangen voor nieuwe marmoleumvloeren.
- Sporthal de Duker – Het dak van het restaurant is vervangen en tevens is de zonwering vernieuwd.
- MFA Boijl – Er is groot vloeronderhoud uitgevoerd en tevens is het buitenschilderwerk uitgevoerd.
- MFA Futura – Zowel het binnen- als het buitenschilderwerk is uitgevoerd.
- MFA Vlindertuin - Het binnenschilderwerk is uitgevoerd.
- MFC ’t Vlechtwerk te Noordwolde – Er is een nieuwe vloer in de theaterzaal geplaatst
- OBS Holtpad – Het binnenschilderwerk is uitgevoerd.

Paragraaf Financiering

Paragraaf Financiering

Portefeuillehouder	Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om informatie te verstrekken over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.
Wettelijke kaders voor gemeentelijk treasurybeleid vinden we terug in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Gemeentewet met de daaruit afgeleide financiële verordening.
Vanwege de publieke taak van de gemeente gaan we bedachtzaam om met publieke middelen en zijn we transparant over de besteding hiervan. Risicobeheersing is daarbij van groot belang. Mogelijke renterisico's beheersen we via de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Verder stellen we strikte eisen aan het uitzetten van liquide middelen: leningen en garanties mogen in principe alleen worden verstrekt voor de uitoefening van de publieke taak. Voor het overige houden we eventuele overtollige middelen aan in 's rijks schatkist (als gevolg van het verplicht schatkistbankieren) zodat deze beschikbaar blijven voor de uitoefening van de publieke taak.

De uitgangspunten

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door gemeenten alleen nog toegestaan aan medeoverheden. Door een goede (korte en lange termijn) liquiditeitsprognose te hebben, kunnen gemeenten in het aantrekken van geld sturen op het (tijdig) beschikbaar hebben van lang of kort geld. Met de huidige rentestand zijn de renterisico's die gemeenten daarbij lopen overzichtelijk.
We hebben momenteel nog drie geldleningen.

Risicobeheer

De overheid hanteert twee instrumenten, binnen de wet Fido, voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van deze normen is het krijgen van een stabiele rentelast over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort structureel dreigt te worden, moet er een langlopende geldlening worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. De ontwikkeling van de kasgeldlimiet over 2022 is hieronder weergegeven. Het schema laat zien dat er voldoende ruimte onder de kasgeldlimiet aanwezig was.

x € 1.000

Kasgeldlimiet	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
1e kwartaal 2022		391	-391
2e kwartaal 2022		418	-418
3e kwartaal 2022		381	-381
4e kwartaal 2022		373	-373
(4) gemiddelde	**0**	**391**	**-391**
(5) Begrotingstotaal			82.610
(6) Percentage regeling			8,5%

(7) = (5 x 6)	**Kasgeldlimiet**	**7.022**
(8a) = (7>4)	ruimte onder de kasgeldlimiet	7.413
(8b) = (4>7)	overschrijding van de kasgeldlimiet	

Renterisicobeheer

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Op basis van het werkelijke volume is onze gemeente in 2022 ruimschoots binnen de renterisiconorm gebleven.

x € 1.000

Renterisiconorm en renterisico		Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Renterisico op vaste schuld						
1a.	Renteherziening op vaste schuld o/g					
1b.	Renteherziening op vaste schuld u/g					
2.	**Netto renteherziening op vaste schuld (1a -1b)**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
3.	Aflossingen	3.345	3.345	3.345	3.345	3.345
4.	**Renterisico (2 + 3)**	**3.345**	**3.345**	**3.345**	**3.345**	**3.345**
Renterisiconorm						
5.	Volume totale lasten in begroting en rekening (excl. bestemming reserves)	95.881	90.545	91.867	90.537	87.943
6.	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
7.	**Renterisiconorm (5 x 6)**	**19.176**	**18.109**	**18.373**	**18.107**	**17.589**
Toets renterisiconorm						
8.	**Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7 - 4)**	**15.831**	**14.764**	**15.028**	**14.762**	**14.244**

Kredietrisico op verstrekte gelden en gegarandeerde leningen

De rentedragende leningen bestaan voornamelijk uit aan (voormalig) ambtenaren verstrekte hypothecaire geldleningen. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen hypothecaire geldleningen meer mogen verstrekken aan hun personeel. Jaarlijks wordt hier op afgelost. Hierdoor stijgen onze geldmiddelen. Het risico op de portefeuille is relatief klein, vanwege de hypothecaire zekerheden die tegenover de geleende gelden staan. Er is wel sprake van een (beperkt) renterisico omdat geldnemers hun rentevoorwaarden (kosteloos) kunnen aanpassen gedurende de looptijd. Echter, de meeste geldnemers hebben inmiddels hun rechten om de rentevoorwaarden aan te passen verbruikt.
Daarnaast hebben we verschillende (indirecte) garanties afgegeven. Op deze garantstellingen wordt in de regel regulier afgelost door de geldnemers. Met betrekking tot de gegarandeerde leningen betreft het veelal geldnemers in de zorg, sociale woningbouw of (sport)verenigingen. Omdat voor de leningen aan de woningcorporaties het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het kredietrisico voor de gemeente als minimaal worden beschouwd.

x € 1.000

Kredietrisicobeheer op verstrekte gelden	Restant schuld ultimo 2022
Rentedragende leningen overig	883
Gegarandeerde geldleningen (100%)	2.563
Indirect gegarandeerde geldleningen (WSW-achtervang 50% van € 56.166)	28.083
Totaal	**31.529**

Gemeentefinanciering

De gemeente hanteert een integrale financieringssystematiek. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente op enig moment. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling wordt goed gekeken naar de liquiditeitsbehoefte en wordt deze afgezet tegen de opgave om de schuldpositie te verbeteren in absolute zin. Uitgangspunt daarbij is een beheersbare schuld waarop op reguliere basis aflossingen plaatsvinden.

x € 1.000

Vaste schuld	Werkelijk	Begroot
Stand 1-1-2022	**48.542**	**48.542**
Reguliere aflossing en herfinanciering		
Te herfinancieren op begrotingsbasis		
Reguliere aflossing	3.345	3.345
Stand 31-12-2022	**45.197**	**45.197**

Leningenportefeuille

Het verloop van onze leningenportefeuille is hieronder weergegeven.

x € 1.000

Leningenportefeuille	1-1-2022	Aflossing	31-12-2022	Rentepercentage
Leningnummer 201601 (BNG 347)	40.542	2.845	37.697	3,440%
Leningnummer 201602 (BNG 348)	4.000		4.000	1,940%
Leningnummer 200901 (ASN 291)	4.000	500	3.500	4,165%
Totaal	**48.542**	**3.345**	**45.197**	

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft een indicatie of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk is. Het onderstaande overzicht laat zien dat er in 2022 een financieringsoverschot is. Dat betekent dat er geen nieuwe geldlening afgesloten hoefde te worden.

x € 1.000

Financieringsbehoefte	stand per 31-12-2022 incl. rekening resultaat 2022	31-12-2022	31-12-2021
Reserves	46.990	38.961	39.854
Voorzieningen	6.044	6.044	6.230
Vaste geldleningen	45.197	45.197	48.542
Totaal	**98.231**	**90.202**	**94.626**
Vaste activa	83.185	83.185	72.173
Voorraden	12.711	12.711	17.457
Totaal	**95.896**	**95.896**	**89.630**
Financieringstekort (-) cq. overschot (+)	**2.335**	**-5.694**	**4.996**

Rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie

In het volgende renteschema is uiteengezet hoe voor 2022 de rente is toegerekend. Het saldo tussen de rente die is doorberekend aan de taakvelden en de werkelijk te betalen rente is verantwoord op het taakveld treasury. Het taakveld treasury is opgenomen in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

x € 1.000

Renteschema		Werkelijk 2022	Begroot 2022
a.	De externe rentelasten over de korte en lange termijn	1579	1.579
b.	De externe rentebaten	113	35
	Totaal door te berekenen rente	**1.466**	**1.544**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	494	440
	Saldo door te berekenen rente	**972**	**1.104**
d.	Rente over eigen financieringsmiddelen		
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	931	1.145
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**41**	**-41**

EMU saldo

Het EMU-saldo is in 1992 door de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU) ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo. Vergelijken was hierdoor moeilijk. Volgens de regels van de EMU zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht, mag het vorderingentekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Hiermee wil men de economische sterkte van de eurolanden behouden.

Tussen het kabinet en de lokale overheden zijn afspraken gemaakt over het beheersen van het EMU-saldo. Afgesproken is dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3% van het bruto binnenlands product niet is toegestaan. Het EMU-saldo over 2022 voor onze gemeente bedraagt € 2.147.000 positief.

Overige ontwikkelingen

Schatkistbankieren

Decentrale overheden maken verplicht gebruik van schatkistbankieren boven het voor dat jaar geldende drempelbedrag aan overtollige middelen. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2022 €621.000.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Rikkers en Hoen
Organisatie	Advies & Ondersteuning

De onderdelen inkoop & aanbesteding en informatisering & automatisering worden toegelicht in de paragraaf OWO-samenwerking.

Privacy en informatieveiligheid

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. We maken steeds meer en vaker gebruik van informatiesystemen en (digitale) gegevensuitwisseling met overheidsorganisaties, (keten)partners, burgers, inwoners, medewerkers, bedrijven en instellingen. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van (persoons)gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het kan ook leiden tot boetes of imagoschade. Een betrouwbare informatievoorziening is nodig voor het goed functioneren van de gemeente. Het is ook de basis voor het beschermen van de rechten van burgers en bedrijven.

De komende jaren blijft onze gemeente inzetten op het verhogen van de informatieveiligheid en het veilig en zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Dat doen we onder andere met het:

1. verder invoeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het normenkader voor de gehele overheid op het gebied van informatiebeveiliging. In 2022 is een Top 10 met risico's en een rapportage met maatregelen opgesteld voor de algemene informatieclusters I&A, HRM en Interne dienst. Ook is een concept plan van aanpak opgesteld voor het implementeren van de Top 10. Daarnaast zijn we aan de slag gegaan met het inventariseren in hoeverre de gemeente voor de specifieke informatieclusters voldoet aan de BIO.
2. voldoen aan de privacywetgeving, waaronder het doorontwikkelen van de toezichthoudende taak van de Functionaris Gegevensbescherming (FG). In 2022 zijn stappen gezet om nog beter aan de privacywetgeving te voldoen. Ook zijn regelmatig adviezen uitgebracht. Verder is de verplichte externe audit Wet politiegegevens uitgevoerd. De toezichthoudende rol van de FG is nog steeds in ontwikkeling.
3. vergroten en borgen van het informatiebeveiligings- en privacybewustzijn van (nieuwe) medewerkers. Een doorlopende actie is dat alle nieuwe medewerkers een training informatieveiligheid en privacy moeten volgen. Verder zijn diverse activiteiten georganiseerd zoals phishingtesten (telefonisch en mail) en een escaperoom cyber security. Naast het regelmatig publiceren van berichten op intranet over allerlei onderwerpen en actualiteiten, met soms een informatieve poster over het onderwerp.
4. afleggen van verantwoording via de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), de zelfevaluatie BRP (Basisregistratie personen) en de zelfevaluatie Reisdocumenten. In 2022 is met behulp van de drie zelfevaluaties tijdig verantwoording afgelegd over de BIO, de BRP, de wet- en regelgeving reisdocumenten, de Digitale persoonsidentificatie (DigiD), de Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), de Basisregistratie grootschalige topografie (BGT), de Basisregistratie ondergrond (BRO), de Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en de Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Suwinet).

Rechtmatigheid

Rechtmatig handelen is voor een overheidsorganisatie een belangrijk uitgangspunt. De inrichting van de administratieve organisatie en de interne controle is erop gericht om onder meer rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen. Zo dragen interne controles bij aan de kwaliteit van een organisatie. De accountant geeft in 2022 bij de jaarstukken van de gemeente een verklaring over de getrouwheid en over de rechtmatigheid.

Interne controle
In 2022 zijn de interne controles uitgevoerd op basis van het jaarplan Verbijzonderde Interne Controle 2022. De controles die in het plan zijn opgenomen zijn afgestemd met de accountant. In 2022 is verdere invulling gegeven aan de beweging waarbij de teams een grotere rol krijgen in de interne controle. De interne controles van een aantal processen zijn in de teams belegd, waardoor (kwaliteits-) controles door de teams zelf zijn uitgevoerd. Op het gebied van fraude en integriteit zijn de frauderisico's opgenomen in de processen van de interne controles. Daarnaast zijn de ingerichte beheersmaatregelen bij de interne controles beoordeeld en gecontroleerd. Er zijn in 2022 geen fraudegevallen geconstateerd. Fraude en integriteit is een proces waar we de komende jaren blijvend aandacht voor hebben. Uit de controles uitgevoerd in 2022 komen aanbevelingen naar voren op het gebied van de bedrijfsvoering. Het proces inkoop en aanbesteden vraagt nadrukkelijk de aandacht.

Accountantscontrole
De accountant heeft in het najaar de interim controle 2022 uitgevoerd. Voorafgaand aan deze controle zijn de aandachtspunten met de raad afgestemd. Naar aanleiding van de bevindingen uit de controle heeft de accountant enkele aanbevelingen meegegeven. In februari 2023 is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de interim controle.

Rechtmatigheidsverantwoording
Vanaf verslagjaar 2023 wordt de invulling van de accountantsverklaring gewijzigd. De accountant geeft in de controleverklaring geen afzonderlijk oordeel meer over rechtmatigheid, enkel nog een oordeel over de getrouwheid.

Vanaf de jaarrekening 2023 dient het college een verantwoording af te geven over de rechtmatigheid. In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Om dit te waarborgen zal gesteund moeten worden op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en -controle. De kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording zullen in 2023 door de raad worden vastgesteld. De rechtmatigheidsverantwoording van het college valt, als onderdeel van de jaarrekening, onder het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Organisatieontwikkeling
We startten in 2022 met het werken in de nieuwe organisatiestructuur: een directiemodel met robuuste teams gericht op inwoners, bestuur en organisatie. De vacatures voor de extra teamleiders en die we in verband met de reorganisatie tijdelijk hadden voorzien hebben we voortvarend ingevuld. We hebben het afgelopen jaar geïnvesteerd in de bouw en ontwikkeling van de nieuwe teams. De ontwikkeling van het management in hun nieuwe/andere rol is ook met een ontwikkeltraject in gang gezet.

De structuurwijziging was één van de zes ontwikkellijnen van de organisatieontwikkeling. Daarnaast werkten we aan:

Hybride werken
We werken waar het werk is. Het oude meubilair is vervangen door nieuw flexibel meubilair. Het werkcafé is ingericht als centrale ontmoetingsplek en in het gemeentehuis is ruimte gecreëerd voor extra ontmoetingsruimten. De ervaringen zijn positief en het werken waar het werk is krijgt vorm.

Veranderende dienstverlening
De dienstverlening verandert. We bedoelen iedere interactie en/of transactie tussen inwoners, ondernemers, bedrijven of instellingen en de gemeente en de samenwerkingspartners. Het nieuwe collegeprogramma geeft hierbij een duidelijke richting aan. We zijn gestart met de voorbereiding om deze ontwikkellijn integraal op te pakken samen met de evaluatie griffioenpark 3 en het dienstverleningsplan. In 2023 wordt dit opgevolgd.

Wendbaarheid en professionaliteit (cultuur)
Het gaat bij deze ontwikkellijn om het versterken en ontwikkelen van een veranderende houding en gedrag van iedereen in de organisatie: het gaat om wendbaar werken. We hebben als management een ontwikkeltraject ingezet gericht op de belangrijke thema's bij wendbaar werken. We hebben samengewerkt aan het verbeteren van de integraliteit, de onderlinge samenwerking en het verduidelijken van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

Beheersing
De financiële positie van de gemeente en de omvang en complexiteit van geldstromen vragen versterking en versteviging in het budgethouderschap. Deze financiële beheersing is voor de doorontwikkeling ook belangrijk. De vacatures gericht op financiële ondersteuning zijn ingevuld. Noodzakelijke opleidingen zijn geïnventariseerd en worden in 2023 concernbreed uitgevoerd.

OWO en samenwerking
De OWO samenwerking en samenwerken in het algemeen blijft een belangrijke ontwikkellijn. De vastgestelde OWO visie benadrukt dit ook. Aan de samenwerking bouwen we samen verder. Hierover kunt u lezen in de OWO paragraaf. Specifiek melden we nog dat de doorontwikkeling van OWO Bedrijfsvoering in 2022 ook vorm heeft gekregen. De structuur van de nieuwe teams is ontwikkeld, werving van nieuwe medewerkers op nieuwe functies is gestart. Ook over deze doorontwikkeling kunt u meer lezen in de OWO paragraaf.

Continuïteit

Personeel
Landelijk is bekend dat er sprake is van veel mobiliteit van medewerkers en groot verloop. De arbeidsmarkt wordt steeds krapper. Zagen we de krapte in het aanbod van medewerkers eerst nog vooral binnen één domein, nu zien we dat het aanbod over de hele linie schaars wordt. Daarnaast vissen gemeenten allemaal in dezelfde (krappe) vijver. Ook zien we steeds meer ambtenaren die kiezen om hun loopbaan te vervolgen als zelfstandig ondernemer/freelancer. Tegen deze achtergrond zetten we extra in op het vinden, binden en boeien van ons personeel. We konden met extra interventies , acties en aangepaste functie-eisen nog voorzien het afgelopen jaar.

Financiële positie
In de risicoparagraaf hebben wij de gemeentelijke risico's beschreven en gekwantificeerd. Daarbij hanteren we als norm voor het weerstandsvermogen dat wij minimaal tweemaal de omvang van de risico's in de Algemene Reserve hebben. We voldoen aan die norm. Verder is de solvabiliteit goed en hebben we een positief meerjarenperspectief.

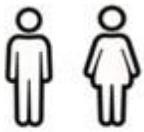
Continuïteit ICT
De complexiteit en kwetsbaarheid van systemen, netwerken en applicatielandschap zijn verder toegenomen. In 2022 is dit nog eens gesignaleerd. Vanaf 2023 komen er aanzienlijk meer middelen vrij om dit het hoofd te bieden en daarmee de bedrijfscontinuïteit van de OWO gemeenten verder te borgen. In 2022 zijn er een aantal storingen geweest, maar bij geen van deze is de bedrijfscontinuïteit in het geding geweest. De grootste storing viel in de kerstperiode. Ook zijn er geen veiligheidsrisico's met een impact op de continuïteit geweest. Aan verdere bewustwording op dit vlak is in 2022 ingezet.

Uitvoering Human Resources Management (HRM)

De organisatieontwikkeling hebben we vertaald in verschillende personeelsinstrumenten. In de gesprekcyclus stonden de ontwikkellijnen Professionaliteit en Wendbaarheid en Hybride werken centraal. Wendbaar werken vraagt een lerende houding van ons allemaal. In OWO verband is het afgelopen jaar onze gezamenlijke leeracademie gelanceerd. Met deze academie maken we het mogelijk om het leren laagdrempelig te maken en om lokale leerlijnen voor iedereen beschikbaar te stellen. We zijn gestart met het maken van lokale leerlijnen die hierin voor zowel nieuwe als huidige medewerkers ondersteuning bieden. En in onze werving & selectie zoeken we actief medewerkers die bijdragen aan onze ontwikkelopgave.

Het vinden, binden & boeien is een belangrijk HR thema geweest dit jaar. We hebben gericht OWO personeelsbeleid ontwikkeld dat nu voorligt bij de medezeggenschapsorganen. Ook experimenteren we met andere manieren van werven, zoals het inzetten van recruiters in huis en het werven van nieuwe medewerkers via/met behulp van collega's. We hebben dit jaar met deze andere manieren van werven nagenoeg alle vacatures ingevuld, ook door ervaringseisen los te laten en in te zetten op talent.

Met het nieuwe flexibele, ergonomische meubilair hebben we voor onze arbeidsomstandigheden een toekomstbestendige invulling gegeven aan onze werkplekken op kantoor. Voor de thuiswerkplekken is in 2022 een HR OWO beleid ontwikkelt dat eind 2022 aan de medezeggenschapsorganen is voorgelegd. Daar wordt in 2023 verder invulling aan gegeven.

Kenmerken		Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
	Rekeningcijfers			
	Fte (inclusief griffie en excl. boventalligen)	292,36	317,06	297,97
	Personen	328	331	340
	loonsom (x € 1.000)	18.646	22.416	20.281
	Percentage man	49,1%		47,9%
	Percentage vrouw	50,9%		52,1%
	Gemiddelde leeftijd in jaren	47,72		47,84
	Dienstverband > 10 jaar	34,5%		31,5%
	Instroom	11,6%		14,4%
	Doorstroom	2,7%		3,8%
	Uitstroom	13,4%		10,0%
	Ziekteverzuimpercentage	6,95%	4,90%	6,90%
	Meldingsfrequentie verzuim	0,80	0,90	0,98

Ziekteverzuim
Het verzuimpercentage over 2022 is uitgekomen op 6,90%.

Salarislasten
Van het beschikbare salarisbudget (eigen personeel en inhuur) in de primitieve begroting 2022 resteert, na de storting in voorziening verlofsparen, een bedrag van € 250.000.

Paragraaf OWO-samenwerking

Paragraaf OWO-samenwerking

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	OWO Bedrijfsvoering

Inleiding

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer één derde van alle medewerkers. De OWO-visie is begin 2021 door de drie gemeenteraden vastgesteld en bevat 10 topprioriteiten, waarvan in deze OWO-paragraaf de voortgang wordt beschreven.

We kijken terug op een goed en ook intensief OWO jaar. Een jaar waarin het elkaar live opzoeken weer normaal is geworden. Na de gemeentelijke verkiezingen, zijn nieuwe samenstellingen van de raden en colleges ontstaan, die zich opnieuw dienden te verhouden tot de OWO samenwerking. Tijdens de twee besprekingen in 2021 over de in datzelfde jaar vastgestelde OWO visie, is door de drie raden verzocht om een klankbordgroep OWO raden op te richten. Bedoeld om de voortgang van de samenwerking in brede zin te kunnen bespreken, daar waar de raden via de P&C cyclus op hooflijnen worden geïnformeerd en indien wenselijk via speciale themabijeenkomst over speciale gezamenlijke samenwerkingsonderwerpen. In december 2022 is deze klankbordgroep OWO raden voor het eerst bijeen gekomen. De OWO-colleges hebben hun eerste bijeenkomst in de nieuwe samenstelling in oktober 2022 gehad en er hebben al themabijeenkomsten plaatsgevonden voor de OWO raden. Het OWO Directie en Managementoverleg (DMO) heeft meerdere besprekingen gehad over de doorontwikkeling van de OWO samenwerking en hoe deze het beste kan aansluiten bij wat onze omgeving van ons vraagt.
Er zijn in september 2022 zes OWO-trainees gestart, twee per gemeente. Zij doorlopen een traineetraject van twee jaar, waarbij ze na elk half jaar hun opdracht afronden en een nieuwe starten. Daarnaast doen ze mee aan het gehele aanbod aan trainingen dat in OWO verband wordt gegeven. Er is gestart met het opstellen van een OWO HR agenda, waarvan de inzet is om na vaststelling ervan, de uitwerking vanaf 2023 start.
Binnen het sociaal domein, onderdeel jeugd, is een drietal projecten ingericht op grip op de financiën, samenwerking en verdeling van werk.
Daarvoor is een structuur neergezet en wordt er gebruik gemaakt van elkaars deskundigheid en de verbinding tussen drie gemeenten.
Voor wat betreft de omgevingswet zijn in 2022 de interne opleidingen opgepakt en is verder gewerkt aan de minimaal noodzakelijke acties voor de invoering. Er is hard gewerkt aan de voorbereiding van het laatste te nemen raadsbesluit in dit kader, namelijk een legesverordening die Omgevingswet-proof is. Inmiddels is de invoeringsdatum weer uitgesteld naar 1 januari 2024.
In het kader van de energietransitie is eind vorig jaar in OWO samenwerking door de drie gemeenteraden de transitievisie warmte vastgesteld.
De drie raden zijn gedurende het proces in een aantal gezamenlijke bijeenkomsten over de voortgang geïnformeerd. De besluitvorming heeft plaatsgevonden in de afzonderlijke raden.
Bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden in het bestuurlijk overleg van de OWO beleidstafel duurzaamheid.

Onderstaande informatie is een inhoudelijke verantwoording over het jaar 2022 en is afkomstig van de drie OWO afdelingen (Beheer en Registratie, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en Bedrijfsvoering) en bestaat uit twee onderdelen. In deel 1 ‘Algemeen’ worden de onderwerpen benoemd die gelden voor alle drie OWO-afdelingen en/of OWO-gemeenten, in deel 2 ‘Topprioriteiten’ wordt een actualisatie gegeven van de stand van zaken van de uitvoering.

Algemeen

Hybride werken

De afgelopen paar jaren is gebleken dat digitaal werken en digitale informatievoorziening belangrijke en onmisbare pijlers zijn voor het functioneren van onze drie OWO-gemeenten. Het als gevolg van Covid-19 in 2021 ontstane hybride werken, heeft zijn effecten op de kantoorwerkplek inrichting, zowel thuis als op kantoor. Op elke gemeentelijke locatie is/wordt gewerkt aan het inrichten van flexibele werkplekken en werkruimten, zoals centrale werkcafés.

Strategisch personeelsbeleid

Het invullen van nieuwe specifieke functies is in de huidige arbeidsmarkt niet gemakkelijk. Dit geldt ook voor de bestaande specialistische functies en de komende jaren komen hiervan meerdere posities vrij. In het afgelopen jaar hebben we het verloop in juist deze waardevolle functies op zien lopen. Dit maakte ons kwetsbaarder dan ooit. Rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen en de wettelijk verplichtingen in alle inhoudelijke gemeentelijke domeinen, maar ook kijkend naar een efficiëntere procesvoering, zijn veranderingen in de processen nodig. Dit vraagt andere competenties van de medewerkers. Efficiëntie en dus de veranderende procesvoering, helpt ook bij vraagstukken van de teams voor de toekomst, als het gaat over de invulling van functies n.a.v. natuurlijke verlopen, zoals bijvoorbeeld pensionering.

Er wordt kritisch gekeken naar de ontwikkelingen in het werk, de pensioneringen etc. om te blijven voldoen aan de vier kernwaarden van de OWO samenwerking. De verwachting is echter dat we vanaf heden én de komende jaren meer moeten (blijven) investeren, om nieuwe en bestaande functies in te vullen en ingevuld te houden door middel van opleidingen, talentontwikkeling stimuleren, zij-, in-/uitstroom bevorderen, een OWO-traineeprogramma en het herijken van functies.
Los van bovengenoemde ontwikkelingen wordt ook onderzocht of bepaalde taken/functies waarvoor wordt ingehuurd, beter zelf uitgevoerd kunnen worden. En om daarnaast actief in te zetten op strategisch personeelsbeleid en de werving van nieuwe medewerkers met een ontwikkelpotentieel. Wij sluiten hierbij graag aan bij hetgeen hierover gezamenlijk wordt opgepakt vanuit HRM in de drie organisaties in het kader van vinden, boeien en binden.

Aanbestedingen

De aanbesteding van ICT-applicaties is begin 2022 afgerond. In de periode 2022 - 2026 wordt het ICT applicatielandschap gefaseerd geïmplementeerd. In 2022 zijn de voorbereidingen gestart. Vanwege onder andere migratie naar de Cloud en een Multitenant omgeving (met één user in drie verschillende omgevingen kunnen werken), vraagt de implementatie de nodige voorbereiding qua opleidingen, veranderingen in processen, gebruikershandleidingen, migratie van systemen, ingerichte beheerorganisatie et cetera.

Topprioriteiten

In de herijkte visie op de OWO samenwerking zijn onder de noemer ‘uitbouwen en doorontwikkelen’ 10 topprioriteiten opgenomen. De prioriteiten dragen nadrukkelijk bij aan de doelen van de samenwerking: doorontwikkeling, verdieping en optimalisatie. De regiegroep heeft zich uitgesproken met deze prioriteiten aan de slag te willen. De vraag is of deze 10 topprioriteiten nog actueel genoeg zijn. Hierover wordt in 2023 verder gesproken op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.

1a. OWO 2.0 – herijken OWO-afdelingen

In 2022 is gestart met een analyse van de afdeling OWO BV, wat heeft geleid tot een verbeterplan dat is vastgesteld en waarvoor de drie gemeenteraden middelen beschikbaar hebben gesteld. Het doel is ‘de basis op orde’ richting een toekomstbestendige afdeling OWO BV, oftewel voldoen aan de minimale eisen die ons werk stelt aan digitale informatievoorziening en archivering, personeels-, salaris- en financiële administratie en centraal en verantwoord inkopen en aanbesteden. Eind 2022 hebben zowel de OWO-colleges als de klankbordgroep OWO raden gevraagd om een dergelijke analyse óók uit te voeren voor de OWO afdelingen VTH en B&R. Dit zal in 2023 worden opgestart.

1b. OWO 2.0 – zoektocht OWO-identiteit
Met het herijken van de visie in 2021 is een hernieuwde solide basis gelegd onder de samenwerking.' Samen zelfstandig' is het motto. De OWO-samenwerking heeft daarmee opnieuw "smoel" gekregen. Deze visie en de uitwerking van onder andere de prioriteiten, geven koers en identiteit en vormen de start van OWO 2.0. In een continu ontwikkelproces is het belangrijk de doelen van de OWO-afdelingen scherp te houden. Drie afdelingen in drie verschillende huizen die samenwerken: welke overeenkomsten en welke verschillen zien we? De invulling van de OWO-identiteit is nog volop gaande.

2. Ambities en inrichting dienstverleningsconcept
Het richting geven aan de OWO ambities en het dienstverleningsconcept is een continu proces dat we zijn opgestart na vaststelling van de herijkte visie in 2021.

3. Door ontwikkelen inkoop- en aanbestedingsbeleid
In het in 2022 opgestarte ontwikkeltraject van OWO BV is het inkoop- en aanbestedingsbeleid een integraal onderdeel. Het team inkoop is verder versterkt met een tweetal trainees.

4. Datagedreven werken
In 2021 en 2022 is gestart met het project Datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten. Tevens is onderzocht of aansluiting bij DataFryslân interessant kan zijn voor de gemeenten. In september 2022 zijn twee voorstellen voorgelegd aan de OWO-directie, de eerste ging over het opstellen van een uitvoeringsplan voor het datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten en het tweede was het advies om voor een jaar aan te sluiten bij DataFryslân. De kosten voor het datagedreven werken en aansluiten bij DataFryslân, zijn vanaf begrotingsjaar 2022 al structureel opgenomen in de programmabegrotingen van de gemeenten. De directie heeft ingestemd met beide voorstellen. Deelname aan de coöperatie DataFryslân vraagt om formele besluitvorming door de drie colleges. Daarbij krijgen de drie gemeenteraden gelegenheid hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Deze definitieve besluitvorming vindt plaats in 2023.

Eind 2022 is het uitvoeringsplan opgesteld en in januari 2023 wordt deze getoetst door een extern bureau. Na deze toetsing wordt het uitvoeringsplan ter vaststelling aangeboden aan de OWO-directie.

5. Positioneren verzekeringen
Bij het samengaan is het duidelijk geworden dat er bij de verzekeringsfunctie kansen zijn voor kostenbesparing en kwaliteitsverbetering. In de afgelopen twee jaren zijn de verzekeringsportefeuilles van de drie gemeenten op het moment van opnieuw moeten afsluiten, samengevoegd en op de inhoud op elkaar afgestemd. Hiermee zijn betere marktcondities in combinatie met verbeterde verzekeringscondities gerealiseerd. Dit blijven we doen. Daarnaast is het beleid geschreven waarmee wij de centrale adviespositie in de drie organisaties met de verschillende afdelingen verder kunnen gaan uitwerken en rollen.

6. Harmonisatie APV
De invoeringsdatum voor de Omgevingswet is ook in 2022 weer opgeschoven. Reden om de herziening van de APV op te schuiven naar 2023. Daarmee wordt de APV Omgevingswetproof en kijken we ook naar verdergaande harmonisatie.

7. Actualiseren VTH-beleidsplan
Eind 2019 is voor de periode 2020-2024 een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. Daarmee is ook deze prioriteit gerealiseerd. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan.
In 2022 is op basis van de college en coalitieakkoorden van de OWO-gemeenten gekeken of de doelstellingen uit het VTH-beleidsplan nog aansluiten bij de bestuurlijke wensen. Hierbij springen de Omgevingswet en Ondermijning eruit. Verder verwijzen wij u naar wat staat onder 1a.

8a. Omgevingswet
Het motto van de Omgevingswet is ‘Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit’. Met de beoogde oorspronkelijke invoeringsdatum 1-1-2022 voor ogen, is hard gewerkt om tijdig te voldoen aan de minimaal gestelde eisen. Onder regie van OWO-VTH zijn in de drie gemeenteraden noodzakelijke besluiten genomen. Diverse projectgroepen werken in OWO-verband aan de implementatie van de Omgevingswet zoals leges, Omgevingsplan, procesinrichting en inrichting van de applicaties en aansluiting op de landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Met name dit stelsel is er oorzaak van dat de invoeringsdatum wederom is uitgesteld. Van 1 juli 2022 naar 1 januari 2023 en via 1 juli 2023 recentelijk naar 1 januari 2024. Niet alleen de DSO zorgt voor invoeringsproblemen. Er is nog steeds onduidelijkheid over taken die overgaan naar de omgevingsdienst FUMO. Voor zowel gemeenten als voor de FUMO is het daardoor nog niet mogelijk geweest een goede inschatting te maken van taken en financiële gevolgen. Binnen VTH wordt waar mogelijk wel voorbereiding getroffen voor de implementatie en overdracht van taken.

8b. Ondermijning
Het thema ondermijning heeft meer bestuurlijke prioriteit gekregen en in 2022 zijn er meerdere dagen geweest waarop gemeente, politie en andere organisaties brancheonderzoek hebben gedaan om ondermijning onder de aandacht te brengen en/of op te sporen. Er wordt ook ingezet op smart-solutions op dit vlak. Denk daarbij aan de inzet van een drone en data-onderzoek. Dit beleid en deze acties worden in 2023 voortgezet.

9. Informatieveiligheidsbeleid en privacy
De beveiligingsvraagstukken/cybercriminaliteit zijn een steeds groter risico geworden. In het afgelopen jaar is de kwetsbaarheid gebleken om inbraakpogingen te kunnen signaleren en daarmee ook deels te kunnen voorkomen. In het formatieplan voor 2023 is hierin verder voorzien. Daarop vooruitlopend is al in 2022 een verschuiving van taken naar systeem- en netwerkbeveiliging doorgevoerd. Het is zeker dat dit de komende jaren een nóg groter deel van het takenpakket rondom onze ICT omgeving zal gaan innemen. Daarnaast zijn er nieuwe vraagstukken en verplichtingen uit bijvoorbeeld nieuwe wetgevingen bij gekomen, zoals de Omgevingswet.

10. Innovatie
Hierbij gaat het om het in een kort tijdsbestek ontwikkelen van nieuwe oplossingen voor actuele problemen, gekenmerkt door een experimenteel en innovatief karakter. Innovatiedrang en –behoefte vraagt om een andere aansturing, anders denken en anders werken. Het is zoeken naar een nieuwe balans tussen beheer en innovatie met consequenties voor cultuur, werkzaamheden en competenties van medewerkers. Voorbeelden zijn het digitaliseren van archieven en poststromen en het digitaliseren van facturering e.d.

Paragraaf Verbonden Partijen

Paragraaf Verbonden Partijen

Portefeuillehouder(s)	College
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Inleiding

Wij hebben een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden waarin meerdere gemeenten en/of andere instellingen participeren. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. De samenwerkingsvormen worden aangeduid met het begrip 'verbonden partijen". Hieronder wordt verstaan een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie op verbonden partijen

Onze visie op verbonden partijen is gebaseerd op het uitgangspunt dat onze gemeente alleen participeert in verbonden partijen als daarmee de publieke taak is gediend. Er zijn diverse redenen om deel te nemen aan een verbonden partij. In de gemeenschappelijke regeling of in de statuten (van een stichting of vennootschap) staat telkens de doelstelling van de betreffende rechtspersoon geformuleerd.
Hoewel dat niet bij elke samenwerkingsvorm expliciet wordt vermeld, gaat het veelal om:

- Efficiency voordeel door grotere schaal;
- Risicospreiding;
- Grotere machtspositie ten opzichte van andere partijen in de markt;
- Onvoldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) in eigen huis;
- Beter kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.
- Wettelijke verplichting.

Zeggenschap in de praktijk

De invloed van de gemeenten verloopt via besturen van stichtingen, gemeenschappelijke regelingen, aandeelhouders en de raden van commissarissen en toezicht. In het bestuur van die stichtingen en ondernemingen zijn wij vertegenwoordigd. Via dat bestuur wordt onze invloed aangewend als het gaat om sturing op onder andere financiën, risico’s en toekomstvisie. Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur en dat brengt met zich mee dat de directe invloed per definitie beperkt is. Als zich een meerderheid vormt voor of tegen een voorstel dan is de stem van de enkeling niet doorslaggevend en zal de minderheid zich ook moeten schikken. De democratische controle op de in dit overzicht genoemde ‘partijen’ waarmee de gemeente zich verbonden heeft, ligt bij de gemeenteraad. In de besturen zitten in de meeste gevallen leden van ons college en die verantwoorden zich tegenover de raad op de gebruikelijke wijze.

Sinds 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. Deze wijziging heeft als doel om de positie, de besluitvorming en de controlerende rol van de gemeenteraad te versterken.

Financieel belang

Het financiële belang dat is gemoeid met de deelneming in verbonden partijen staat per instelling in de tabel onderaan deze paragraaf.

Beleidsontwikkelingen enkele samenwerkingsverbanden

Veiligheidsregio Fryslân

Gezondheid

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft nog steeds te maken met achterstanden en hoge werkdruk als gevolg van de coronapandemie, krappe arbeidsmarkt, inzet voor vluchtelingen uit Oekraïne en uitval door (langdurig) ziekteverzuim. Volledig de zorg inhalen is inmiddels geen optie meer. Om goede JGZ te blijven bieden voor alle kinderen wordt zorg op maat geboden en worden alternatieve werkwijzen toegepast. Waar nodig worden extra verpleegkundigen ingezet. Bovendien is focus en prioriteit aangebracht door vooral aandacht te geven aan risicokinderen, de kansrijke start van het jonge kind, de mentale gezondheid en het verzuim van schoolgaande kinderen en jeugd vanaf 12+. De krappe arbeidsmarkt en daarbij vooral de groter wordende schaarste van artsen, maakt dat onderzocht wordt (vanuit het programma JGZ 3.0), hoe op een andere manier gewerkt kan worden zodat de zorg en aandacht voor kinderen en jeugd hoogwaardig blijft.

Vanaf 2023 moet GGD 50% van de gastouderopvang jaarlijks inspecteren. Het beoogde aantal fte dat vanaf 1 januari 2023 nodig is om dit resultaat in 2023 te behalen, is gerealiseerd vanaf het derde kwartaal van 2022.

De beleidsmatige formatie op het domein van zorg en veiligheid is op orde gebracht. Met het team op sterkte is een ambitieuze agenda gemaakt, over onder andere de inzet op de Wet Aanpak Multiproblematiek Sociaal domein (WAMS). De WAMS moet bijdragen aan een betere zorg voor inwoners met meerdere complexe problemen. De verwachting is dat de wet 1 januari 2024 in werking treedt.

Crisisbeheersing

De afgelopen jaren stonden in het teken van de coronacrisis. Er lag een enorm takenpakket bij de Veiligheidsregio en specifiek bij de GGD. Ook hadden coronamaatregelen een grote impact op de reguliere dienstverlening. In overleg met het bestuur heeft de Veiligheidsregio daarom middelen gereserveerd. Deze konden in 2022 worden inzetten om de reguliere taken weer op het juiste peil te brengen. De geplande inhaalslag is later ingezet dan kon worden voorzien. Reden hiervoor is dat in het eerste kwartaal van 2022 nog volop gewerkt werd aan het bestrijden van de coronacrisis. Daarnaast kwamen met de oorlog in Oekraïne en het haperende opvangbeleid een aantal extra coördinerende taken op de Veiligheidsregio af. De organisatie van de Veiligheidsregio werkte van crisis naar crisis en de flexibiliteit en het vermogen om meerdere ballen in de lucht te houden werd flink op de proef gesteld. Daarnaast had de Veiligheidsregio te maken met de financieel-economische tijdsgeest. Een hoge inflatie zorgde voor hoge kosten en vanwege een tekort aan materieel en materiaal konden leveranciers niet aan de levertijden voldoen. Ook de krappe arbeidsmarkt maakte het uitdagend om voldoende en geschikte medewerkers te werven. Ondanks deze lastige omstandigheden was de kwaliteit van onze dienstverlening op orde en pakten wij het dienstverleningswerk dat bleef liggen op.

Vakbekwaamheid Brandweer

Na de effecten van het coronavirus was Vakbekwaamheid beland in een fase waarin de activiteiten volledig zijn hervat. Dit betekende dat de geplande manschap-opleidingen voor dit jaar werden gestart, zodat de vertraging van opleiden kon worden beperkt. De komende jaren zal nog wel sprake zijn van een te maken inhaalslag met betrekking tot op te leiden manschappen. Overige opleidingen (zoals die van bevelvoerders, duikers en chauffeurs) worden gestart volgens planning. De vakbekwaamheidsactiviteiten met betrekking tot nieuw materieel zijn uitgevoerd volgens planning. Dit met als resultaat dat nieuw materieel spoedig kan worden ingezet na uitlevering.

Rapport Bluswatervoorziening Brandweer
De bestuurscommissie Veiligheid heeft opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van diverse gemeenten, natuurbeheerders, LTO, Vitens, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân, heeft zich over dit vraagstuk gebogen. Het rapport is opgesteld vanuit gedeelde zorg en verantwoordelijkheid van de betrokken partners bij bluswatervoorziening. Over de bestaande situatie is de conclusie dat Fryslân over een robuust netwerk van bluswatervoorzieningen beschikt (brandkranen, bruikbaar open water en – beperkt – waterwagens). Het is zaak dit robuuste netwerk in stand te houden en te optimaliseren voor die plekken waar de voorzieningen niet het gewenste peil hebben. Daarbij is geconstateerd dat een risicoafdekking niet haalbaar is. Dit vraagt naast optimalisering een stevige inzet op het voorkomen en beperken van brand (voorlichting en bewustwording) en het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid binnen de samenleving. Om hier vervolg aan te geven zijn de kaders voor een aanpak vertaald naar concrete acties, zoals: Maatregelen gericht op de borging van bestaande voorzieningen; Categorie-gebonden maatregelen met in het bijzonder aandacht voor natuur, agrarische bebouwing en industrie/bedrijventerreinen; Repressieve maatregelen.

Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving (FUMO)
De FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouiwing) is de Friese organisatie voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving en specialistische advies op het gebied van milieu en omgeving. Het aantal taken dat aan de FUMO wordt toebedeeld wordt deels door de rijksoverheid bepaald (de basistaken) en is deels een bevoegdheid van de gemeente (de plustaken). De FUMO werkt met een nieuwe governancestructuur om tot een vloeiender besluitvorming te komen. In 2022 is de overheadsnorm losgelaten omdat de overhead ook ingezet wordt vanuit de kennisorganisatie en niet alleen gericht is op ondersteuning voor de uitvoering.
De invoering van de Omgevingswet is wederom uitgesteld. De impact van deze wet was niet in de begroting verwerkt. Deze onduidelijkheid zet zich voor in 2023 nu de invoeringsdatum is opgeschoven naar 1 januari 2024.

Omrin
Afvalsturing Friesland NV (handelend onder de naam Omrin) is de organisatie die ons huishoudelijk afval verwerkt.
Samen met de overige Friese gemeenten, uitgezonderd Smallingerland, zijn wij mede eigenaar en daarom aandeelhouder van Omrin. Doelstelling van de onderneming is het inzamelen, scheiden en verwerken van afval, inclusief het sluiten van kringlopen tegen zo laag mogelijke kosten.
Vollast van de installaties, zoals de Reststoffen Energie Centrale en de afvalscheidingsinstallatie op Ecopark de Wierde is een belangrijke taak die bij de onderneming rust. Dit is in het belang van het verwerkingstarief.
Omrin voert een financieel beleid waarbij niet wordt gestreefd naar winstmaximalisatie. Er wordt een balans gezocht tussen tarieven die de aandeelhouders moeten betalen voor verwerking van het huishoudelijk afval en de winst die de onderneming maakt om
tegenvallers te kunnen opvangen en investeringen te kunnen doen. Omrin is continu bezig met doorontwikkeling en geeft onder meer inhoud aan de overgang ‘Van Afval Naar Grondstof (Vang).

De Marrekrite
Voor aanleg en onderhoud van recreatieve voorzieningen in Friesland is in 1957 de gemeenschappelijke regeling De Marrekrite ingesteld. De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van meer dan 3.800 gratis aanlegplaatsen en het fietsknooppuntennetwerk. In 2017 is het beheer en onderhoud van routenetwerken (borden) in de provincie Friesland aan de werkzaamheden van de Marrekrite toegevoegd. Ook het aanleggen, aanpassen en uitbreiden van het wandel- en fietsknooppuntensysteem is onderdeel van het werk van de Marrekrite. Het gebruikelijke onderhoud van de fiets- en wandelpaden blijft een taak van de provincie en de gemeenten.
In regio Zuidoost Friesland wordt samengewerkt aan het ontwikkelen en verbeteren van specifieke routenetwerken zoals ruiterroutes en ATB routes. De expertise van de Marrekrite op het gebied van landrecreatie is hierbij ingeschakeld. Verder is samen met de Marrekrite onderzocht waar in de gemeente nieuwe TOP's (Toeristische Overstap Punten) kunnen worden gerealiseerd en wordt ingezet op het aanjagen van campertoerisme.

Welstandszorg Hûs en Hiem

Wanneer de Omgevingswet in werking is getreden is het mogelijk om de welstandstoets een andere invulling te geven. In 2022 is er een procesvoorstel aan de gemeenteraad voorgelegd over het proces om te komen tot een nieuw adviesstelsel voor Omgevingskwaliteit. De gemeenteraad heeft met dit voorstel ingestemd. Voor de korte termijn is besloten om in te zetten op continuering van de huidige adviespraktijk via de Gemeenschappelijke regeling Hûs en Hiem. Voor de lange termijn is besloten om in te zetten op verder onderzoek naar een nieuw adviesstelsel voor omgevingskwaliteit. Dit onderzoek is gestart in 2022 en wordt in 2023 vervolgd. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een werkgroep vanuit de Vereniging Friese Gemeenten (VFG). Het is uiteindelijk aan de gemeente zelf om te bepalen hoe de welstandsadvisering eruit komt te zien.

Welstandsnota
Onze welstandsnota, vastgesteld in 2004, is op sommige punten niet meer actueel. Wij hebben steeds gemeend met het opstellen van een nieuwe welstandsnota te moeten aansluiten bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In eerste instantie was de inwerkingtreding voorzien op 1 juli 2023 maar is nu uitgesteld naar 1 januari 2024.

De welstandsnota zelf blijft na inwerkingtreding van de omgevingswet nog van kracht, hiervoor geldt een overgangsperiode. Met name nieuwe ontwikkelingen zijn slecht toetsbaar aan de welstandsnota. Soms resulteert dat in een negatief advies. Wij vinden dat onwenselijk en daarom was het de bedoeling om in 2022 in OWO-verband te verkennen wat de opties zijn om de welstandsnota te herzien of aan te passen. In 2022 zijn er geen grote stappen gezet om de welstandnota te herzien of aan te passen. Wel is er bij de pilot omgevingsplan in OWO-verband is onderzocht welke verschillende modellen er zijn voor nieuw welstandbeleid.

Gemeenschappelijke Regeling (GR) Sociale werkvoorziening Fryslân en Caparis NV
Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) neemt de gemeente Weststellingwerf deel aan de GR Sociale werkvoorziening Fryslân. De GR is een samenwerkingsverband van de gemeenten Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. Als uitkomst van de herstructurering SW bedrijf in 2019 is de GR SW Fryslân omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. De GR heeft jaarlijks minimale kosten voor bijvoorbeeld het opstellen van de jaarrekening en de facilitering van de bestuursvergaderingen.
Met ingang van 2020 is door de gemeente een dienstverleningsovereenkomst met Caparis aangegaan voor de duur van vijf jaar (tot en met 2024). In het kader van deze overeenkomst organiseert Caparis passende werkzaamheden voor inwoners met een Wsw-indicatie. Caparis rapporteert per kwartaal aan de gemeente over de uitvoering van de overeenkomst

Stichting Comprix
Stichting Comprix is verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in de gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland. Stichting Comprix houdt zich vooral bezig met het behoud van de kwaliteit van het basisonderwijs in de drie OWO-gemeenten.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.
Weststellingwerf is sinds 2018 lid van de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. Voorheen was dit Stichting Openbare Verlichting Fryslân. OVEF verzorgt de inkoop van energie voor 17 Friese gemeenten en de provincie Fryslân. Tot haar diensten behoren verder de inkoop van vergroeningscertificaten, het verzorgen van een energiemanagementsysteem en het beheer en contractmanagement van openbare verlichting en laadpalen. Wij werken aan een zelflevermodel waarbij we gebruik maken van lokaal opgewekte elektriciteit en gas per 31 december 2023, dat is ons einddoel. De OVEF is al druk bezig dat verder uit te werken. Voor elektriciteit gebeurt dat al in Nederland, voor gas is dit een unieke ontwikkeling.

Overzicht verbonden partijen

Wij nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen, stichtingen , vennootschappen en centrumregeling:

1. Overzicht Gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt

Veiligheidregio Fryslân (VRF)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Begroot exploitatiebijdrage 2022 Veiligheid € 1.544.139 Gezondheid € 1.179.967	
Ontwikkelingen 2022	Beschermen en bevorderen gezondheid en veiligheid van inwoners in Friesland. Door verbeterde zorg, crisisbeheersing en digitale beveiliging.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 6.075.701	€ 72.001.431
31-12-2021	€ 9.753.104	€ 87.723.841
Resultaat 2021	€ 2.985.062	
Portefeuillehouder	Van de Nadort	

FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving)		
Vestigingsplaats	Grou	
Doel deelname	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD), expertisebundeling door samenwerken	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Begroot exploitatiebijdrage 2022 € 396.379	
Ontwikkelingen 2022	De FUMO functioneert als de backoffice voor gemeenten en provincie. Het loket voor aanvragers blijft bij de bevoegde gezagen van deze taken. Doel van de FUMO is het realiseren van een goede leefomgeving en natuurlijk het leveren van goede producten.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 1.626.448	€ 5.572.137
31-12-2021	€ 1.422.044	€ 5.280.239

Resultaat 2021	€ 120.916	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	
GR Hus en Hiem		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Kennis, inwinnen van deskundige en onafhankelijke adviezen	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten, behalve Tytsjerksteradiel	
Belang	In principe budgettair neutraal. Kosten worden in rekening gebracht bij aanvrager vergunning.	
Ontwikkelingen 2022	Hus en Hiem is bezig geweest om in beeld te brengen hoe men kan anticiperen op de nieuwe wetgeving. De invoering van de Omgevingswet gaat invloed hebben op de gehele bouwsector.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 350.189	€ 80.906
31-12-2021	€ 454.558	€ 136.383
Resultaat 2021	€ 96.369	
Portefeuillehouder	Zonderland	
Recreatieschap voor het Friese Waterland 'De Marrekrite'		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en diverse Friese gemeenten	
Belang	Begroot exploitatiebijdrage 2022 € 35.052 inclusief bijdrage baggerfonds. Het eigen vermogen is onderverdeeld in diverse fondsen: onderhouds-, bagger- en ontwikkelingsfonds. Deze fondsen zijn bestemmingsreserves en worden aangewend voor de uitvoer van taken, bijvoorbeeld groot vervangingsonderhoud.	
Ontwikkelingen 2022	Duurzame (vervangings)investeringsopgave in de recreatieve voorzieningen in Fryslân.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 5.162.521	€ 885.657
31-12-2021	€ 4.795.000	€ 1.996.000
Resultaat 2021	€ 131.000	
Portefeuillehouder	Hoen	

OLAF / OMRIN	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en de Friese gemeenten
Belang	Zie onder OMRIN
Ontwikkelingen 2022	Zie onder OMRIN
Vermogen	Zie onder OMRIN
Resultaat 2020	Zie onder OMRIN
Portefeuillehouder	Den Hartigh

GR SW Fryslân		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering van de Wet sociale voorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel	
Belang	Begroot exploitatiebijdrage 2022 € 5.000	
Ontwikkelingen 2022	Als gevolg van de gemaakte afspraken in de fairdeal tussen de 8 gemeenten en Caparis NV is de relatie tussen de GR en de 8 gemeenten veranderd. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe de sociale werkvoorziening zich in de komende jaren gaat ontwikkelen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 0	€ 7.172.000
31-12-2021	€ 0	€ 6.386.000
Resultaat 2021	€ 0	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

2. Lijst met stichtingen en coöperaties waarin de gemeente deelneemt

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen

Belang	Deelname € 120.892	
Ontwikkelingen 2022	Voorkomen schuldproblematiek.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 2.713.000	€ 34.371.000
31-12-2021	€ 2.656.000	€ 37.573.000
Resultaat 2021	Niet bekend	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	
Stichting Comprix (openbaar primair onderwijs)		
Vestigingsplaats	Wolvega	
Doel deelname	Voldoen aan wettelijke taak inzake instandhouding van kwalitatief goed openbaar primair onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.	
Belang	Indirect in relatie tot onder doel genoemde wettelijke taak, alsmede financieel toezicht door goedkeuring van begroting en rekening van de stichting.	
Ontwikkelingen 2022	Geen specifieke ontwikkelingen	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 5.782.000	€ 8.122.000
31-12-2021	€ 5.873.183	€ 9.512.155
Resultaat 2021	€ -356.638	
Portefeuillehouder	Rikkers	
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.		
Vestigingsplaats	Sneek	
Doel deelname	Samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en gezamenlijke inkoop van duurzame energie.	
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 € 39.714	
Ontwikkelingen 2022	Professionalisering van dit samenwerkingsverband op het gebied van beheer openbare verlichting en inkoop energie verder ontwikkelen. OVEF werkt aan een zelflevermodel waarbij gebruik gemaakt wordt van lokaal opgewekte elektriciteit en gas per 31 december 2023, dat is ons einddoel. De OVEF is al druk bezig dat verder uit te werken. Voor elektriciteit gebeurt dat al in Nederland, voor gas is dit een unieke ontwikkeling.	
Vermogen	Niet van toepassing	
Resultaat 2021	Niet van toepassing	
Portefeuillehouder	Rikkers	

3. Lijst deelnemingen in vennootschappen

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel deelname	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Belang	Deelname 58.071 aandelen à € 2,50 = € 145.178	
Ontwikkelingen 2022	Geen specifieke ontwikkelingen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 5.097.000.000	€ 155.262.000.000
31-12-2021	€ 5.062.000.000	€ 143.995.000.000
Resultaat 2021	€ 236.000.000	
Portefeuillehouder	Hoen	

OMRIN (Afvalsturing Friesland NV)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Het afval van overheden en bedrijven op een professionele en milieuhygiënisch verantwoorde manier inzamelen, bewerken en verwerken.	
Belang	Deelname 120 aandelen à € 450 = € 54.000	
Ontwikkelingen 2022	Omrin is bezig met doorontwikkeling en geeft onder meer inhoud aan de transitie Van afval naar grondstof (Vang). Vanuit die visie is Omrin ook aanjager van het principe circulaire economie.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2021	€ 61.055.000	€ 132.770.000
31-12-2021	€ 64.757.000	€ 128.437.000
Resultaat 2021	€ 4.936.000	
Portefeuillehouder	Den Hartigh	

4. Centrumregeling

Sociaal Domein Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden De Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF)) is ingesteld conform artikel 8, lid 4 van de WGR. De gemeente Leeuwarden is aangewezen als centrumgemeente.

Doel deelname	De Friese gemeenten streven naar maximale efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van de aan hen opgelegde wettelijke taken in het sociaal domein. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling in portefeuillehoudersoverleggen.	
Belang	De regeling is getroffen om de afspraken vast te leggen die de Friese gemeenten hebben gemaakt met het oog op de gezamenlijke uitvoering door centrumgemeente en gastgemeenten van de wettelijke taken waarvoor gemeenten wettelijk verplicht moeten samenwerken alsmede van de taken waarvoor gemeenten vrijwillig kunnen samenwerken op een doelmatige en doeltreffende wijze. De taken zijn de wettelijke taken op het terrein van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de functies voor deze taken zien op regiocoördinatie, beleidsvoorbereiding met betrekking tot de gemandateerde bevoegdheden, de inkoop en subsidiëring, het accounthouderschap, waaronder het contractmanagement en -beheer en de uitvoering en het financieel-administratief verwerken alsmede het cliëntenbeheer wordt verstaan. De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2022 is (aangepast) begroot op € 179.000. Op dit moment is de afrekening nog niet bekend.	
Ontwikkelingen 2022	De centrumregeling is met ingang van 2022 op basis van een evaluatie herzien en vastgesteld (Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022). De aanbesteding van specialistische jeugdzorg is opnieuw opgestart maar door lopende juridische procedures niet tot afronding gekomen.	
Vermogen	Nvt, integraal onderdeel van de begroting van gemeente Leeuwarden	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.
Portefeuillehouders	Rikkers, Zonderland	

Paragraaf Grondbeleid

Paragraaf grondbeleid

Portefeuillehouder	Hoen en Zonderland
Organisatie	Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Algemeen

De afgelopen jaren was er veel vraag naar bouwkavels voor woningen en bedrijven. Ondanks dat er nog veel vraag is naar bouwkavels, neemt de vraag af. De (economische) onzekerheid door de oorlog in Oekraine en de hoge energie prijzen brengen mee dat bouwprijzen enorm zijn gestegen. Hierdoor worden steeds vaker kavels die eerder in optie waren uitgegeven, terug gegeven. Toch zijn er in 2022 veel kavels verkocht aan particulieren en ondernemers.

Parameters

De grondexploitaties zijn beoordeeld en geactualiseerd. De parameter kostenstijging is 2% en opbrengstenstijging is 1,5%. Het rentepercentage is gewijzigd van 2,15% in 2021 naar 2,06% voor 2022. De disconteringsvoet voor de omvangbepaling verliesvoorzieningen is 2%.

Marketing

Bij de verkoop van woningbouwkavels en de bedrijventerreinen is het belangrijk om ons aanbod bij een zo groot mogelijk publiek onder de aandacht te brengen.
Hiervoor zijn diverse communicatiemiddelen en promoties ingezet. Hieronder een samenvatting van de acties die we in 2022 hebben plaatsgevonden:

- Verkopen en nieuwbouw op bedrijventerreinen Uitbreiding Schipsloot en De Plantage te Wolvega bekend gemaakt in de Nieuwsbrief Ondernemers;
- Actueel houden van de informatie op de websites www.bedrijventerreinwolvega.nl, www.weststellingwerf.nl en www.lindewijk.nl;
- Promotiecampagne (lokaal en regionaal) vanaf 6 maart 2022 ter ondersteuning van de nieuwe gronduitgifte (19 stuks) particuliere bouwkavels in Lindewijk deelgebied 2.
- Diverse advertenties van de woningbouwkavels in verschillende kranten en gidsen;
- Diverse PR voor Lindewijk met bijvoorbeeld acties/advertenties facebook, nieuwsbrieven belangstellenden cq. nieuwsbrieven voor bewoners, PR-doeken en PR-borden op locatie, free publicity – onder andere persberichten en faciliteren Rondje Lindewijk

Marketingactie bedrijventerreinen
De marketingcampagne 'Klaar voor de stap?' heeft in 2022 een vervolg gekregen. In de uitingen hebben ondernemers centraal gestaan, die de volgende stap zetten. Het bouwproces van deze ondernemers is gevolgd en gedeeld via diverse kanalen. Daarnaast hebben kopers van bedrijfskavels de inmiddels bekende rode laarzen ontvangen. Op de website https://www.bedrijventerreinwolvega.nl wordt informatie en nieuwsberichten rondom de bedrijventerreinen gedeeld.

Vennootschapsbelasting

Jaarlijks toetsten wij of we Vennootschapsbelasting (VPB) moeten betalen over ondernemingsactiviteiten. Het verkopen van grond kan namelijk gezien worden als een ondernemingsactiviteit.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Woningbouwlocaties

Lindewijk te Wolvega

Deelgebied 1: in 2022 zijn 15 particuliere kavels in deelgebied 1 verkocht. Daarnaast zijn er in totaal 57 woningen projectmatig verkocht. Hiermee is 99% van de kavels in deelgebied 1 verkocht. Met dit totaal van 72 kavels is de verkoopverwachting van 70 bouwkavels in 2022 voor deelgebied 1 gehaald. De werkelijke uitgaven voor 2022 lopen in de pas met de begroting. Het Heideblauwtje en het parkgebied Aurelia-Dagpauwoog zijn woonrijp ingericht en er zijn conform planning twee verkeersbruggen aangelegd aan de Eikepage en het Icarusblauwtje.

Deelgebied 2: aan de IJsvogelvlinder zijn de eerste twee particuliere kavels verkocht. Op 31 december lagen er nog eens 6 particuliere kavels onder optie. Hiermee is de verwachting van de verkoop van 20 kavels in 2022 niet ingelost. Deze uitgifte en de start van projectmatige verkoop schuift door naar 2023. In 2022 zijn de bouwrijp werkzaamheden voor de uitgifte van de eerste kavels van Lindewijk 2 uitgevoerd.

De grondexploitatie is programmatisch ongewijzigd ten opzichte van 2021. In 2022 zijn de bouwkosten fors gestegen. Op grond van de CPB statistiek hebben wij een eenmalige verhoging van de bouwkosten geraamd van 7,5% boven de jaarlijkse indexatie. Dit heeft ertoe geleid dat de bestaande voorziening voor de gehele Lindewijk wordt verhoogd met € 217.000.

Locatie voormalige Renbaanschool te Noordwolde

Er is een kavel in 2022 verkocht. Inmiddels zijn vijf van de zeven kavels verkocht en de laatste twee kavels zijn in optie uitgegeven. Deze laatste twee kavels worden naar verwachting in 2023 notarieel geleverd. De verkoopprognose en de looptijd van de exploitatie tot en met 2024 is daar mee realistisch. Door het positieve saldo in de exploitatie kan volgens de regelgeving van het BBV een winst van € 28.000 worden genomen in 2022.

Bedrijventerreinen

Er zijn met circa 80 ondernemers gesprekken gevoerd over de vestigingsmogelijkheden op de bedrijventerreinen in Wolvega. Dit aantal gesprekken is nagenoeg gelijk aan het aantal in 2021. In de gesprekken met de bedrijven worden eerst de bedrijfsactiviteiten in beeld gebracht en getoetst aan onder andere het bestemmingsplan.

Voor de uitgifte van de bedrijfskavels is in 2022 een uitgifteprocedure vastgesteld (zie programma 3). Aan de hand van de opgestelde selectiecriteria en de toekenning van punten worden beschikbare kavels uitgegeven. Hierbij wordt onder andere aandacht gegeven aan de milieunormen, uitbreidingskansen voor gevestigde ondernemers en duurzaamheid. Bij het opstellen van de procedure is rekening gehouden met de regels die zijn gesteld in het Didam-arrest van 26 november 2021.

Uitbreiding Schipsloot te Wolvega

In 2022 zijn er vier wonen/werken kavels verkocht. Voor de nog overgebleven kavels is veel interesse getoond.
De geraamde verkopen zijn dit jaar bijna behaald. De verwachting is dat de getoonde interesse in 2023 ook zal leiden tot een aantal verkopen.
De exploitatie heeft een financieel voordeel, zodat de bestaande voorziening wordt verlaagd met € 219.000.

De Plantage te Wolvega

Er is één kavel op een zichtlocatie verkocht van circa 2.545 m² groot. Door de beperkte interesse in de zichtlocaties, is er niet voldaan aan de geraamde opbrengsten. De verkoopprognose is daarom geactualiseerd op basis van een verlenging van de looptijd met vijf jaar tot 2029. Wel is in 2022 de interesse toegenomen en worden er met regelmaat gesprekken gevoerd met potentiele kopers. Door verschillende omstandigheden heeft het gedeeltelijk woonrijp maken van De Plantage niet in 2022 plaatsgevonden. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in 2023. Voornoemde factoren hebben geleid tot een verhoging van de bestaande voorziening met € 714.000.

Noord West III te Wolvega
Voor laatste kavel (zichtlocatie) is in 2022 een koopovereenkomst ondertekend. De levering zal begin 2023 plaatsvinden. Vanwege de toevoeging van een nieuwe locatie 'het voormalig slibdepot', gelegen aan de Schuttevaerstraat te Wolvega, aan de grondexploitatie Noord-West III, is de looptijd met twee jaar verlengd tot 2025. In deze periode kan de koper van 'het voormalig slibdepot' de locatie ontmantelen en gereed maken voor zijn bedrijfsvoering. Door de toevoeging van de locatie en de verlenging wordt de huidige verliesvoorziening met € 94.000 verhoogd.

Boekwaarde bouwgronden

x € 1000

Grondexploitaties boekwaarden (BW)	Boekwaarde 31-12-2021	Verliesvoorziening cumulatief	Winstuitname cumulatief	Balanswaarde 31-12-2021	Investeringen 2022	Opbrengsten 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Verliesvoorziening 2022	Winstuitneming 2022	Balanswaarde 31-12-2022
Woningbouwterreinen										
Wolvega Lindewijk totaal	14.057	1.275	-	12.782	2.446	5.833	10.670	217		9.178
Noordwolde Locatie Renbaanschool	- 254	-	129	- 125	67	93	- 280		28	- 123
Totaal	**13.803**	**1.275**	**129**	**12.657**	**2.513**	**5.926**	**10.390**	**217**	**28**	**9.055**
Bedrijventerreinen										
Wolvega Noord West III	579	454	-	124	43	-	622	94		74
Wolvega Uitbreiding Schipsloot	4.227	717	-	3.510	151	723	3.655	- 219		3.157
Wolvega De Plantage	4.125	2.959	-	1.166	162	187	4.100	715		426
Totaal	**8.930**	**4.130**	**-**	**4.800**	**356**	**910**	**8.376**	**589**	**-**	**3.656**
Totaal	**22.733**	**5.405**	**129**	**17.457**	**2.869**	**6.836**	**18.766**	**807**	**28**	**12.711**

Toelichting tabel

- De boekwaarde is het totaalbedrag van alle investeringen en opbrengsten uit het verleden.
- Balanswaarde is de gerealiseerde waarde inclusief de verliesvoorzieningen en winstuitnames.
- Verliesvoorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd per grondexploitatie en berekend op basis van de netto contante waarde(NCW) van 2%.
- Winstnemingen worden jaarlijks berekend over de winstgevende grondexploitaties met de Percentage of Completion Methode (POC).
- De POC methode is de opbrengsten en kosten naar rato van de prestatie verwerken. Hierdoor ontstaat er inzicht in de financiële gevolgen tijdens een boekjaar en worden de opbrengsten en kosten in de winst- en verliesrekening verantwoord.

In de toelichting op de balans onder de vlottende activa worden de prognoses van kosten, opbrengsten, eindwaardes en resterende looptijd getoond.

Paragraaf Regiodeal Zuidoost Friesland

Paragraaf Regiodeal Zuidoost Friesland

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Opgaven, Projecten & Processen

Algemeen

In juli 2020 is de Regiodeal Zuidoost Friesland gesloten met het Rijk. Een samenwerking tussen 7 partners in Zuidoost Friesland (Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en Provincie Friesland) en het Rijk. De Regiodeal is een vervolg op de streekagenda en een nieuw hoofdstuk in de samenwerking Zuidoost Friesland. Met het programma Vitaal en Veerkrachtig Zuidoost wordt de komende 4 jaar 30 miljoen geïnvesteerd vanuit Rijk en regio. De Regio Deal geeft een stevige impuls aan Zuidoost Friesland. Met de mienskip slaan we de handen ineen om hun dorpen en het landschap nog sterker te maken. Zo blijft dit unieke gebied een fijne plek om te leven, te werken, te ontmoeten én te bezoeken, nu en in de toekomst.
Het Fries Sociaal Planbureau gaat de uitvoering van de deal monitoren en combineert dit met een regionale vertaling van de monitor Brede Welvaart. In 2021 deed het Fries Sociaal Planbureau in het kader van de Regiodeal al een onderzoek naar de vitale kernen.

Als regio werken we aan de volgende projecten:
- Regiofonds
- Duurzaamheid
- Recreatie en toerisme
- Zorgeconomie
- Dorp ontwikkel maatschappijen
- Landschap en natuur

Voor Weststellingwerf worden de volgende projecten uitgevoerd:

Bestemming Wolvega
Bestemming Wolvega is onderdeel van de pijler vitale kernen en richt zich op het versterken van de sociale structuren in Wolvega. In maart 2022 stemde de raad in met het plan van aanpak voor Bestemming Wolvega en stelde de middelen beschikbaar. In juni 2022 is de projectleider van start gegaan en heeft een projectteam samengesteld. In het plan van aanpak worden de inwoners van Wolvega centraal gesteld. Hiervoor wordt er gewerkt met de methodiek Human Centred Design. Het projectteam wordt ondersteund door de Beer en Zwarts, strategische creatie en communicatie bureau. Ondersteuning vindt plaats op de methodiek Human Centred Design en het faciliteren van communicatiemiddelen. Human Centred Design bestaat uit drie fases; luisteren, bedenken en opleveren. In september is de eerste fase gestart: het luisteren. Deze fase loopt tot maart 2023. Voor deze luisterfase zijn twee routes ingericht. Route 1 is uitdagen: Inwoners worden uitgedaagd om hun verhaal, mening en ideeën te geven over Wolvega. Dit kan op verschillende, ludieke manieren die informatie en verhalen opleveren voor de eerste fase, maar het initiatief bij de inwoners laten. Hiervoor is een subsidieregeling opgesteld. Route 2 is onderzoeken: Het uitzetten van enquête (survey) onder inwoners van Wolvega en bureau onderzoek over Wolvega. Voor beide routes is het projectteam op verschillende manieren met inwoners, organisaties, stichtingen of groepen mensen in Wolvega in gesprek. Dit kan zijn door het geven van een workshop of presentatie aan een groep, een kerstwens actie op straat of supermarkt, bezoeken van scholen of sportwedstrijden en dergelijke.

Voor Bestemming Wolvega is een communicatieplan gemaakt. Onderdeel daarvan is een eigen beeldmerk. Dit beeldmerk is terug te vinden op posters, flyers, social media, koffiebekers, kerstwenskaarten en dergelijk. Er is bewust gekozen voor een eigen beeld dat afwijkt van de gebruikelijke beelden van de Gemeente Weststellingwerf. Hierdoor krijgt Bestemming Wolvega een eigen karakter en komt het enigszins los te staan van de Gemeente. Bestemming Wolvega heeft ook een eigen website waarbij de enquête terug te vinden is. Alle gesprekken met inwoners, verenigingen, organisaties en groepen mensen worden vastgelegd in een reisverslag. Dit reisverslag is ook te vinden op www.bestemmingwolvega.nl.

In deze eerste fase van het project is veel aandacht besteed aan het creëren van draagvlak onder inwoners van Wolvega en sleutelfiguren van Wolvega. Maar ook intern, binnen de gemeentelijke organisatie zijn veel ambtenaren geïnformeerd en uitgenodigd om mee te denken en mee te werken binnen het project en kennis te nemen van de methodiek Human Centred Design.

Zuidelijke poort (Driewegsluis)
In 2022 is vanwege de bijdrage vanuit de Regiodeal de renovatie van de monumentale Sassluis te Blesdijke afgerond. Binnen het verbindende thema 'het gastvrije andere Friesland' is de monumentale Sassluis te Blesdijke aangewezen om de recreatieve beleving van de Sassluis aantrekkelijker te maken.

Daarnaast is vanwege de vereiste cofinanciering voor de toegekende bijdrage uit de Regiodeal een aantal ‘no regret’-maatregelen vooruitlopend op recreatieve gebiedsontwikkeling uitgevoerd. Zo zijn verbreding van de bestaande fietsbrug en het kwalitatief op orde brengen van de fiets- en wandelpaden in de Rottige Meente gerealiseerd. De herinrichting van de haven Driewegsluis, het realiseren van een nieuwe fietsbrug voor een fietsverbinding van de Overtoom met het oostelijk eiland en het aansluiten van deze nieuwe fietsbrug op het bestaande fietspad richting Oldemarkt zijn uitgevoerd in 2022.

Projecten die (deels) plaatsvinden in Weststellingwerf
Gebiedsontwikkeling beekdal Linde (inclusief fietspad)
Onder verantwoordelijkheid en in samenwerking met provincie Fryslân en het Wetterskip. De aanleg van het fietspad is uitgevoerd en geopend in 2022.

Project Water voor natuur en landbouw (Oldelamer)
Onder verantwoordelijkheid van het Wetterskip. De inmeet werkzaamheden zijn gereed en de benodigde onderzoeken zijn opgestart. Ook is het tekenwerk voor het nieuwe gemaal gestart.

Dorpsontwikkelingsmaatschappij
Met de dorpen Langelille, Nijetrijne, Spanga, Munnekeburen en Scherpenzeel en Stichting De Groote Veenpolder zijn de mogelijkheden van een Dorpsontwikkelingmaatschappij (DOM) verkend. In 2022 is de aanvraag gehonoreerd. De DOM is onderdeel van de regiodeal en heeft als belangrijk kenmerk dat er een samenwerking tussen gemeente en dorpen is voor de duur van drie jaar. Met de middelen uit de regiodeal kan dit samenwerkingsverband gebruik maken van een onafhankelijk procesbegeleider (max 50 uur per jaar) en aanspraak maken op procesgeld. Werkgroepen op het gebied van maatschappelijke voorzieningen, jeugd, sport en wonen/verkeersveiligheid zijn voortvarend aan de slag gegaan. In 2022 is de eerste aanzet gedaan voor een grootschalig onderzoek naar de toekomst van het dorpshuis en omliggende (sport)voorzieningen, een belangrijke aanleiding om de DOM op te starten.

Zorgeconomie
Als projectduwer werkt onze gemeente mee aan regionale deelprojecten in het project zorgeconomie. Een van deze projecten is Bloeizone ZO Friesland. Het project ondersteunt verschillende lokale bewonersinitiatieven die zich richten op een gezond lang leven voor alle inwoners in hun dorp of wijk. Deze ‘bloeizones’ bouwen ook samen aan een regionaal Bloeizone netwerk door kennis en ervaring te delen. Steggerda voert sinds 2022 zijn plannen uit als bloeizone van Weststellingwerf met steun van de RegioDeal Zuidoost.

Recreatie en Toerisme
In 2022 is er in regioverband gewerkt aan de acties die voortkomen uit de regiodeal. Zo is de Toeristische Ontwikkelstrategie ‘Het Andere Friesland’ vastgesteld, is er gewerkt aan de doorontwikkeling van de regiomarketing en is gestart met opstellen van het plan Vitale Logies.

Duurzame Lokale Energie
Duurzame Lokale Energie is in de Regiodeal opgenomen als een verbindend thema tussen de pijlers Vitale Kernen en Veerkrachtig Landschap.
Het project 'Samen doen geeft energie' is gestart. In meerdere casussen wordt rond het thema duurzame energie samengewerkt. De gemeenten leren meer over de balans van vraag en aanbod op het elektriciteitsnet en bereiden zich voor op de te zetten stappen in de toekomst.
Mienskipsinitiatieven die betrekking hebben op energieopslag, energiebesparing en energieopwekking brengen we verder. De provincie start met het 'Aanvalsplan Isolatie' en is aangehaakt bij dit project.
In september 2022 is de eerste fase gestart met onderzoek van EnTranCe (Hanzehogeschool Groningen) naar collectieve energieopslag in de casus De Peinder Mieden (gemeente Smallingerland). Dit doen zij aan de hand van vier werkpakketten: technisch, juridisch, economisch en sociaal. Het resultaat is een beslisboom voor de gemeenten die hen helpt bij het realiseren van collectieve opslag, en het leidt tot een toolbox. In die toolbox zitten verschillende instrumenten die de gemeenten zelf herhaaldelijk kunnen inzetten. Denk hierbij aan materiaal voor een participatieproces, een Excel sheet voor het modelleren van energie in een wijk, een social fingerprint etc. De eerste instrumenten zijn ontwikkeld en getoetst. Alle vijf gemeenten van de regio Zuidoost Fryslân gaan, ondersteund door EnTrance, het ontwikkeld instrumentarium inzetten in eigen wijken/dorpen.

Organisatie
De Regiodeal is een samenwerking tussen de 5 gemeenten in Zuidoost Friesland, provincie Fryslân en het Wetterskip. Als basis onder de samenwerking ligt de samenwerkingsovereenkomst die in juli 2020 is vastgesteld. Hierin is onder andere onze financiële bijdrage beschreven.

Ontwikkeling samenwerking Zuidoost
De samenwerking in Zuidoost Friesland is in 2022 verstevigd door de verdere gezamenlijke uitvoering van de 25 projecten in de RegioDeal. Hierdoor is ook het bestuurlijke en ambtelijke contact tussen de partners in de regio geïntensiveerd. In de aanloop naar 2023 is besloten een kwartiermaker aan te trekken. Deze heeft de opdracht gekregen om te verkennen op welke thema's de samenwerking in de regio zich verder zou kunnen ontwikkelen en op welke wijze.

Financieel
De Regiodeal omvat in totaal een bedrag van € 30 miljoen. Daarvan wordt € 15 miljoen door het Rijk geïnvesteerd en de regio staat garant voor € 15 miljoen cofinanciering. Wij hebben, per abuis, in 2022 nog geen gelden van de Rijksbijdrage ontvangen voor de projecten Bestemming Wolvega of de Zuidelijke Poort (Driewegsluis). Het regioteam heeft in 2022 wel akkoord gegeven op deze projecten. Daadwerkelijke uitbetaling staat nu gepland voor begin 2023. Voor beide projecten hebben we uitgaven gedaan. De resterende middelen voor Bestemming Wolvega gaan mee naar 2023.

Net als in 2021 deden we in 2022 uitgaven die vallen onder de cofinanciering. Zo maakten we een tweede voorschot van onze cofinanciering over aan de provincie Fryslân voor de gebiedsontwikkeling Beekdal-Linde. Ook de uitgaven die we deden in het kader van Centrum Wolvega en Bestemming Noordwolde zijn cofinancieringsmiddelen. Tot slot wordt onze eigen bijdrage aan de 'no-regret'-maatregelen van de Zuidelijke Poort als cofinanciering aangemerkt.

De organisatiekosten voor de Regiodeal bedragen € 25.000 per jaar.

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Dynamisch investeringsprogramma

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Hoen, Rikkers, Zonderland en Den Hartigh
Organisatie	Team OPP

Inleiding

Het dynamisch investeringsprogramma

Bij de kadernota 2020-2023 stelden we een dynamisch investeringsprogramma in. Inmiddels zijn de nodige investeringen vanuit het dynamische investeringsprogramma gestart en hebben we bij het collegeprogramma 2022-2026 middelen voor nieuwe investeringen toegevoegd. In het overzicht hierna zijn de budgetten van dit programma opgenomen. Als zich nieuwe kansen voordoen, dan voegen we deze toe aan de dynamische investeringsprogramma. De financiële vertaling van de projecten wordt pas in de begroting opgenomen als de projecten gereed zijn voor uitvoering. De financiële projectvoorstellen worden afzonderlijk voorgelegd aan de gemeenteraad.

Dynamische investeringskalender

Overzicht ontwikkeling dynamisch investeringsprogramma			
Beschikbare middelen			
Algemeen budget investeringsambities*			
*De kapitaallasten zijn al in de begroting meegenomen			
	stand 1-1-2022	**325.000**	
-			
	stand 31-12-2022	**325.000**	
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
-			
Algemeen budget investeringsambities	**actuele stand**		**325.000**
Reserve investeringsambities			
	stand 1-1-2022	**6.460.734**	
Rottige Meente/Driewegsluis		-956.000	
Organisatiekosten regiodeal 2022		-25.000	
Storting in de reserve: collegeprogramma		6.747.500	
	stand 31-12-2022	**12.227.234**	
Reserve investeringsambities	**actuele stand**		**12.227.234**
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
Projectleiding/voorbereidingskosten		-50.000	
Organisatiekosten regiodeal 2023 + 2024		-40.000	
	Totaal toegezegd		-90.000
Waar moet nog een raadsbesluit over komen			
Scholen		-2.200.000	
Infra Lycklamaweg		-1.500.000	
Fietspad fase 3		-580.000	
Motie Energiefonds		-500.000	
Ander gebruik gemeentehuis		-250.000	
Onderhoud wegen en fietspaden		-500.000	
Verbeteren verkeerscirculatie Wolvega		-1.000.000	
Knelpunten GVVP		-500.000	
Gebiedsontwikkeling Spokedam		-500.000	
Gebiedsontwikkeling Noordwolde		-500.000	
Centrumontwikkeling Wolvega		-1.500.000	
Verbetering van zwemgelegenheden		-600.000	
Ontmoetingslocatie Wolvega		-100.000	
Rentecomponent (voor dekking kap.lst uit reserve inv.ambities)		-2.232.500	
	Totaal nog over te beslissen		-12.462.500
Reserve investeringsambities	**Verwachte stand**		**- 325.266**
Verwacht saldo Algemeen budget investeringsambities + Reserve investeringsambities			**- 266**

Toelichting op Dynamische investeringskalender

Voorheen werd de opbrengst precariobelasting toegevoegd aan de reserve investeringsambities. Wij mochten vanaf afgelopen jaar geen precariobelasting meer heffen en daarom werd de opbrengst niet meer toegevoegd aan de reserve. In 2022 voegden we vanuit het collegeprogramma 2022-2026 wel een totaalbedrag van ruim € 6,7 miljoen toe aan de reserve investeringsambities voor nieuwe investeringen.

We onttrokken een krediet van € 956.000 (investering + rentelasten) voor de recreatieve ontwikkeling locatie Driewegsluis. De raad nam hierover in maart een besluit. Via de begrotingswijziging van het collegeprogramma is er nog € 300.000 extra rechtstreeks aan het krediet voor de locatie Driewegsluis toegevoegd.
De organisatiekosten 2022 van de Regiodeal zijn zoals gepland ook onttrokken aan de reserve.

Paragraaf Gevolgen corona

Inleiding

In 2020 werden we wereldwijd getroffen door het coronavirus. Na 2020 en 2021 had corona ook in 2022 nog gevolgen voor onze samenleving. Om de gevolgen van de coronacrisis te bestrijden verlengde het rijk een aantal maatregelen tot begin 2022. Als gemeente kregen wij ook in 2022 nog middelen om de financiële gevolgen van de coronacrisis te compenseren.

Wat heeft de gemeente gedaan?

Onze inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties hebben het zwaar te verduren gehad door de coronacrisis. Daarom hebben we een aantal maatregelen genomen. Het doel daarvan was de gevolgen van de crisis te beperken. Hieronder staan enkele van de belangrijkste maatregelen.

- In 2022 is een tijdelijke financiële regeling opengesteld voor maatschappelijke organisaties die in 2021 schade hebben geleden als gevolg van de coronacrisis. Met deze tegemoetkoming van de gemeente kunnen deze organisaties blijven voortbestaan. In totaal hebben acht organisaties een beroep gedaan op de subsidieregeling Noodfonds.
- We hebben ons ingezet voor compensatie van de coronaschade bij culturele organisaties en diverse andere organisatie.
- We hebben de gemeenteraadsverkiezingen corona-proof georganiseerd.
- Samen met het onderwijsveld is een uitvoeringsplan opgesteld voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Ook zijn onderdelen van dat plan uitgevoerd.
  Caparis heeft een bijdrage ontvangen voor geleden schade.

Financiële impact

De diverse geldstromen zijn ingedeeld in clusters. Per cluster volgt hieronder een uitleg. Een totaal overzicht van de baten en lasten als gevolg van corona in 2022 staat aan het einde van deze paragraaf.

1. Cluster specifiek betreft die onderdelen die specifiek worden gecompenseerd door het Rijk.
2. Cluster generiek betreft die onderdelen die gecompenseerd worden vanuit het Gemeentefonds, algemeen dekkingsmiddel.
3. Cluster inkomstenderving betreft overige inkomsten die wij niet hebben kunnen innen.

1. Cluster specifiek betreft die onderdelen die specifiek worden gecompenseerd door het Rijk

Programma 4 Onderwijs

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft als doel om leerlingen te helpen die vertraging hebben opgelopen in hun leerontwikkeling. Deze vertraging is het gevolg van schoolsluitingen door corona. Voor de uitvoering van het NPO ontvangen wij over de periode 2021 tot en met juli 2025 een specifieke uitkering. We hadden in 2021 al een beschikking van € 424.000 ontvangen voor het NPO, maar deze bijdrage ontvingen we (deels) in 2022.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

In 2022 ontvingen wij de laatste tranche voor de tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties. De kwijtschelding aan de sportverenigingen voor de huur van de sportaccommodaties is 100% vergoed door het ministerie van Volksgezondheid, Sport en Welzijn.

2. Cluster generiek betreft die onderdelen die gecompenseerd worden vanuit het Gemeentefonds, algemeen dekkingsmiddel

Via het gemeentefonds ontvingen wij een bedrag van € 280.000. Daarnaast was € 1,3 miljoen nog beschikbaar vanuit de coronamiddelen 2021. Deze € 1,3 miljoen is via budgetoverheveling beschikbaar gekomen in 2022. Onder 'Wat heeft de gemeente gedaan' wordt toegelicht hoe we de middelen hebben besteed. In onderstaande tabel staan de uitgaven specifiek benoemd.

3. Cluster inkomstenderving betreft overige inkomsten die wij niet hebben kunnen innen

Programma 1 Veiligheid

Als gevolg van coronabeperkingen in het begin van het jaar en vervolgens de onzekerheid over de corona-ontwikkelingen zijn er minder activiteiten/evenementen geweest waarvoor een vergunning op basis van de APV nodig was. Daardoor hebben we minder legesopbrengsten.

Tabel geldstromen corona in Weststellingwerf

Tabel baten en lasten Coronagelden per cluster en per programma-taakveld

programma	taakveld	Lasten	Baten	Toelichting
1.Cluster Specifiek				
4 Onderwijs	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	423.751	423.751	Regeling ter ondersteuning van leerlingen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en corona.
5 Sport, cultuur en recreatie	5.2 Sportaccommodaties	35.906	35.906	De kwijtschelding van de huren sportaccommodaties. Wordt 100% vergoed door het Rijk.
2.Cluster Generiek				
Algemene Dekkingsmiddelen	0.7 algemene uitkering		1.308.065	Budget 2022, via overheveling (resultaatbestemming 2021) beschikbaar in 2022
Algemene Dekkingsmiddelen	0.7 algemene uitkering		280.248	Compensatiepakketten Corona 2022, bijdrage ontvangen via het gemeentefonds
0 Bestuur en ondersteuning	0.2 Burgerzaken	37.000		Meerkosten verkiezingen
1 Veiligheid	1.2 Openbare orde en veiligheid	3.760		Jeugd aan zet
5 Sport, cultuur en recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	2.599		Noodfonds en bijdrage vrijwilligersorganisaties
5 Sport, cultuur en recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	96.420		Compensatie diverse cultuurinstellingen
6 Sociaal Domein	6.2 Wijkteams	130.579		Verlenging pilot Griffioenpark 3
6 Sociaal Domein	6.4 Begeleide participatie	139.961		Bijdrage SW bedrijven
6 Sociaal Domein	Diverse	40.774		Diverse kosten, waaronder vervoersvoorziening voor boosterprik
3.Cluster inkomstenderving				
1 Veiligheid	1.2 Openbare orde en veiligheid		- 30.000	Minder leges APV vergunningen
Totaal		**910.750**	**2.017.970**	
Saldo Corona baten en lasten		1.107.220		Restant saldo. Dit valt vrij bij de jaarrekening 2022.
Totaal		**2.017.970**	**2.017.970**	

Afwikkeling coronabudget

Zoals bovenstaande tabel laat zien resteert er nog € 1,1 miljoen aan coronagelden. Deze middelen zijn opgenomen in de programma's en in het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen. Er zijn echter afgelopen jaren ook kosten door onze organisatie gemaakt die niet allemaal verrekend zijn met deze middelen. Zoals bijvoorbeeld hier en daar extra personele inzet. Omdat alle coronamaatregelen inmiddels opgeheven zijn, er door het rijk geen aparte coronagelden meer beschikbaar worden gesteld en corona steeds meer onderdeel uit gaat maken van het 'dagelijks' leven, stellen wij voor om de resterende coronagelden vrij te laten vallen bij deze jaarrekening. De resterende middelen vloeien daarmee terug naar de algemene reserve. Er is dan in 2023 geen apart coronabudget meer in onze begroting.

Er zijn in 2022 budgetten vanuit het coronabudget beschikbaar gesteld die nog niet (volledig) zijn uitgegeven. Wij stellen voor om deze budgetten via de reguliere budgetoverheveling mee te nemen naar 2023. Dit gaat via een begrotingswijziging en de dekking hiervan loopt via de algemene reserve.

Paragraaf Wet open overheid (Woo)

Inleiding

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) inwerking getreden. De wet is bedoeld om overheidsorganisaties transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en kent drie doelstellingen:

1. Actieve openbaarmaking. Hieronder valt het actief openbaar maken van informatie. Dit zal via een landelijke voorziening (PLOOI) verlopen, deze treedt medio 2023 in werking. Daarnaast bevat de Woo een inspanningsverplichting, waarbij overheidsorganisaties gevraagd worden om meer openbaar te maken dan de verplichte categorieën.
2. Passieve openbaarmaking. De Woo volgt de Wob op en daarmee is de reactietermijn van overheden op Woo-verzoeken verkort van 4 naar 2 weken. Feitelijk betekent dit dat Woo-verzoeken binnen 6 weken afgehandeld moeten worden in plaats van 8 weken.
3. Duurzame informatiehuishouding. Overheidsorganisaties dragen de zorgplicht om maatregelen te treffen voor het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten en het daarmee verbeteren van hun informatiehuishouding. De Woo heeft daardoor impact op de organisatieprocessen en de werkwijzen van de medewerkers. Medewerkers moeten zich bewust zijn van het feit dat in beginsel alle informatie die zij creëren openbaar is. Dit vraagt om een gedragsverandering binnen de OWO-gemeenten.

Wat hebben we gedaan?

De voorbereiding op de wet open overheid heeft in 2022 geresulteerd in het aanstellen van een projectleider. De website is aangepast met informatie over deze wet. Een impactanalyse en nulmeting zijn gestart in 2022. Met de impactanalyse brengen we op het niveau van de organisatie in kaart wat de gevolgen zijn van de invoering van de Woo. Vervolgens bepalen we wat er nodig is om te voldoen aan de wettelijke minimale eisen van de Woo en achterhalen we in gesprekken met de professionals van de gemeenten wat dit betekent voor de organisatie, de processen, de mensen en de middelen. Met een nulmeting wordt inzicht gecreëerd in waar de organisatie staat als het gaat om de mate waarin medewerkers zich de doelstelling van de wet eigen hebben gemaakt, de bekwaamheid van de medewerkers in relatie tot de actieve openbaarmaking en de staat van de informatiehuishouding vanuit het perspectief van de medewerkers en de managers. De resultaten van de impactanalyse en de nulmeting komen in 2023 beschikbaar.

Ook is er anonimiseringssoftware aangeschaft. Met deze software worden documenten of hele dossiers automatisch geanonimiseerd. Deze software helpt ons op een snellere manier te werken in het proces van anonimiseren bij openbaarmaking. Wij zitten samen met andere gemeentes in een “koplopers groep” waarin wij samen met de leverancier de software verder te ontwikkelen.

Op dit moment zijn er al diverse kanalen waar informatie openbaar gemaakt wordt.
- Vergunningen via officiële bekendmakingen
- Ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen via ruimtelijkeplannen.nl
- Raadsstukken en door het college aan de gemeenteraad gestuurde stukken. Deze zijn te vinden in het raadsinformatiesysteem
- Beleid en regelgeving via overheid.nl
- Informatie over perceelgrenzen, woningwaardes, akten en eigendomsgegevens van woningen en gebouwen via het Kadaster
- Informatie over bedrijven via de Kamer van Koophandel

Jaarrekening - Balans per 31 december 2022

Balans per 31 december 2022

x € 1.000

Activa	31-12-2022	31-12-2021	Passiva	31-12-2022	31-12-2021
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Immateriële Vaste Activa	1.109	1.206	Eigen vermogen	46.990	39.854
Materiële Vaste Activa	63.146	62.054	Voorzieningen	6.044	6.230
Financiële Vaste Activa	18.931	10.376	Vaste Schuld	45.197	48.542
Totaal Vaste activa	**83.186**	**73.636**		**98.231**	**94.626**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Voorraden	12.711	17.457	Vlottende schuld	6.827	4.285
Uitzettingen	7.392	8.622	Overlopende passiva	4.214	2.794
Liquide middelen	467	467			
Overlopende activa	5.516	1.523			
Totaal Vlottende activa	**26.086**	**28.069**		**11.041**	**7.079**
Totaal Activa	**109.272**	**101.705**		**109.272**	**101.705**

Uitgebreide balans activa

x € 1.000

Activa	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Activa		
Immateriële Vaste Activa		
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	458	476
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	651	730
Totaal Immateriële Vaste Activa	**1.109**	**1.206**
Materiële Vaste Activa		
Economisch nut	40.212	39.654
Economisch nut, dekking door heffing	16.748	17.770
Maatschappelijk nut	6.186	4.630
Totaal Materiële Vaste Activa	**63.146**	**62.054**
Financiële Vaste Activa		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	321	321
Leningen aan deelnemingen	17	17
RC-verhouding met het Rijk	17.710	9.143
Overige langlopende leningen	883	895
Totaal Financiële Vaste Activa	**18.931**	**10.376**
Totaal Vaste Activa	**83.186**	**73.636**
Vlottende Activa		
Voorraden		
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie woningen)	9.055	12.657
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie bedrijventerrein)	3.656	4.800
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Totaal Voorraden	**12.711**	**17.457**
Uitzettingen		
Vorderingen op openbare lichamen	6.777	5.062
Overige vorderingen	615	3.560
Totaal Uitzettingen	**7.392**	**8.622**
Liquide Middelen		
Banken	467	467
Totaal Liquide Middelen	**467**	**467**
Overlopende Activa		
Overige overlopende activa	5.516	1.523
Totaal Overlopende Activa	**5.516**	**1.523**
Totaal Vlottende Activa	**26.086**	**28.069**
Totaal Activa	**109.272**	**101.705**
Verschuldigde VPB	nihil	nihil

Uitgebreide balans passiva

x € 1.000

Passiva	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	15.609	19.240
Bestemmingsreserves	23.352	15.596
Saldo van rekening	8.029	5.018
Totaal Eigen vermogen	**46.990**	**39.854**
Voorzieningen		
Voorzieningen	6.044	6.230
Totaal Voorzieningen	**6.044**	**6.230**
Vaste Schuld		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	45.197	48.542
Totaal Vaste Schuld	**45.197**	**48.542**
Totaal Vaste Passiva	**98.231**	**94.626**
Vlottende Passiva		
Vlottende Schuld		
Overige vlottende schulden	6.827	4.285
Totaal Vlottende Schuld	**6.827**	**4.285**
Overlopende Passiva		
Overige overlopende passiva	4.214	2.794
Totaal Overlopende Passiva	**4.214**	**2.794**
Totaal Vlottende Passiva	**11.041**	**7.079**
Totaal Passiva	**109.272**	**101.705**
Niet uit de balans blijkende verplichtingen:		
Gewaarborgde leningen en garantstellingen	30.646	34.673
Huur en leasecontracten	1.266	1.322
	31.912	**35.995**

Toelichting op de balans per 31 december 2022

De toelichting op de balans per 31 december 2022 is te vinden in de onderdelen toelichting op de activa en passiva.

Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling

Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 12 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij desbetreffende post anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- Eventuele schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.
- Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen dan wel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.
- Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenbegroting, te weten 4 jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.
- Voor verlofsparen is een voorziening opgenomen. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, moet hier een voorziening voor gevormd te worden.
- Wij waarderen de bedrijfscontinuïteit als essentieel voor het waarborgen van de continuïteit van onze dienstverlening aan de gemeenschap en het minimaliseren van de impact van noodsituaties op de gemeenschap.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- dan wel de vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden, mits dit financieel haalbaar is, in één keer ten laste van de exploitatie gebracht en kunnen worden gedekt uit de algemene reserve, dan wel een daartoe bestemde reserve. Indien dit financieel niet haalbaar is, kunnen zij worden geactiveerd met een afschrijvingstermijn van 15 jaar. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	20 - 40 jaar
Bedrijfsgebouwen	20 - 50 jaar
Vervoermiddelen	7 - 12 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 - 15 jaar

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van artikel 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in deze categorie.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Speelvoorzieningen	25 jaar
Reconstructie/aanleg wegen, fietspaden en voetpaden	25 jaar
Beschoeiing, tunnels, duikers, steigers en bushaltes	25 jaar
Openbare verlichting	20 jaar
Bruggen	10 - 25 jaar

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of een BV.

Vlottende activa

Voorraden
Onderhanden werk, *gronden in exploitatie*
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de Percentage Of Completion (POC) methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daar geen sprake van is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product
Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar
Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De gehanteerde rekenrente is gebaseerd op de jaarlijks door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninklijkrelaties (BZK) gepubliceerde circulaire.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overzicht van baten en lasten

In alle gepresenteerde tabellen met de cijfers van de jaarrekening versus begroting staan kolommen met de namen actuele begroting en primitieve begroting.
Met actuele begroting wordt bedoeld de begroting ná wijzigingen en met primitieve begroting wordt bedoeld de begroting zoals die oorspronkelijk is vastgesteld door de raad in november 2021.

Gemeentefonds
De basis voor de hoogte van de gemeentefondsuitkering is de laatste circulaire over 2022 die we in december hebben ontvangen. De omvang van het gemeentefonds op basis van de koppeling met de rijksuitgaven is voor het laatst bijgesteld in de septembercirculaire 2022.

Vennootschapsbelasting (Vpb)
Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet Vpb gewijzigd en zijn overheden belastingplichtig voor de Vpb. Deze wijziging betekent dat de gemeente vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelasting moet gaan betalen over de winst op bepaalde activiteiten. Deze winst moet bepaald worden op basis van fiscale waarderingsgrondslagen. Deze wijken op bepaalde punten af van de grondslagen uit het BBV. Fiscaal zullen resultaten dus afwijken van de resultaten in de jaarrekening. Dit betekent dat een afzonderlijke fiscale administratie gevoerd wordt om de waarde van de bezittingen, schulden en het resultaat te bepalen.

De koepelorganisaties en de Belastingdienst hebben zich verenigd in de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) met als doel overeenstemming te bereiken met betrekking tot handreikingen voor de praktijk voor de fiscale waarderingsgrondslagen. Op basis van onze berekeningen hebben wij een bedrag Vpb opgenomen in de jaarrekening 2022, zie het betreffende onderdeel bij de jaarstukken.

Resultaatbestemming
Alle mutaties in reserves zijn gedekt door een vóór 31 december van het jaar genomen raadsbesluit dan wel principebesluit van de raad om bepaalde (toekomstige) baten en/of lasten te muteren in een bepaalde reserve.

Toelichting op de activa

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit immateriële vaste activa, materiële vaste activa en financiële vast activa. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven.

x € 1.000

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvestering	Subsidie	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Immateriële vaste activa	1.206		18		79	1.109
Materiële vaste activa	62.054	6.235	375	922	3.847	63.145
Financiële vaste activa	10.376	8.567	12			18.931
Totaal	**73.636**	**14.802**	**405**	**922**	**3.926**	**83.185**

Immateriële vaste activa

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvestering	Herschikking	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	476		18			458
Activa in eigendom van derden	730				79	651
Totaal	**1.206**	**-**	**18**	**-**	**79**	**1.109**

Specificatie immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvestering	Herschikking	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten van onderzoek en ontwikkeling						
Voorbereidingskosten aanpak Lycklamaweg	66					66
Voorbereidingskosten centrumontwikkeling Wolvega	392					392
Voorbereidingskosten voor grondexploitaties	18		18			-
Activa in eigendom van derden betreffen:						
Een bijdrage voor nieuwbouw dorpsaccommodatie De Hoeve in 2012	60				10	50
Een bijdrage voor de onderdoorgang Om den Noort	613				62	551
Een bijdrage voor bouwkundige aanpassingen Griffioenpark 3	57				7	50
	1.206	0	18	0	79	1.109

Materiële vaste activa

De materiële activa worden onderverdeeld in economisch nut, economisch nut met dekking door heffing en maatschappelijk nut.

Opmerking bij onderstaande tabel: Het totale bedrag voor subsidie van € 922.000 betreft grotendeels een subsidie op activumnummer "Vervanging riolering 2022". Dit omvat het subsidiebedrag van € 622.000. Restant betreft een 2-tal subsidies op 2 andere activa.

Het totale bedrag aan desinvestering van € 375.000 betreft omvat een 2-tal activa, namelijk voor Rottige Meente en Noordwolde fase 6.

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvestering	Subsidie	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Economisch nut						
Bedrijfsgebouwen	28.704	919			1.513	28.110
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.046	747		160	113	3.520
Overige machines	1.669	561			438	1.792
Overige materiele vaste activa	2.669	545			565	2.650
Vervoermiddelen	1.342	90			213	1.219
Gronden en terreinen	1.982					1.982
Woonruimten	241	844		140	6	939
Totaal Economisch nut	**39.653**	**3.706**	**-**	**300**	**2.848**	**40.212**
Economisch nut, dekking door heffing						
Gronden en terreinen	60					60
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.618	126		622	517	16.606
Vervoersmiddelen	93				11	82
Totaal Economisch nut, dekking door heffing	**17.771**	**126**	**-**	**622**	**528**	**16.748**
Maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.630	2.186	291		471	6.053
Overige materiele vaste activa		217	84			133
Totaal Maatschappelijk nut	**4.630**	**2.403**	**375**	**-**	**471**	**6.186**
Totaal	**62.054**	**6.235**	**375**	**922**	**3.847**	**63.145**

Investeringen

Alle investeringen staan per programma toegelicht bij het onderdeel overzicht baten en lasten.

Financiële vaste activa

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	321				321
Leningen aan deelnemingen	17				17
uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	9.143	8.567			17.710
Overige langlopende leningen	895			12	883
Totaal	**10.376**	**8.567**	**-**	**12**	**18.931**

Kapitaalverstrekkingen

x € 1.000

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	31-12-2022	31-12-2021
Deelneming Afvalsturing Friesland BV	55	55
Deelneming BNG	145	145
Kap.verstrekkingen Volkskredietbank	121	121
Totaal	**321**	**321**

Verstrekte leningen

x € 1.000

Verstrekte leningen	Oorspr. Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2021	Opname 2022	Aflossing 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Aflossing totaal	Rente 2022
A. Leningen aan Woningbouwcorporaties							-		
Totaal leningen aan Woningbouwcorporaties				**-**		**-**	**-**	**-**	
B. Overige langlopende geldleningen									
Overgedr.hypotheken aan Comprix	1.532	2009		190		3	187	1.345	1
Hyp. geldleningen ambtenaren		div.	div.	704		9	695		22
Fiets-project ambtenaren		div.	div.	1		-	1		
Totaal overige langlopende geldleningen	**2.122**			**895**	**-**	**12**	**883**	**1.345**	**23**
C. Renteloze leningen				-		-	-		
Totaal renteloze leningen	**-**			**-**	**-**	**-**	**-**		**-**
Totaal verstrekte geldleningen	**2.122**			**895**	**-**	**12**	**883**	**1.345**	**23**
Voorzieningen								-	
Totaal getroffen voorzieningen voor verstrekte geldleningen				**-**		**-**	**-**	**-**	
Totaal bedrag balans	**2.122**	**-**	**-**	**895**		**12**	**883**	**1.345**	**23**

Overige langlopende geldleningen

Het totaal op de balans van € 883.000 bestaat uit overige langlopende geldleningen. Hiervan komt het grootste aandeel toe aan de uitstaande leningen aan ambtenaren.

Hypotheken ambtenaren en overgedragen hypotheken Comprix
De portefeuille krimpt. Enerzijds door (vroegtijdige) aflossingen. Anderzijds mogen er geen nieuwe hypotheken meer aan werknemers worden verstrekt.

Fietsproject ambtenaren
Om het woon-werkverkeer per fiets te stimuleren biedt de overheid bedrijven en instellingen een fietsplan aan te bieden aan hun werknemers. Via het fietsplan is het voor werknemers mogelijk een fiets aan te schaffen met belastingvoordeel.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit voorraden, uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven.

x € 1.000

Vlottende activa	31-12-2022	31-12-2021
Voorraden	12.711	17.457
Uitzettingen	7.393	8.622
Liquide Middelen	468	467
Overlopende Activa	5.516	1.523
Totaal	**26.088**	**28.069**

Voorraden

De voorraden zijn afgenomen. Dit wordt nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Het verloop van de boekwaarden staat hieronder vermeld.

x € 1.000

Voorraden	31-12-2022	31-12-2021
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie bedrijventerrein)	3.656	4.800
Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie woningen)	9.055	12.657
Totaal	**12.711**	**17.457**

Boekwaarden grondexploitaties

x € 1000

Grondexploitaties boekwaarden (BW)	Boekwaarde 31-12-2021	Verliesvoorziening cumulatief	Winstuitname cumulatief	Balanswaarde 31-12-2021	Investeringen 2022	Opbrengsten 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Verliesvoorziening 2022	Winstuitneming 2022	Balanswaarde 31-12-2022
Woningbouwterreinen										
Wolvega Lindewijk totaal	14.057	1.275	-	12.782	2.446	5.833	10.670	217		9.178
Noordwolde Locatie Renbaanschool	- 254	-	129	- 125	67	93	- 280		28	- 123
Totaal	**13.803**	**1.275**	**129**	**12.657**	**2.513**	**5.926**	**10.390**	**217**	**28**	**9.055**
Bedrijventerreinen										
Wolvega Noord West III	579	454	-	124	43	-	622	94		74
Wolvega Uitbreiding Schipsloot	4.227	717	-	3.510	151	723	3.655	- 219		3.157
Wolvega De Plantage	4.125	2.959	-	1.166	162	187	4.100	715		426
Totaal	**8.930**	**4.130**	**-**	**4.800**	**356**	**910**	**8.376**	**589**	**-**	**3.656**
Totaal	**22.733**	**5.405**	**129**	**17.457**	**2.869**	**6.836**	**18.766**	**807**	**28**	**12.711**

Toelichting boekwaarde grondexploitaties
In de tabel boekwaarden grondexploitaties hebben alle winstgevende grondexploitaties een negatieve waarde omdat er meer opbrengsten dan kosten zijn gemaakt of begroot. Afname van verliesvoorzieningen worden met een (-)min gepresenteerd.

Alle terreinen vallen onder de categorie Bouwgrond In Exploitatie(BIE) en vallen onder de activa als voorraad. Een BIE is een bouwgrond waarvan de exploitatie en begroting door de raad is vastgesteld. De maximale looptijd van een grondexploitatie is 10 jaar tenzij hiervan gemotiveerd wordt afgeweken en dit vastgesteld is door de raad. Bij een langere looptijd worden risico beperkende beheersmaatregelen toegepast zoals geen indexatie van opbrengsten na 10 jaar. Elk jaar wordt de grondexploitatie getoetst of het belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting.

Toelichting begrippen en rekenmethodes
Boekwaarde is het totaalbedrag van alle investeringen en opbrengsten uit het verleden. Balanswaarde is de gerealiseerde waarde inclusief de verliesvoorzieningen en winstuitnames. Verliesvoorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd per grondexploitatie en berekend op basis van de netto contante waarde(NCW) van 2%. Winstnemingen worden jaarlijks berekend over de winstgevende grondexploitaties met de Percentage of Completion Methode (POC).

De woningbouwterreinen hebben per 31 december 2022 een boekwaarde van € 10.390.000, de bedrijventerreinen hebben een boekwaarde van € 8.376.000. Dit is exclusief winstnemingen en verliesvoorzieningen. In 2022 zijn de verliesvoorzieningen toegenomen met € 807.000 en is een winstuitname gedaan van € 28.000.

Grondexploitaties prognose

x € 1.000

Grondexploitaties per 31-12-2022	Resterende looptijd in jaren	Boekwaarde 31-12-2022	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Eindwaarde nominaal (einde looptijd)	Eindwaarde NCW 2,00%	Verlies-voorziening totaal	Winst-uitname totaal
Woningbouwterreinen								
Wolvega Lindewijk	8	10.670	16.404	25.326	1.748	1.492	1.492	
Noordwolde Renbaanschool	2	- 280	244	245	- 281	- 270		157
totaal		**10.390**	**16.648**	**25.571**	**1.468**	**1.222**	**1.492**	**157**
Bedrijventerreinen								
Wolvega Noord West III	3	622	245	285	581	548	548	
Wolvega Uitbreiding Schipsloot	8	3.655	1.207	4.279	583	498	498	
Wolvega De Plantage	7	4.100	2.321	2.200	4.220	3.674	3.674	
totaal		**8.376**	**3.773**	**6.764**	**5.385**	**4.720**	**4.719**	**-**
Totaal		**18.766**	**20.421**	**32.334**	**6.852**	**5.942**	**6.212**	**157**

Toelichting grondexploitatie prognose
In de tabel grondexploitaties hebben alle winstgevende grondexploitaties een negatieve waarde omdat er meer opbrengsten dan kosten zijn gemaakt of begroot.

- Boekwaarde is het totaalbedrag van alle investeringen en opbrengsten uit het verleden.

- Eindwaarde einde looptijd geeft het te verwachten toekomstige eindresultaat aan van een grondexploitatie.
- De Netto Contante Waarde (NCW) geeft de waarde van het toekomstige eindresultaat aan teruggerekend naar de waarde per einde boekjaar rekening houdend met het rentepercentage.
- Het NCW percentage van 2,00% is een vastgesteld tarief door de belastingdienst voor de verliesvoorziening.

Uitzettingen < 1 jaar

x € 1.000

Uitzettingen < 1 jaar	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	6.777	5.062
Overige vorderingen	615	3.560
Totaal	**7.392**	**8.622**

x € 1.000

Specificatie overige vorderingen	31-12-2022	31-12-2021
Debiteuren algemeen	289	670
Debiteuren belastingen	312	2.802
Voorziening dubieuze debiteuren	- 218	- 153
Debiteuren administratief	66	88
Debiteuren VS Bijstandszaken	- 80	- 74
Debiteuren WWB	631	756
Voorziening oninbaarheid WWB	- 441	- 529
Kapitaalsverstrekking BBZ	56	-
	615	**3.560**

Toelichting op uitzettingen < 1 jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het grootste verschil ten opzichte van 2021 is de post debiteuren belastingen. In 2021 is er een bedrag opgenomen van een vordering ter hoogte € 2.300.000 aan precario. Voor 2022 was dit niet aan de orde. Dit verklaart het grote verschil.

Op het bedrag voor overige vorderingen zijn voor oninbaarheid de volgende voorzieningen in mindering gebracht:

Voorziening oninbaarheid belastingen en overige vorderingen
De voorziening voor oninbaarheid is bedoeld om de risico's van oninbaarheid van zowel de gemeentelijke belastingen als overige vorderingen (niet WWB) op te vangen. De methode om de voorziening te bepalen is opgenomen in de financiële verordening, art 10. Hierin staat dat vorderingen van de gemeente individueel worden beoordeeld op oninbaarheid. Maar voor de gemeentelijke aanslagen, heffingen en bijstandsverstrekkingen wordt een voorziening getroffen op basis van het historisch percentage van oninbaarheid. In 2022 is er € 24.145 afgeboekt, door onttrekking. De stand van de voorziening is op peil gebracht tot een waarde op 31-12-2022 van € 218.408.

Voorziening oninbaarheid WWB (Wet Werk en Bijstand)
De voorziening is bedoeld om de risico's van oninbaarheid van openstaande vorderingen WWB op te vangen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op 70% van het op dat moment openstaande saldo aan vorderingen. Dit is conform onze financiële verordening 2017 ex. art. 212 Gemeentewet. In 2022 is voor deze voorziening een vrijval geweest. De stand van de voorziening is op 31-12-2021 afgerond € 441.000.

Liquide middelen

De kasgeldlimiet wordt nader toegelicht in de Paragraaf Financiering.

x € 1.000

Liquide middelen	31-12-2022	31-12-2021
Banken	467	467
	467	**470**

Overlopende activa

Onderstaand overzicht, overlopende activa, laat zien dat deze fors is toegenomen ten opzichte van 2021. Dit heeft te maken dat voor de vooruitbetaalde kosten een bedrag is opgenomen van € 3.799.000 en in 2021 nihil. Het bedrag van de vooruitbetaalde kosten 2022 omvat voor een bedrag van ongeveer € 2.760.000 een factuur van de Veiligheidsregio welke als crediteur in 2022 is opgenomen maar betrekking heeft op 2023 en daarmee dus als vooruit ontvangen factuur is opgenomen. Daarnaast zijn er nog een aantal facturen als vooruitbetaald opgenomen zoals de gemeentelijke bijdrage voor een totaal bedrag van ruim € 600.000.

x € 1.000

Overlopende activa	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	209	605
Overige overlopende activa	5.307	918
Totaal	**5.516**	**1.523**

x € 1.000

Betreft:	31-12-2022	31-12-2021
Afrekening BZF Tozo (met het Rijk)	209	605
Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	**209**	605
Vooruitbetaalde kosten/voortuitontvangen facturen	3.799	0
Nog te ontvangen bedragen	884	841
Nog te verrekenen voorschotten in afwachting toekenning uitkering	9	9
Voorschotkassen AD	4	4
Overige overlopende activa	1	32
Tussenrekening AV Friso /SD	19	32
Nog te ontvangen doeluitkeringen	591	0
Overige overlopende activa	**5.307**	**918**

Nog te ontvangen doeluitkeringen

x € 1.000

Nog te ontvangen doeluitkeringen	Code SISA	31-12-2022	31-12-2021
Opvang Ontheemden Oekraïne	JenV A16	250	0
Regiodeal Zuid Oost Friesland	C55	341	0
		591	**0**

Toelichting nog te ontvangen doeluitkeringen

Opvang Ontheemden Oekraïne

Voor de noodopvang Oekraïne zijn meer kosten gemaakt dan begroot, nadeel € 250.000. Het betreft hier een aanvulling op de stelpost van € 1.000.000 die we bij de voorjaarsnota en de najaarsnota hebben opgenomen. Hier vallen diverse kosten onder. Te denken valt aan huisvestingskosten, zorgkosten, beveiligingskosten, leefgeld. De situatie rond de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende opgave voor gemeenten om gevluchte Oekraïners te huisvesten is aan verandering onderhevig. Vanwege de urgentie van de opvang zijn de eerste uitgaven via een versnelde procedure gedaan. Wij gaan er vanuit dat de kosten die zijn gemaakt voor de opvang van vluchtelingen worden vergoed door het Rijk.

Regiodeal ZOF

De Regiodeal omvat in totaal een bedrag van € 30 miljoen. Daarvan wordt € 15 miljoen door het Rijk geïnvesteerd en de regio staat garant voor € 15 miljoen cofinanciering. Wij hebben, per abuis, in 2022 nog geen gelden van de Rijksbijdrage ontvangen voor de projecten Bestemming Wolvega of de Zuidelijke Poort (Driewegsluis). Het regioteam heeft in 2022 wel akkoord gegeven op deze projecten. Daadwerkelijke uitbetaling staat nu gepland voor begin 2023. Voor beide projecten hebben we uitgaven gedaan. Voor de quick wins Zuidelijke Poort ontvangen we een bijdrage van € 261.000. Voor de uitgaven in 2022 van Bestemming Wolvega ontvangen we € 80.000. De resterende middelen voor Bestemming Wolvega volgen in 2023. Zie ook paragraaf Regiodeal ZOF.

Toelichting op de passiva

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit eigen vermogen, voorzieningen en vaste schuld. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven.

x € 1.000

Vaste passiva	31-12-2022	31-12-2021
Eigen Vermogen	46.990	39.853
Voorzieningen	6.044	6.230
Vaste Schuld	45.197	48.542
Totaal	**98.231**	**94.625**

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het saldo van de rekening en de reserves.

x € 1.000

Saldo van de rekening	31-12-2022	31-12-2021
Saldo van rekening	8.029	5.018
Totaal	**8.029**	**5.018**

Het saldo wordt nader toegelicht in "Jaarrekening op hoofdlijnen".

Reserves

x € 1.000

Reserves	Saldo 31-12-2021	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Algemene Reserve	19.240	5.018	8.649	15.609
Totaal Algemene Reserve	**19.240**	**5.018**	**8.649**	**15.609**
Bestemmingsreserves				
Reserve afvalstoffenverwijdering	311	145		456
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.572	124		1.696
Reserve investeringsambities	6.460	6.748	981	12.226
Reserve energietransitie	320	27	19	328
Dekkingsreserve kap.lasten herinrichting de Blesse	4.183	400		4.582
Dekkingsreserve kap.lasten Centrum Wolvega	2.749			2.749
Dekkingsreserve kap.lasten project Driewegsluis	-	1.315		1.315
Totaal Bestemmingsreserves	**15.596**	**8.759**	**1.000**	**23.352**
Totaal	**34.835**	**13.777**	**9.649**	**38.960**

Toelichting op reserves
ALGEMENE RESERVE

Algemene reserve
Het rekeningresultaat 2021 van € 5,0 miljoen is in de algemene reserve gestort. De onttrekking van in totaal € 8,6 miljoen bestaat uit de onttrekking van incidentele uitgaven van de budgetten die bij de jaarrekening 2021 zijn overgegaan naar het begrotingsjaar 2022 (€ 1,5 miljoen). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de middelen voor de implementatie omgevingswet, de Dior en de overheveling van het restant coronagelden 2021. Tot slot zijn de middelen voor het collegeprogramma 2022-2026 onttrokken (€ 7,1 miljoen).

BESTEMMINGSRESERVES

Reserve afvalstoffenverwijdering
Het uitgangspunt is dat de kosten van afvalinzameling en -verwerking voor 100% worden opgevangen uit de opbrengst afvalstoffenheffing. De werkelijke kostendekkendheid (105%) is hoger dan de begrootte kostendekkendheid (96%). De opbrengsten liggen iets hoger en met name de kosten zijn lager dan vooraf verwacht. Het bedrag dat wordt toegevoegd aan de reserve is € 145.000. De exploitatie afvalstoffenverwijdering wordt in programma 7 en de paragraaf lokale heffingen nader toegelicht.

Reserve vervanging/onderhoud riolering
Net als bij de afvalstoffenheffing geldt bij riolering het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. De werkelijke kostendekkendheid (106%) van het taakveld riolering is hoger dan vooraf begroot (96%). Dit betekent dat er een bedrag van € 124.000 toegevoegd is aan de reserve. In de analyse op de cijfers van programma 7 en de paragraaf lokale heffingen lichten we de exploitatie riolering nader toe.

Reserve investeringsambities
Bij de vaststelling van de jaarstukken 2017 is de bestemmingsreserve investeringsambities in het leven geroepen. Inmiddels zijn de nodige investeringen vanuit het dynamische investeringsprogramma gestart en hebben we bij het collegeprogramma 2022-2026 middelen voor nieuwe investeringen toegevoegd. We voegden in 2022 een totaalbedrag van ruim € 6,7 miljoen toe aan de reserve investeringsambities voor nieuwe investeringen. We onttrokken aan deze reserve een bedrag van € 956.000 (investering + rentelasten) voor de recreatieve ontwikkeling locatie Driewegsluis en de organisatiekosten 2022 (€ 25.000) van de Regiodeal Zuidoost Friesland.

Reserve energietransitie
Bij de Voorjaarsnota 2019 is de bestemmingsreserve energietransitie ingesteld, zodat we het klimaat- en duurzaamheidsbeleid in Weststellingwerf verder invulling kunnen geven. De structurele voeding van de reserve bestaat uit de jaarlijkse huuropbrengsten van de twee zonneparken in onze gemeente, voor 2022 € 27.000. Daarnaast stelde de gemeenteraad in 2022 vanuit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf éénmalig € 75.000 beschikbaar. Doel was om hiermee initiatieven uit de gemeenschap financieel te ondersteunen. Het merendeel van deze initiatieven kon echter worden bekostigd uit het door het Rijk beschikbaar gestelde incidenteel geld. Daardoor is de werkelijke onttrekking uit de reserve € 19.000.

Dekkingsreserve kapitaallasten herinrichting de Blesse
Deze reserve is in de loop van 2021 door de raad ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten van de herinrichting de Blesse. De reserve is gevoed vanuit de bestemmingsreserve investeringsambities. In 2022 is er bij de najaarsnota een bedrag van € 400.000 gestort vanwege indexatie. In 2022 was er geen onttrekking nodig. Op het moment dat we het project afsluiten, gaan de kapitaallasten op de exploitatie drukken. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Dekkingsreserve kapitaallasten Centrum Wolvega
Deze reserve is in de loop van 2021 door de raad ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten van het project Centrum Wolvega. De reserve is gevoed vanuit de bestemmingsreserve investeringsambities. In 2022 was er geen onttrekking nodig. Op het moment dat we het project afsluiten, gaan de kapitaallasten op de exploitatie drukken. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Dekkingsreserve kapitaallasten project Driewegsluis
Deze reserve is in de loop van 2022 door de raad ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten van het project Driewegsluis. De reserve is gevoed vanuit de bestemmingsreserve investeringsambities. Daarnaast is er via het collegeprogramma een bedrag van € 358.500 extra gestort in deze reserve vanwege indexatie. In 2022 was er geen onttrekking nodig. Op het moment dat we het project afsluiten, gaan de kapitaallasten op de exploitatie drukken. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Structurele mutaties
De voorschriften vragen om een overzicht van alle structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Dit om beter inzicht te krijgen in het structureel en reëel evenwicht. Alle mutaties binnen onze reserves zijn van incidentele aard, met uitzondering van de toevoeging van de huuropbrengsten zonneparken aan de bestemmingsreserve energietransitie.

+ = storting - = onttrekking x 1.000

Structurele reservemutaties	Stortingen	Onttrekkingen
Bestemmingsreserves		
Reserve energietransitie	27	
Totaal structurele reservemutaties	**27**	

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 31-12-2021	Stortingen	Aanwen-dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Voorziening Nalatenschap Dames Hofstee	151				151
Voorziening Verlofsparen		163			163
Voorziening Uitkering Pensioenen Gewezen Wethouders	2.485	633	164	143	2.812
Voorziening Opbouw Pensioenen Gewezen Wethouders	2.967			692	2.275
Voorziening Ontslaguitkeringen Wethouders	33	109	61		81
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	594	36		68	562
Totaal	**6.230**	**941**	**225**	**903**	**6.044**

Toelichting op voorzieningen

Voorziening nalatenschap dames Hofstee
Deze voorziening is gevormd uit een legaat met als verplichting dat de rente-opbrengsten ten gunste komen van de Triade. Jaarlijks bepalen we bij het opstellen van de begroting wat de rente is en dat rentebedrag wordt op verzoek uitbetaald aan Triade. De stand van de voorziening blijft € 150.655.

Voorziening verlofsparen
In de cao 2022 is de invoering van spaarverlof opgenomen. Medewerkers kunnen bovenwettelijke verlof, overwerkvergoeding, gekochte bovenwettelijke uren, verlofuren uit onregelmatig werken en beschikbaarheidsdienst omzetten in spaarverlof. Voor dit spaarverlof, zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet voor de verplichting een voorziening worden opgenomen. In 2022 is een bedrag van € 163.000 in deze voorziening gestort.

Algemene informatie over pensioenen wethouders
Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Ook bewindspersonen, leden van de Tweede Kamer, gedeputeerden en leden van het dagelijks bestuur van een waterschap (behalve de dijkgraaf) bouwen op grond van die wet pensioen op. De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Deze wordt gestort in de kas van de gemeente in plaats van bij een pensioenfonds. Gemeenten hebben op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de taak om hiervoor een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. De gehanteerde rekenrente is gebaseerd op een jaarlijkse circulaire van het ministerie van BZK hierover.

Voorziening Uitkering Pensioenen Gewezen Wethouders
Oud-wethouders, die intussen met pensioen zijn, ontvangen uit deze voorziening hun pensioen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van actuariële berekeningen. Ten opzichte van vorig jaar is de rekenrente verhoogd van 0,528% naar 2,472%. In de circulaire van BZK van 9 december 2022 is bepaald dat de ABP-pensioenen met ingang van 1 januari 2023 worden verhoogd met 11,96%. Dat betekent dat ook de Appapensioenen met ingang van 1 januari 2023 worden verhoogd met 11,96%. De indexatie is opgenomen in de waardeberekeningen.

Wij hebben de pensioenen van de gewezen wethouders in eigen beheer op een klein deel na. Deze konden destijds niet bij ons worden ondergebracht. Inmiddels kunnen wij de pensioenen volledig in eigen beheer nemen. Om die reden is de voorziening voor die resterende pensioenen overgenomen door ons. Daarvoor is een bedrag van € 633.000 toegevoegd aan de huidige voorziening.

In 2022 is uit de voorziening € 164.000 aan pensioenen uitgekeerd. Door de aanpassing van de rekenrente en de indexatie van de pensioenen verandert het benodigde saldo in deze voorziening. Op basis van de actuariële berekeningen valt er in 2022 € 143.000 vrij. De voorziening komt hiermee eind 2022 uit op € 2.812.000.

Voorziening Opbouw Pensioenen Gewezen Wethouders
Voor onze huidige wethouders en oud-wethouders die op dit moment nog niet met pensioen zijn, moeten we een voorziening vormen die op termijn toereikend moet zijn om ieders pensioen te kunnen betalen. Voor de bepaling van de hoogte van deze voorziening moeten we gebruik maken van actuariële berekeningen. Hierbij is rekening gehouden met de actuele rekenrenten en indexering van de pensioenen.. Ten opzichte van vorig jaar is de rekenrente verhoogd van 0,528% naar 2,472%. In de circulaire van BZK van 9 december 2022 is bepaald dat de ABP-pensioenen met ingang van 1 januari 2023 worden verhoogd met 11,96%. Dat betekent dat ook de Appapensioenen met ingang van 1 januari 2023 worden verhoogd met 11,96%. De indexatie is opgenomen in de waardeberekeningen. Op basis van de actuariële berekeningen valt er in 2022 € 692.000 vrij. De voorziening komt hiermee eind 2022 uit op € 2.275.000.

Voorziening Ontslaguitkeringen Wethouders
Wethouders, die niet hun volledige termijn afmaken, hebben recht op een ontslaguitkering. Dit wordt ook wel wachtgeld genoemd. Een voormalig wethouder heeft recht op een volledige uitkering tot het moment dat hij of zij een nieuwe baan heeft gevonden of een aanvullende uitkering als het salaris in de nieuwe baan lager is. In 2022 is er € 61.000 aan (aanvullende) ontslaguitkeringen betaald. Bij de najaarsnota hielden we rekening met een storting in de voorziening van € 255.000. Aan het einde van het jaar bleek dat de voorziening maar beperkt aangevuld moest worden met € 109.000. De voorziening komt hiermee eind 2022 uit op € 81.000.

Voorziening afkoopsom onderhoud graven
Deze voorziening is bedoeld om het onderhoud van graven te kunnen betalen. De storting is de afkoopsom, die nabestaanden hebben betaald voor het onderhoud van graven in toekomstige jaren. De vrijval betreft de bijdrage aan de exploitatie 2022 om dit onderhoud te kunnen betalen.

Vaste schuld
Onze vaste schuld met rentetypische looptijd groter dan 1 jaar bestaat uit drie geldleningen.

x € 1.000

Vaste schulden > 1 jaar	Oorspr. Bedrag	Rente %	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2021	Opname 2022	Aflossing 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Aflossing totaal	Rente 2022
Opgenomen leningen									
201601 (BNG 347)	56.901	3,440%	2036	40.542		2.845	37.697	19.204	1.358
201602 (BNG 348)	4.000	1,940%	2037	4.000			4.000	-	78
200901 (ASN 291)	10.000	4,165%	2029	4.000		500	3.500	6.500	167
Totaal	**70.901**			**48.542**	**-**	**3.345**	**45.197**	**25.704**	**1.603**

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit netto-vlottende schulden met een looptijd korten dan 1 jaar en overlopende passiva. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven. De crediteuren algemeen zijn fors toegenomen ten opzichte van 2021. Dit heeft te maken dat voor 2022 een factuur van de Veiligheidsregio van ongeveer € 2.760.000 als crediteur in 2022 is opgenomen maar betrekking heeft op 2023. Deze factuur is eveneens als vooruitbetaald opgenomen.

x € 1.000

Vlottende passiva	31-12-2022	31-12-2021
Vlottende schuld	6.827	4.285
Overlopende passiva	4.214	2.794
Totaal	**11.041**	**7.079**

x € 1.000

Specificatie vlottende schuld	31-12-2022	31-12-2021
Crediteuren algemeen	3.982	945
Crediteuren belastingafdrachten	166	203
Crediteuren Werk en Inkomen	1.781	1.866
Crediteuren SD	460	879
Overig	438	392
	6.827	4.285

Overlopende passiva

x € 1.000

Overlopende passiva	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.649	2.095
Ontvangen voorschotten voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren	1.565	699
Totaal	**4.214**	**2.794**

x € 1.000

Betreft:	31-12-2022	31-12-2021
Transitorische rente	308	331
Diverse afdrachten december salarissen	1.582	1.441
Omzetbelasting 4e kwartaal	413	191
Nog te betalen kosten	238	0
Vooruit ontvangen bedragen	108	132
Ten onrechte betaald/ontvangen		0
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	**2.649**	**2.095**
Vooruitontvangen doeluitkeringen	1.565	699
Overige voorschotten	0	
Ontvangen voorschotten	**1.565**	**699**

Vooruit ontvangen doeluitkeringen

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen	Code SISA	31-12-2021	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-12-2022
Van het Rijk:						
Onderwijsachterstandsbeleid (OAB)	OCW D8	283	13	108		188
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	OCW D14	88	151			239
Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	FIN B2	17		4		13
Regeling reductie energieverbruik	BZK C43	150		150		-
Sportakkoord	VWS H8	39	37	2		74
Leefstijlinterventies	VWS H8	45		45		-
Preventieakkkoord	VWS H12	14	10			24
Wet Inburgering	SWZ G10		164			164
Onderwijsroute	SWZ G13		22			22
Aanpak Energie armoede	C55		753			753
Van overige Nederlandse overheidslichamen:						-
Manifest verkeersveiligheid		29		10		19
Rotan 2.0		20		20		-
Zwerfafval			55			55
Koepelproject streekagenda		14				14
Totaal		**699**	**1.205**	**339**	**-**	**1.565**

Toelichting op vooruit ontvangen doeluitkeringen

Onderwijsachterstandsbeleid (LOAB)
We hebben in 2019 een Rijksbijdrage voor de LOAB ontvangen van € 375.689, die wij voor meerdere jaren moeten inzetten. In 2022 is hiervan een deel gebruikt. Het saldo van de baten en lasten van deze rijksbijdrage is toegevoegd aan deze post en als zodanig gereserveerd voor latere jaren omdat het geoormerkte gelden zijn.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)
Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft als doel om leerlingen te helpen die vertraging hebben opgelopen in hun leerontwikkeling. We hebben in 2022 weer een deel van de bijdrage vooruit ontvangen. De uitgaven van 2022 zijn hiermee verrekend. Het nieuwe saldo is bestemd voor latere jaren.

Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek
Op 18 januari 2021 heeft het kabinet aangekondigd dat (openstaande) schulden van gedupeerden van de toeslagenaffaire bij de Belastingdienst en andere publieke uitvoeringsorganisaties worden kwijtgescholden. Ook gemeenten zijn gevraagd openstaande vorderingen, die materieel betrekking hebben op de periode 2016 tot en met 31 december 2020, kwijt te schelden. Dit vooruitlopend op de inwerkingtreding van de beoogde Verzamelwet hersteloperatie toeslagen. In eerste instantie was de verwachting dat deze Verzamelwet op 1 januari 2022 in werking zou treden. Echter dat is vertraagd. In 2022 is hiervan € 4.000 uitgegeven.

Regeling reductie energieverbruik
De vooruit ontvangen bijdrage vanuit het rijk hebben wij in 2021 ontvangen en opgenomen op de balans. De uitvoering en verantwoording van de regeling reductie energieverbruik heeft in 2022 plaatsgevonden.

Sportakkoord
Voor de uitvoering van de regeling lokaal Sportakkoord hebben we opnieuw middelen ontvangen van het Rijk. Het Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland' is sinds eind 2018 in uitvoering en loopt tot en met 2022. Het doel van het akkoord is dat iedereen in Nederland nu en in de toekomst zonder belemmeringen in een veilige en gezonde omgeving plezier in sport en bewegen kan hebben. We hebben toestemming om het restant in 2023 te besteden.

Leefstijlinterventies
De bestrijding van het coronavirus vraagt veel van mensen. Er zijn stevige maatregelen genomen die een grote impact hadden en hebben op het sociaal en mentaal welzijn van mensen in alle lagen van de bevolking. Dat geldt in het bijzonder voor mensen die al kwetsbaar waren. Het is van belang om de gevolgen van deze maatregelen te dempen en structurele schade zo veel als mogelijk te voorkomen. Daarvoor ontvingen we vanuit het Rijk incidentele middelen voor sportstimulering en het inzetten van gezonde leefstijlinterventies. Het bedrag is in 2022 ingezet voor de pilot Volwassenenfonds.

Nationaal preventieakkoord
We doen mee aan het lokaal preventieakkoord van het Nationaal Preventieakkoord. Het betreft een jaarlijkse Rijksbijdrage van € 20.000 van 2021 tot en met 2023. Met deze middelen gaat de gemeente preventief inzetten op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik in samenwerking met lokale partners. De rijksvergoeding hiervoor is onderdeel van het gemeentefonds. Het restant van 2022 is toegevoegd aan de balans.

Wet inburgering
Per 1 januari is de nieuwe Wet inburgering van kracht. Voor de uitvoering hiervan hebben we een SPUK uitkering van het Rijk gekregen. Hier zijn in 2022 nog geen uitgaven voor geweest.

Onderwijsroute
De onderwijsroute inburgering is een route vooral voor jongeren. Zij leren de Nederlandse taal op niveau B1 of hoger. Ook worden zij dan voorbereid op het volgen van een mbo-, hbo- of universitaire opleiding. Er is door het Rijk een eenmalige specifieke uitkering verstrekt voor het realiseren van aanbod voor de onderwijsroute en voor voorzieningen die voor de doelgroep worden getroffen.

Aanpak energiearmoede
In 2022 heeft de gemeente in twee delen een specifieke uitkering ontvangen voor aanpak energiearmoede (€753.000). Tot en met 31 december 2024 heeft de gemeente de tijd om deze middelen uit te geven. Met deze SPUK middelen kunnen gemeenten huishoudens ondersteunen met het nemen van kleine en grote energiebesparende maatregelen. Hierbij is het mogelijk aan te sluiten bij een bestaande aanpak. Deze aanpak kan variëren van kleine maatregelen, zoals energiedisplays en radiatorfolie, tot aan een bijdrage aan grotere isolatiemaatregelen zoals vloer- en spouwmuurisolatie. Het doel van deze maatregelen is directe verlaging van het energieverbruik of de energierekening.

Manifest verkeersveiligheid
Voor de jaren 2021-2025 is een bedrag van € 26.000 (samengevoegd met restant 2020) ontvangen om te besteden aan projecten ten gunste van de verkeersveiligheid. In 2022 hebben we € 10.000 uitgegeven.

Rotan 2.0
In 2022 is project Rotan 2.0 afgerond.

Zwerfafval
In 2022 heeft de gemeente een vergoeding ontvangen voor zwerfafvalprojecten. Met deze middelen zet de gemeente in op het bewustzijn van zwerfafval. De verantwoording en afronding van de projecten vindt in 2023 plaats.

Koepelproject streekagenda
In 2019 is een bijdrage ontvangen voor het koepelproject streekagenda. De uitvoering van het project is niet afgerond. De vooruit ontvangen bijdrage blijft op de balans staan.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen.

x € 1.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	31-12-2022	31-12-2021
Huur - en leasecontracten	1.266	1.322
Gewaarborgde geldleningen 100% garantstelling	2.563	2.833
Gewaarborgde geldleningen 50% garantstelling	28.083	31.840
Totaal	**31.912**	**35.995**

Toelichting op niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Naast de vaste schulden (opgenomen geldleningen) staat de gemeente Weststellingwerf garant voor onderstaande leningen. Bij de indirect gegarandeerde leningen staat het Rijk voor 50% garant en de gemeente voor 50%.

x € 1.000

Gegarandeerde geldleningen Waarborg 100%	Geldnemer	Datum laatste aflossing	Rente %	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2021	Restant lening 31-12-2022
BNG						
Verzelfstandiging Soolstede	Stichting Alliade	19-06-2030	3,850	2.050	967	875
Verzelfstandiging Soolstede	Stichting Alliade	23-10-2030	3,945	3.779	1.792	1.623
Rabobank						
F.C. Wolvega	Stichting Sportpark Molenwiek	08-03-2033	6,600	125	74	65
Totaal				**5.954**	**2.833**	**2.563**

x € 1.000

Indirect gegarandeerde geldleningen* Waarborg 50%	Geldnemer	Datum laatste aflossing	Rente %	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2021	Restant lening 31-12-2022
BNG						
WSW 40191	Woningst. Weststellingwerf	13-06-2023	4,978	5.000	5.000	5.000
WSW 45632	Woningst. Weststellingwerf	07-02-2029	0,480	5.000	5.000	5.000
WSW 22252	Woningst. Weststellingwerf	01-05-2033	2,390	4.396	2.229	2.066
WSW 39488	Stichting WoonFriesland	01-06-2038	4,874	3.100	3.100	3.100
WSW 48515	Woningst. Weststellingwerf	15-02-2039	1,637	3.500	3.500	3.500
WSW 49950	Woningst. Weststellingwerf	01-12-2057	0,050	3.500	3.500	3.500
WSW 49948	Woningst. Weststellingwerf	16-12-2058	0,395	3.000	3.000	3.000
WSW 49474	Woningst. Weststellingwerf	20-05-2059	0,650	4.000	4.000	4.000
WSW 49473	Woningst. Weststellingwerf	20-05-2060	0,648	4.000	4.000	4.000
WSW 50676	Woningst. Weststellingwerf	19-07-2056		5.000	5.000	5.000
Ned. Waterschaps Bank						
WSW 41770	Woningst. Weststellingwerf	29-01-2025	4,450	3.000	3.000	3.000
WSW 39219	Woningst. Weststellingwerf	21-06-2027	4,849	5.000	5.000	5.000
Aegon						
WSW 49842	Stichting WoonFriesland	03-03-2070	0,260	10.000	10.000	10.000
Totaal				**48.496**	**56.329**	**56.166**
	Hiervan 50% indirect gegarandeerd				28.165	28.083

Jaarrekening - Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

x € 1.000

Programmarekening 2022	Baten			Lasten			Saldo		
	Rekening 2022	Actuele begroting	Prim. begroting	Rekening 2022	Actuele begroting	Prim. begroting	Rekening 2022	Actuele begroting	Prim. begroting
Saldo van baten en lasten									
0 Bestuur en Ondersteuning	1.863	287	287	-3.469	2.980	2.626	-1.606	2.692	2.339
1 Veiligheid	30	51	51	-1.818	1.802	1.809	-1.788	1.751	1.758
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	223	68	43	-4.858	4.995	4.647	-4.635	4.928	4.604
3 Economie	548	817	817	-1.532	1.154	1.154	-984	337	337
4 Onderwijs	1.179	993	993	-3.962	3.860	3.826	-2.783	2.867	2.833
5 Sport, Cultuur en Recreatie	807	739	660	-5.491	5.940	5.545	-4.684	5.201	4.885
6 Sociaal Domein	9.198	9.921	8.037	-36.707	36.974	33.664	-27.509	27.053	25.627
7 Volksgezondheid en Milieu	6.140	6.621	5.808	-7.653	9.215	8.152	-1.513	2.594	2.344
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening	2.269	2.322	2.297	-3.954	3.941	3.738	-1.686	1.620	1.441
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	64.868	62.405	56.975	-762	1.497	648	64.106	60.907	56.327
Overzicht kosten overhead	7.137	6.910	6.318	-16.918	17.243	16.520	-9.782	10.334	10.203
Overzicht onvoorziene uitgaven	-	0	0	-	824	280	-	824	280
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**94.261**	**91.134**	**82.286**	**-87.124**	**90.426**	**82.610**	**7.137**	**707**	**324**
Mutaties reserves									
0 Bestuur en Ondersteuning	-	0	0	-	0	0	-	0	0
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	16	35	19	-400	400	0	-384	365	19
5 Sport, Cultuur en Recreatie	988	1.064	0	-1.315	956	0	-327	108	0
6 Sociaal Domein	25	102	25	-	0	0	25	102	25
7 Volksgezondheid en Milieu	19	483	404	-295	85	25	-276	398	379
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening	187	242	0	-	0	0	187	242	0
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	8.414	8.414	0	-6.748	7.106	0	1.667	1.308	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**9.650**	**10.340**	**448**	**-8.757**	**8.547**	**25**	**892**	**1.793**	**423**
Resultaat	**103.910**	**101.474**	**82.734**	**-95.881**	**98.973**	**82.635**	**8.029**	**2.501**	**99**

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
0.1 Bestuur	2.385	1.925	1.635	-460
0.2 Burgerzaken	1.083	1.054	992	-29
Totaal Lasten	**3.469**	**2.980**	**2.626**	**-489**
Baten				
0.1 Bestuur	1.538	51	51	-1.487
0.2 Burgerzaken	325	236	236	-89
Totaal Baten	**1.863**	**287**	**287**	**-1.576**
Resultaat	**1.606**	**2.692**	**2.339**	**1.087**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten

Bestuur

De lasten bij het taakveld bestuur zijn hoger. We hebben de pensioenen van 2 voormalige wethouders in eigen beheer genomen. Dit kon eerder niet. Maar omdat de huidige beheerder van deze 2 pensioenen geen indexatie uitbetaalt is dit nu wel mogelijk geworden. We verwachten hiervoor een afkoopsom te ontvangen van € 553.000, zie hiervoor de baten. De actuariële berekeningen houden wel rekening met indexatie en daarom moesten we € 633.000 in onze voorziening stoppen. Dit is een nadeel bij de lasten. Bij de najaarsnota hebben de dotatie aan de voorziening ontslaguitkering wethouders geraamd op € 255.000. De werkelijke dotatie was € 109.000. Een voordeel van € 146.000.

Burgerzaken

De lasten zijn hoger dan begroot op het taakveld burgerzaken. Dit komt door een hogere doorbelasting naar taakveld burgerzaken (nadeel € 33.000) door hogere kosten vergunningen, toezicht en handhaving (VTH).

Baten

Bestuur

De baten zijn hoger, dit komt met name door een vrijval uit voorzieningen pensioen wethouders en de ontvangst van de afkoopsom voor de pensioenen van twee voormalige wethouders. Voor specifieke toelichting verwijzen we naar de toelichting op de passiva onderdeel reserves en voorzieningen.

Burgerzaken

De baten zijn hoger dan begroot, dit komt met name door meer binnengekomen leges en rechten dan begroot voor rijbewijzen en reisdocumenten (voordeel € 91.000).

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Multifunctioneel meubilair raadzaal	40	40	6	34	0	34
Eindtotaal	**40**	**40**	**6**	**34**	**0**	**34**

Toelichting op investeringen

Multifunctioneel meubilair raadzaal

Het ontwerptraject met de klankbordgroep loopt nog, daarom moet het resterende krediet mee naar 2023.

Programma 1 Veiligheid

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.586	1.584	1.603	-2
1.2 Openbare orde en veiligheid	232	218	206	-14
Totaal Lasten	**1.818**	**1.802**	**1.809**	**-16**
Baten				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2			-2
1.2 Openbare orde en veiligheid	28	51	51	23
Totaal Baten	**30**	**51**	**51**	**21**
Resultaat	**1.788**	**1.751**	**1.758**	**-37**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten
Geen bijzonderheden.

Baten
Openbare orde en veiligheid
Door de nasleep van corona zijn er minder inkomsten op het budget APV vergunningen (nadeel € 30.000). Er zijn in 2022 een stuk minder activiteiten/evenementen geweest waarvoor een vergunning op basis van de APV nodig was.

Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	4.653	4.729	4.516	75
2.3 Recreatieve havens	173	158	102	-15
2.4 Economische havens en waterwegen	3	2	2	
2.5 Openbaar vervoer	29	106	26	77
Totaal lasten	**4.858**	**4.995**	**4.647**	**137**
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	177	6	6	-172
2.3 Recreatieve havens	42	31	31	-11
2.5 Openbaar vervoer	4	31	6	28
Totaal baten	**223**	**68**	**43**	**-155**
Saldo van lasten en baten	**4.635**	**4.928**	**4.604**	**293**
Storting reserves				
0.10A Mutaties reserves	400	400		
Onttrekking reserves				
0.10A Mutaties reserves	16	35	19	19
Saldo van mutatie reserves	**384**	**365**	**19**	**19**
Resultaat	**5.019**	**5.293**	**4.585**	**274**

Toelichting hoeveel heeft het gekost

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten

Verkeer en vervoer

In 2022 is gestart met het opstellen van het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan (GVVP), de werkzaamheden worden begin 2023 afgerond. Dit geeft een incidenteel voordeel van €35.500.

De werkzaamheden aan de brug Steenwijkerweg zijn nog niet uitgevoerd in verband met aanvullende onderzoeken. De herstelwerkzaamheden aan de betonconstructie van de brug zullen in 2023 uitgevoerd worden. Dit geeft een incidenteel voordeel van €55.000.

Openbaar vervoer

De fietspont in de Tjonger wordt onderhouden door de gemeente Weststellingwerf, de beheerkosten delen wij met de gemeente De Fryske Marren. Om de veerpont duurzaam in de vaart te houden, zijn in afstemming met de gemeente De Fryske Marren een aantal onderhoudswerkzaamheden gepland. Deze incidentele onderhoudswerkzaamheden zijn in 2022 geraamd maar worden in 2023 uitgevoerd. Dit geeft een incidenteel voordeel van € 80.000.

Baten

Verkeer en vervoer

De baten zijn € 172.000 hoger dan begroot is. Onze stoepen en straten zijn door derden open gebroken om bij de kabels en leidingen te komen. Daarvoor hebben we degeneratievergoedingen ontvangen. Een degeneratievergoeding is een vergoeding voor kosten die voortkomen uit de werkzaamheden, zoals kapotte stoeptegels of verzakkingen.

Openbaar vervoer
De fietspont in de Tjonger wordt onderhouden door de gemeente Weststellingwerf, de beheerkosten delen wij met de gemeente De Fryske Marren. De vergoeding voor het incidentele onderhoud worden na overleg gedeeld met De Fryske Marren. Het werk is nog niet uitgevoerd, de baten zijn daarom ook nog niet ontvangen.

Mutaties reserves
Dekkingsreserve Herinrichting de Blesse
Via de Najaarsnota 2022 is er in een extra toevoeging aan het dekkingsreserve geweest. In de afgelopen jaren zijn de grondstofprijzen gestegen en is indexering van het budget noodzakelijk. Het tekort bedraagt € 335.000, dit is toegevoegd aan het investeringskrediet. De extra rentelasten bedragen € 65.000. Beide bedragen zijn toegevoegd aan de dekkingsreserve kapitaallasten de Blesse (€ 400.000).

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Vervangingsbudget openbare verlichting 2022	89	89	25	64	0	64
Uitvoeringsplan bermen	1.366	695	710	-15	-15	0
Herinrichting centrum Wolvega	2.300	2.222	225	1.997	0	1.997
Herinrichting de Blesse	3.835	3.212	231	2.981	0	2.981
Reconstructie Lemsterweg	600	556	520	36	0	36
Fietspad langs de Linde Fase 2	1.417	1.045	747	298	0	298
Eindtotaal	**9.607**	**7.819**	**2.459**	**5.360**	**-16**	**5.375**

Toelichting op investeringen

Vervangingsbudget openbare verlichting
Door uitstel van enkele projecten (onder andere de herinrichting De Blesse) is het in 2022 niet gelukt het vervangingskrediet openbare verlichting volledig te benutten. Om de doelstelling te behalen (het volledig vervangen van oude verlichting door ledverlichting) is het nodig om het resterende krediet van 2022 mee te nemen naar 2023.

Uitvoeringsplan bermen
Het uitvoeringsplan bermen is in 2022 afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.

Herinrichting centrum Wolvega
De verdere voorbereidingen van de herinrichting vinden plaats in 2022-2023. De voorstellen voor planvorming en herontwikkeling Pastorieplein worden in 2023 verwacht. Zie ook programma 3. Het restant van het krediet nemen we mee naar 2023.

Herinrichting de Blesse
De uitvoering start in 2023. De gemaakte voorbereidingskosten zijn opgenomen in het krediet. Het restant van het krediet nemen we mee naar 2023.

Reconstructie Lemsterweg
De uitvoering heeft plaatsgevonden in 2022. In 2023 is nog sprake van enige afrondende werkzaamheden. Het restant van het krediet nemen we mee naar 2023.

Fietspad langs de Linde Fase 2
De werkzaamheden aan fase 2 van het fietspad zijn in 2022 afgerond. De definitieve afrekening met de provincie zal plaatsvinden in 2023.

Programma 3 Economie

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	107	97	97	-10
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.137	796	796	-341
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	153	145	145	-9
3.4A Economische promotie	135	116	116	-18
Totaal lasten	**1.532**	**1.154**	**1.154**	**-378**
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	532	796	796	-264
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	16	21	21	-5
Totaal baten	**548**	**817**	**817**	**-269**
Resultaat	**984**	**337**	**337**	**-647**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten en baten

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit betreft de grondexploitaties van de bedrijventerreinen. In de jaarrekening treffen wij de voorzieningen of winstnemingen die volgens de regelgeving nodig zijn bij een grondexploitatie. Een nadere toelichting vindt u in de paragraaf grondbeleid en onder toelichting op de balans onder voorraad (vlottende activa).

Programma 4 Onderwijs

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
4.2 Onderwijshuisvesting	2.217	2.331	2.298	114
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.745	1.529	1.528	-216
Totaal Lasten	**3.962**	**3.860**	**3.826**	**-102**
Baten				
4.2 Onderwijshuisvesting	480	526	526	45
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	699	467	467	-231
Totaal Baten	**1.179**	**993**	**993**	**186**
Resultaat	**2.783**	**2.867**	**2.833**	**84**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten

Onderwijshuisvesting

Er is voor dit taakveld minder uitgeven dan was begroot (voordeel € 114.000).
Er is € 60.000 minder uitgegeven voor de publiek heffingen. Voor gas water en elektra is € 16.000 minder nodig geweest dan begroot. In 2021 zijn veel gebouwen tijdelijk niet in gebruik geweest vanwege Coronamaatregelen. Dit resulteerde in een lagere energie rekening. En de teveel betaalde voorschotten in 2021 zijn in 2022 uitgekeerd. Voor de overige exploitatiekosten (bijvoorbeeld onderhoud, schade, kapitaallasten) voor de onderwijshuisvesting was € 38.000 minder nodig.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (nadeel van € 216.000)

In 2021 heeft het kabinet besloten tot een Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Het doel hiervan is om leerlingen te helpen die vertraging hebben opgelopen in hun leerontwikkeling. Ook is het bedoeld om leerlingen te ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en corona. De maatregelen lopen door tot en met 2023. In 2022 hebben we hiervoor € 61.000 uitgegeven. Hiervoor staat aan de batenkant ook een bijdrage van het Rijk. Voor het Lokaal onderwijs Achterstanden Beleid (LOAB) is in 2022 € 600.000 uitgegeven, dit is € 170.000 meer dan begroot. De extra uitgaaf hiervoor stond echter al gereserveerd op de balans omdat we dit al eerder van het Rijk hadden ontvangen. We krijgen de kosten van LOAB volledig vergoed van het Rijk. Daarom staat het ook aan de batenkant.

In 2022 is € 79.000 meer uitgegeven voor het leerlingenvervoer. De uitgaven voor leerlingenvervoer kunnen sterk fluctueren als gevolg van het aantal leerlingen en het aantal gereden kilometers. In 2021 waren er minder leerlingen dan in de jaren er voor (er is altijd vertekening omdat voor leerlingenvervoer schooljaren gehanteerd worden en geen kalenderjaren).

Op het budget voor de peuterspeelzalen is € 74.000 overgebleven. Het aantal kinderen fluctueert jaarlijks. Ook het aantal ouders die gebruik moeten maken van de gemeentelijke toeslag (subsidie peuteropvang) fluctueert jaarlijks.

Het budget voor Brede School van € 30.000 is niet besteed. In overleg met schoolbesturen is de subsidie vanuit dit budget in 2021 voor het laatst geweest.

Baten

Onderwijshuisvesting

Per 1 juli 2022 is er geen huurder meer voor het pand Huize Lindenoord, hierdoor is er € 42.000 minder huur ontvangen.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Het verschil wordt veroorzaakt door het Lokaal Onderwijs Achterstanden Beleid(LOAB) en het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Zie ook de toelichting bij de lasten.

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
MJOP gebouwen investeringen (indexatie)	292	292	0	292	0	292
Onderwijshuisvesting St. Matthijsje lokaal bewegingsonderwijs	46	46	41	5	5	5
Onderwijshuisvesting St. Comprix Tuindorpschool meubilair	34	34	34	0	0	0
Eindtotaal	**372**	**372**	**74**	**298**	**5**	**297**

Toelichting investeringen

MJOP gebouwen investeringen (indexatie)

De stelpost MJOP indexatie is bij de Voorjaarsnota 2022 bij programma4 aangevraagd maar had betrekking op meerdere programma's. Het restant van deze stelpost is nodig voor de renovatie van de technische installaties van het gemeentehuis. Mede door de leveringsproblematiek zal de uitvoering in 2023. Vanaf 2023 staat deze investering bij het overzicht kosten overhead, huisvesting.

Onderwijshuisvesting 2022

Matthijsje, de laatste facturen komen in 2023.
De Tuindorpschool, de aangevraagde investeringen zijn gerealiseerd.

Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
5.1 Sportbeleid en activering	952	988	800	36
5.2 Sportaccommodaties	1.159	1.283	1.266	124
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	377	399	399	23
5.4 Musea	88	88	88	
5.5 Cultureel erfgoed	110	152	131	42
5.6 Media	497	497	497	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.310	2.534	2.363	224
Totaal Lasten	**5.491**	**5.940**	**5.545**	**449**
Baten				
5.1 Sportbeleid en activering	117	99	20	18
5.2 Sportaccommodaties	563	565	565	-2
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	3			3
5.5 Cultureel erfgoed	5			5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	120	75	75	45
Totaal Lasten	**808**	**739**	**660**	**68**
Saldo van lasten en baten	**4.684**	**5.201**	**4.885**	**381**
Storting reserves				
0.10B Mutaties reserves	1.315	956		-359
Onttrekking reserves				
0.10B Mutaties reserves	988	1.064		-76
Saldo van mutatie reserves	**327**	**-108**		**-283**
Resultaat	**5.010**	**5.093**	**4.885**	**83**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Lasten

Sportaccommodaties

Voor het gebruik van sportaccommodaties van derden is € 30.000 minder uitgegeven. Ook zijn er minder aankopen gedaan voor de gymzalen, voordeel van € 12.000
Er is minder subsidie verleend voor het onderhouden van sportvelden, voordeel € 24.000. Er zijn minder kosten geweest voor het onderhoud van sportterreinen, voordeel van € 10.000
Er is minder tractie doorbelast dan begroot, een voordeel van € 40.000 .

Sportbeleid en activering

Voor het Buurtsportwerk is de afrekening 2021 in het saldo verwerkt, een voordeel van € 11.000. Voor de overige sportstimulering is € 15.000 overgebleven.

Cultureel erfgoed

Op het budget voor monumenten is een bedrag over van € 34.000. Dit is inclusief een restant van het incidentele budget van € 19.000 voor de Kerkenvisie. Voor molen Windlust vielen de kosten voor het onderhoud € 5.000 lager uit.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Van het budget van € 100.000 voor het Promotieplan Recreatie en toerisme is € 75.000 over gebleven. Het budget onderhoud groen is niet volledig benut. Dit komt met name door de incidentele middelen die nog niet zijn ingezet in 2022 vanuit het baggerplan. Dit geeft een voordeel in 2022 van € 75.000. Voor het beheer speeltuinen is € 33.000 uitgegeven. Dit betekent dat er nog € 41.000 over is.

Baten
Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Door de verkoop van snippergroen en de bijdrage voor het project Dorpen in het Groen zijn de baten € 43.000 hoger.

Mutaties reserves
Vanuit het collegeprogramma is er een extra storting gedaan van € 358.500 in de dekkingsreserve kapitaallasten Driewegsluis. Deze storting is per abuis begroot bij de algemene dekkingsmiddelen in plaats van bij programma 5. De werkelijke reserve mutatie loopt wel via dit programma. Bij programma 5 is er daarom een nadeel van € 358.500. Op het overzicht algemene dekkingsmiddelen is er een positief resultaat bij de reserve mutaties. Per saldo is dit nul.

Van de geraamde onttrekking van € 108.000 uit de algemene reserve voor dekking van de overhevelingen uit 2021 is besteed voor het onderdeel Flora en Fauna € 15.000 en voor het bomenbeleidsplan € 17.000

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	1.541	1.141	697	444	0	444
Project Driewegsluis	1.140	1.140	90	1.050	0	1.050
Eindtotaal	**2.681**	**2.281**	**787**	**1.494**	**0**	**1.494**

Toelichting op investeringen

Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP)
Op basis van de meerjarenonderhoudsplannen zijn er diverse investeringen gedaan aan de gemeentelijke panden. Niet alle geplande werkzaamheden zijn in 2022 uitgevoerd. De laatste opleverpunten en het meerwerk van de Steense wordt in 2023 afgerond. Ook worden de werkzaamheden voor de luchtbehandeling van de sporthal de Duker in 2023 uitgevoerd. Dit komt door de leveringsproblematiek van de ventilatoren. De opdracht is reeds gegeven. Het krediet wordt in 2023 uitgegeven.

Project Driewegsluis
Met de inrichting van het gebied Driewegsluis krijgt de locatie een kwaliteitsimpuls en een belangrijke nieuwe functie erbij, namelijk dagrecreatie. Ook wordt de infrastructuur sterk verbeterd en het parkeeraanbod fors uitgebreid. In 2022 is er verder gewerkt aan de voorbereiding.

Programma 6 Sociaal domein

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.985	4.052	1.940	1.067
6.2 Wijkteams	1.576	1.488	1.412	-89
6.3 Inkomensregelingen	10.506	10.490	8.952	-16
6.4 Begeleide participatie	4.500	4.491	3.978	-9
6.5 Arbeidsparticipatie	962	1.164	1.579	203
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	939	1.024	1.046	85
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.808	5.960	6.672	152
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	7.247	6.352	5.529	-895
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-215	-63	434	152
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	2.399	2.016	2.122	-383
Totaal Lasten	**36.707**	**36.974**	**33.664**	**267**
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.649	2.217	286	567
6.2 Wijkteams	-9			9
6.3 Inkomensregelingen	7.189	7.218	7.526	29
6.5 Arbeidsparticipatie	1	160		159
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	230	196	196	-35
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	100	100		
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	37	30	30	-7
6.82 Geëscaleerde zorg 18-				
Totaal Baten	**9.198**	**9.921**	**8.037**	**723**
Saldo van lasten en baten	**27.509**	**27.053**	**25.627**	**-456**
Onttrekking reserves				
0.10C Mutaties reserves	25	102	25	-77
Saldo van mutatie reserves	**25**	**102**	**25**	**-77**
Resultaat	**27.484**	**26.951**	**25.602**	**-533**

Toelichting op totaal tabel

Voor de toelichting op de lasten en de baten zijn de taakvelden samengevoegd per beleidsveld.

Lasten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil 2022
Participatie:	**15.968**	**16.146**	**178**
Arbeidsparticipatie	962	1.164	203
Begeleide participatie	4.500	4.491	-9
Inkomensregelingen	10.506	10.490	-16
WMO:	**6.531**	**6.920**	**389**
Geëscaleerde zorg 18+	-215	-63	152
Maatwerkdienstverlening 18+	5.808	5.960	152
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	939	1.024	85
Jeugdzorg	**9.646**	**8.368**	**-1.279**
Geëscaleerde zorg 18-	2.399	2.016	-383
Maatwerkdienstverlening 18-	7.247	6.352	-895
Overig:	**4.562**	**5.540**	**979**
Samenkracht en burgerparticipatie	2.985	4.052	1.067
Wijkteams	1.576	1.488	-89
Totaal generaal Programma 6 Lasten	**36.707**	**36.974**	**267**

Toelichting lasten hoeveel heeft het gekost?

Beleidsveld Participatie

Er is € 203.000 minder uitgegeven aan arbeidsparticipatie dan begroot. Dit wordt grotendeels verklaart doordat er in 2022 geen kosten zijn gemaakt voor de SPUK wet inburgering 2022 (€161.000). Daarnaast is het budget 2022 voor Participatie Werkdeel en Participatie re-integratie traject te ruim ingeschat (€ 42.000).

Beleidsveld WMO

Bij Maatwerkvoorzieningen (WMO) zijn er met name lagere lasten door minder uitgaven voor Hulpmiddelen(€ 79.000)
Bij Maatwerkdienstverlening 18+ zijn er met name lagere lasten door minder uitgaven aan zorg Wmo (€ 161.000) en PGB Wmo (€ 24.000). Voor schuldverlening was bij de najaarsnota het budget verlaagd. Dit bleek iets te veel geweest, nu is er een incidentele overschrijding van € 41.000.
Bij Geëscaleerde zorg 18+ zijn er met name lagere lasten door grotere teruggave bij eindafrekening Beschermd Wonen (€ 142.000) en bij Maatschappelijk Opvang en Vrouwenopvang (MO/VO) van (€ 15.000).

Beleidsveld Jeugdzorg

Bij Maatwerkdienstverlening 18- zijn er met name hogere lasten voor jeugdhulp inkooptakencentrumgemeente Sociaal Domein Friesland (SDF) door een stijging van de lasten van bedrijfsvoering, kosten van het project inkoop (€ 69.000) en hogere uitgaven voor Jeugd resultaatgestuurde zorg (€ 930.000). Voor jeugd resultaatgestuurde inkoop geldt dat de stijging van de uitgaven met name wordt veroorzaakt door kosten wijziging Woonplaatsbeginsel (€ 148.000), stijging van de uitgaven voor verblijf (€ 530.000) en stijging van de uitgaven voor duurzame/herstel/maatwerktrajecten (€ 252.000). Er zijn minder uitgaven geweest voor PGB Jeugd (€ 96.000).

Bij Geëscaleerde zorg 18- zijn er met name hogere lasten voor Hoogspecialistische Jeugdhulp door tariefsverhoging per afgenomen etmaal. Hoogspecialistische Jeugdhulp wordt gefinancierd middels een lumpsum. Contractueel is afgesproken dat 85% van de lumpsum wordt bekostigt door de Friese gemeenten op basis van de verdeelsleutel afgenomen etmalen. De laatste prognose 2022 van het SDF is een forse afname van het totaal aantal etmalen ten opzichte van 2021. Het etmaaltarief zal bij de eindafrekening ongeveer € 646 bedragen. In de begroting is geen rekening gehouden met een afname van het totaal aantal etmalen in 2022. Om deze reden is er gerekend met een tarief van € 447 per etmaal.

SDF heeft ons laten weten dat er in de loop van 2023 nog een naheffing komt over de eerste drie maanden van 2022. Dit betreft indexatie. De financiële gevolgen hiervan worden in 2023 verwerkt.

Overig
In maart 2022 is het totale budget voor Bestemming Wolvega beschikbaar gesteld. Hier tegenover stonden de baten die vanuit de Regiodeal Zuidoost Friesland beschikbaar werden gesteld. Inmiddels loopt het project Bestemming Wolvega en hebben we ongeveer € 80.000 uitgegeven. Omdat het totale budget van € 930.000 beschikbaar was gesteld geeft dit nu aan zowel de lasten als de batenkant een verschil van € 850.000. Per saldo is dit 0. Zie ook paragraaf Regiodeal Zuidoost Friesland.

Voor de noodopvang Oekraïne zijn meer kosten gemaakt dan begroot, nadeel € 250.000. Het betreft hier een aanvulling op de stelpost van € 1.000.000 die we bij de voorjaarsnota en de najaarsnota hebben opgenomen. Hier vallen diverse kosten onder. Te denken valt aan huisvestingskosten, zorgkosten, beveiligingskosten, leefgeld. De situatie rond de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende opgave voor gemeenten om gevluchte Oekraïners te huisvesten is aan verandering onderhevig. Vanwege de urgentie van de opvang zijn de eerste uitgaven via een versnelde procedure gedaan. Wij gaan er vanuit dat de kosten die zijn gemaakt voor de opvang van vluchtelingen worden vergoed door het Rijk. Om die reden is deze post zowel bij de uitgaven als bij de inkomsten opgenomen. Zie ook de toelichting nog te ontvangen doeluitkering.

Van het uit 2021 overgehevelde budget voor Coronacompensatie is voor de jeugdzorg en de ouderenzorg € 190.000 nog niet besteed. Deels wordt dit in 2023 nog opgepakt.

Noordwolde fase 6 is een project over 3 jaren. In 2022 staan alleen de werkelijk gemaakte kosten. Dit is € 97.000 minder dan voor dit jaar begroot. De rest volgt in 2023. Het restant van Noordwolde fase 5 € 27.000 wordt niet meer ingezet.

Er is € 67.000 minder uitgegeven aan het medegebruik van de MFC's.

We hebben geen gebruik gemaakt van een externe projectleiding voor de Regiodeal Zuidoost Friesland 2020-2024, een voordeel van € 50.000.

Baten, gegroepeerd naar beleidsveld baten

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2022	Begroting 2022	Verschil 2022
Participatie:	**-7.190**	**-7.379**	**-189**
Arbeidsparticipatie	-1	-160	**-159**
Begeleide participatie	0	0	**0**
Inkomensregelingen	-7.189	-7.218	**-29**
WMO:	**-331**	**-296**	**35**
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	**0**
Maatwerkdienstverlening 18+	-100	-100	**0**
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-230	-196	**35**
Jeugdzorg	**-37**	**-30**	**7**
Geëscaleerde zorg 18-	-37	-30	**7**
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	**0**
Overig:	**-1.640**	**-2.217**	**-577**
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.649	-2.217	**-567**
Wijkteams	9	0	**-9**
Totaal generaal Programma 6 Baten	**-9.198**	**-9.921**	**-723**

Toelichting baten

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Beleidsveld Participatie
Voor de SPUK inburgering was € 160.000 begroot. Dit is ook ontvangen maar dit bedrag is in zijn geheel naar de balans geboekt als vooruit ontvangen bedrag. Dit omdat de uitgaven pas in 2023 worden gedaan.

Overig
Zie de toelichtingen voor Bestemming Wolvega en noodopvang Oekraïne bij de lasten.

Mutaties reserves
Voor het begeleiden en uitwerken van de regiodeal zijn voor € 25.000 plankosten gemaakt. Deze kosten worden gedekt uit de reserve investeringsambities. Voor de dekking van incidentele budgetten uit 2021 was begroot dat we € 77.000 uit de reserves nodig hadden. Er is niets op uitgegeven.

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
7.1 Volksgezondheid	1.278	1.382	1.414	104
7.2 Riolering	1.894	2.084	2.021	190
7.3 Afval	3.035	3.118	3.118	83
7.4 Milieubeheer	1.232	2.370	1.338	1.138
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	214	261	260	47
Totaal Lasten	**7.653**	**9.215**	**8.152**	**1.562**
Baten				
7.1 Volksgezondheid	2			-2
7.2 Riolering	2.186	2.139	2.139	-46
7.3 Afval	3.637	3.515	3.455	-122
7.4 Milieubeheer	177	778	25	601
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	139	189	189	51
Totaal Baten	**6.140**	**6.621**	**5.808**	**481**
Saldo van lasten en baten	**1.513**	**2.594**	**2.344**	**1.081**
Storting reserves				
0.10E Mutaties reserves	295	85	25	-210
Onttrekking reserves				
0.10E Mutaties reserves	19	483	404	464
Saldo van mutatie reserves	**276**	**-398**	**-379**	**-674**
Resultaat	**1.789**	**2.196**	**1.965**	**407**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Milieubeheer
Voor het taakveld milieubeheer zijn twee regelingen aan de baten en lastenkant inzichtelijk maar deze hebben per saldo geen invloed. Dit zijn aan de begrotingskant baten en lasten: de incidentele middelen van de SPUK verlagen energiearmoede (€ 753.000). En de werkelijke baten en lasten: Regeling reductie energiegebruik (RRE) (€ 150.000). Deze zijn in 2022 van de balans in de exploitatie geboekt en uitgegeven. De overige lasten en baten die verdere toelichting nodig hebben staan hieronder.

Lasten
Volksgezondheid
Het voordeel op volksgezondheid wordt grotendeels veroorzaakt door het budget van GIDS/JOGG. Wegens de brede SPUK regeling die vanaf 2023 geldt, is ervoor gekozen om geen nieuw plan van aanpak GIDS te schrijven. GIDS wordt onderdeel van het grotere plan van aanpak dat in 2023 wordt opgesteld. In 2022 zijn de uitgangspunten van het laatste plan van aanpak aangehouden. Het plan van aanpak JOGG 2018-2021 is geëvalueerd, van de uitkomsten is een factsheet gemaakt. Hieruit blijkt dat met JOGG positieve resultaten worden behaald. Zodra opnieuw invulling wordt gegeven aan de functie van JOGG-regisseur wordt een nieuw plan van aanpak opgesteld.

Riolering
De lasten voor riolering vallen € 190.000 lager uit dan begroot is. Met name in de kapitaallasten zit een voordeel omdat nog niet alle geplande investeringen zijn afgerond en er dus nog niet wordt afgeschreven (zie ook investeringen). Een verdere toelichting op dit taakveld en de kostendekkendheid van de tarieven is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Afval
In 2022 zijn de lasten €83.000 lager dan begroot. Dit komt door een lager aanbod van afval ten opzichte van het vorige jaar. Er is minder huishoudelijk restafval aangeboden en er is minder afval gebracht naar het afvalbrengstation. Een verdere toelichting op dit taakveld en de kostendekkendheid van de tarieven is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Milieubeheer
De lasten zijn lager dan begroot (voordeel €1.119.000). Dit komt onder andere door begrote incidentele lasten die nog niet zijn uitgegeven: uitvoeringskosten klimaatakkoord (€ 209.000) en het in OWO-verband opstellen van transitievisie warmte (€ 164.000). Voor de uitvoering van de energietransitie is minder geld (€ 56.000) uitgegeven dan wat begroot is. Dit restant blijft binnen de reserve energietransitie. Daarnaast hebben we minder individuele taken afgenomen bij de FUMO dan begroot voor 2022 (voordeel € 60.000).

Begraafplaatsen en crematoria
Bij de lasten staat een voordeel van € 47.000. De baten geven een nadeel € 51.000. Per saldo is dit een negatief verschil van € 4.000 ten opzichte van de begroting. Dit heeft vrijwel geen gevolgen voor het exploitatiesaldo.

Baten
Riolering
De baten op het taakveld Riolering zijn € 46.000 hoger dan begroot. De opbrengsten uit de rioolheffing zijn hoger dan wat we bij de begroting hadden gedacht. Hier wordt een voordeel van € 46.000 behaald.

Afval
De baten voor afval zijn € 121.000 hoger dan begroot. De opbrengsten uit de afvalstoffenheffing zijn hoger dan wat we bij de begroting hadden gedacht. Hier wordt een voordeel van € 50.000 behaald (grotendeels door uitbreiding van het areaal). Daarnaast zijn de vergoedingen die wij als gemeente krijgen voor het scheiden van het afval hoger dan begroot, wat een voordeel van € 60.000 oplevert. Tot slot hebben we een teruggave van de dividendbelasting 2021 ontvangen, dit geeft een voordeel van € 12.000.

Mutaties reserves
Exploitatie afval
Uitgangspunt is een 100% kostendekking. Op begrotingsbasis sluit de exploitatie afval met een nadelig exploitatieresultaat van € 66.000. De werkelijke exploitatie sluit af met een voordelig saldo van € 145.000. Dit saldo wordt toegevoegd aan de reserve afvalstoffenverwijdering. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen.

Exploitatie riolering
Uitgangspunt is een 100% kostendekking. Op begrotingsbasis sluit de exploitatie riolering met een nadelig exploitatieresultaat van € 212.000. Het werkelijke exploitatieresultaat sluit met een voordelig saldo van € 123.000. Met name in de kapitaallasten zit een voordeel omdat nog niet alle geplande investeringen zijn afgerond en er dus nog niet wordt afgeschreven. Het saldo op de exploitatie is toegevoegd aan de reserve vervanging/onderhoud riolering.

Reserve energietransitie
De structurele voeding van de bestemmingsreserve energietransitie bestaat uit de jaarlijkse huuropbrengsten van de zonneparken in Wolvega en Noordwolde. In 2021 is er ruim € 26.000 toegevoegd aan de reserve. Voor de jaren 2021 en 2022 stelde u uit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf jaarlijks € 75.000 beschikbaar. Doel is onder meer om met dit geld samen met onze inwoners te investeren in samenwerken, onderlinge verbondenheid en draagvlak. In 2022 is slechts een klein deel van dit budget (€ 19.000) daadwerkelijk besteed. Het in 2022 niet uitgegeven geld vloeit terug naar Bestemmingsreserve.

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Drinkvoorziening voor vee 2018	160	160	0	160	0	160
Vervangen riolering 2018 en 2019	848	101	6	95	0	95
Vervangen riolering 2020	607	39	40	-1	-1	0
Vervangen riolering 2021	200	176	0	176	0	176
Vervangen riolering 2022	952	952	0	952	0	952
Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch) 2021	50	50	44	6	6	0
Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch) 2022	109	109	35	74	0	74
Aanleg hemelwaterriool 2020	89	74	0	74	0	74
Aanleg hemelwaterriool 2021	1.295	1.215	2	1.213	0	1.213
Aanleg hemelwaterriool 2022	1.015	1.015	0	1.015	0	1.015
Eindtotaal	**5.325**	**3.891**	**126**	**3.765**	**5**	**3.759**

Toelichting op investeringen

In het GRP zijn negen klimaatmaatregelen benoemd. Per klimaatmaatregel zijn er meerdere kredieten beschikbaar gesteld. Zo is er voor de voorbereiding een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Daarnaast is er een onderscheid gemaakt in verband met de duur van de afschrijvingstermijn. Zo is er voor een maatregel in een groenstrook of onder de weg een andere afschrijvingstermijn dan voor de aanleg van een riool.
De doorlooptijd van het ontwerp tot en met de uitvoering bedraagt per maatregel meer dan één jaar.
In het overzicht van de investeringen vallen de maatregelen onder de noemer ‘aanleg hemelwaterriool 2021 en aanleg hemelwaterriool 2022'.

Drinkvoorziening voor vee 2018
In december 2022 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. De afrekening is in 2023.

Vervanging riolering 2018 en 2019
Het restant van het krediet wordt ingezet bij de rioolvervanging die wordt uitgevoerd in 2023.

Vervanging riolering 2020
Uit dit krediet zijn in 2022 de voorbereidingskosten betaald voor het vervangen van een deel van de riolering langs de Grindweg in Munnekeburen/Scherpenzeel. De uitvoering van werkzaamheden is in 2023. De kosten daarvan komen ten laste van het krediet Vervangen riolering 2019. Het krediet kan worden afgesloten.

Vervanging riolering 2021
In 2022 wordt een deel van de riolering langs de Grindweg in Munnekeburen/Scherpenzeel gerelinend. De kosten hiervan worden ten laste gebracht van dit krediet.

Vervanging riolering 2022
In 2023 worden in een aantal straten in de gemeente het riool vervangen. De kosten voor deze vervanging worden ten laste gebracht van dit krediet en het krediet ‘Vervangen riolering 2022’.
Ook is de Rijksbijdrage impulsregeling klimaatadaptie 2021-2027 die bij de najaarsnota 2022 aangevraagd aan dit krediet toegevoegd. Via die regeling hebben wij een bijdrage van het Rijk gekregen voor klimaatadaptatiemaatregelen. De ontvangen bijdrage wordt toebedeeld aan de kredieten die beschikbaar zijn gesteld voor de maatregelen.

Vervanging rioolgemalen 2021
Dit krediet kan worden afgesloten.

Vervanging rioolgemalen 2022
In 2021 is gestart met de voorbereiding voor het verplaatsen van het rioolgemaal aan de Oosterstreek. In 2022 zouden deze werkzaamheden uitgevoerd worden maar vinden nu plaats in 2023.

Aanleg hemelwaterriool 2020
Het restant van het krediet wordt ingezet bij de rioolvervanging waar gelijktijdig ook een hemelwaterriool wordt aangelegd.

Aanleg hemelwaterriool 2021
- GRP 2021 waterberging groenstrook Tjerk Hiddesstraat

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering van de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in de Tjerk Hiddesstraat en de Sickengastraat in Wolvega.
Door personeelstekort is deze maatregel niet in 2022 uitgevoerd maar wordt de maatregel in 2023 uitgevoerd.

- GRP 2021 aanleg waterberging Omgang

Dit is het voorbereidingskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in Omgang in Wolvega.
Door de toekenning van de Rijksbijdrage klimaatadaptatie is de planning van werkzaamheden zoals genoemd in het Gemeentelijk Rioleringsplan aangepast. De aanleg van de waterberging in de Omgang staan nu gepland voor 2026. De voorbereiding begint dan in 2025.

- GRP 2021 aanpassen, verlagen Kolksplein

Dit is het voorbereidingskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt aan het Kolksplein in Wolvega.
De uitvoering stond gepland in 2022. Echter door personeelstekort is er nog geen start gemaakt met de voorbereiding en dus ook niet met de uitvoering.

- GRP 2021 aanpassen wegprofiel Tjerk Hiddesstraat

Dit is het voorbereidingskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in de Tjerk Hiddesstraat en de Sickengastraat in Wolvega.
In 2021 is de voorbereiding gestart. De kosten die in 2021 gemaakt zijn voor de voorbereiding, zijn geboekt op het krediet ‘GRP 2021 aanpassen wegprofiel Tjerk Hiddestraat’.
De uitvoering vindt plaats in 2023.

- GRP 2021 hemelwaterriool Houtstraat in Wolvega

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering van de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in de Houtstraat in Wolvega.
Door personeelstekort is deze maatregel niet in 2022 uitgevoerd maar wordt de maatregel in 2023 uitgevoerd.

- GRP 2021 hemelwaterriool Spoorstraat, Nieuwstraat

Dit is het uitvoeringskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in de Spoorlaan en de Nieuwstraat in De Blesse De uitvoering start in 2022.
De uitvoering staat gepland nadat de Steenwijkerweg in De Blesse is heringericht.

Aanleg hemelwaterriool 2022
- GRP 2022 IJsbaanweg waterberging Haenepolle

Dit is het voorbereidingskrediet voor het uitwerken van het plan en het opstellen van het bestek. In 2022 is door personeelstekort nog niet gestart met de voorbereiding.

- GRP 2022 Spoorlaan en Nieuwstraat afkoppelen

Dit is een uitvoeringskrediet voor de aanleg van een regenwaterriool vanuit de Nieuwstraat naar de Spoorlaan.

- GRP 2022 Kolksplein afkoppelen Helomalaan

Dit is een uitvoeringskrediet voor de aanleg van een regenwaterriool

- GRP 2022 Spoorlaan aanpassen wegprofiel te Wolvega

Dit is het voorbereidingskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt in de Spoorlaan in Wolvega.
De voorbereiding is door personeelstekort nog niet gestart.

- GRP 2022 Omgang aanpassen wegprofiel

Een onderdeel van de klimaatmaatregel is het aanpassen van het wegprofiel. Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering van die aanpassing.
Door personeelstekort is deze maatregel niet in 2022 uitgevoerd maar wordt de maatregel in 2023 uitgevoerd.

- GRP 2022 Omgang aanleg buis overloop

Een onderdeel van de klimaatmaatregel is de aanleg van een buis vanaf de waterberging naar de sloot nabij de sprotvelden. Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van de buis.
Door personeelstekort is deze maatregel niet in 2022 uitgevoerd maar wordt de maatregel in 2023 uitgevoerd.

- GRP 2022 Reitsmastraat waterberging in groenstrook

Dit is het voorbereidingskrediet voor het uitwerken van het plan en het opstellen van het bestek. In 2022 is door personeelstekort nog niet gestart met de voorbereiding.

- GRP 2022 Kolksplein aanleg hemelwaterriool

Dit is het uitvoeringskrediet voor de klimaatmaatregel die uitgevoerd wordt aan het Kolksplein in Wolvega. De uitvoering stond gepland in 2022. Echter door personeelstekort is er nog geen start gemaakt met zowel de voorbereiding als de uitvoering.

Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Hoeveel heeft het gekost?

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	195	257	172	62
8.1 Ruimtelijke ordening	842	881	815	39
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen	1.759	1.689	1.689	-70
8.3 Wonen en bouwen	1.159	1.115	1.062	-44
Totaal Lasten	**3.954**	**3.941**	**3.738**	**-13**
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	54	7	7	-46
8.1 Ruimtelijke ordening	35			-35
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen	1.503	1.689	1.689	186
8.3 Wonen en bouwen	677	625	600	-51
Totaal Baten	**2.269**	**2.322**	**2.297**	**53**
Saldo van lasten en baten	**1.686**	**1.620**	**1.441**	**-66**
Onttrekking reserves				
0.10F Mutaties reserves	187	242		55
Saldo van mutatie reserves	**187**	**242**		**55**
Resultaat	**1.498**	**1.377**	**1.441**	**-121**

Toelichting hoeveel heeft het gekost?

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
Dit betreft de woningterreinen. In de jaarrekening treffen wij de voorzieningen of winstnemingen die volgens de regelgeving nodig zijn bij een grondexploitatie. Een nadere toelichting vindt u in de paragraaf grondbeleid en onder toelichting op de balans onder voorraad (vlottende activa).

Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden
In 2022 is de openbare ruimte bij de Sportlaan 25 ingericht. Dit geeft een incidenteel voordeel van € 32.000. De werkzaamheden voor de EPA verduurzaming gemeentelijk vastgoed (€ 28.000) zijn in 2021 opgestart, de uitvoering vindt in 2023 plaats. Via de KlimOp regeling provincie Fryslân worden in 2023 voor een deel van onze objecten verduurzamingsvoorstellen gemaakt. Met het incidentele budget wordt een deel van de overige objecten opgenomen en aanvullende verdiepingen gedaan. Dit geeft een incidenteel voordeel in 2022 van € 23.000.

Ruimtelijke ordening
De lasten zijn lager dan begroot, dit komt onder andere door een restant op het budget voor implementatie omgevingswet (voordeel € 18.000) en uitwerken omgevingsvisie (voordeel € 54.000). Dit komt mede door het uitstel van de omgevingswet. We verwachten dat de kosten hiervoor de komende jaren toe gaan nemen.

Wonen en Bouwen
Er zijn meer kosten gemaakt doordat er meer vergunningaanvragen waren, daarnaast zijn de kwaliteitscontroles brandveiligheid deels uitbesteed. Dat bracht ook extra kosten met zich mee (nadeel € 50.000).

Baten
Beheer overige gebouwen en gronden
Ter afronding van een exploitatieovereenkomst is er een bedrag van € 40.000 ontvangen.

Ruimtelijke ordening
In 2022 is een bedrag van € 35.000 ontvangen. Dit zijn de opbrengsten voor de leges principeverzoeken en bestemmingplannen. Deze opbrengsten waren niet opgenomen in de begroting.

Wonen en bouwen
De baten voor de omgevingsvergunningen (zonder het deel bouwvergunningen) zijn hoger dan begroot (voordeel € 43.000).

Mutaties reserves
Er zijn onttrekkingen uit de reserves geweest ter dekking van de volgende kosten. Voor de implementatie van de omgevingswet (€ 117.000). De EPA verduurzaming gemeentelijk vastgoed is opgestart en de onttrekking hiervoor was € 4.000. Voor de brandscheiding in het gemeentehuis € 43.000. En voor de inrichting van de openbare ruimte € 23.000.

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Alg.budget investeringskalender + ambities 2018	2.000	325	0	325	0	325
Rottige Meente	719	528	479	49	0	49
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	400	400	19	381	0	381
Huisvesting Statushouders / Oekraïense ontheemden	881	881	704	177	0	177
Eindtotaal	**4.000**	**2.134**	**1.203**	**931**	**0**	**931**

Toelichting op investeringen

Algemeen budget investeringskalender + ambities 2018
Dit investeringskrediet is niet ingezet in 2022 (€ 325.000). Het restant van het krediet (€ 325.000) nemen we mee naar 2023. Dit is onderdeel van het Dynamische investeringsprogramma. Zie ook paragraaf Dynamisch investeringsprogramma.

Rottige Meente
In januari 2021 zijn de middelen voor de gebiedsopgave beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het project Zuidelijke poort. Vanwege de vereiste cofinanciering voor de toegekende bijdrage uit de Regiodeal zijn er een aantal ‘no regret’-maatregelen voor recreatieve gebiedsontwikkeling uitgevoerd. Zo zijn de herinrichting van de haven Driewegsluis, het realiseren van een nieuwe fietsbrug voor een fietsverbinding van de Overtoom met het oostelijk eiland en het aansluiten van deze nieuwe fietsbrug op het bestaande fietspad richting Oldemarkt in de Rottige Meente gerealiseerd. Het restant krediet van 2022 nemen we mee naar 2023 voor de laatste 'no regret' maatregelen binnen het project.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed
Dit krediet wordt ingezet voor het plaatsen van solar carports op het parkeerterrein bij het gemeentehuis. Het programma van eisen voor het project solar carports op het parkeerterrein bij het gemeentehuis is opgesteld en de aanbesteding is opgestart. Het krediet wordt meegenomen naar 2023.

Huisvesting Statushouders / Oekraïense ontheemden
De gemeente heeft een taakstelling voor het huisvesten van statushouders en Oekraïense ontheemden. Met de aanschaf van chalets kan de gemeente extra woonruimte creëren en (eerder) voldoen aan deze taakstelling. Het krediet wordt meegenomen naar 2023.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Exploitatie	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Lasten				
0.5 Treasury	181	105	105	-77
0.61 OZB woningen	198	184	184	-14
0.62 OZB niet-woningen	193	184	184	-9
0.64 Belastingen overig	178	118	118	-60
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen		849		849
0.8 Overige baten en lasten	12			-12
3.4 Economische promotie		58	58	58
Totaal Lasten	**762**	**1.497**	**648**	**736**
Baten				
0.5 Treasury	246	168	72	-78
0.61 OZB woningen	3.022	3.074	3.074	53
0.62 OZB niet-woningen	1.849	1.857	1.857	8
0.64 Belastingen overig	132	131	131	-1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen	59.333	56.974	51.640	-2.360
0.8 Overige baten en lasten	61			-61
3.4 Economische promotie	226	200	200	-26
Totaal Baten	**64.868**	**62.405**	**56.975**	**-2.464**
Saldo van lasten en baten	**-64.106**	**-60.907**	**-56.327**	**3.199**
Storting reserves				
0.10G Mutaties reserves	6.748	7.106		359
Onttrekking reserves				
0.10G Mutaties reserves	8.414	8.414		
Saldo van mutatie reserves	**-1.667**	**-1.308**		**359**
Resultaat	**-65.773**	**-62.215**	**-56.327**	**3.558**

Toelichting

Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Treasury
Op het taakveld treasury staat de rente die we moeten betalen over de korte en langlopende geldleningen die we zijn aangegaan. De rente die we aan de grondexploitatie en overige investeringen mogen toerekenen worden hierop in mindering gebracht. Wat resteert is het renteresultaat. Het werkelijk renteresultaat over 2022 is € 41.000 negatief. De werkelijk te betalen rente is dus hoger dan de rente die we hebben doorberekend aan de grondexploitatie en de taakvelden. Zie daarvoor ook het renteschema in de paragraaf Financiering. Onder dit taakveld staat verder nog de dividenduitkering van onze deelnemingen.

OZB woningen en niet-woningen
De verwachte opbrengst OZB over 2022 was afgerond € 4,9 miljoen. De werkelijke opbrengst blijkt € 60.000 lager. Dit is een afwijking van slechts 1%. Deze lagere opbrengst komt door de waardevermindering door de bezwaarschriften.

Belastingen overig
De inkomsten die wij vanuit de reclamebelasting ontvangen, betalen wij een op een door aan het ondernemersfonds. Dit vindt plaats in programma 3.

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
Het gemeentefonds is onze grootste inkomstenpost. In 2022 hebben we € 59,3 miljoen aan algemene uitkering ontvangen, zo'n € 2,4 miljoen meer dan we hadden begroot bij de najaarsnota. Belangrijke reden hiervoor is dat er via de septembercirculaire en de decembercirculaire van het gemeentefonds nog middelen in 2022 beschikbaar werden gesteld door het Rijk. Onder meer voor de energietoeslag, de implementatie omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouw ontvingen we middelen nadat we de najaarsnota vaststelden. Een deel van deze middelen nemen we mee naar 2023 omdat we de uitgaven in dat jaar doen. Dit betreft € 680.000 voor de energietoeslag 2023 en € 493.000 voor de implementatie omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouw. De gemeenteraad is over de financiële gevolgen van de septembercirculaire en de decembercirculaire geïnformeerd. Ook hebben we afrekeningen van voorgaande jaren ontvangen.

Bij de uitgaven van het taakveld Algemene Uitkering staat een bedrag van € 849.000. Dit is (een deel van) het restant coronabudget. De financiële verwerking hiervan vindt u in de paragraaf Gevolgen corona.

Economische promotie
De opbrengst van de toeristenbelasting is € 26.000 hoger dan begroot. De definitieve afrekening is altijd één jaar later (de afrekening van 2021 vond in 2022 plaats).

Reserve mutatie
De extra storting van € 358.500 in de dekkingsreserve kapitaallasten Driewegsluis is per abuis begroot bij de algemene dekkingsmiddelen in plaats van bij programma 5. De werkelijke reserve mutatie loopt wel via programma 5. Op de algemene dekkingsmiddelen is er daarom een positief resultaat bij de reserve mutaties. Bij programma 5 is dat een nadeel van € 358.500. Per saldo is dit nul.

x € 1.000

Gemeentefonds (- = nadelig)	2022
Raming conform Najaarsnota 2022	
Algemene uitkering	56.974
Totaal raming gemeentefonds Najaarsnota 2022	**56.974**
Uitkering 2022 (realisatie)	
Algemene uitkering	59.342
Totaal realisatie gemeentefonds 2022	**59.342**
Afrekening 2020	39
Afrekening 2021	- 48
Totaal in jaarrekening 2022	**59.333**

Overzicht kosten overhead

Overzicht kosten overhead

De definitie van overhead uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.

De bedrijfskosten die wel gerekend worden tot de overhead zijn:

- Personele kosten **(alleen leidinggevenden en interne afdelingen)**
- Huisvesting
- ICT
- Communicatie
- Overige bedrijfsvoeringskosten

Toerekening aan kostendekkende activiteiten
Alle directe kosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de taakvelden. Voor taakvelden waar kostendekkende tarieven het uitgangspunt zijn, zoals bij de exploitatie afvalinzameling en riolering, wordt een opslag voor de overheadkosten toegepast. De opslag is een percentage van de directe salariskosten. De overhead waarmee wij in 2022 hebben gerekend is 80%.

x € 1.000

Overhead	Werkelijk 2022	Actuele begroting 2022	Primaire begroting 2022	Verschil begroot - werkelijk
Personeel	8.212	8.732	8.564	520
Huisvesting	1.458	1.372	1.373	-86
ICT	897	758	846	-139
Overige bedrijfsvoeringskosten	484	487	435	7
Communicatie	47	80	80	33
Totaal Overhead	**11.098**	**11.429**	**11.298**	**335**
Toerekening aan kostendekkende activiteiten	-1.317	-1.095	-1.095	221
Totaal Exploitatieontlastend	**-1.317**	**-1.095**	**-1.095**	**221**
Eindtotaal	**9.781**	**10.334**	**10.203**	**556**

Toelichting overhead kosten

Personeel
Het saldo van de totale salariskosten staan bij de paragraaf bedrijfsvoering.

De kosten personeel bij overhead bestaat uit salarissen van de leidinggevenden en de interne afdelingen. Zowel voor het vaste personeel als ook voor inhuur. Ook de kosten van onder andere opleiding, werving en selectie zijn onderdeel van de overheadkosten personeel. Het verschil wordt veroorzaakt door een restant op het totaal van de teambudgetten van €150.000, de knelpuntenpot € 135.000, ontvangen WAZO gelden € 145.000 en niet volledig besteed budget voor generatiegericht maatwerk van € 83.000.

Huisvesting
Het verschil van € 86.000 komt hoofdzakelijk doordat er meer aan onderhoud (uitbestede werkzaamheden) is uitgeven op budget vastgoed Gemeentehuis.

ICT
De ICT budgetten laten een tekort zien van ongeveer € 139.000. Dit wordt onder andere veroorzaakt door hogere onderhoudslasten van diverse applicaties. Ook is de complexiteit en kwetsbaarheid van systemen, de hogere onderhoudslasten van diverse applicaties, netwerken en applicatielandschap verder toegenomen. Binnen alle organisaties stijgen de ICT kosten, dat is voor onze organisatie niet anders. Hogere eisen aan beveiliging, nieuwe wetgeving en verdergaande digitalisering van dienstverlening en bedrijfsprocessen vragen om investeringen. In de begroting 2023 hebben we hier rekening mee gehouden. Er zijn middelen beschikbaar gesteld om dit het hoofd te bieden en daarmee de continuïteit van ICT verder te borgen.

Communicatie
Er is een restant van € 33.000 op het onderdeel communicatie. Vanwege capaciteitsproblemen en onvoorziene communicatie-inzet voor crises zijn niet de alle verwachte uitgaven gedaan.

Exploitatie ontlastend
Er zijn in 2022 meer personeelskosten toegerekend aan kostendekkende activiteiten. Dit is een voordeel voor de overhead.

Investeringen

x € 1.000

Investeringen	Totaal krediet	krediet 2022	Realisatie 2022	Restant 31/12/2022	Overschot / tekort 2022	Naar 2023
Vervanging en uitbreiding werkplekken en -voorzieningen	500	254	234	20	0	20
Vervanging inrichting restaurant gemeentehuis	50	50	62	-12	-12	0
Microsoft	195	195	0	195	0	195
Vervangingsbudget automatisering 2020	630	325	10	316	166	150
Vervangingsbudget automatisering 2021	1.400	1.179	330	849	0	849
Vervangingsbudget automatisering 2022	406	406	149	257	0	257
Budget informatisering 2021	450	137	78	59	59	0
Budget informatisering 2022	450	450	366	84	0	84
Tractie 2022	325	325	90	235	0	235
MJOP gemeentehuis	777	773	128	645	0	645
Eindtotaal	**5.183**	**4.094**	**1.446**	**2.648**	**213**	**2.435**

Toelichting op investeringen

Vervanging en uitbreiding werkplekken en -voorzieningen
De vervanging van het werkplekmeubilair is grotendeels gerealiseerd. Er zijn nog een aantal afrondende werkzaamheden in 2023, daarom stellen we voor het krediet mee te nemen naar 2023.

Inrichting restaurant gemeentehuis
De projectgroep hybride werken is eind september 2021 gestart met het voorbereiden van de aanbesteding van de werkplekken. De inrichting van de aanlandplekken in het restaurant / werkcafé zijn tegelijkertijd gaan lopen met het vervangen van de werkplekken. Dit krediet kan worden afgesloten.

Microsoft
De eerste voorbereidingen zijn begonnen in 2022, de brede uitrol van OWO365 gaat plaatsvinden in 2023. De licenties die tot nu toe zijn afgesloten worden hier uit betaald. Dit blijft nodig tot de EU-aanbesteding voor M365 licenties E5 voor OWO-breed is afgerond.

Vervangingsbudget automatisering 2020
Er is minder uitgegeven op dit budget dan begroot. De nieuwe licenties van Exchange konden tweedehands worden aangeschaft wat een besparing van € 80.000 opleverde. De geplande vervanging van de netwerkswitches is deels uitgevoerd, de 8 coreswitches zijn vervangen. De vervanging van de access switches is door drukte vertraagd, maar staat nu op de planning voor 2023. Een aantal Pinkapplicaties stond op de nominatie om in 2020 te worden vervangen. Doordat in 2020 is besloten alle kernapplicaties gezamenlijk aan te besteden zijn deze ook opgenomen in het totale budget voor 2021. Wij stellen daarom voor om € 150.000 toe te voegen aan het Vervangingsbudget automatisering 2021 en het restant (€ 166.000) vrij te laten vallen.

Vervangingsbudget automatisering 2021
Dit krediet is voor de EU-aanbesteding voor kernaplicaties. De nadere overeenkomsten worden in het 1e kwartaal van 2023 getekend, waarna de eerste facturen zullen worden ontvangen. Daarnaast wordt dit gebruikt voor vervanging van monitoren/aanschaf monitoren en laptops voor nieuwe hybride werkplekken.

Vervangingsbudget automatisering 2022
Voor 2022 loopt er nog een aanbesteding voor de BOR-applicaties, daarnaast moeten aansluitend de huidige toughpads worden vervangen. De aanbesteding voor iWriter was gestart, maar moet opnieuw vanwege het feit dat geen inschrijvende partij aan de financiële voorwaarden kon voldoen.

Budget informatisering 2021
Dit krediet kan worden afgesloten.

Budget informatisering 2022
Koppeling Vendorlink met iDocumenten, implementatie Recourse en implementatie Melddesk zijn deels of nog niet gerealiseerd.

Tractie 2022
De volgende tractiemiddelen zijn aangeschaft in 2022:

Trekker met kipper kraancombinatie
4 x grote sneeuwschuiver
2 x bestelauto
Grondschaaf

Het krediet van 2022 is nog niet volledig ingezet (mede door leveringsproblemen), daarom stellen we voor het resterende krediet mee te nemen naar 2023.

MJOP gemeentehuis vervangen regeltechniek
Vanwege de marktsituatie en bijkomende technische problemen, wordt deze opdracht uitgevoerd in 2023.

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

x € 1.000

Vennootschapsbelasting	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Te betalen VPB	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

De afvalinzameling en -verwerking wordt gedaan door Omrin. Omrin heeft geen vaststellingsovereenkomst (VSO) met de Belastingdienst gesloten met betrekking tot de opbrengsten uit huishoudelijke afvalstromen. Deze opbrengsten verlagen de aan de gemeente doorbelaste kosten en Omrin geeft deze opbrengsten niet zelf aan. Daarom moet de gemeente deze opbrengsten aangeven als belaste bate. Over 2020 hebben we een aanslag gekregen van totaal € 97.

Overige baten en lasten

Tabel overige baten en lasten

x € 1.000

Overzicht overige baten en lasten	Rekening 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
Stelpost onvoorziene uitgaven	0	224	280	224
Stelpost indexatie	0	600	0	600
Totaal	**0**	**824**	**280**	**824**

Toelichting tabel overige baten en lasten
Jaarrekening 2022 ten opzichte van actuele begroting 2022

Stelpost onvoorziene uitgaven
Deze post bestaat uit de stelpost algemene risicobeheersing van € 250.000 en de post onvoorzien van € 30.000. In 2022 is deze laatste post ingezet voor een ecologische verbindingszone als natuurcompensatie nabij de Driewegsluis voor een bedrag van € 56.000.

Stelpost indexatie
Vanwege de enorme stijging van de indexatiecijfers raamden we bij de voorjaarsnota 2022 een stelpost van € 1,0 miljoen in 2022 om eventuele incidentele tegenvallers op te vangen. Hiervan is via de najaarsnota € 400.000 ingezet in 2022 voor het project De Blesse. Er resteert nog een bedrag van € 600.000. Vanwege aanbestedingen die nog plaatsvinden en de blijvend hoge inflatie, stellen we voor om dit bedrag in de bestemmingsreserve investeringsambities te storten.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

In een aantal programma's zijn de uitgaven hoger geweest dan het door de raad geautoriseerde bedrag. De kadernota rechtmatigheid van het BBV zegt hier onder andere het volgende over:

Begrotingscriterium
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (*BADO)* wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.”

Begrotings- en investeringskredietoverschrijdingen

Begrotingsafwijkingen en -overschrijdingen (beleidsmatig en/of financieel) behoeven autorisatie door de gemeenteraad. In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad worden voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Slechts indien de omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk maken, zal achteraf een begrotingswijziging moeten worden voorgelegd. Indien de raad ermee instemt wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Toch kan voor de accountant bij de controle vaststaan dat een aantal (begrotings)overschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen.

Er zijn verschillende typen begrotingsoverschrijdingen die beschreven staan in de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. In onderstaande tabel is weergegeven welke overschrijdingen hebben plaatsgevonden. Onder de tabel staat de toelichting hierop.

In deze jaarrekening gaat het om de volgende type overschrijdingen:

A. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.

B. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.

C. Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.

Tabel begrotingsrechtmatigheid

x € 1.000

Overzicht overschrijdingen programma's	Rekening 2022	Actuele begroting 2022	Primitieve begroting 2022	Overschrijding
0 Bestuur en Ondersteuning	3.469	2.980	2.626	-489
3 Economie	1.532	1.154	1.154	-378
4 Onderwijs	3.962	3.860	3.826	-102

Toelichting op de tabel begrotingsoverschrijding

Programma 0

De afwijking wordt veroorzaakt door het op peil brengen van de voorzieningen pensioenen wethouders. We hebben de pensioenen van 2 voormalige wethouders in eigen beheer genomen. Dit kon eerder niet. Maar omdat de huidige beheerder van deze 2 pensioenen geen indexatie uitbetaalt is dit nu wel mogelijk geworden. We verwachten hiervoor een afkoopsom te ontvangen van € 553.000. Dit zijn baten. De actuariële berekeningen houden wel rekening met indexatie en daarom moesten we € 633.000 in onze voorziening stoppen. Dit alles was ten tijde van de najaarsnota nog niet bekend.

Programma 3

Voor de grondexploitaties moest een voorziening worden getroffen. Dit was ten tijde van de najaarsnota nog niet bekend.

Programma 4

Ondanks dat er meer lasten zijn geboekt dan het beschikbare budget is dit toch geen onrechtmatigheid. Er zijn boekingen geweest voor Het Lokaal Onderwijs Achterstanden Beleid (LOAB). De dekking hiervoor stond op de balans en is verrekend met de batenkant.

Jaarrekening - overig

Overzicht incidentele budgetten

Incidentele Baten

x € 1.000

Incidentele baten	Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot-werkelijk
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Groot onderhoud Fietspont Tjonger (bijdrage Fryske marren)	0	25	0	25
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Cofinanciering buurtsportcoaches	61	61	0	0
Lokaal sportakkoord	38	38	20	0
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 6, bijdrage provincie	82	150	150	68
Stelpost Inkomsten voor crisis Oekraïne	1.043	1.000	0	-43
Bijdrage GGZ hoofdlijnenakkoord 2022	100	100	0	0
7 Volksgezondheid en Milieu				0
Extra dividend Omrin	60	60	0	0
SPUK verlagen energierekening	321	321	0	0
Extra Spuk gelden energiearmoede	432	432	0	0
Algemene dekkingsmiddelen				0
Dividenduitkering BNG 2021	96	96	0	0
Inkomsten vanuit het Rijk voor uitvoering energietoeslag particulieren	1.870	1.500	0	-370
Overhead				0
Vergoeding OWO - dienstverlening incidentele zaken	725	725	0	0
Algemeen				0
Onttrekking reserves	9.649	10.340	448	691
Totaal incidentele baten	**14.477**	**14.848**	**618**	**371**

Incidentele Lasten

x € 1.000

Incidentele lasten	Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot-werkelijk
0 Bestuur en Ondersteuning				
Motie bestuurlijke vernieuwing	14	10	0	-4
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Dior, budget uit 2021	16	16	0	0
Groot onderhoud verkeersbrug Steenwijkerweg	0	55	0	55
Onderzoek rapportage asfaltwegen	0	25	0	25
Opstellen Gemeentelijk verkeers en vervoersplan	17	50	0	33
Groot onderhoud Fietspont Tjonger	0	80	0	80
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Cofinanciering buurtsportcoaches	61	61	0	0
Lokaal sportakkoord	2	38	20	36
Kerkenvisie, budget uit 2021	1	20	0	19
Extra bijdrage voor uitvoering baggerplan vijvers	0	75	0	75
Bomenbeleids plan budget uit 2021	28	39	0	11
Flora/ fauna digitale kaart budget uit 2021	15	25	0	10
6 Sociaal domein				0
Bestemming Noordwolde fase 6	164	260	260	96
Restant van Noordwolde fase 5	27	27	0	0
Projectleiding Bestemming Wolvega	0	50	0	50
Bijdrage aan proceskosten Regiodeal	25	25	25	0
Stelpost Uitgaven voor crisis Oekraïne	1251	1000	0	-251
Uitvoering energietoeslag particulieren	1890	1500	0	-390
GGZ hoofdlijnenakkoord 2022	100	100	0	0
7 Volksgezondheid en Milieu				
Gezond in de Stad, extra middelen Uit JR 2021	0	73	73	73
Dienstverlening OWO VTH - incidenteel	70	70	0	0
Energietransitie	19	75	75	56
Uitvoeringskosten Klimaatakkoord	0	209	0	209
Opstellen Transitievisie Warmte	0	152	152	152
Transitievisie warmte budget uit 2021	5	17	0	12
SPUK verlagen energierekening	0	321	0	321
Extra Spuk gelden energiearmoede	0	432	0	432
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing				
EPA verduurzaming gemeentelijk vastgoed	4	27	0	23
Inrichting openbare ruimte Sportlaan	23	55	0	32
Implementatie omgevingswet + VTH Omgevingswet	117	117	0	0
Algemene dekkingsmiddelen				
Stelpost indexatie	400	1000	0	600
Coronagelden	911	2018	0	1.107
Overhead				
Brandscheiding gemeentehuis	43	43	0	0
OWO dienstverlening incidentele zaken	1048	1048	0	0
Organisatieontwikkeling	250	250	250	0
Medewerker Monitoring Sociaal domein	43	43	43	0
Algemeen				
Storting in reserves	8731	8522	70	-209
Totaal incidentele lasten	**15.275**	**17.928**	**968**	**2.653**

Incidentele middelen van 2022 naar 2023

Incidentele middelen 2022 beschikbaar te stellen in 2023

x € 1.000

Incidentele middelen beschikbaar te stellen in latere jaren	Begroot 2022	Werkelijk 2022	Restant 2022	Nodig in 2023	Dekking in 2023 Algemene reserve
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat					
Verkeers en vervoersplan	50	16	34	34	34
Brug Steenwijkerweg	55	0	55	55	55
Onderzoek asfaltwegen	25	0	25	25	25
Baggeren	75	0	75	75	75
Flora/ fauna digitale kaart	25	15	10	10	10
5 Sport, Cultuur en Recreatie					
Kerkenvisie	20	1	19	19	19
6 Sociaal Domein					
Coronaschade Caparis	21	0	21	21	21
Sociale infrastructuur op gang helpen ná corona	118	0	118	118	118
7 Volksgezondheid en Milieu					
Uitvoering klimaatakkoord	209	0	209	209	209
Opstellen visie energietransitie	169	5	164	164	164
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing					
EPA verduurzaming gemeentelijk vastgoed	27	4	23	20	20
Algemene Dekkingsmiddelen					
Energietoeslag	680	0	680	680	680
Omgevingswet	493	0	493	493	493
Totaal incidentele lasten	**1.967**	**41**	**1.926**	**1.923**	**1.923**

Toelichting incidentele middelen 2022 beschikbaar te stellen in 2023

Voor diverse projecten waren incidentele budgetten beschikbaar in 2022. Het niet gebruikte deel valt vrij ten gunste van het rekeningsaldo. Enkele projecten zijn echter nog niet volledig uitgevoerd. In de nota financiële beleid van onze gemeente is gesteld dat overheveling van budgetten naar een volgend jaar alleen kan door middel van een begrotingswijziging bij de jaarrekening van het af te sluiten boekjaar. De over te hevelen budgetten worden dan, gelijktijdig met het vaststellen van de jaarrekening, middels een begrotingswijziging in 2023 geactualiseerd en geautoriseerd.

<u>Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat</u>

Verkeers- en vervoersplan

Het verkeers- en vervoersplan wordt in 2023 verder uitgewerkt. En de verplichtingen hiervoor zijn reeds aangegaan.

Brug Steenwijkerweg

Wij hebben vastgesteld dat er groot onderhoud bij de brug in de hoofdrijbaan van de Steenwijkerweg uitgevoerd moet worden.
De werkzaamheden aan de brug zijn nog niet uitgevoerd in verband met aanvullende onderzoeken. Deze onderzoeken vinden plaats in het 1e kwartaal van 2023. De herstelwerkzaamheden aan de betonconstructie van de brug zullen naar verwachting in het 2e of 3e kwartaal van 2023 worden uitgevoerd.

Onderzoek asfaltwegen
Eind 2022 is een offerte opgevraagd bij een adviesbureau en de opdracht is verleend. Het projectgeld zal daarom in het 1e kwartaal van 2023 volledig worden uitgegeven. Eventuele overschrijdingen worden vanuit het onderhoud budgetten aangevuld.

Baggeren
De werkzaamheden zijn december 2022 gestart en worden in het voorjaar 2023 afgemaakt. Hiervoor is het budget in 2023 nog nodig.

Flora/ fauna digitale kaart
Het flora- en faunaplan wordt in 2023 verder uitgewerkt, hier zijn al verplichtingen voor aangegaan.

Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie
Kerkenvisie
De kerkenvisie is een routekaart voor het religieus erfgoed. Het heeft een doorlooptijd nodig van 2 jaar. Vanwege Corona was de start een half jaar vertraagd. De visie komt tot stand met alle Kerkeigenaren. Het budget is ook bestemd om de gevolgen van de visie te kunnen dragen. De kerkenvisie zal in het eerste halfjaar 2023 aan het college worden voorgelegd.

Programma 6 Sociaal Domein
Coronaschade Caparis
In december 2022 is het verzoek van Caparis NV voor coronacompensatie ontvangen. De uitbetaling vindt pas in 2023 plaats. De gevraagde compensatie voor 2022 betreft € 21.152. Dit is lager dan de geleden coronaschade, Caparis NV haalt de overige geleden schade uit eigen opgebouwde middelen.

Besteding Coronagelden Sociaal Domein
Dit geld is bedoeld om de sociale infrastructuur weer op gang te helpen na Corona.

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Uitvoering energietransitie
Het incidenteel budget van € 209.000 Uitvoering Landelijk klimaatakkoord wordt vanaf 2023 ingezet voor de gemeentelijke uitvoering van dat akkoord (door het Rijk in de 2e helft 2022 hiervoor beschikbaar gesteld).

Opstellen visie energietransitie
Dit betreft de rijksbijdrage voor gemeentelijke planvorming warmtetransitie bebouwde omgeving. Het resterende geld wordt in 2023 ingezet voor het opstellen van een OWO-actieplan Warmtetransitie en de daarop volgende start van de uitvoering van dat plan (conform OWO-afspraak).

8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing
EPA verduurzaming gemeentelijk vastgoed
Via de KlimOp regeling provincie Fryslân worden in 2023 voor een deel van onze objecten verduurzamingsvoorstellen gemaakt. Met ons incidentele budget van € 20.000 worden een deel van de overige objecten opgenomen en aanvullende verdiepingen gedaan.

Algemene Dekkingsmiddelen
Energietoeslag (is Algemeen dekkingsmiddel)
Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. De gemeenten voeren dit uit. Wij ontvingen hiervoor via de decembercirculaire al een deel (€ 680.000) van de middelen. Deze middelen worden in 2023 besteed.

Omgevingswet
Wij ontvingen via de septembercirculaire van het Rijk een bijdrage in de transitiekosten die we maken in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Ook ontvingen wij een bijdrage vanwege de nieuwe Wet kwaliteitsborging bouw. Door de Wet kwaliteitsborging bouw wijzigen bepaalde wettelijke taken en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Dit betreft bouwmeldingen, gereedmeldingen en informatieverstrekking van start en einde bouwwerkzaamheden. De ingangsdatum van beide wetten is nogmaals uitgesteld. Daardoor gaan de implementatie en de transitie in 2023 door. Om dit te bekostigen stellen we voor het restant budget van € 493.000 over te hevelen naar 2023.

Wet WNT

Wet WNT

Topinkomens in de (semi) publieke sector
De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT) kortweg: Wet normering topinkomens, is in 2013 in werking getreden.

Het doel van de WNT is het tegengaan van excessieve beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen in een ministeriële regeling vastgesteld.

WNT-norm in 2022
Op grond van de WNT mag het inkomen van topfunctionarissen in de (semi) publieke in 2022 maximaal 100% van het ministersalaris zijn, wat neerkomt op € 216.000 inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Voor bestaande contracten geldt het overgangsrecht.

In 2022 hebben zowel bij vast als bij tijdelijk personeel geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden.

De WNT geeft ook aan dat de gemeente verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van de bezoldigingsnorm. De gemeentesecretaris en de griffier van onze gemeente zijn aan te merken als topfunctionaris in de zin van de WNT en zijn daarom in onderstaande tabel opgenomen.

Overzicht

	Remco van Maurik	Janneke Kampinga
Functiegegevens	Gemeentesecr.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	121.044,95	78.767,01
Beloningen betaalbaar op termijn	21.943,19	13.539,00
Subtotaal	*142.988,14*	*92.306,01*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000,00	216.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t
Totale bezoldiging	**142.988,14**	**92.306,01**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021	**Remco van Maurik**	**Janneke Kampinga**
Functiegegevens	Gemeentesecr.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	115.604,72	74.436,60
Beloningen betaalbaar op termijn	21.584,28	13.200,00
Subtotaal	*137.189,00*	*87.636,60*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000,00	209.000,00
Totale bezoldiging	**137.189,00**	**87.636,60**

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren

x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		Verslagjaar 2022			
(1)	Drempelbedrag	621			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	396	422	381	380
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	225	199	240	241
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar 2022			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	82.743			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	82.743			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	621			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	35.624	38.361	35.091	34.982
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	396	422	381	380

Toelichting schatkistbankieren
Met de gewijzigde wet Fido beoogt de wetgever een bijdrage te leveren aan de vereiste daling van de EMU-schuld voor de Nederlandse overheid door de overtollige liquiditeiten van decentrale overheden voortaan zoveel mogelijk te bundelen binnen de overheidssfeer. Deze consolidatie van schuldverhoudingen tussen overheden onderling kan in de eerste plaats worden bereikt door middel van verplicht schatkistbankieren. In de tweede plaats kan consolidatie worden bereikt doordat decentrale overheden hun overtollige middelen gebruiken om onderling leningen te verstrekken. Dit heeft eenzelfde effect op de EMU-schuld als het aanhouden van overtollige middelen in de schatkist.

In 2022 is geen gebruik gemaakt van het aantrekken van kortlopende leningen oftewel een kasgeldlening.

Voor 2022 is er een drempelbedrag vastgesteld van 0,75% van het begrotingstotaal. Het drempelbedrag bedraagt € 621.000.
Het gehele jaar is gebruik gemaakt van schatkistbankieren. Eind 2022 is het saldo in de schatkist € 17.710.014

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA)

Wat is SISA

Jaarlijks moet door een bijlage bij de jaarrekening verantwoording worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. Door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt aangegeven welke gegevens moeten worden ingevuld.

SISA overzichten

SISA bijlage

Taakvelden overzicht

Lasten per taakveld

x € 1.000

Lasten	Taakvelden	Realisatie 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
0.1	Bestuur	2.385	1.925	1.635	-460
0.10	Mutaties reserves	8.757	8.547	25	-210
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	8.029	0	0	-8.029
0.2	Burgerzaken	1.083	1.054	992	-29
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	195	257	172	62
0.4	Overhead	16.918	17.243	16.520	325
0.5	Treasury	181	105	105	-77
0.61	OZB woningen	198	184	184	-14
0.62	OZB niet-woningen	193	184	184	-9
0.64	Belastingen overig	178	118	118	-60
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen	0	849	0	849
0.8	Overige baten en lasten	12	3.325	379	3.313
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.586	1.584	1.603	-2
1.2	Openbare orde en veiligheid	232	218	206	-14
2.1	Verkeer en vervoer	4.653	4.729	4.516	75
2.3	Recreatieve havens	173	158	102	-15
2.4	Economische havens en waterwegen	3	2	2	0
2.5	Openbaar vervoer	29	106	26	77
3.1	Economische ontwikkeling	107	97	97	-10
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.137	796	796	-341
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	153	145	145	-9
3.4	Economische promotie	135	174	174	40
4.2	Onderwijshuisvesting	2.217	2.331	2.298	114
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.745	1.529	1.528	-216
5.1	Sportbeleid en activering	952	988	800	36
5.2	Sportaccommodaties	1.159	1.283	1.266	124
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	377	399	399	23
5.4	Musea	88	88	88	0
5.5	Cultureel erfgoed	110	152	131	42
5.6	Media	497	497	497	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.310	2.534	2.363	224
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.985	4.052	1.940	1.067
6.2	Wijkteams	1.576	1.488	1.412	-89
6.3	Inkomensregelingen	10.506	10.490	8.952	-16
6.4	Begeleide participatie	4.500	4.491	3.978	-9
6.5	Arbeidsparticipatie	962	1.164	1.579	203
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	939	1.024	1.046	85
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5.808	5.960	6.672	152
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.247	6.352	5.529	-895
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-215	-63	434	152
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.399	2.016	2.122	-383
7.1	Volksgezondheid	1.278	1.382	1.414	104
7.2	Riolering	1.894	2.084	2.021	190
7.3	Afval	3.035	3.118	3.118	83
7.4	Milieubeheer	1.232	2.370	1.338	1.138
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	214	261	260	47
8.1	Ruimtelijke ordening	842	881	815	39
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	1.759	1.689	1.689	-70
8.3	Wonen en bouwen	1.159	1.115	1.062	-44
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Eindtotaal		**103.910**	**101.474**	**82.734**	**-2.436**

Baten per taakveld

x € 1.000

Baten	Taakvelden	Realisatie 2022	Actuele begroting	Primitieve begroting	Verschil begroot - werkelijk
0.1	Bestuur	-1.538	-51	-51	1.487
0.10	Mutaties reserves	-9.650	-10.340	-448	-691
0.2	Burgerzaken	-325	-236	-236	89
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-54	-7	-7	46
0.4	Overhead	-7.137	-6.910	-6.318	227
0.5	Treasury	-246	-168	-72	78
0.61	OZB woningen	-3.022	-3.074	-3.074	-53
0.62	OZB niet-woningen	-1.849	-1.857	-1.857	-8
0.64	Belastingen overig	-132	-131	-131	1
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen	-59.333	-56.974	-51.640	2.360
0.8	Overige baten en lasten	-61	0	0	61
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2	0	0	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	-28	-51	-51	-23
2.1	Verkeer en vervoer	-177	-6	-6	172
2.3	Recreatieve havens	-42	-31	-31	11
2.5	Openbaar vervoer	-4	-31	-6	-28
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-532	-796	-796	-264
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-16	-21	-21	-5
3.4	Economische promotie	-226	-200	-200	26
4.2	Onderwijshuisvesting	-480	-526	-526	-45
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-699	-467	-467	231
5.1	Sportbeleid en activering	-117	-99	-20	18
5.2	Sportaccommodaties	-562	-565	-565	-3
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	-3	0	0	3
5.5	Cultureel erfgoed	-5	0	0	5
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-120	-75	-75	45
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.649	-2.217	-286	-567
6.2	Wijkteams	9	0	0	-9
6.3	Inkomensregelingen	-7.189	-7.218	-7.526	-29
6.5	Arbeidsparticipatie	-1	-160	0	-159
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-230	-196	-196	35
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-100	-100	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-37	-30	-30	7
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	-2	0	0	2
7.2	Riolering	-2.186	-2.139	-2.139	46
7.3	Afval	-3.636	-3.515	-3.455	122
7.4	Milieubeheer	-177	-778	-25	-601
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-139	-189	-189	-51
8.1	Ruimtelijke ordening	-35	0	0	35
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	-1.503	-1.689	-1.689	-186
8.3	Wonen en bouwen	-677	-625	-600	51
Eindtotaal		**-103.910**	**-101.474**	**-82.734**	**2.436**

Controle verklaring

Controle verklaring

Bijlagen

Bijlage 1: Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

gemeente
Weststellingwerf

Niet-sporters

55,5% Weststellingwerf

49,3% Nederland

Meerdere bronnen | 2020

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

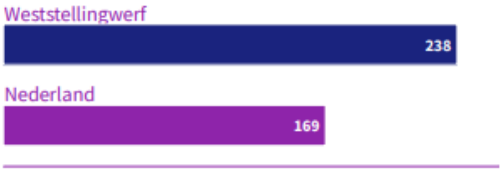
608,1 Weststellingwerf

805,5 Nederland

Meerdere bronnen | 2021

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS statistiek Huishoudelijk afval | 2021

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

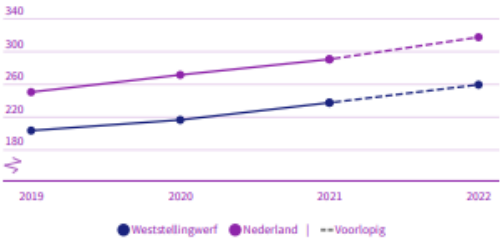
23,4% Weststellingwerf

26,8% Nederland

berekening | 2020

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS - WOZ | 2019 - 2022

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

8,1 Weststellingwerf

9,3 Nederland

BAG/ABF | 2022

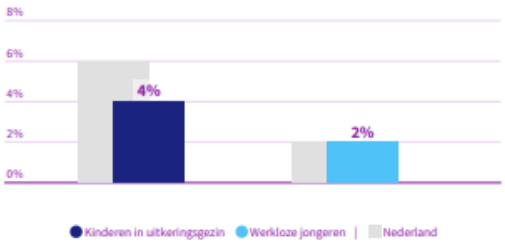
Jongeren met een delict voor de rechter

1% Weststellingwerf

1% Nederland

CBS Jeugd | 2021

Achterstand onder jeugd
Weststellingwerf

CBS Jeugd | 2021

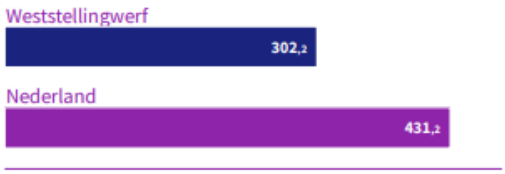
Netto arbeidsparticipatie

71,1% Weststellingwerf

72,2% Nederland

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2021

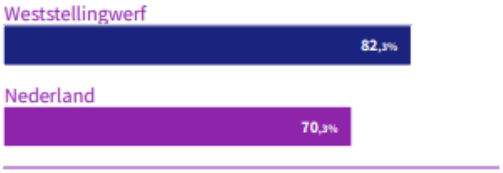
Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

396,6 * Weststellingwerf

197,7 * Nederland

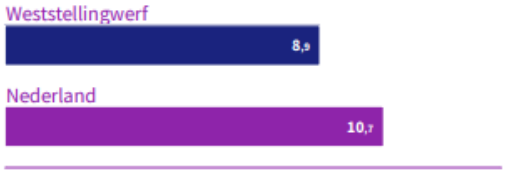
CBS | 2022 | *Voorlopig

Demografische druk

CBS | 2022

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 699 Weststellingwerf

€ 823 Nederland

COELO | 2022

Jongeren met jeugdbescherming

1,3% Weststellingwerf

1,1% Nederland

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 796 Weststellingwerf

€ 905 Nederland

COELO | 2022

Jongeren met jeugdreclassering

x Weststellingwerf

0,3% Nederland

CBS Jeugd | 2022

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
per 10.000 inwoners

590 Weststellingwerf

640 Nederland

CBS MSD WMO | 2022

Bijlage 2: Verstrekte subsidies

Verstrekte subsidiebedragen

Beleidsproduct	Preferente organisatie	Begroot	Werkelijk
Veiligheid			
Nieuwjaarsfeest	Stichting Horeca Centrumplein	€ 4.000	€ -
Veiligheid	Stichting Scala	€ 16.500	€ 16.500
Verkeer, Vervoer en Waterstaat			
Waterwegen	Ijswegen Centrale Weststellingwerf	€ 1.679	€ 1.679
Sport, Cultuur en Recreatie			
Bibliotheekwerk	Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	€ 475.236	€ 459.611
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Wereldwinkel Wolvega e.o.	€ 3.515	€ 3.515
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Gered Gereedschap Wolvega	€ 5.875	€ 5.875
Cultuurbevordering (bevordering Stellingwerfs)	Subsidie Schrieversronte	€ 43.464	€ 26.310
Heemkunde	Stichting Comprix	€ 10.122	€ 10.000
Cultuurbevordering	Stichting Opera Spanga	€ 42.601	€ 41.200
Cultuurbevordering	Stichting Beheer Cultuurcluster Vlechtwerk	€ 5.000	€ 5.000
Cultuurbevordering	Stichting Intermezzo (Opera Nijetrijne)	€ 2.538	€ 2.538
Cultuurbevordering	Legacy Culturele Hoofdstad, Opera Spanga	€ 45.000	€ -
Oudheidkunde en musea	Stichting Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	€ 85.026	€ 82.230
Oudheidkunde en musea	Vereniging Oudheidkamer Weststellingwerf	€ 5.306	€ 5.306
Heite Schaaktoernooi	Heite Schaaktoernooi	€ 5.491	€ 5.491
Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren (hafabra)	Stichting Comprix	€ 39.917	€ 38.215
	Terra	€ 6.943	€ 6.943
	Stichting Voortgezet Onderwijs Steenwijkerland-Weststellingwerf	€ 39.800	€ 35.383
	Stichting Catent	€ 3.000	€ 2.984
	Stichting De Tjongerwerven Christelijk Primair Onderwijs	€ 5.700	€ 4.750
	Stichting Matthijsje	€ 2.700	€ 1.766
	De Bisschop Möller Stichting (BMS)	€ 11.700	€ 11.388
	Muziekvereniging "Woudklank"	€ 8.000	€ 8.000
	Muziekvereniging de Harmonie	€ 9.000	€ 9.000
	Christelijke Muziekvereniging Euphonia	€ 7.200	€ 3.776
Muziekonderwijs - muziekfestival	Stichting Comprix	€ 31.958	€ 29.958
Buurtsportwerk	Stichting Sport Fryslân	€ 259.865	€ 251.320
Multifunctionele accommodaties (onderhoud)	Stichting Harten Tien	€ 44.461	€ 43.250
	Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland	€ 20.000	€ 20.000
Lokale omroep	Stichting Radio Weststellingwerf Centraal	€ 17.000	€ 16.170
Sociaal Domein			
Armoedebeleid	Stichting Leergeld Heerenveen e.o.	€ 130.000	€ 130.000
Armoedebeleid	Stichting voedselbank Weststellingwerf	€ 5.000	€ 5.000
Schuldhulpverlening	Humanitas	€ 4.220	€ 4.000
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 8.858	€ 8.858
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Tûmba	€ 20.236	€ 19.896
Versterking Sociale Basis	Stichting Breuningslaan	€ 2.000	€ 1.500
Versterking Sociale Basis	Stichting Home-start Nederland	€ 25.578	€ 22.000

Bijlage 3: Lijst met afkortingen

Bijlage II: Lijst met afkortingen

A

APPA	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASS	Autisme Spectrum Stoornis
ATB	All Terrain Bicycle (terreinfiets)
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten

B

B&W	Burgemeester en Wethouders
BAB	Baanafspraakbanen
BAD	Brede aanpak dakloosheid Fryslân
BADO	Besluit Accountantscontrole decentrale overheden
BAG	Basisregistraties adressen en gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BKP	Beeldkwaliteitsplan
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BOSD	Backoffice Sociaal Domein
BRO	Basisregistratie ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BVI	Team Belasting & VastgoedInformatie
BW	Beschemd wonen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCW	Commerciële club Weststellingwerf
CISO	Chief information security officer
COA	Centrum Orgaan opvang assielzoekers
COVID-19	Corona
CV	Centrale verwarming

D

DHW	Drank- en horeca wet
Dib	Dienst in bedrijf
DigiD	Digitale persoonsidentificatie
DIOR	Duurzame inrichtingskwaliteit openbare ruimte
DIV	Documentatie informatievoorziening
DOM	Dorpsontwikkelingsmaatschappij
DPAN	Digitale Platform Aansluiting Nazorg
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet

E

EMU	Europese Economische en Monetaire Unie saldo
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPA	Energieprestatieadvies
Eph	Eenpersoonshuishouden
EPR	Eiken Processie Rups
Excl	Exclusief

F

Fido	Wet financiering decentrale overheden
FMI	Functievermengingsindex
Fumo	Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving
Fvw	Financiële-verhoudingswet
G	
GAP	Gemeentelijk afvalstoffen plan
GF&R	Gemeentefonds & rente
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGK	Gemeentelijk Gegevensknooppunt
GIDS	Gezond in de stad
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitaties
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeer en vervoerplan
H	
HBH	Hulp bij huishouden
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management (Personeelszaken)
HSJ	Hoog specialistische jeugdhulp
I	
I&A	Afdeling Informatisering en Automatisering
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal kind centrum
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPOR	Inrichtingsplan openbare ruimte
ISPH	Integraal strategisch huisvestingsplan
J	
JGZ	Jeugd gezondheidszorg
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
K	
KTO	Klant tevredenheidsonderzoek
L	
LEJA	Lokaal educatieve jeugd agenda
LKS	Loonkostensubsidie
LOAB	Lokaal Onderwijs Achterstanden Beleid
LTO	Land en Tuinbouworganisatie
LVB	licht verstandelijk beperking
M	
MBO	Middelbaar beroeps onderwijs
MDD	Monitor Doelgerichte Digitalisering
MFC	Multifunctioneel centrum
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MKB	Midden en kleinbedrijf
Mph	Meerpersoonshuishouden
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
N	
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NCW	Netto Contant Waarde
NIEGG	Niet in exploitatie genomen (bouw)grond
NOW	Noodmaatregel overbrugging werkgelegenheid
NPO	Nationaal programma onderwijs

NS	Nederlandse Spoorwegen
NV	Naamloze Vennootschap
NVVB	Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
O	
OAB	Onderwijs achterstanden beleid
OBS	Openbare basisschool
OER	Open einde regelingen
OLA	operational level agreement
OSW	Onafhankelijke seniorenvereniging Weststellingwef
OVN	Ondernemersvereniging Noordwolde
OWO	Gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland
OZB	Onroerende- zaakbelastingen
P	
P&C	Planning & Control
PB	Plaatselijke belangen
PGA	Persoonsgerichte aanpak
PGB	Persoonsgebonden budget
PIM	Professionele dienstbaarheid, Integraliteit en Maatwerk
PNIK	Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten
PO	Privacy officer
POC	Percentage Of Completion
POH	Praktijkondersteuner voor huisartsen
PPS	Publiek Private Samenwerking
R	
RC	Rekening-courant
RES	Regionale Energie Strategie
REVA	Ruimtelijk-economische verkenning en advies
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
RMC	Regionaal Meld-en Coördinatiefunctie
RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
RREW	Regeling Energiegebruik Woningen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
S	
SD	Sociaal domein
SDF	Sociaal domein Fryslân
SISA	Single information single audit
SOR	Samenhangende objectenregistratie
SOVF	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
SOW	Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf
SPBW	Stichting Parkmanagement Bedrijventerreinen Wolvega
SPUK	specifieke uitkering stimulering
Suwinet	Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SVLO	Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden
SW	Sociale werkvoorziening
T	
TONK	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
TOP	Toeristische overstap punten
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zulfstandig ondernemers
U	
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	
VANG	Rijks uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof
VFG	Vereniging Friese Gemeenten
VKD	Vereniging kleine dorpen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten

VO	Voortgezet onderwijs
VOI	Veranderopdracht inburgering
VP	Verbonden partijen
VPB	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VSO	Vaststellingsovereenkomst
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Voetbalvereniging
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland

W

WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wlz	Wet Langdurige Zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOW	Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega
WOZ	Waardering Onroerende zaken
WsW	Wet sociale Werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WWB	Wet werk en bijstand

Bijlage 4: Lijst met financiële begrippen

Bijlage |||: Lijst met financiële begrippen

A

Aanbesteding	Een inkoopmethode om offertes te krijgen voor het uitvoeren van een openbare opdracht. Vaak gaat het om werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals onderhoud van wegen.
Activa	De (financiële) bezittingen van de gemeente. Activa staan aan de linkerkant van een balans. Aan de rechterkant staan dan de passiva (schulden).
Algemene reserve	Een soort spaarpot van de gemeente, waarvoor nog geen bestemming is bepaald.
Algemene uitkering	Geld dat gemeenten krijgen van de Rijksoverheid uit het Gemeentefonds. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is afhankelijk van maatstaven zoals het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en oppervlakte. Zie ook: Gemeentefonds.

B

Balans	Een overzicht van alle bezittingen (activa) en schulden (passiva) op één moment. De balans is een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De geprognosticeerde balans in de begroting is een schatting van de financiële situatie op 31 december.
Baten	De inkomsten van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).
Begroting	De plannen die de gemeente voor een jaar heeft, wat die plannen kosten en welke inkomsten de gemeente verwacht.
Begrotingssaldo	Het begrotingssaldo is het verschil tussen de in de begroting verwachte opbrengsten en de verwachte kosten (baten en lasten).
Belastingcapaciteit	Hoeveel belastinggeld een gemeente jaarlijks kan ontvangen.
Benchmark	Een meetpunt om gelijksoortige zaken of diensten met elkaar te vergelijken.
Bestemmingsreserve	Geld dat apart is gezet voor een bepaalde bestemming.

C

Circulaire	Brief of mededeling aan meerdere personen tegelijk. De Rijksoverheid informeert de gemeenten via circulaires in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds.

E

Exploitatieruimte	Zie Begrotingssaldo.

F

Financieringsbehoefte	Een begrotingstekort dat ontstaat als de uitgaven in een jaar hoger liggen dan de inkomsten. Er is dan behoefte aan meer geld om plannen te financieren.

G

Gemeentefonds	Fonds van de Rijksoverheid waaruit gemeenten via een bepaalde verdeelsleutel (maatstaven) uitkeringen ontvangen. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Zij leggen daarover verantwoording af aan de gemeenteraad. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is bijvoorbeeld afhankelijk van het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte. Zie ook: Algemene uitkering.
Grondexploitatie	Is (soms afgekort tot grex) een begroting om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan in beeld te brengen.

H

Heffingsmaatstaf/heffingsgrondslag	Bedrag op basis waarvan een belasting wordt berekend. De heffingsgrondslag en het belastingtarief bepalen samen hoeveel belasting je moet betalen.
Herijking	iets opnieuw ijken, opnieuw bepalen aan welke normen iets moet voldoen.

I

Incidentele uitgave	Een uitgave die niet regelmatig voorkomt.
Inflatiecorrectie	Het bijstellen van de tarieven door inflatie. Inflatie is een economisch proces waarbij geld minder waard wordt door het stijgen van de gemiddelde prijzen (het algemeen prijspeil).

J

Jaarstukken	Bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De gemeente verantwoord hiermee inhoudelijk en financieel het gevoerde beleid.

K

Kadernota	Document met de hoofdpunten van beleid en de financiële kaders voor de komende jaren.
Kapitaalgoederen	Middelen zoals gebouwen, machines, voorraden die de gemeente heeft gekocht om de taken uit te kunnen voeren.
Kengetal	Een getal waarmee je een financiële situatie kunt beoordelen en vergelijken. Hiermee maak een situatie of ontwikkeling zichtbaar.
Kredietrisico	De kans op financieel verlies omdat een partij zijn financiële verplichtingen niet kan nakomen.

L

Lasten	De uitgaven van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).

Liquide middelen	Geld waar je direct over beschikt.
Liquiditeitstekort	Er is onvoldoende geld beschikbaar om op korte termijn schulden en andere financiële verplichtingen (af) te betalen.
N	
Najaarsnota	Document met de stand van zaken in het najaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.
O	
Ombuigingsvoorstel	Een voorstel om beleid aan te passen.
Omslagrente	De gemeente leent geld (uit) en betaalt (en ontvangt) daarvoor rente. Om deze rente boekhoudkundig te verdelen, berekent de gemeente voor alle taakvelden een gemiddelde rente. Deze omslagrente wordt aan het begin van elk jaar vastgesteld.
Open einde regeling	Regeling die personen recht geeft op een financiële bijdrage wanneer zij voldoen aan bepaalde criteria. Er is geen maximaal bedrag of een maximaal aantal personen dat van de regeling gebruik mag maken.
Overhead	Geld dat de gemeente aan de eigen organisatie besteedt, bijvoorbeeld voor personeel & organisatie, gebouwkosten en verzekeringen.
P	
Passiva	De schulden van de gemeente, waarmee de bezittingen gefinancierd zijn. Passiva staan aan de rechterkant van een balans. Aan de linkerkant staan dan de activa (bezittingen).
R	
Renterisiconorm	De rekenformule om het renterisico op vaste schulden te bepalen. De gemeente betaalt rente voor het lenen van geld. Omdat het rentepercentage kan veranderen, loopt de gemeente financieel risico. Het risico voor leningen met een looptijd van een jaar of langer mag volgens de wet niet meer zijn dan 20% van het totale bedrag van de begroting.
S	
Schatkistbankieren	Al het geld voor publieke taken die de gemeente niet meteen nodig heeft, worden bewaard in de schatkist van het Rijk. Hiervoor wordt elke dag het saldo van de bankrekening afgeroomd naar nul.
Schuldratio/schuldquote	Een percentage dat aangeeft in hoeverre de langlopende schulden worden gedekt door het eigen vermogen. Een ratio van minder dan 100% betekent dat de gemeente alle langlopende schulden kan betalen met het eigen vermogen.
Solvabiliteitsratio	De verhouding tussen het eigen vermogen en de schulden, dit geeft aan hoe gezond de gemeente financieel is.
Stelpost	Een ingeschat bedrag omdat de werkelijke opbrengsten/kosten nog niet bepaald kunnen worden.
Structurele uitgave	Een uitgave die jaarlijks voorkomt.
T	
Taakveld	Een aandachtsgebied binnen een programma (thema). De financiële en beleidsstukken Weststellingwerf zijn ingedeeld in negen thema's of programma's, met daaronder taakvelden. Binnen al deze taakvelden voert de gemeente taken uit en legt daarover verantwoording af aan de gemeenteraad.
Treasurybeleid	Beleid gericht op het beheersen van de financiën en het beperken van de risico's voor het geld van de gemeente.
V	
Voorjaarsnota	Document met de stand van zaken in het voorjaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.
W	
Weerstandsvermogen	Het geld dat beschikbaar is voor het opvangen van calamiteiten (of financiële gevolgen hiervan).